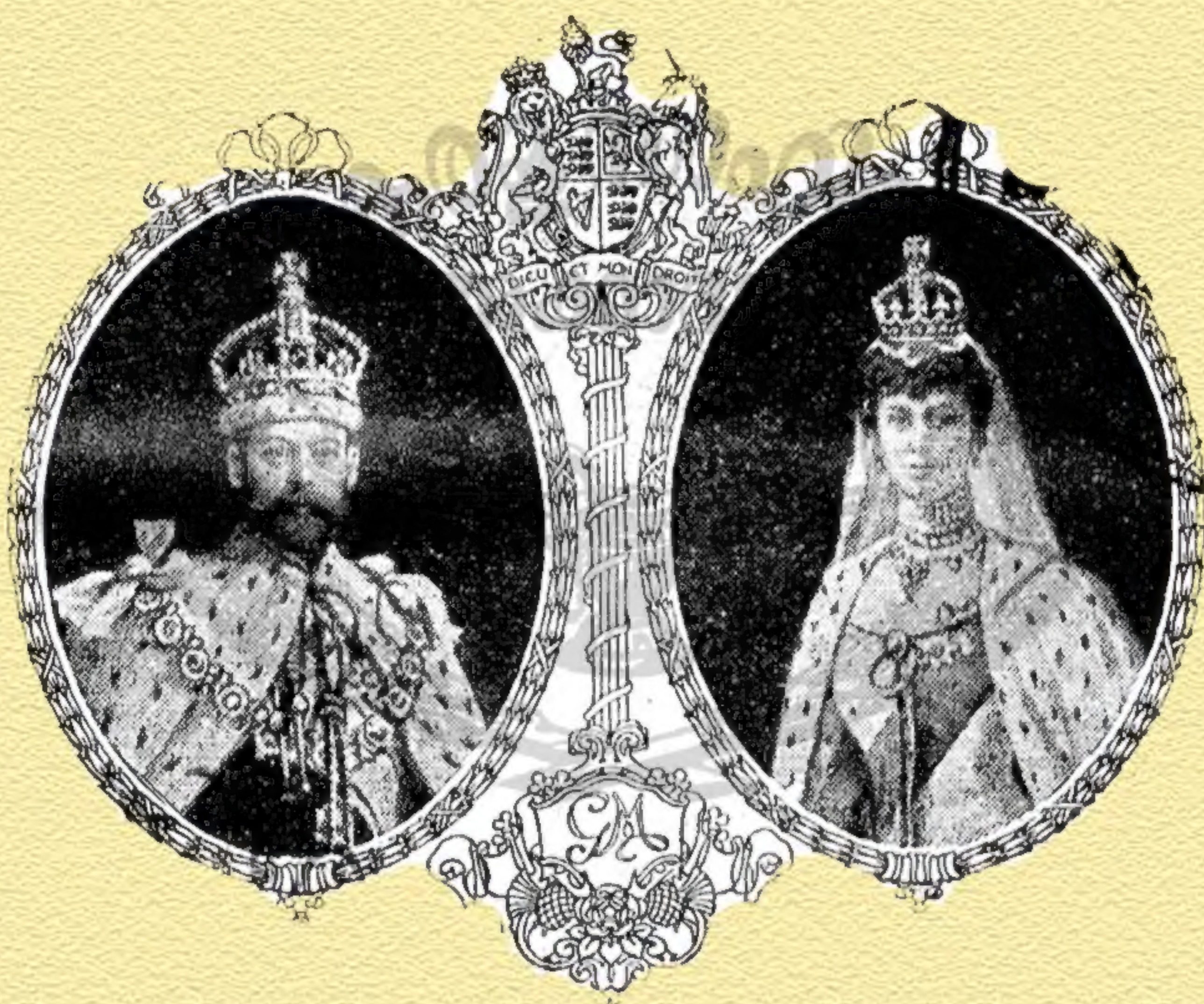

ഉത്തര

ജോർജ്ജ്
പട്ടാഭിഷേകം

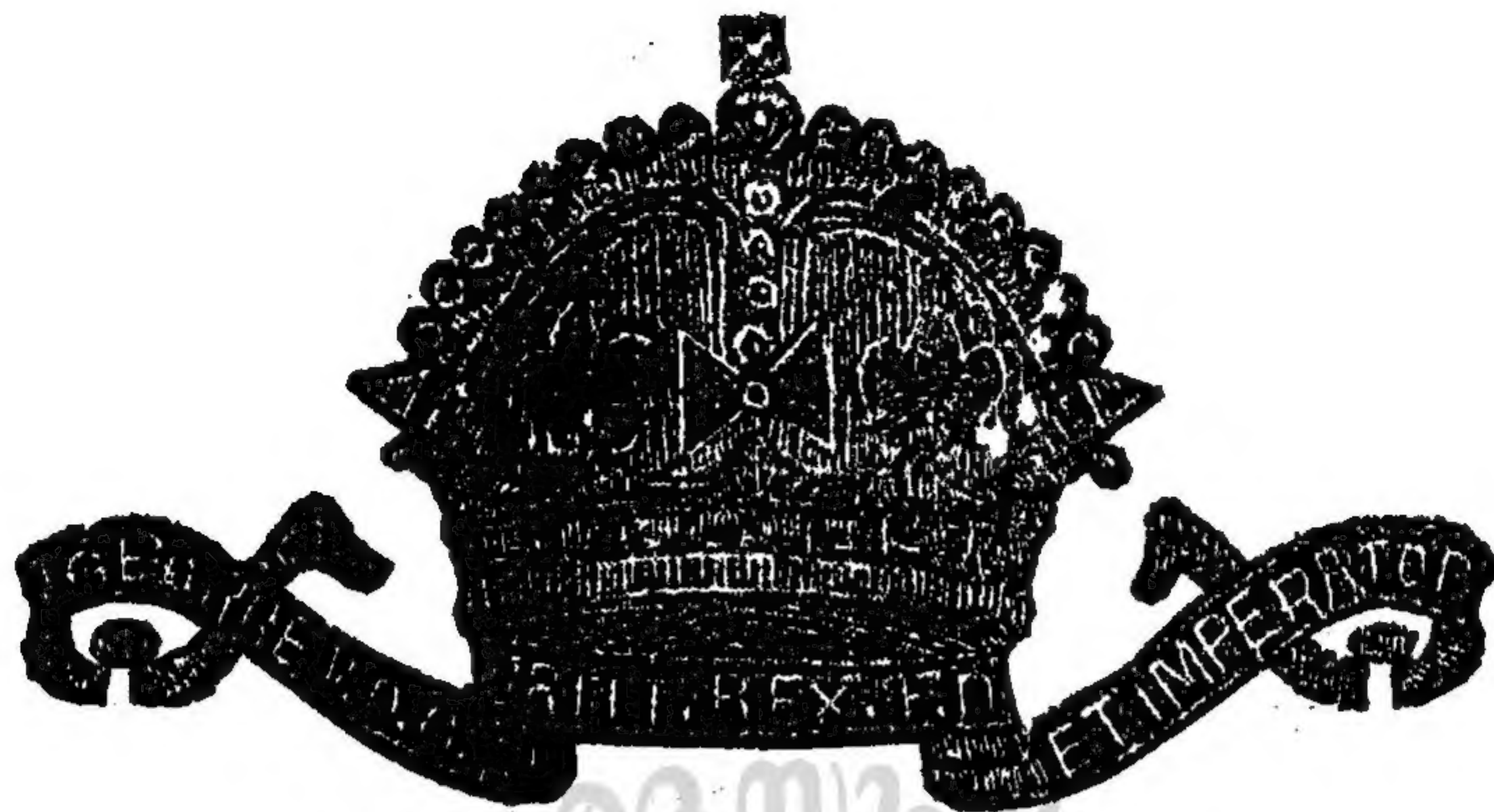

കോഴിക്കോട്
വിദ്യാവിലാസം അച്ചുകൂടം
1912.

ഉത്തര

യദ്യദപിഭൂതിമത്സരപം ശ്രീമദുജ്ജിതമേവവാ
തത്തദേവാവഗച്ഛതപം മമ തേജോംശ സംഭവം (ഭഗവദ്ഗീത)

ജോജ് പട്ടാഭിഷേകം.

അത്രപദീയാഗമനേന രാജൻ
സമൃത്സുകാ ഉത്സവമേവമതപാ
ഘൃഷ്ടന്തി സദ്യേഷകില സാമൃദ്ധൈരമ
സിംഹാസനാരോഹണ ഭദ്രകാഞ്ച

പ്രസാധകൻ

കേരള പത്രികാ മാനേജർ
ചെങ്കളത്ത് ചെറിയ കുഞ്ഞിരാമ മേനോൻ.

1912.

കോഴിക്കോട്ട
വിദ്യാവിലാസം അച്ചുക്കുട്ടത്തിൽ
അച്ചടിച്ചതു.

പ്രിൻറർ—ടി. കെ. രാമൻനായർ.

ില 1-ക. 4-ണ്.

തപ്പാൽകൂലി പുറമെ.

DEDICATION.

This book is dedicated

by kind permission

TO

C. A. INNES Esq., B. A., I. C. S.

Acting Collector of Malabar, who represented His Imperial Majesty the King Emperor in our midst, when the unique event chronicled in these pages was so enthusiastically and loyally celebrated in every nook and corner of Malabar

B

The Author

Camp—PAYYANNUR,
2—II—II.

Dear Sir,

Many thanks for your letter of the 19th instant. I am much interested in your proposal to publish a book in Malayalam describing His Majesty's tour in India and the coronation celebrations in Malabar. The coronation has assumed such widespread interest in the District that your book will, I am sure, have a wide circulation and will serve as a lasting memorial of a great event.

I am grateful to you for your desire to dedicate the book to me. You have of course my full permission to do so.

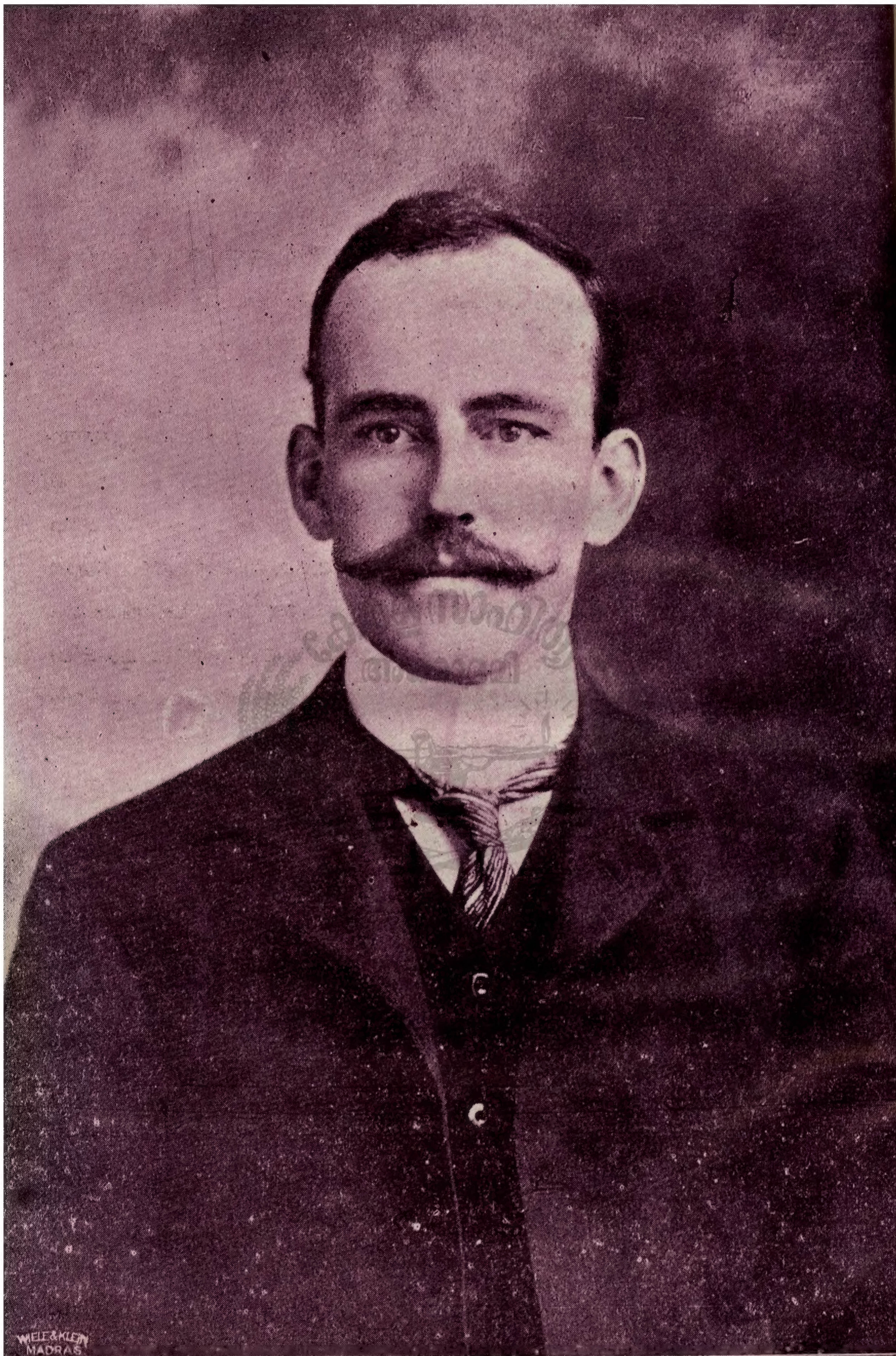
Yours sincerely,
(Signed) C. A. INNES,

To

M. R. Ry.

C. KUNHI RAMA MENON Ayl.

Manager—KERALA PATRIKA,
CALICUT.

സി. എ. ഇന്നിസ്സാജുവർകൾ—മലബാർ രാജ്യത്തിന്റെ കലാകർ.

മ വ വ ര .

പുസ്തകങ്ങൾക്ക് മുഖവുര കഴിച്ചുകൂടാത്ത ഒരു ആവശ്യമല്ലെങ്കിലും ഈ പുസ്തകത്തിൽ അടങ്ങിയിട്ടുള്ള ചില സംഗതികളെ പറ്റി അല്പം ചിലത് എന്നിക്ക് പറയാനുള്ളതുകൊണ്ട് അവയെ താഴെ ചേർത്തുകൊള്ളുന്നു.

ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലെ പ്രസംഗങ്ങൾ:—ഈ പുസ്തകത്തിൽ ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ഇന്ത്യയിൽ വെച്ച് ചെയ്ത മിക്ക പ്രസംഗങ്ങളുടേയും പരിഭാഷ കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. ഈ പ്രസംഗങ്ങളിൽ ചിലത് അതാത അവസരത്തിൽ കേരളത്തിലെ വർത്തമാനപത്രങ്ങളിൽ തജ്ജ് ചെയ്ത ചേർത്തിരുന്നതിനാൽ, ആ വക പ്രസംഗങ്ങളുടെ പ്രത്യേകമായ ഒരു തജ്ജ് മക്ക് ഞാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടില്ല. ആ വക പരിഭാഷകളിൽ അല്പമായ ചില ഭേദഗതികൾ വരുത്തി ഇതിൽ ചേർക്കുകയാണ് ചെയ്തിട്ടുള്ളത്. ഭർച്ചാർ അവസരത്തിൽ പ്രതിഭിനമായി പത്രം പ്രസിദ്ധം ചെയ്ത “മലയാളി” പത്രപ്രവർത്തകനാകുന്നത് ഈ ഒരു സംഗതിയിൽ ഞാൻ അധികം കടപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്.

ശാശ്വതപദങ്ങൾ:—ജില്ലയുടെ തലസ്ഥാനമായ കോഴിക്കോട്ടു വെച്ചു കഴിച്ച ഭർച്ചാറിനു ഈ ജില്ലയിലുള്ള പ്രധാനപ്പെട്ട എല്ലാ പൗരന്മാരെയും ക്ഷണിച്ച് വരുത്തിയിരുന്നതിനാൽ അവരുടെ ശാശ്വതപദങ്ങൾ ഈ പുസ്തകത്തിൽ കൊടുക്കുന്നതു നന്നായിരിക്കുമെന്ന് എന്നിങ്ങനെയോ; അതിനായി ഞാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്. അത്രപൂർവ്വമായ ഈ സംഭവത്തിൽ പങ്കുകൊണ്ടിട്ടുള്ളവരെ ഭാവിയിൽ കാമ്മിക്കുവാൻ അതൊരു പ്രത്യേക മാർഗ്ഗമായിരിക്കുമെന്നും അഭിപ്രായമുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷെ ഈ ഒരു ആഗ്രഹം ഇപ്പോഴോടെ സാധിച്ചില്ല. നമ്മുടെ പൗരന്മാരെക്കൊക്കെ മൂന്നു തരക്കാരായിട്ടാണ് ഞാൻ കണ്ടത്. ചിലർ ഫൊട്ടോ ഇതുവരെ എടുപ്പിച്ചിട്ടില്ലാത്തവരാണ്; മറ്റു ചിലർ എന്റെ അഭിപ്രായത്തോട് യോജിക്കാ

അവരൊ അലസന്മാരൊ ആണ്; ചേരെ ചിലർക്കു മതസംബന്ധമായ മുടക്കങ്ങൾകൊണ്ടു ഫൊട്ടൊ പ്രസിദ്ധം ചെയ്യാൻ തരമില്ല; തേയും പോയി. ഇപ്രകാരമുള്ള മൂന്നു തരത്തിൽ പൊത്തവരുടെ ഛായാപടങ്ങൾ മാത്രമാണ് ഈ പുസ്തകത്തിൽ കൊടുത്തിട്ടുള്ളതു. എന്റെ ഉദ്ദേശം ഇഷ്ടംപോലെ സാധിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിൽ അതിന്നു ഞാൻ ഉത്തരവാദിയല്ലെന്നു കാണിപ്പാൻ മാത്രമാണ് ഇത്രയും വിസ്തരിച്ചു പറഞ്ഞത്.

ഛായാപടങ്ങളോടുകൂടി അവരവരുടെ ജീവചരിത്രസംക്ഷേപവും കൂടെ കൊടുക്കേണമെന്ന നിലയിൽ അതീന്നുള്ള വിവരങ്ങൾ ഞാൻ കുറയൊക്കെ ശേഖരിച്ചിട്ടുണ്ട്. എങ്കിലും ആയത് ഈ പുസ്തകത്തിൽ ഘടിപ്പിക്കുന്നതിൽ ചില പ്രതിബന്ധങ്ങൾ നേരിട്ടു. സാധിച്ചവെങ്കിൽ കുറേക്കൂടി മാന്യന്മാരുടെ ഛായാപടങ്ങൾ സമ്പാദിച്ചു, എല്ലാം കൂടി പ്രത്യേകം ഒരു പുസ്തകമായി പ്രസിദ്ധം ചെയ്യേണമെന്നുതന്നെയാണ് ഇപ്പോഴും എന്റെ വിചാരം അതിന്നായി ശ്രമവും ചെയ്യുന്നുണ്ട്.

ആഘോഷങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച റിപ്പോട്ടുകൾ:—ഈ വക റിപ്പോട്ടുകൾ ഒരേ രീതിയിൽ എഴുതി പ്രസിദ്ധം ചെയ്യേണമെന്ന ആഗ്രഹമുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും പലരും പലവിധമായി എഴുതി അയക്കയാൽ റിപ്പോട്ടുകളുടെ രീതിക്ക് ഐകരൂപ്യമില്ലാതെ ആയിപ്പോയിട്ടുണ്ട്. ഇത് കഴിച്ചുകൂടാത്ത ഒരു ന്യൂനതയാണെന്ന വായനക്കാർ മനസ്സിലാക്കുമെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു. അംശം അധികാരിമാർ വിളംബരം വായിച്ചതായ സ്ഥലങ്ങളിൽ പ്രത്യേകം എടുത്ത് പ്രസ്താവിക്കത്തക്കവയായി വളരെ ഉണ്ടെന്നു എനിക്കറിയാം. ആ വക ഇടങ്ങളിൽ ചില ദിക്കിൽ ഉണ്ടായ ആഘോഷങ്ങൾ, ഈ പുസ്തകത്തിൽ വിവരമായി കൊടുത്ത ചില ആഘോഷങ്ങളെക്കാൾ കേമമായ നിലയിൽ നടന്നിട്ടുണ്ട്. പക്ഷെ കൃത്യമായ വിവരങ്ങൾ കിട്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ ഒന്നും വിട്ടാഴിക്കാതെ ചേർക്കേണമെന്നുതന്നെയായിരുന്നു ആഗ്രഹം. വിളംബരവായനയുണ്ടായ എല്ലാ അംശങ്ങളിലേയും റിപ്പോട്ടുകൾ കൊടുപ്പാൻ ശ്രമിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ ഈ പുസ്തകം അടുത്ത കാലത്തൊ

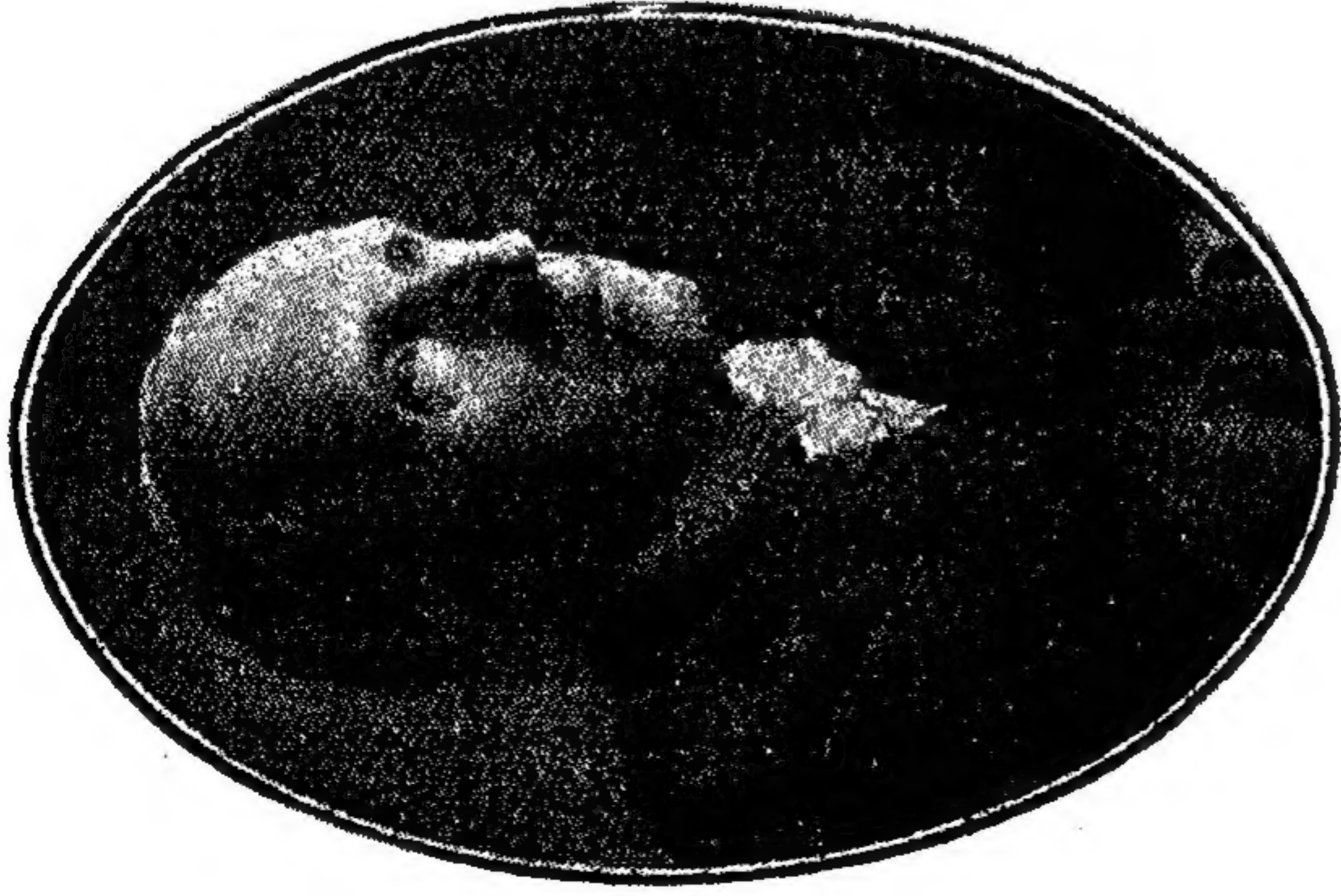
നും പുറത്തിറക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതല്ലായിരുന്നു. 600-ൽ അധികം അംഗങ്ങളിൽനിന്നു റിപ്പോട്ടുകൾ മുഴുവനും ശേഖരിക്കുന്നതിനുള്ള താമസവും ആ വക റിപ്പോട്ടുകൾ കയ്യെത്തിക്കൊണ്ടുവരുവാനുള്ള ബുദ്ധിമുട്ടും, ഊഹിക്കുകയാണ് ഉത്തമം.

രണ്ടു വാക്കുകൂടി പറയാനുണ്ട്. ഇപ്രകാരം ഒരു പുസ്തകം പ്രസിദ്ധം ചെയ്യേണമെന്നുള്ള ആഗ്രഹം മജൂട്ടി അറിയിച്ച ഉടനെ എന്നെ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ച മലയാംകലക്ടർ സി. എ. ഇന്നിസ്സാസ്സ് അവർകളോടു എന്നിക്കുള്ള കൃതജ്ഞത ഇത്രയാണെന്നു പറഞ്ഞറിയിപ്പാൻ പ്രയാസമാണ്.

ഭർച്ചാർ സംബന്ധമായി കാണിപ്പാൻ തരമുള്ള റിക്കാട്ടുകൾ കാണിച്ചുതന്നതിന്നു ഹജൂർ ക്ലാക്ക് മിസ്റ്റർ വി. കൃഷ്ണൻനായർക്കും, പൊന്നാനി, പാലക്കാട് ഈ രണ്ട് താലൂക്ക് ഒഴികെ മറ്റു താലൂക്കുകളിലെ ചില റവന്യൂ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർക്കും ഞാൻ വളരെ കടപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ബ്ലോക്കുകളൊക്കെ കഴിയുന്നത്ര നന്നാക്കി അടിച്ചു തന്നതിന്നും മറ്റും വിദ്യാവിഭാസം അച്ചുക്കൂടം ഉടമസ്ഥനോടും എന്നിക്കുള്ള നന്ദിപറയേണ്ടതായുണ്ട്. ഈ പുസ്തകം അച്ചടിച്ചു പുറത്താക്കുന്നതിൽ മിസ്റ്റർ മുളിയിൽ കേശവൻ ചില്ലറയായി പല സഹായങ്ങളും ചെയ്തു തന്നിട്ടുള്ളത് നന്ദിപൂർവ്വം പ്രസ്താവിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

കോഴിക്കോട്, }
21—3—12. }

ചെങ്കുത്തം ചെറിയ കുഞ്ഞിരാമ മേനോൻ,
കേരളപത്രികാ മാനേജർ.

ഇന്ത്യാ സ്റ്റേറ്റ് സിക്രട്ടറി
യായിരുന്ന മോളേപ്രഭു.
1911.

എഡ്വേഡ് ആൾബർട്ട്
യുവരാജാവ്.
പ്രിൻസ് കാഫ് വെയിൽസ്.
(ജനനം 1894 ജൂൺ 23-ാംനു-)

ഇന്ത്യാ വൈസറായിരുന്ന
മിൻറാപ്രഭു.
1905—1910.

ജോജ് പട്ടാഭിഷേകം.

പ്രസ്താവന.

ബ്രിട്ടീഷ് പ്രജകൾക്ക് അപാരമായ ശോകത്തിന്നിടയാക്കി ത്തിൽ എഡ്വേഡ് ചക്രവർത്തി തിരുമേനിയുടെ ചരമം, 1910 മേയിമാസം 7-ാംനു കഴിഞ്ഞതിനുശേഷം, ആ മാസം 12-ാംനുയാണ് ഇന്ത്യയിലെങ്ങും ജോജ് ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലെ സിംഹാസനാരോഹണ വിളംബരം പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ടിരുന്നതു. ഈ രാജകീയവിളംബരത്തോടുകൂടിതന്നെ ജോജ് ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ഇന്ത്യയിലെ സാമന്തരാജാക്കന്മാർക്കും അവിടുത്തെ പ്രജകളായ നമുക്കും ഒരു രാജകീയസന്ദേശം അന്നയച്ചിരുന്നു. ഈ സന്ദേശത്തിൽ,

“പരേതനായ എഡ്വേഡ് ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലേക്കും, അവിടുത്തെ പുരോഗാമിനിയായിരുന്ന വിക്ടോറിയ മഹാരാജ്ഞി തിരുമനസ്സിലേക്കും ഉണ്ടായിരുന്നപോലെതന്നെ എന്റെ ഇന്ത്യാ സാമ്രാജ്യത്തിന്റെ അഭിവൃദ്ധിയും, അവിടെയുള്ള പ്രജകളുടെ ക്ഷേമവും, എന്റെ ഗാഢമായ ശ്രദ്ധക്കും ആലോചനക്കും എപ്പോഴും വിഷയമായിത്തീരുന്നതാണ്”

എന്നു ജോജ് ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് പ്രസ്താവിക്കയുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ഈ സന്ദേശം, ചക്രവർത്തിയുടെ സ്ഥാനത്തിൽ എത്തിയപ്പോൾ അയച്ചതാണെന്നു പറഞ്ഞുവല്ലോ. എന്നാൽ, തിരുമേനി “പ്രിൻസ് ഓഫ് വെയിത്സ്” എന്ന യുവരാജപദത്തിൽ ഇരിക്കുമ്പോൾതന്നെ ഇന്ത്യക്കാരുടെ നേരേ അസാധാരണമായ അനുകമ്പ പ്രദർശിപ്പിച്ചിരുന്ന ഒരു രാജകുമാരനായിരുന്നതുകൊണ്ട്, അവിടുന്ന് രാജപദത്തിൽ എത്തിയപ്പോൾ, മേൽ ഉദ്ധരിച്ച സന്ദേശം കിട്ടുന്നതിനുമുമ്പിൽതന്നെ, അവിടുത്തെ വാചകാലം ഇ

ന്ത്യക്കാർക്ക് പലവിധമായ ഗുണങ്ങളും ഉണ്ടാക്കിത്തീർക്കുമെന്ന മനസ്സമാധാനമാണ്, എഡ്വേർഡ് ചക്രവർത്തിയുടെ നിർമ്മാണത്താൽ വ്യസനിച്ചിരിക്കുന്ന ഇന്ത്യക്കാർക്ക് ആശ്വാസപ്രദമായിത്തീർന്നു. 1910 ജൂൺ 24-ാംനു ജോജ്ജ് ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ഇന്ത്യയിലേക്കു രണ്ടാമതും ഒരു രാജകീയസന്ദേശമയച്ചു.

“എന്റെ ഭരണഭാഗയിൽ നിർമ്മിക്കേണ്ടതായ ഏറ്റവും ഉത്തരവാദിത്വമുള്ളതും, പ്രയാസേന സാധ്യമാകേണ്ടതുമായ പ്രവൃത്തികളൊക്കെ ഇന്ത്യക്കാരായ നിങ്ങളുടെ അനുസരണത്തോടുകൂടിയ സഹകരണത്തിലാണ് ഞാൻ സമർപ്പിച്ചിട്ടുള്ളത്. എന്റെ വാചകാലത്തിൽ എപ്പോഴും ഇന്ത്യക്കാരുടെ നന്മക്കായുള്ള എല്ലാ ഉദ്യമങ്ങളിലും നിഷ്ഠയുള്ളതായ അനുകമ്പ ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതാണ്. അതിലേക്കായി നിങ്ങളുടെ ശരിയായ സഹായം ഉണ്ടായിരിക്കുമെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു”.

ഇപ്രകാരമായിരുന്നു ആ സന്ദേശത്തിൽ ഒരിടത്ത് ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് പ്രസ്താവിച്ചിരുന്നത്. ഈ സന്ദേശം, ഇന്ത്യാരാജ്യത്തിലെ സമുച്ചിത പ്രജകളേയും ഒരുപോലെ അത്യന്തം സന്തോഷിപ്പിച്ചുവെന്നുമാത്രം പറഞ്ഞാൽ മതിയല്ലോ.

ജോജ്ജ് ചക്രവർത്തിയുടെ സിംഹാസനാരോഹണകാലം, ബ്രിട്ടീഷു സാമ്രാജ്യത്തിലെങ്ങും സമാധാനപൂർവ്വമായ ഒന്നായിരുന്നില്ല. ഗ്രേറ്റ് ബ്രിട്ടനിൽതന്നെ കോമൺസ് സഭക്കാരും പ്രഭുസമാജക്കാരും തമ്മിൽ ഭരണാധികാരസംബന്ധമായി നടത്തിയിരുന്ന പോരാട്ടത്തിന്റെ മൂല്യവ്യക്തിത്വമാണ്, ഭൂസ്വത്തുവും കേവലം അപ്രതീക്ഷിതവുമായ പ്രിയപിതാവിന്റെ ചരമനിമിത്തം ജോജ്ജ് ചക്രവർത്തി, രാജപദത്തിൽ എത്തിയത്. ഇന്ത്യയിൽ മിന്റെറ പ്രഭുവിന്റെ അനുകമ്പയോടുകൂടിയ ഭരണനൈപുണ്യത്തിന്റെ ഫലമായി ഗവണ്മെന്റിന്റെ വിരോധകക്ഷികളുടെ ശക്തി ക്ഷയിച്ചുവന്നിരുന്നുവെങ്കിലും, പൗരപ്രമാണികളുടെ ഇടയിൽ ചില ഭിന്നിപ്പൊക്കെ ഇച്ഛാഭംഗം നിമിത്തം അല്പം ചില അസ്വാസ്ഥ്യങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നില്ല. വിവേകശൂന്യനായ ചില ചെറുപ്പക്കാർ അരാജകചേഷ്ടകൾ ഇടക്കിടെ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തിയിരുന്നെങ്കിലും

ന്നതിനാൽ, മതിയായ സമാധാനം ഇന്ത്യയിലും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഇങ്ങിനെയിരിക്കുമ്പോഴാണ് 1910 അക്ടോബർമാസത്തിൽ ഇന്ത്യാഭരണാധികാരികളുടെയിടയിൽ ചില മാറ്റങ്ങളൊക്കെ വന്നത്. മിൻറാ പ്രഭുവിന്റെ കാലാവധി സമീപിക്കുകയാൽ ഹാർഡിഞ്ച് പ്രഭുവേ ഇന്ത്യാ വൈസ്രോയിയായി നിശ്ചയിച്ച വിവരവും, ബ്രിട്ടീഷു മന്ത്രിമാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഇന്ത്യാ സ്റ്റേറ്റ് സിക്രട്ടറിയായിരുന്ന മോല്ലെപ്രഭു ആ സ്ഥാനം രാജിവെച്ചാഴിഞ്ഞ വിവരവും, കൂപ്രഭുവെ ആ സ്ഥാനത്തിലേക്കു നിശ്ചയിച്ച വിവരവും ഒക്കെ ഒരേ സമയത്താണ് ഇന്ത്യയിൽ അറിയപ്പെട്ടത്. ഇന്ത്യക്കാർക്ക് തൃപ്തികരമല്ലാത്ത അല്പം ചില നയങ്ങൾ കാട്ടിത്തന്നെങ്കിലും കൂടി, ഇത്ര യോഗ്യനും ഇന്ത്യക്കാരുടെ അഭാവം ഭക്തിബഹുമാനങ്ങൾക്ക് പാത്രവാനുമായ മോല്ലെ പ്രഭുവിന്റെ വേർപാട്, ഇന്ത്യക്കാർക്ക് വലുതായ വ്യസനത്തിന് കാരണമായിത്തീർന്നു. എന്നാൽ, ഇന്ത്യക്കാരുടെ നന്മയെ നിരന്തരം കാംക്ഷിച്ചുപോരുന്ന ജോർജ്ജ് ചക്രവർത്തിയുടെ നിശ്ചയങ്ങൾ ഇന്ത്യക്കാരുടെ ഗുണത്തിന്നനുകൂലിച്ചതായിരിക്കുമെന്ന സമാധാനമായിരുന്നു ഇന്ത്യയിൽ ഉണ്ടായിരുന്നത്. കൂപ്രഭുവും ഹാർഡിഞ്ച് പ്രഭുവും ഒരേകാലത്തിൽ (1858-ൽ) ജനിച്ച ഒരേ സ്കൂളിൽ പഠിച്ച വർണ്ണവരും ഏതാണ്ട് ഒരേ കാലം രാജ്യഭരണകാര്യങ്ങളിൽ പ്രവേശിച്ചവരും ആയിരുന്നതുകൊണ്ട് പുതിയ സ്റ്റേറ്റ് സിക്രട്ടറിയും, പുതിയ വൈസ്രോയിയും ഇന്ത്യാഭരണവിഷയത്തിൽ ജോർജ്ജ് ചക്രവർത്തിയുടെ ആജ്ഞകളെ ഭിന്നാഭിപ്രായം കൂടാതെ നടത്തുമെന്ന ആശ്വാസമായിരുന്നു ഏവർക്കും ഉണ്ടായിരുന്നത്. ഹാർഡിഞ്ച് പ്രഭുവെ സംബന്ധിച്ചുടത്തേതും, ഇന്ത്യക്കാർക്ക് ഗുണകരമായ അഭിപ്രായത്തിനു വേണ്ടും കാരണങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. 1844 മുതൽ 1848 വരെ ഇന്ത്യാ വൈസ്രോയി ആയിരുന്ന ഹാർഡിഞ്ച് പ്രഭുവിന്റെ പെന്ത്രനാണ് നമ്മുടെ വൈസ്രോയിയായി വരുന്നതെന്നും, അദ്ദേഹത്തെ ഇന്ത്യാ വൈസ്രോയിയായി നിശ്ചയിക്കേണമെന്നും, പരേതനായ എഡ്വേഡ് ചക്രവർത്തി മുന്പുതന്നെ തീച്ചപ്പെടുത്തിയിരുന്നുവെന്നും ഇന്ത്യയിൽ അറിവായപ്പോൾതന്നെ പുതിയ ചക്രവർത്തിയു

ടേയും, പുതിയ സ്റ്റേറ്റ് സിക്രട്ടറിയുടേയും പുതിയ വൈസ്രോയിയുടേയും കാലത്തിൽ ഇന്ത്യാഭരണം, ഒരു നവീന പന്ഥാവിൽകൂടി പോകുമെന്നു ഇന്ത്യയിൽ പരക്കെ കരുതിപ്രായം ഉണ്ടായിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഇപ്പോഴത്തെ വൈസ്രോയിയുടെ പിതാമഹനായിരുന്ന ഹാർഡിങ്ഗ് പ്രഭു, ഇന്ത്യയിലെ ഗവണ്ണർ ജനറലായി നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടു പുറപ്പെടുന്ന അവസരത്തിൽ, ഇംഗ്ലണ്ടിലെ മന്ത്രിപുംഗവനായിരുന്ന സേർ-റോബർട്ട് പീൽ, അദ്ദേഹത്തിന്നു അന്നു കൊടുത്തിരുന്ന ഒരു സാരോപദേശം, നമ്മുടെ വൈസ്രോയി ഇന്ത്യയിലേക്കു പുറപ്പെടുന്നതിന്നു അല്പദിവസം മുമ്പായി ഇന്ത്യാ അണ്ടർ സിക്രട്ടറി മിസ്റ്റർ മൊണ്ടേഗ് ഒരു പ്രസംഗവശാൽ അദ്ദേഹത്തെ കാമപ്പെടുത്തുകയുണ്ടായി.

“ഇന്ത്യയിൽ എങ്ങും സമാധാനമുണ്ടാക്കി, ഭരണച്ചെലവു ചുരുക്കി, കച്ചവടം വർദ്ധിപ്പിച്ചു, നീതിന്യായം, ദയ, ജ്ഞാനം ഇതുകൂടാൽ ഇന്ത്യയുടെ മേൽ നമുക്കുള്ള പിടുത്തത്തെ ഉറപ്പിക്കുവാൻ നിങ്ങൾക്കു സാധിച്ചുവെങ്കിൽ നിങ്ങളുടെ ഭരണകാലം കഴിഞ്ഞ് ഇവിടെ മടങ്ങിയെത്തുമ്പോൾ ഇവിടെ വെച്ചു നിങ്ങൾക്കു കിട്ടുന്ന സ്വാഗതം, ഇന്ത്യയിൽ വെച്ച് വളരെ ജയങ്ങൾ നേടി മടങ്ങി വരുന്നതായാൽ കിട്ടുന്നതിലും എത്രയോ ആയിരം മടങ്ങു സൗഹൃദത്തോടുകൂടിയതായിരിക്കും.”

ഇപ്രകാരമായിരുന്നു 1844-ൽ സേർ-റോബർട്ട് പീൽ നമ്മുടെ ഇപ്പോഴത്തെ വൈസ്രോയിയുടെ പിതാമഹനോടു ഉപദേശിച്ചിരുന്നത്. ഈ ഉപദേശം താൻ നിഷ്പാജമായ ഭക്തിയോടെ ശിരസ്സിൽ വഹിച്ചും കൊണ്ടാണ് ഇന്ത്യയിലേക്കു വരുന്നതെന്നു ഹാർഡിങ്ഗ് പ്രഭു ഇംഗ്ലണ്ടിൽനിന്നു കപ്പൽ കയറുന്നതിന്നു മുമ്പായി ലണ്ടൻപട്ടണത്തിൽ വെച്ചു കൊടുത്ത ഒരു വിരുന്നഭിവസം പ്രസ്താവിക്കുകയുണ്ടായി. 1910 നവംബർ 18-ാംനു ഹാർഡിങ്ഗ് പ്രഭു ഇന്ത്യയിൽ കപ്പലിറങ്ങിയപ്പോൾ ചെയ്ത ഒന്നാമത്തെ പ്രസംഗത്തിൽ, 1912 ജനുവരിയിൽ ജോജ്ജ് ചക്രവർത്തിയും പട്ടമഹിഷിയും ഇന്ത്യയിൽ എഴുന്നള്ളി ദൽഹിയിൽ വെച്ച് പട്ടാഭിഷേകം ദർബ്ബാർ (സാമ്രാജ്യാധികാരം) കഴിക്കുന്നതാണെന്നുള്ള ഒരു രാജകീ

യ സന്ദേശത്തെ പ്രസ്താവിച്ചു. ഈ സന്ദേശം ഇന്ത്യയൊട്ടുക്കും ഉണ്ടാക്കിത്തീർത്തിട്ടുള്ള സന്തോഷത്തിന് അളവുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഹാഡിങ്ങ് പ്രഭു 1910 നവംബർ 23-ാം-നു വൈസ്രോയിയുടെ സ്ഥാനത്തിൽ പ്രവേശിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇത്രയും സംഗതികൾ പ്രസ്താവനയായി പറഞ്ഞതിന്റെ ഉദ്ദേശം, ജോജ്ജ് ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലെ സിംഹാസനാരോഹണം മുതൽ പട്ടാഭിഷേകം വരെ ഇന്ത്യാഭരണസംബന്ധമായുള്ള പ്രധാന മാറ്റങ്ങൾ ഇന്നിന്നവയാണെന്ന സംക്ഷിപ്തമായ ഒരു അറിവുണ്ടാക്കുവാൻ മാത്രമാണ്.

II. പട്ടാഭിഷേക കാര്യാലോചനകളും ഒരുക്കങ്ങളും.

ഇന്ത്യാഭരണം ഈസ്റ്റിന്ത്യാകമ്പനിക്കാരുടെ അധീനത്തിൽ നിന്ന 1858-ൽ ബ്രിട്ടീഷുരാജാധിപത്യത്തിൻകീഴിലാക്കിയപ്പോൾ വിക്ടോറിയ മഹാരാജ്ഞിയുടെ സിംഹാസനാരോഹണം കഴിഞ്ഞിട്ടും കുറേ കൊല്ലങ്ങൾക്കു ശേഷമായിരുന്നതിനാൽ, ഹിന്ദുരാജാക്കന്മാരോ, മുഹമ്മദീയരാജാക്കന്മാരോ ചെയ്യാറുണ്ടായിരുന്നപോലെ ഒരു പട്ടാഭിഷേകകർമ്മം അവിടുന്ന് ഇന്ത്യയിൽ എഴുന്നള്ളി നിവർത്തിക്കേണ്ടതാണെന്നുള്ള ആലോചനക്കു വഴിയുണ്ടാക്കിയില്ല. എങ്കിലും, 1877-ൽ, ചരിത്രപ്രസിദ്ധമായി ഇന്ത്യയിലെ തലസ്ഥാനനഗരിയായ ദൽഹിയിൽവെച്ച് ഒരു ദർബ്ബാർ കഴിക്കേണ്ടതാണെന്ന് ഇന്ത്യയിൽ അന്നു വൈസ്രോയി ആയിരുന്ന ലിററൻപ്രഭുവും, ബ്രിട്ടീഷുമന്ത്രിമാരും ആലോചിച്ചു. ഈ ദർബ്ബാറിന്റെ ഉദ്ദേശം ബ്രിട്ടീഷുരക്ഷയിൽ രാജ്യഭാരം ചെയ്യുന്ന ഇന്ത്യയിലെ രാജാക്കന്മാരേയും രാജ്യഭാരമില്ലാത്ത പ്രഭുക്കന്മാരേയും ഒക്കെ ക്ഷണിച്ചുവരുത്തി മഹാരാജ്ഞിയുടെ പ്രതിനിധിയെന്ന നിലയിൽ വൈസ്രോയി ആചാരോപചാരങ്ങൾ സ്വീകരിക്കണമെന്നായിരുന്നു. ഇപ്രകാരമുള്ള ദർബ്ബാറുകൾ ഹിന്ദുക്കളും മുഹമ്മദീയരുമായ രാജാക്കന്മാരും

ർ മുഖ്യ ചെയ്യുന്ന ഒരു നടപടിയാണ്. നിരവധിപ്രകാരം 1877-ൽ ഒരു ദർപ്പൻ കഴിക്കപ്പെട്ടു, ബ്രിട്ടീഷ് ഡിപ്യൂട്ടി സർക്കാർ ഓഫീസർമാർക്കും നാട്ടുപ്രഭുക്കൾക്കും ദർപ്പൻ അർപ്പിക്കുന്നു. വിദേശീയ മഹാരാജാക്കന്മാരുടെ കാലത്തിനനുസരണം എഡ്വേഡ് ചക്രവർത്തി സ്ഥാനാരോഹണമായി. ഇംഗ്ലണ്ടിൽ വെച്ച് കിരീടധാരണം എന്ന കർമ്മം ബ്രിട്ടീഷ് രാജാക്കന്മാർ കഴിക്കാറുള്ള സമ്പ്രദായത്തിൽ അവിടുന്നു കഴിച്ചുവെന്നല്ലാതെ ഇന്ത്യയിൽ എഴുന്നള്ളി ഇന്ത്യാചക്രവർത്തിയായാൽ ചെയ്യേണ്ടുന്നതായ കർമ്മങ്ങൾ അനുഷ്ഠിക്കുവാൻ അവിടുത്തെക്ക് സാധിച്ചില്ല. എഡ്വേഡ് ചക്രവർത്തി 1903-ൽ ഇന്ത്യയിൽ എഴുന്നള്ളി, ഇന്ത്യയിലെ സമ്പ്രദായത്തിനനുസരിച്ച് പട്ടാഭിഷേകം കഴിക്കേണ്ടതാണെന്ന് അന്നു ബലമായ അഭിപ്രായം ഉണ്ടായിരുന്നു. എഡ്വേഡ് ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലേക്കു തന്നെ അങ്ങിനെ ചെയ്യണമെന്നും ഉണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷേ, സാധിച്ചില്ല. എങ്കിലും, ചക്രവർത്തിയുടെ പ്രതിനിധിയെന്ന നിലയിൽ വൈസ്രോയി 1877-ലെ മാതിരി ഒരു ദർപ്പൻ 1903-ലും കഴിച്ചു. അന്നു ഇന്ത്യാവൈസ്രോയി കർസൺ പ്രഭുവായിരുന്നു. എഡ്വേഡ് ചക്രവർത്തിയുടെ വാഴ്ചകാലത്തിൽ നടത്തപ്പെട്ട ഈ ദർപ്പൻ, 1877-ൽ നടത്തപ്പെട്ടതിലും വളരെ കേമമായ നിലയിലായിരുന്നു ആഘോഷിക്കപ്പെട്ടിരുന്നത്.

ജോർജ്ജ് ചക്രവർത്തി 1910 മേയിമാസത്തിൽ ബ്രിട്ടീഷ് രാജ പദത്തിൽ എത്തിയപ്പോൾ, അവിടുത്തെ ആഗ്രഹം ഇംഗ്ലണ്ടിൽ വെച്ച് കിരീടധാരണകർമ്മം കഴിക്കുമ്പോലെ തന്നെ ഇന്ത്യയിലെഴുന്നള്ളി ഇന്ത്യയിലെ സമ്പ്രദായത്തിനനുസരിച്ച് ഇന്ത്യാചക്രവർത്തിയുടെ നിലയിൽ കഴിക്കേണ്ടുന്നതായ പട്ടാഭിഷേകവും നടത്തണമെന്നായിരുന്നു. ഈ രാജകീയാഭിഷേകത്തെയാണ് വൈസ്രോയി ഹാർഡിഞ്ച് പ്രഭു ബോധായി പട്ടണത്തിൽ കപ്പലിറങ്ങിയ ഉടനെ 1910 നവംബർമാസത്തിൽ ഇന്ത്യക്കാരെ അറിയിച്ചത്. അന്നു മുതൽ ഇന്ത്യയിലെങ്ങും ജോർജ്ജ് ചക്രവർത്തിയുടെ ഇന്ത്യയിലേക്കുള്ള എഴുന്നള്ളത്തിനേപ്പറ്റിയും വരുവാൻ പോകുന്ന പട്ടാഭിഷേകമഹോത്സവത്തേപ്പറ്റിയുമുള്ള സംസാരമേ കേൾപ്പാനുണ്ടാ

യിരുന്നുള്ളു. 1911 ഫിബ്രുവരി 6-ാംനു ജോജ്ജ് ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ബ്രിട്ടീഷുപാലിമെണ്ട് തുറന്ന അവസരത്തിൽ ചെയ്യ പ്രസംഗത്തിൽ

“ഇന്ത്യാസാമ്രാജ്യ ചക്രവർത്തിയുടെ സ്ഥാനത്തിൽ നാം ഇപ്പോൾ എത്തിട്ടുള്ള വിവരം, ഇന്ത്യയിൽ വെച്ച് ഒരു ഭർച്ചാർ കൂടി നമ്മുടെ ഇന്ത്യൻപ്രജകളെ നേരിട്ടറിയിക്കേണമെന്നു നാം വിചാരിക്കുന്നുണ്ട്.”

എന്നു പ്രസ്താവിക്കുകയുണ്ടായി. ഇതായിരുന്നു പട്ടാഭിഷേകത്തെ സംബന്ധിച്ച് തിരുമുഖത്തിൽനിന്നു കുന്നാമതായി പുറപ്പെട്ട ഒരു അറിയിപ്പ്. ഇന്ത്യയിൽ അന്നുമുതൽ ഒരുക്കുടും കൂട്ടിത്തുടങ്ങി. പട്ടാഭിഷേക ചെലവിലേക്കായി കുന്നരുകോടി ഉറപ്പിക ഇന്ത്യാഗവണ്മെണ്ട് നീക്കിവെക്കുകയും ഭർഹിപട്ടണത്തിൽ ഇതിലേക്കു വേണ്ടപ്പെട്ട ഒരുക്കുടും ചെയ്യാൻ യൂണൈറ്റഡ് പ്രോവിൻസിലെ ലഫ്റ്റനണ്ട് ഗവണ്ണറായ സേർ-ജൊൺ ഹ്യൂവെററ് എന്ന ഉദ്യോഗസ്ഥനേ മേധാവിയായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ കീഴിൽ അനവധി ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരെ നിയമിക്കുകയും ചെയ്തു. പട്ടാഭിഷേകത്തിനായി ഇന്ത്യാസാമ്രാജ്യത്തിൽ നാനാഭിക്കിൽനിന്നും വിദേശരാജ്യങ്ങളിൽനിന്നും എത്തിച്ചേരുന്ന അതിഥികളേയുമേടും സജ്ജരിച്ചു താമസിപ്പിക്കുവാനായി അവിടെ മേപ്പടി ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ ചെയ്ത ഒരുക്കങ്ങളേപ്പറ്റി ആകപ്പാടെ ഒരു വിവരണം കൊടുക്കുക എന്നുവെച്ചാൽ അതിന്നു പ്രത്യേകം തന്നെ ഒരു വലിയ പുസ്തകം ആവശ്യമായിത്തീർന്നു. “ഒരു ഇന്ദ്രജാലവിദ്യക്കാരന്റെ ഭണ്ഡംകൊണ്ടോ എന്നു തോന്നുമാറ് മുഗളമഹാചക്രവർത്തിമാരുടെ ചരിത്രപ്രസിദ്ധമായ രാജധാനി തുടങ്ങി അതിന്റെ പ്രാകാരപ്പുഴുത്തെ അതിക്രമിച്ച് മണ്ഡപങ്ങളാൽ നിറയപ്പെട്ട ഒരു നവീനനഗരം ആ പുണ്യഭൂമിയിൽ ആവിർഭവിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അപ്രധാനങ്ങളായ പത്തും പന്ത്രണ്ടും മണ്ഡപങ്ങളാൽ ആവൃതങ്ങളായ കാരോ മഹാമണ്ഡപങ്ങളുടെ അലങ്കാര പദ്ധതികൾ അതാതിന്റെ അധിഷ്ഠാതാക്കന്മാരുടെ കലീനത, ഉൽക്കഷ്ണം, വംശപാരമ്പര്യം മുതലായവയെ നിദ്ദേശിച്ചിരുന്നു. വെള്ളികൊണ്ടുള്ള

കാർമ്മികവസ്ത്രവും, കാഞ്ചനവസ്ത്രവും റോൾക്കും, ശ്യാമധവളസുവർണ്ണവർണ്ണങ്ങളോടുകൂടിയ സൂക്ഷ്മവസ്ത്രം (മസിലിൻതുണി) മറെറാ റോൾക്കും, രജപുത്രവംശാവലിയുടെ കൊടിയടയാളത്തേക്കുറിക്കുന്ന പലാശ, കൌസുണ്ട, പാടല, ശ്യാമ, ധവള വർണ്ണങ്ങളിൽ മുക്കിയതും അതി മുദ്രപമുള്ളതുമായ കാശ്മീര സാൽവകൾ കീർത്തിമാന്മാരും, സൂര്യചന്ദ്രന്മാരുടെ സന്താനങ്ങളുമായ രജപുത്രരാജാക്കന്മാർക്കും അടയാളമായി വേർതിരിച്ചു കാണാനുണ്ടായിരുന്നു. ഈ മണ്ഡപനഗരത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽക്കൂടി അറുകസൂക്ഷ്മകണങ്ങൾ കൂട്ടിച്ചേർത്തു രക്തശിലാഖണ്ഡചൂണ്ണത്താൽ നിർമ്മിതമായ ഒരു വിസ്താരമുള്ള നിരത്ത് നീണ്ടുകിടക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ഈ അറുകകണങ്ങളിന്മേൽ സൂര്യരശ്മി പതിച്ച് കാരോ ചെറിയ ഭൂപ്രണത്തിൽ നിന്നെന്നപോലെ ഭീഷ്മത്തായ സ്വർണ്ണപ്രകാശം പുറത്തേക്കു വിടുമ്പോൾ, ഈ നിരത്ത് സ്വർണ്ണംകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഒരു പദ്ധതിയുടെ ആകൃതിയെ അവലംബിച്ചിരുന്നു. ഈ കാഞ്ചനമാഗ്ഗത്തിന്റെ ഇരുവശവും ഉണ്ടായിരുന്ന താലം, പുഷ്പരം, ചമ്പകം മുതലായ പൂക്കളുഗ്രണികളും തുണാവൃതഭൂമികളും പുഷ്പശയ്യകളും, കക്കുകൂടി പലതരമായ വർണ്ണംകൊണ്ടുള്ള നയനോത്സവത്തെ പൂരിപ്പിച്ചിരുന്നു എന്നു മാത്രം പറഞ്ഞു വിടുകയാണ് ഉത്തമം. ഇന്ത്യാഗവർണ്മണ്ട് ചെയ്ത ഒരുക്കങ്ങളേപ്പറ്റി അല്പം കൂടി ഒരു വിവരണം താഴെ കൊടുക്കുന്നു.

“ഭർത്താ ഇപ്പോൾ 25 നാഴിക സമചതുരത്തിലുള്ള ഒരു വെളുത്ത പട്ടണമാണ് എന്നു മാത്രം പറഞ്ഞാൽ ആയില്ല. വിദ്യുച്ഛക്തിയാൽ ഈ പട്ടണത്തിൽ മുഴുവനും രാത്രിയിലും പകലാണ്. 50000 ഉറപ്പിക ചെലവിട്ട് എവിടേയും എപ്പോഴും ആവശ്യംപോലെ വെളുത്ത കിട്ടത്തക്കവിധത്തിൽ ക്ഷൗരവെളുത്തതിന്റെ ഏപ്പാടും, രാജമാഗ്ഗങ്ങളായ നിരത്തുകളും പ്രത്യേകം ഏപ്പെടുത്തിയ വളരെ റെയിൽവെസ്റ്റേഷനും കാണുന്ന മാത്രയിൽ ആശ്ചര്യം ഉണ്ടാക്കുന്നതാണ്. എല്ലാറ്റിനും മദ്ധ്യത്തിലാണ് ചക്രവർത്തിയുടെ വാസസ്ഥലം പണിയിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളത്. ഈ മനോഹരമായ ഏട്ടപ്പിന്ന് ഉപയോഗമാക്കിത്തീർത്ത നിറങ്ങളിൽ നീലവർണ്ണമാണ് പ്രധാനം.

ഇതിന്നടുത്താണ് 'സെക്രീറ്റ് ഹെസ്റ്റ്' എന്നു പറയുന്നതും കഴിഞ്ഞ ദർപ്പാർ കാലത്തിൽ കർസൺപ്രഭു താമസിച്ചതുമായ സ്ഥലം. മഴയോ മറെറാ അകപ്പെട്ടാൽ ഈ സ്ഥലം ചക്രവർത്തിക്കും പട്ടമഹിക്കിടക്കും താമസത്തിന്ന് ഉപയോഗമാക്കിത്തീർക്കണമെന്ന നിലയിൽ ഈ എടുപ്പും റിപ്പോർചെയ്ത് ഭംഗിയാക്കി വെച്ചിട്ടുണ്ട്. തിരുമേനികൾക്കു താമസിക്കേണ്ടതായ കാമ്പിന് ചുറ്റും ഉണ്ടാക്കിയിട്ടുള്ള പൂങ്കാവനങ്ങൾ കാഴ്ചക്കു വളരെ മനോഹരമായിരിക്കുന്നു. മേറിരാജ്ഞിയുടെ കൂടാരത്തിന്നരികെയുള്ള ഒരു തോട്ടത്തിൽ റോജപ്പു തോട്ടത്തിന്നു മാത്രം 15000 ഉരുപ്പികയോളം ചെലവാക്കിയിട്ടുണ്ടെന്നാണ് അറിയുന്നത്. എല്ലാംകൂടി 135 നാട്ടുരാജാക്കന്മാർ ഇന്ത്യയിലെ നാനാദിക്കുകളിൽനിന്നുമായി ഈ ദർപ്പാറിലേക്ക് എത്തുമെന്നു കണക്കാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഈ വക രാജാക്കന്മാരുടേയും മഹാരാജാക്കന്മാരുടേയും പാപ്പിടങ്ങൾ ചക്രവർത്തിയുടെ തമ്പിന്നു ചുറ്റും 'കിങ്ങ്സ് ഹോൾ' 'കോർനേഷൻ റോഡ്' എന്നീ രണ്ടു നിരത്തുകൾക്ക് ഇരുവശവുമായിട്ടാണ് കിടക്കുന്നത്. ഈ രണ്ടു നിരത്തിൽകൂടിയാണ് ചക്രവർത്തി ദർപ്പാർ ഹാളിലേക്കു എഴുന്നള്ളേണ്ടത്. ഈ നിരത്തുകളുടെ ഇരുവശവും നാട്ടുരാജാക്കന്മാരുടെ വകയായുണ്ടാക്കുന്ന അലങ്കാരങ്ങൾക്കും തോരണങ്ങൾക്കും മധ്യത്തിൽ കൂടിയുള്ള എഴുന്നള്ളത്ത് മനോഹരമായിരിപ്പാനേ തരമുള്ളൂ.

“കിങ്ങ്സ് ഹോൾ”.

ദർബി കോട്ടക്കരികെ ഒരു പ്രത്യേക റെയിൽവെസ്റ്റേഷൻ ഉണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ട്. അവിടെയാണ് ചക്രവർത്തിയും പരിവാരങ്ങളും വണ്ടിയിറങ്ങുക. വണ്ടിയിറങ്ങിയാൽ കിങ്ങ്സ് ഹോൾ കടന്നാണ് കാമ്പിലേക്ക് എഴുന്നള്ളേണ്ടത്. ഈ ഹോളിന് ചില പ്രത്യേക സാന്നിധ്യങ്ങളുണ്ട്. ജമ്മാമസിജിറിലേക്ക് നിസ്കാരത്തിനായി പോകുമ്പോൾ ദർബിയിൽ അന്നന്നു നാടുവാഴുന്ന ചക്രവർത്തിമാക്ക് മാത്രമേ ഈ ഹോൾ കടപ്പാൻ പാടുള്ളവെന്നായിരുന്നു മുഹമ്മദീയ ചക്രവർത്തിമാരുടെ നിശ്ചയം. ചക്രവർത്തിമാരുടെ മക്കൾക്കുംകൂടി ഈ ഹോൾ കടപ്പാൻ പാടില്ലത്രേ. ഈ ഹോൾ കട്ടവിൽ തുറന്നിട്ടുള്ളതായി കാണുന്നത് 1857-ൽ മാത്രമാണ്. അതുകൊണ്ട് ജോ

ജങ്ക് ചക്രവർത്തിയുടെ ഭർമ്മി പ്രവേശനം, ചരിത്രസംബന്ധമായി പ്രാതി നേടിയ ഒരു ശോറിൽകൂടിയെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ഭർമ്മി പട്ടണത്തിന്റെ പ്രാകാരപുഷ്പത്തിൽനിന്ന് ഈ പുതിയ ഭർമ്മിപട്ടണത്തെക്കുറിച്ചു വീക്ഷിക്കുന്നതായാൽ, തരിശായും കൃഷിനിലമായും കിടന്നിരുന്ന ആ ഭർമ്മി പട്ടണഭാഗം തന്നെയോ ഇത്, എന്നു ആർക്കും തോന്നിപ്പോകും. വസുക്കളെക്കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഈ പട്ടണത്തിന് വിദ്യകളിൽ കിട്ടുന്ന ശോഭ എത്രമാത്രം നയനാനന്ദകരമാണെന്ന് ഊഹിക്കുകയാണ് നല്ലത്. ദർപ്പൻ കൂടാതെ കോട്ടയിൽവെച്ച് ഒരു രാജകീയ ഉദ്യാനവിരുന്നുകൂടി ഉണ്ടാക്കുന്നതാണ്. ഇതിലേക്കായി ഈ കോട്ട റിപ്പോർട്ട് ചെയ്ത് ശരിപ്പെടുത്തി വെച്ചിരിക്കുന്നു. ഇവിടെയാണ് ഷാജിഹാൻ ചക്രവർത്തിയുടെ ഡിവാൻ. ഇ. ഖാസ് എന്നു പറയുന്ന സിംഹാസനമുറി. ഈ മുറി കന്നാരം വെള്ളക്കല്ലുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയതാണെന്ന് ചരിത്രം വായിച്ചവർക്കറിയാമല്ലോ.

ഇനി ദർപ്പൻകാലത്തിൽ എത്തിച്ചേരുന്നവരിൽ “തമാശ” ക്കു മനസ്സിലാത്തവരുടെ വിനോദത്തിനായി കന്നം വകയുണ്ടാക്കിയിട്ടില്ലെന്നില്ല. അതിലേക്ക് ആക്കിയോളജിക്കൽ ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റുകാരുടെ വകയായി ഒരു പ്രദർശനശാല ഏർപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരം ഒരു പ്രദർശനശാലക്കാവശ്യമായ സാധനങ്ങൾ പല ദിക്കിൽനിന്നുമായി സംഭരിച്ചുവെച്ചിട്ടുണ്ട്. മുഗൾചക്രവർത്തിമാരായിരുന്ന എല്ലാവരെയും സംബന്ധിച്ച കാരോ സാധനങ്ങളാണ് പ്രദർശിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളത്. ഈ പ്രദർശന സാധനങ്ങൾ ഇന്ത്യയിൽ പല ദിക്കിൽനിന്നുമായി സംഭരിച്ചുവെക്കപ്പെട്ടവയുമാണ്. ബേബർ തുടങ്ങി ഇന്ത്യയിൽ വാണിരുന്ന എല്ലാ മുഗൾ ചക്രവർത്തിമാരുടേയും അവരുടെ രാജധാനിയിൽ അന്നുണ്ടായിരുന്ന യോഗ്യന്മാരുടേയും ഛായാപടങ്ങളും ചക്രവർത്തിമാർ സ്വന്തമായി ഉപയോഗിച്ച ചില സാധനങ്ങളും അവർ കാരോരുത്തരുടെ ചില എഴുത്തുകളും അന്നു പ്രചാരമുണ്ടായിരുന്ന ചില നാണുങ്ങളും എന്നുവേണ്ട പുരാണവസ്തുക്കളാണെന്നു ഗണിക്കപ്പെടുന്ന മിക്കവയും ഈ ശാലയിൽ സംഭരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്.

തപ്പാൽ ഏപ്പാട്.

ഈ കാര്യത്തിലാണ് പലക്കും വലുതായ ആശയവും തോന്നിപ്പോകുന്നത്. ഇന്ത്യാസാമ്രാജ്യഭരണാധികാരികളും സംസ്ഥാനഭരണാധികാരികളും ഒട്ടൊഴിയാതെയുള്ള മഹാരാജാക്കന്മാരും അവരുടെ ഉത്തരവാദിപ്പെട്ട ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും ഇന്ത്യയിലെ നായകന്മാരായ പൗരന്മാരിൽ മിക്കവരും എത്തിച്ചേരുന്ന ഒരു സ്ഥലത്തിൽ തപ്പാലാപ്പീസ്സിന്റെ സൗകര്യം എത്രമാത്രം വേണമെന്ന് നമുക്ക് ഊഹിക്കാം. തപ്പാൽ ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റുകാർ ഈ കാര്യം മറന്നിട്ടില്ല. ഭൽഹിയിൽ ഇപ്പോൾ 1 ചീഫ് സൂപ്രഡെന്റും 1 പോസ്റ്റ്മാസ്റ്ററും ഇവരുടെ സഹായത്തിനായി 6 സൂപ്രഡെന്റുമാരും 2 ഡിപ്യൂട്ടിപോസ്റ്റ്മാസ്റ്റർമാരും 3 അസിസ്റ്റന്റ് പോസ്റ്റ്മാസ്റ്റർമാരും ഉണ്ട്. ഇതിനും പുറമെ 200 ക്ലർക്കുമാരും 150 പോസ്റ്റ്മെൻമാരും മുക്കേത്തുവാനും മറ്റുമായി 100 ശിപായിമാരും ഉണ്ട്. വലിയ തപ്പാലാപ്പീസ് വളരെ സ്ഥലമുള്ള മനോഹരമായ ഒരു എടുപ്പാണ്. ഇതിനു കീഴായി ഭൽഹിയിൽ അവിടവിടെയായി അഞ്ചരനാഴിക സമചതുരത്തിനുള്ളിൽ 24 സബ് ഓഫീസുകളും ഉണ്ട്. എഴുത്തുകൾ ഈ തപ്പാലാപ്പീസുകളിൽ നിന്ന് അങ്ങടും ഇങ്ങടും കൊണ്ടുപോകേണ്ടതിലേക്ക് ഇരട്ടക്കുതിര കെട്ടിയ പ്രത്യേക വണ്ടികളാണ്. എല്ലാ കമ്പിലും കാരോ എഴുത്തുപെട്ടിയുണ്ട്. ഈ പെട്ടികൾ ഇടക്കിടെ തുറന്ന് ഉള്ള കത്തുകൾ എടുത്തുകൊണ്ടുപോകുന്നു. തപ്പാൽക്കാരുടെ ആവശ്യത്തിന് മോട്ടോർവണ്ടികളുമുണ്ട്. കമ്പിവർത്തമാനങ്ങളും കുള്ള സൗകര്യവും ഇതുപോലെതന്നെ വളരെ നന്നായിട്ടുണ്ട്. ബോമ്പായിൽ നിന്ന് ഭൽഹിവരെ 950 നാഴിക ദീർഘത്തിൽ പ്രത്യേകമായ കമ്പി ഉണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഈ കമ്പികൾ മുഖേന മണിക്കൂറിൽ 7000 വാക്കുകൾ അയപ്പാനുള്ള ഏപ്പാടും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഇന്ത്യയിലെ മറ്റു പ്രധാനപട്ടണങ്ങളുമായി പ്രത്യേക കമ്പികളാൽ പ്രത്യേകം കൂട്ടികെട്ടിയുമിരിക്കുന്നു.

പട്ടാഭിഷേക ദർബ്ബാർ 1912 ജനവരിയിൽ കഴിപ്പാനാണ് എന്നുമായി തീർച്ചപ്പെടുത്തിയതെങ്കിലും പുനരാലോചന ചെയ്ത്

1911 ഡിസംബർ 12-ാംനു ഈ ശുഭകരം കഴിപ്പാൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തി. ആ ദിവസത്തിന്നു തക്കവണ്ണം ചക്രവർത്തിയും പട്ടമഹിഷിയും ഇന്ത്യയിൽ എത്തിച്ചേരുന്നതാണെന്നും തീർച്ചയാക്കി.

III. ചക്രവർത്തിയുടെ എഴുന്നള്ളത്ത്.

ഇംഗ്ലണ്ടിൽ പാർലിമെണ്ട് സഭക്കാരുടെ ഇടയിലുള്ള കക്ഷിപ്രശ്നങ്ങളും, പ്രഞ്ചകാരും ജർമ്മനിക്കാരും തമ്മിൽ ആഫ്രിക്കയിലെ മൊറാക്കോ രാജ്യസംബന്ധമായി നടക്കുന്ന സൈന്യയുദ്ധപിണക്കങ്ങളും, ഇറാഖിലും തുർക്കിയും തമ്മിൽ ട്രിപ്പോളിയിൽവെച്ചു നടത്തുന്ന യുദ്ധവും കക്കുകുടി യൂറോപ്പുരാജ്യം മുഴുവനും കോടാഭരണാൽ ഇതുകിയിരിക്കുന്ന അവസരത്തിലാണ് ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ഇന്ത്യയിലേക്ക് എഴുന്നള്ളേണ്ടുന്ന കാലം ആസന്നമായത്. വടക്കെ ഇന്ത്യയിൽ എന്നല്ല, പലേടങ്ങളിലും ക്ഷാമലക്ഷണങ്ങളും, ദാരിദ്ര്യത്തിൽ പ്പെരിഞ്ഞ കലശലായ ഉപദ്രവവും കൂടിയുണ്ടെന്നു വന്നപ്പോൾ പട്ടാഭിഷേകത്തിന് ചക്രവർത്തി എഴുന്നള്ളുന്നതിൽ വിരോധാഭിപ്രായം പറവാൻ ഇംഗ്ലണ്ടിൽ ആളുകൾ ഉണ്ടാവാതിരുന്നിട്ടില്ല. വിശേഷിച്ച് ബ്രിട്ടീഷു ചക്രവർത്തിമാരാരും ആ സ്ഥാനാരോഹണം കഴിഞ്ഞതിൽ പിന്നെ ഇന്ത്യയിലാവട്ടെ ബ്രിട്ടീഷു സാമ്രാജ്യത്തിൽ പെട്ട കോളനികളിലാവട്ടെ എഴുന്നള്ളുക ഉണ്ടായിട്ടില്ല. ചക്രവർത്തി എപ്പോഴും ഇംഗ്ലണ്ടിൽ തന്നെ ഉണ്ടായിരിക്കേണമെന്ന ഒരു നിശ്ചയം നിയമംപോലെ ആയി വന്നിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഇതിന്നും പുറമെ അയ്യകൊല്ലം മുമ്പാണ് ജോർജ്ജ് ചക്രവർത്തിയും പട്ടമഹിഷിയും വെയിത്സ് രാജകുമാരന്റേയും കുമാരിയുടേയും നിലയിൽ ഇന്ത്യാസാമ്രാജ്യം മുഴുവൻ സഞ്ചരിച്ചു മടങ്ങിപ്പോയിട്ടുള്ളതെന്നും അതുകൊണ്ട് ഇപ്പോഴത്തെ ഈ എഴുന്നള്ളത്ത് അത്ര ആവശ്യമില്ലെന്നും മറുമായിരുന്നു ഇവരുടെ ന്യായങ്ങൾ. പക്ഷെ ഇന്ത്യയിൽ ഈ വർത്തമാനം വളരെ ഇച്ഛാഭംഗം ഉണ്ടാക്കിത്തീർത്തുവെന്നു മാത്രമല്ല, വർത്തമാനപത്രങ്ങൾ മുഖേനയും പൊതുജനയോഗങ്ങൾ മുഖേനയും മറ്റും ഇന്ത്യക്കാരുടെ അഭിപ്രായം

യം നല്ലവണ്ണം പ്രത്യക്ഷമാകയും ചെയ്തു. ചക്രവർത്തി, അദ്ദേശ്യ നായ ഒരു രാജാവായാൽ പോരെന്നും പ്രതിനിധിമാരെയാക്കി കായ്ക്കും കഴിച്ചുകൂട്ടുന്നതു ഇഷ്ടമല്ലെന്നും, അവിടുന്നു ഭർത്താവിൽ എഴുന്നള്ളി പട്ടാഭിഷേകകർമ്മം നിർവ്വഹിക്കും കഴിച്ചുകൂട്ടേണമെന്നും മറ്റും ഇന്ത്യയിൽ എല്ലാ ദിക്കിൽനിന്നും ജനങ്ങൾ വെളിവായി പറവാൻ തുടങ്ങി. ചക്രവർത്തി തിരുമേനി മുൻപെയ്ത നിശ്ചയത്തിൽ യാതൊരു മാറ്റവും വരുത്തുന്നതല്ലെന്നു തീർച്ചയാക്കി. 1911 നവംബർ 11-ാംനു ശനിയാഴ്ച ഇംഗ്ലണ്ടിൽനിന്ന് പട്ടമഹിഷീസ മേതനായി സ്റ്റേറ്റ് സിക്രട്ടേറി ക്രൂപ്രട്ടേഡെയും രാജകീയ പരിവാരങ്ങളേയും കൂട്ടി കപ്പൽ കയറി. ബ്രിട്ടീഷുകാരൊക്കെ ചക്രവർത്തിയുടെ ഈ എഴുന്നള്ളത്ത് യാതൊരു അപമാനമൂലവും കൂടാതെ വിജയമായി കലാശിച്ച് ഇംഗ്ലണ്ടിൽ വീണ്ടും മടങ്ങിയെത്തുവാനുള്ള ആശംസയോടെ പ്രാർത്ഥനകളും നടത്തി. “മെർസി” എന്ന ഒരു കപ്പൽ രാജഭവതിമാരുടെ പ്രത്യേക ആവശ്യത്തിലേക്ക് മുൻകൂട്ടിത്തന്നെ വെള്ളത്തിൽ കൂടി സഞ്ചരിക്കുന്ന ഒരു രാജധാനിപോലെ ആക്കിയിരുന്നു. “മെർസി” കപ്പൽ ജിബ്രാൾട്ടർ, പോർട്ട് സ്പെയ്ൻ മുതലായ ദിക്കുകളിൽ അടുപ്പിച്ചിരുന്നു. പോർട്ട് സ്പെയ്നിൽ വെച്ച് തുക്കിസുൽത്താന്റെ മൃതമകനോടും ഇജിപ്തിലെ ഖെദീവിനോടും അവിടെയുള്ള ബ്രിട്ടീഷുദ്രോഹസ്ഥന്മാരോടും ചക്രവർത്തി കുശലപ്രശ്നങ്ങൾ ചെയ്ത് 26-ാംനു ഏഡൻപട്ടണത്തിൽ എത്തിച്ചേർന്നു. തുക്കിയും ഇറാഖിലും തമ്മിൽ നടക്കുന്ന യുദ്ധം കാരണമായി “മെർസി” കപ്പൽ കടന്നുവരേണ്ടുന്ന കടൽമാർഗ്ഗങ്ങളൊക്കെ അവരുടെ പടക്കപ്പലുകളുടെ ഭൂഷിയിലായിരുന്നുവെങ്കിലും “മെർസി” കടന്നു പോകുന്നതുവരേ യാതൊരു യുദ്ധവും അവിടങ്ങളിൽ വെച്ച് നടത്തരുതെന്ന് ആ രണ്ടു കോയ്മകളും മുൻകൂട്ടി നിശ്ചയിച്ചിരുന്നു. അറേബിയാ അഡ്വർസീപിന്റെ തെക്കേ അതിരിൽ കിടക്കുന്ന ഏഡൻപട്ടണം, ഇന്ത്യാസാമ്രാജ്യത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗമായിട്ടാണ് ഗണിക്കപ്പെട്ടു വരുന്നത്. തിരുമേനികൾ അവിടെ കപ്പലിറങ്ങി, ജനങ്ങളുടെ ആതിഥ്യങ്ങളും മംഗളപത്രങ്ങളും കൈ സ്പീകരിച്ച് പിറോളിവസം അവിടംവിട്ടു ബോമ്പായിക്ക് യാത്രയായി. ഇതി

ലിടക്കു തന്നെ സ്വാഗതകമ്പികൾ, കമ്പിയില്ലാക്കമ്പിമാറ്റം തിരുമേനികൾക്കു ഇന്ത്യയിൽനിന്നു അയക്കപ്പെട്ട തുടങ്ങിയിരുന്നു. തിരുമേനികൾ കയറിയ മെടീനക്കപ്പലും അകമ്പടിയായി കൂടിയിരുന്ന പടക്കപ്പലുകളും ഡിസെമ്പ്ര 2-ാംനു ശനിയാഴ്ച രാവിലെ ബോമ്പായിത്തുറയിൽ വന്നുണ്ടു്. തിരുമേനികളുടെ എഴുന്നെള്ളത്ത് പ്രമാണിച്ചു ബോമ്പായി പട്ടണത്തിൽ ചെയ്യപ്പെട്ടിരുന്ന ഏപ്പാടുകൾ എത്രമാത്രം ഘോഷമായ നിലയിലായിരുന്നുവെന്ന് പറവാൻ പ്രയാസം. ബോമ്പായി പട്ടണത്തിൽ കപ്പലിറങ്ങി, രണ്ടുദിവസം അവിടെ താമസിച്ച് ദൽഹിയിലേക്കു പോകുന്നതു വരേയുണ്ടായ സംഭവങ്ങളെപ്പറ്റി “കേരളപത്രിക”യിൽ പ്രസിദ്ധം ചെയ്ത അന്നത്തെ ബോമ്പായിക്കുത്ത് ഇവിടെ ഉദ്ധരിക്കുകയാണ് ഉത്തമമെന്നു വെച്ച് അപ്രകാരം ചെയ്യുന്നു.

“ശനിയാഴ്ച വൈകുന്നേരം 4 മണി സമയത്ത് തിരുമേനികൾ കപ്പലിൽ നിന്നിറങ്ങി ബോമ്പായി “എപ്പോളോ” ബന്തറിൽ എത്തിയ ഉടനെ പഞ്ചഭൂതങ്ങളും അവിടെ കൂടിയ അനേകായിരം ജനങ്ങളും കത്തോരുമിച്ചു സ്വായിച്ചുവോ എന്നു തോന്നുമാറു കരുവലിയ പ്രഭു അവിടെ പെട്ടെന്നുണ്ടായത് എല്ലാവർക്കും അസാമാന്യമായ ആഹ്ലാദത്തെ ഉണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്നു. അന്നു രാവിലെ ഉണ്ടാകേണ്ടുന്ന സൂര്യരശ്മികിരണങ്ങൾ ധൂമികാച്ചാലംകൊണ്ട് മറവിൽ വൈകുന്നേരം വരെ ഒളിച്ചു, മഹാരാജാവു പരിവാരസമേതം ഇറങ്ങിയ ഉടനെ അവ മറവിൽ നിന്നിറങ്ങി തിരുമേനികളെ എതിരേല്ക്കുവാൻ വേണ്ടി അത്യുജ്വലമായ പ്രഭയോടുകൂടി വന്ന് അവരുടെ തുപ്പാദസ്സർമായ ബന്തർ മുഴുവനും നെറുപുരജ്വലനസഞ്ചിതമായി ഉണ്ടവിച്ചു. ഈ ശോഭകണ്ടു ഞാൻ യദൃച്ഛയാകുന്നു മേല്പൊട്ടു നോക്കിയപ്പോൾ അതു ചന്ദ്രനും മന്ദസ്തിതം ചെയ്യുന്നു. അനേകായിരം ജനങ്ങൾ എവിടെ കൂടിയായും അവിടെ അപ്പമെങ്കിലും ശബ്ദമോ, തിക്കോ, തിർക്കോ, ഉണ്ണമോ ഉണ്ടാകുന്നത് പതിവാണ്ല്ലോ. ഈ അവസരത്തിൽ അങ്ങിനെയുള്ള യാതൊരു ബുദ്ധിമുട്ടും ബന്തറിൽ ഉണ്ടായിട്ടില്ല. എല്ലാവർക്കും ആനന്ദകരമായ മന്ദവായു വീശിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന മദ്ധ്യേ നിശ്ശബ്ദമാ

യി എല്ലാ ജനങ്ങളും ഭക്തിപുരസ്സരം തിരുമേനികളെ സന്ദർശിച്ചു പാപമോചനം വരുത്തി. ഹിന്ദുക്കൾക്ക് ഈ ദിവസം “ഏകാദശി”യായതുകൊണ്ടും മുഹമ്മദീയർക്ക് “ഇറാദ്” എന്ന വിശേഷദിവസമായതുകൊണ്ടും ഈ ദിവസം ഇവർക്ക് എത്രയോ ശുഭമായിരുന്നു. ഇതിന്നു പുറമെ എല്ലാവർക്കും സന്തോഷസമ്മേളനമായി വന്ന രാജദർശനദിവസവും ആകയാൽ ഈ ദിനം ത്രിവേണീ സംഗമയോഗമാണെന്നു ഞാൻ പറയുന്നതു അതിശയോക്തിയായി വരികയില്ല. പരിവാരങ്ങളോടുകൂടി ബന്തറിൽ എത്തിയപ്പോൾ 101 പീരങ്കിവെടിയുടെ ധ്വനി നാടെല്ലാം മുഴങ്ങി; തിരുമേനികൾ കരക്കിറങ്ങിയെന്നും എല്ലാവരെയും അറിയിച്ചു. ഇവർക്കു ഇരിപ്പാനായി ബന്തറിൽ ഉണ്ടാക്കിയ സ്വാഗതഭവനം പൂജ്യമാലഭൂഷിതസംഭരങ്ങളെക്കൊണ്ടും, രാജചിഹ്നാങ്കിതരൂപങ്ങളെക്കൊണ്ടും, മംഗളഗായനപാദങ്ങളെക്കൊണ്ടും സുശോഭിതമായിരുന്നു. ഇതിന്നരികെ അദ്ധ്യക്ഷതയിൽ നിർമ്മിച്ച രംഗസ്ഥലത്താണ് മഹാരാജാവും രാജ്ഞിയും ഇരുന്നത്. അവർ ഇരുന്ന സിംഹാസനത്തിന്നിടത്തും വലത്തുമായി ഗവണ്ണരും, ഗവണ്ണർജനരും പരിവാരങ്ങളോടുകൂടി കുറേ അകലെ ഇരുന്നു. ബോധായി ഗവണ്ണർ ഉടനെ, ഇന്ത്യയിലെ അനഭിഷിക്തനാണെന്നു വിളിക്കപ്പെട്ടു വരുന്ന ബഹുമാനപ്പെട്ട സർ. ഫറോഷാമെന്തയെ ഇവിടുത്തെ മുൻസിപ്പാൽ പ്രസിഡണ്ടിന്റെ നിലയിൽ മഹാരാജാപുരമായി പരിചയമാക്കിയ ഉടനെ സർ മെന്താ നാട്ടുകാരുടെ വകയായി ഒരു മംഗളപത്രം അർപ്പിതവാണിയോടെ വായിച്ചു. അതു ഒരു മാനപത്രമെന്തയായി (Casket) അടക്കം ചെയ്ത തൂപ്പാദങ്ങളിലേക്കു സമർപ്പണം ചെയ്തു. അതിന്നു മഹാരാജാപു ചെയ്ത കൗചിത്രമായ താഴെ കൊടുക്കുന്ന മറുപടി എല്ലാവരെയും അപഹൃതചിത്തന്മാരാക്കിയിരിക്കുന്നു.

“അല്ലയോ പൗരശ്രേഷ്ഠന്മാരേ! പുരവാസികളേ! ഞാൻ നിങ്ങളുടെ ഇടയിൽ ഒരു അപരിചിതനല്ലെന്നു നിങ്ങൾ പറഞ്ഞതു വാസ്തവമാണ്. നിങ്ങളുടെ ഈ മനോഹരപട്ടണത്തിൽ എനിക്ക് അപരിചയരൂപം തോന്നുന്നില്ലെന്നു ഹൃദയപൂർവ്വം മറുപ

ടി പറയുന്നു. ആദ്യകൊല്ലം മുഖാസ് ഞാൻ ഇവിടെ ആദ്യം വന്നതെങ്കിലും ഇവിടെ വെച്ച് അന്നു നിങ്ങൾ അനുകമ്പയോടെ ഏകദേശമായി എന്നെ സ്വീകരിച്ചതിന്റെ കാലം എന്റെ ഏകദേശത്തിൽ ഇപ്പോഴും നവമായിത്തന്നെ ഇരിക്കുന്നു. നിങ്ങളുടെ കരക്കെട്ടുകൾ പോലും സമുദ്രത്തിന്റെ അടിയിൽ നിന്നു യന്മം വരുന്നതുപോലെയുള്ള താലപുഷ്പങ്ങളുടെ പ്രഥമദൃഷ്ടിയായി അതുതകാഴ്ചയെ ഞാൻ മറന്നിട്ടില്ല. അതിന്റെ മനോഹരത്വവും എന്നെ വിട്ടുപോയിട്ടില്ല. 1905-ൽ ബോമ്പായിൽനിന്ന് നിങ്ങളുടെ വാത്സല്യപൂർവ്വമായ സ്വാഗതത്താൽ ഉത്സാഹഭരിതനായ ഞാൻ ഈ വിശാലരാജ്യത്തിൽ ഏതാനും ചിലേടത്തു സഞ്ചരിക്കുകയും അതിലെ നിവാസികളെ സംബന്ധിച്ച് ഏതാനും അറിവുകളെങ്കിലും സിദ്ധിപ്പാൻ ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ആ വിധത്തിൽ എനിക്കുണ്ടായിട്ടുള്ള അറിവ്, എല്ലാ ജാതിമതസ്ഥന്മാരുടേയും പേരിൽ എനിക്കുള്ള അനുകമ്പയെ വർദ്ധിപ്പിക്കാതിരുന്നിട്ടില്ല. എന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട പിതാവിന്റെ ശോചനീയമായ ദേഹവിയോഗത്തോടുകൂടെ എന്റെ പുഷ്പികന്മാരുടെ സിംഹാസനത്തിൽ ഞാൻ ആരോഹണം ചെയ്യശേഷം എന്റെ മുഖ്യമായ അഭിലാഷകളിൽ ഒന്ന് എന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട ഇന്ത്യൻ പ്രജകളേ വീണ്ടും ഒന്നു സന്ദർശിക്കണമെന്നുള്ളതായിരുന്നു. (ഇതു കേട്ടപ്പോൾ ജനങ്ങൾ ആഘോഷചിഹ്നമായ ശബ്ദം പുറപ്പെടുവിച്ചു). ആ ആഗ്രഹസംതൃപ്തി ഇപ്പോൾ സാധിച്ചു. രാജകീയോടൊന്നിച്ച് ഞാൻ നിങ്ങളുടെ മുമ്പിൽ വീണ്ടും നില്ക്കുന്നത് സാധാരണമായ ഒരു മനോവികാരത്തോടുകൂടിയല്ല. (ആഘോഷശബ്ദം)

ഈ സംസ്ഥാനത്തിൽ ചിലേടത്ത് ക്ഷാമബാധയുണ്ടായേക്കുമോ എന്നു വിചാരിച്ചുണ്ടായിരുന്ന ഭയം, ദൈവകൃപയാൽ തക്കസമയത്തുണ്ടായ മഴകൊണ്ട് നീങ്ങിപ്പോയെന്നും നല്ല വിളവുണ്ടാവാൻ ആ അനുഗ്രഹമുണ്ടായിട്ടുണ്ടെന്നും ഉള്ള ഏകദേശമായ കൃതജ്ഞത ഞാൻ വന്നപ്പോൾ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്.

നിങ്ങളുടെ വിദൂഷകമായ മംഗളപത്രത്തിൽ ഈ ബോമ്പായി ഒരു ബ്രിട്ടീഷ് രാജാക്കിക്ക് കരിക്കൽ സ്രീധനമായി കിട്ടിയിട്ടുള്ളതാണെ

നൂറു സംഗതി എന്നെ കാമപ്പെടുത്തിട്ടുണ്ടല്ലോ. ആ നിലയിൽ 250 കൊല്ലം മുമ്പ് ഫംഗ്ലേക്കു് എന്നാൽ ഈ സ്ഥലത്തെ ഏറ്റെടുത്തപ്പോൾ ഇതു ഒരു വെറും മുകുവത്തറയായിരുന്നു. അപ്പോഴോ മന്യന്മാരേ! നിങ്ങളും നിങ്ങളുടെ പുഷ്പികന്മാരും ഇതിനെ ബ്രിട്ടീഷുകിരീടത്തിന്റെ ഒരു ആദരണമാക്കിത്തീർത്തിരിക്കുന്നു. (ആത്മോദശബ്ദം). ഇതിൽ കൂട്ടിയിരിക്കുന്ന മനോഹരവും ഗംഭീരവുമായ എടുപ്പുകളെ ഞാൻ വീണ്ടും ആമോദത്തോടുകൂടിയാണെ കാണുന്നതു. അത്ര പ്രത്യക്ഷത്തിലല്ലെങ്കിലും അധികം ഗുണപ്രദമായ പരിഷ്കാരങ്ങളേയും ഞാൻ സന്തോഷപൂർവ്വം കാണുന്നുണ്ടു. ഇങ്ങിനെയുള്ള കരാദരണത്തിന്ന് എല്ലാ ജ്യോഷം ഒരു പ്രധാനകാന്തിയായിരിക്കുന്നതായ എല്ലാതരം നഗരവാസികളുടേയും സമാധാനത്തേയും, സന്തോഷത്തേയും അഭിപ്രദിയേയും വർദ്ധിപ്പിക്കേണ്ടതിന്ന് നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന ശ്രമത്തെ ഞാൻ നല്ലപണ്ണം മനസ്സിലാക്കിട്ടുണ്ടു്. ചക്രവർത്തിനിക്കും എനിക്കും നിങ്ങൾ ഹൃദയംഗമമായി ഇന്നു ചെയ്ത കൗമാർച്ചപൂർവ്വമായ സ്വാഗതത്തിന്ന് ഞാൻ നിങ്ങളോടു് മനപ്പൂർവ്വം വന്ദനം പറയുന്നു. ദൈവം നമ്മുടെ ഇന്ത്യാസാമ്രാജ്യത്തിനെ അനുഗ്രഹിച്ച് അതിലെ ജനങ്ങൾക്കു് ശാശ്വതമായ സമാധാനവും അഭിപ്രദിയും അരുളേണ്ടതിന്നായി ഞങ്ങൾ നിവ്യാജം പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു. (ആത്മോദശബ്ദം).

ഈ സ്വാഗതസമാരംഭം കഴിഞ്ഞ ഉടനെ തിരുമേനികൾ ബോമ്പായിലെ പ്രജകളെ സന്ദർശിപ്പാൻ ഒരു വലിയ ഘോഷയാത്ര ചെയ്തു. തിരുമേനികളുടെ യാത്രാമാർഗ്ഗങ്ങൾ വളരെ വിശേഷമായി അലങ്കരിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. തെരുവീഥി ആസകലം സുമനോലാവിരചിതമായിരുന്നു. ജനങ്ങളുടെ മംഗലസൂചകവചനങ്ങളും അവരിൽ അവതീർണ്ണമായ രാജനിഷ്ഠാശബ്ദവും ഭക്തിവിശ്വാസസമോദവാക്യങ്ങളും ആയ ഒരു വലിയ നദി, മഹാരാജാവിന്റെ പാദമാർഗ്ഗം ഒഴുകിക്കൊണ്ടിരുന്നുവെന്നു മാത്രമേ ഞാൻ പറയുന്നുള്ളു. ഇങ്ങിനെ ബോമ്പായിലുള്ള വിവിധസ്ഥലങ്ങളേയും ജനങ്ങളേയും സന്ദർശിച്ചു വൈകുന്നേരം ഏകദേശം 6½ മണിക്ക

മടങ്ങി, “മെദീന” എന്ന കപ്പലിൽ താമസത്തിനായി തിരുമേനി കൂടെ എഴുന്നള്ളുകയും ചെയ്തു. ഈ സമയം സൂര്യൻ അസ്തമാനം ചെയ്യാതെ തന്റെ ഗതിയെ പശ്ചിമദിശാഭാഗത്തിൽ പ്രവിഷ്ഠമാക്കി വെച്ചതും കരളാതമായി വിചാരിക്കേണ്ടതാണ്.

ഞായറാഴ്ച ദിവസം തിരുമേനികൾ അവരുടെ മതാചാരത്തിന്നനുസരിച്ച് ഇവിടുത്തെ കോട്ടയിലെ പള്ളിയിൽ പോയി ഈ ശപരാധ്വാനം ചെയ്തു. ഉച്ചസമയം ഇവിടെയുള്ള പ്രധാനപ്പെട്ട ആളുകളെ ക്ഷണിച്ചു ഗവണ്ണർ താമസിക്കുന്ന “മലബാർഹിൽ” എന്ന രാജധാനിയിൽ വെച്ചു ഒരു വലിയ വിരുന്നുസജ്ജാരം തിരുമേനികളുടെ വകയായി ഏതു ആഡംബരത്തിൽ കൊണ്ടാടിയിരുന്നു. തിങ്കളാഴ്ച ദിവസം മുപ്പതിനായിരം സ്ത്രീകൾക്കുള്ള ഒരു വലിയ സജ്ജാരം പ്രാചീനബോമ്പായി പൂരിപ്രദർശനസ്ഥലത്തു വെച്ചുണ്ടായി. ഈ അസാമാന്യമായ അടിയന്തരം തിരുമേനികൾക്ക് വളരെ ആനന്ദപ്രദമായിരുന്നു. ഇങ്ങിനെയുള്ള ഒരു സംഭവം ഇതുവരെ ബോമ്പായിൽ ഉണ്ടായിട്ടില്ല. കൂടിയ സ്ത്രീകൾക്കെല്ലാവർക്കും കാരോരോ സമ്മാനങ്ങളും നൽകിയിരുന്നു. തിരുമേനികൾ ഇവിടെ താമസിച്ച നാലുദിവസങ്ങളിൽ ഇവിടെയുണ്ടായ ഭീപോത്സവങ്ങളും അഗ്നിതീർത്ഥചമജ്ജാരങ്ങളും പ്രധാനപട്ടണമായും രാജകീരീടാലങ്കാരമായും ഉള്ള ഈ ബോമ്പായിയുടെ ഉന്നതപദവിക്ക് യഥോചിതമായിരുന്നുവെന്നു മാത്രം പറഞ്ഞ് വിവരണം ചുരുക്കുന്നു. ഇന്നു രാത്രി പത്തരമണി സമയം തിരുമേനികൾ അവർ പ്രത്യേകമുണ്ടാക്കിയ തീവണ്ടിയിൽ കയറി ഡൽഹിക്ക് യാത്രയായി.”

IV. രാജഭവതിമാരുടെ ഭർത്താവിപത്ന പ്രവേശനം.

1911 ഡിസംബർ 7-ാംനു വ്യാഴാഴ്ചക്കു മുമ്പായിതന്നെ ഭർത്താവിപത്നത്തിൽ രാജകീയഭവതിമാരെ യഥോചിതം സ്വീകരിക്കേണ്ടതിനുള്ള എല്ലാ ഏർപ്പാടുകളും കഴിഞ്ഞിരുന്നുവെന്നു മാത്രമല്ല, തിരു

മേനികളുടെ എഴുന്നള്ളത്തോടൊന്നിച്ച് അകമ്പടി കൂടിച്ചേർന്നവരെ
ശിക്ഷ പട്ടാഭിഷേക മണ്ണാർക്കൽത്തിൽ പങ്കുകൊൾവാൻ ചൊല്ലി
പ്പെട്ടവരും ക്ഷണനമനസരിച്ചു വരുന്നവരും ഒക്കെ എത്തിച്ചേ
ന്നിരുന്നു. 7-ാം-നാൾ പ്രഭാതത്തിന്നു മുമ്പായിത്തന്നെ തിരുമേനിക
ൾക്ക് എഴുന്നള്ളേണ്ടതായ നിരന്തരകളുടെ ഇരുവശവും ജനങ്ങ
ൾ വന്നു നിറഞ്ഞു തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. തിരുമേനികൾ കയറിയി
രുന്ന തീവണ്ടി ഭർമ്മി സ്റ്റേഷനിൽ എത്തിയതിന്റെ അടയാള
മായി പഴയ കോട്ടയിൽനിന്നു ആചാരവെടികൾ പൊട്ടിത്തുടങ്ങി
യപ്പോൾ ഭർമ്മി പട്ടണത്തിലുള്ളവരെക്കൊണ്ട് ചക്രവർത്തിയും ചക്ര
വർത്തിനിയും പട്ടണപ്രവേശം തുടങ്ങിയെന്നു മനസ്സിലാക്കി. ഈ
പീരങ്കിവെടിയെ പിന്തുടർന്നുകൊണ്ട് നിരത്തിന്നിരുവശവും നാ
ലുനാഴിക ദീർഘതയിൽ നിൽക്കിയിരുന്ന പട്ടാളക്കാരുടെ അണിവെ
ടി വളരെ നേരത്തോളം നിലനിന്നു. ഗവണ്ണർ ജനറലും പത്നി
യും തിരുമേനികളെ സ്റ്റേഷനിൽനിന്ന് എതിരേറേ, ഇന്ത്യാഭര
ണാധികാരികളിൽ പ്രമാണപ്പെട്ട ഗവണ്ണർ മുതലായവരെ മുഖം
കാട്ടി പരിചയപ്പെടുത്തി. അതിന്നുശേഷം കോട്ടക്കുള്ളിൽ കെട്ടി
ഉണ്ടാക്കിയിരുന്ന സ്വീകരണക്കൂടാരത്തിന്നുള്ളിലേക്ക് എല്ലാവരും
കൂടി പോയി. അവിടെയായിരുന്നു ഇന്ത്യയിലെ ഭരണാധികാരി
കളെ എല്ലാ സാമന്തരാജാക്കന്മാരും രാജഭവതിമാരെ എതിരേല്പാൻ നി
ന്നിരുന്നത്. നൈസാം മഹാരാജാവു, ബറോഡ മഹാരാജാവു,
മൈസൂർ മഹാരാജാവു, കാശ്മീർ മഹാരാജാവു തുടങ്ങി ക്രമപ്രകാരം
ഇവരിൽ കാര്യരത്നരേയും തിരുമേനികളെ പരിചയപ്പെടുത്തി,
അവരോടും അകമ്പടികളോടും കൂടിയാണ് രാജവീഥിയിൽകൂടി പ
ട്ടണപ്രവേശഘോഷയാത്ര ആരംഭിച്ചത്. രാജവീഥിയിൽ കരി
ടത്ത് ഇരുവശവും കെട്ടിയുണ്ടാക്കിയ പന്തലിലായിരുന്നു ക്ഷണി
ക്കപ്പെട്ടവരെ ഇരുത്തിയിരുന്നത്. ഘോഷയാത്ര ഈ പന്തലി
ന്റെ നടുവിലെത്തിയപ്പോൾ മണ്ണാർ കമ്മിറ്റിക്കാരുടെ വക ഭര
മംഗളപത്രം, ബഹുമാനപ്പെട്ട മിസ്റ്റർ ജെജിൻസൻ (വൈസ്രോ
യിയുടെ കാര്യാലോചനസഭയിലെ ഭരമെമ്പർ) അവിടെ വെച്ചു
സമർപ്പിക്കുകയുണ്ടായി.

“ഗവണ്ണർ ജനറലുടെ നിയമനിർമ്മാണസഭയിലെ സാമാജികനായ ഞങ്ങൾ, ബ്രിട്ടീഷിന്ത്യയിലെ ജനങ്ങൾക്കു വേണ്ടി, തിരുമേനികൾക്കു നിഷ്ഠപടവും ഹൃദയപൂർവ്വകവുമായ സ്വാഗതം ഭക്തിബഹുമാനപരസ്സരം പറഞ്ഞുകൊള്ളുന്നു. ഇന്ത്യാഭൂമിയിൽ പ്രവേശിച്ചിട്ടുള്ള ഈ മഹാരാജ്യത്തിലെ പ്രഥമചക്രവർത്തിയുടെ നിലയിൽ ഞങ്ങൾ തിരുമേനിക്കു സ്വാഗതം പറഞ്ഞുകൊള്ളുന്നു. ചരിത്രപ്രധാനങ്ങളായ അനവധി സ്മരണകളോടുകൂടിയ ഈ പുരാതനപട്ടണത്തിൽ അനേകം രാജാക്കന്മാരും ചക്രവർത്തികളും രാജകീയപദവി വഹിച്ചിരുന്നിട്ടുണ്ട്. ഇപ്പോൾ നിലനിൽക്കുന്നവയായ പുരാതനകീർത്തിയുടെ ഉൽകൃഷ്ടങ്ങളായ സ്തൂരകൾക്കു അവരുടെ മഹത്വത്തെ സ്പഷ്ടമാക്കുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ അവരിൽ ഏറ്റവും പ്രശസ്തനായ ചക്രവർത്തിപോലും പൂർണ്ണമായ അധികാരത്തോടുകൂടിയിരുന്ന അവസരത്തിലും, ഈ വിസ്തൃതമായ രാജ്യത്തിലെ അവിഭക്തമായ ഭരണം കൈക്കൊണ്ടിരുന്നില്ല. ഇപ്രകാരമുള്ള രാജ്യമാണ് ഇപ്പോൾ തിരുമേനിയുടെ ഭരണത്തിൻകീഴിലിരിക്കുന്നത്. തിരുമേനിയുടെ ഇവിടുത്തെ സാന്നിദ്ധ്യം, അതിനാൽ, ഇന്ത്യാചരിത്രത്തിലെ വിവിധങ്ങളായ രംഗങ്ങളിൽ അദ്ദേഹപൂർവ്വമായ ഒരു സംഭവമാണ്. ഈ സംഭവം എന്നെന്നേക്കും സ്മരിക്കപ്പെടുന്നതുമാണ്. രാജഭക്തി, ഇന്ത്യക്കാരുടെ പ്രത്യേകവും പ്രധാനവുമായ ഒരു ഗുണമാണ്. ഇതു വളരെ പുരാതനകാലം മുതൽക്കുതന്നെ ഋഷിമാരും മതോപാധ്യായന്മാരും ഉപദേശിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതുമായ ഒന്നാണ്. ബ്രിട്ടീഷ് ഇന്ത്യയിലെ ജനങ്ങളേക്കാൾ രാജഭക്തന്മാരും വിശ്വസ്തന്മാരായ പ്രജകൾ തിരുമേനിയുടെ വിസ്തൃതസാമ്രാജ്യത്തിലെ ഒരു ഭാഗത്തുമില്ല. വിവിധ ജാതിക്കാരും വിവിധ ഭാഷകൾ സംസാരിക്കുന്നവരും, വിവിധ മതസ്തന്മാരായ അനേകം ജനങ്ങളാണ് ഇന്ത്യാരാജ്യത്തിലുള്ളത്. എന്നാൽ, ഹിമാലയപർവ്വതത്തിലെ ഹിമശിഖരങ്ങൾ തുടങ്ങി ഐതിഹ്യപ്രധാനമായ രാമേശ്വരം വരേയും, പാശ്ചാത്യഭാഗത്തിലേ പർവ്വതനിരകൾ തുടങ്ങി ചൈനയിലേ അതുർത്തിവരേയുമുള്ള എല്ലാ ജനങ്ങളും തിരുമേനിയെപ്പറ്റിയും ബ്രിട്ടീഷുരാജവംശത്തെപ്പറ്റിയുമു

ളാ ഭക്തിബഹുമാനത്താൽ യോജിച്ചുളള ഒരു കൂട്ടരാണ്. ഞങ്ങളുടെ ഇടയിലുള്ള ഈ ചുരുങ്ങിയ കാലത്തെ തിരുമേനിയുടെ സഞ്ചാരത്തിനിടയിൽ ഞങ്ങൾ പുറപ്പെട്ടുവിക്കുന്നതിന്നു ശ്രമിക്കുന്നതായ ഞങ്ങളുടെ സന്തോഷാഭിമാനവികാരങ്ങൾ, ഈ രാജ്യത്തിലെ എല്ലാ പട്ടണത്തിലും ഗ്രാമത്തിലും കുറവായ ആഡംബരത്തോടുകൂടിയായിരുന്നാലും ഒട്ടും കുറവല്ലാത്ത ഉത്സാഹത്തോടുകൂടി പ്രത്യക്ഷമാക്കപ്പെടുന്നതാണ്. തിരുമേനി ഇവിടെ എഴുന്നള്ളിയിരിക്കുന്നതിൽ ഞങ്ങൾക്കുള്ള സന്തോഷം ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലെ സൗഹൃദപൂർവ്വമായ സാന്നിദ്ധ്യത്താൽ അപാരമായ വിധത്തിൽ വർദ്ധിപ്പിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഞങ്ങളുടെ ചക്രവർത്തിയുടെ പ്രശസ്തപതിയുടെ നിലയിൽ മാത്രമല്ല, ഇന്ത്യയിൽ ഏറ്റവും പൂജ്യമായി കരുതപ്പെടുന്നതും ഇന്ത്യക്കാരുടെ ഹൃദയങ്ങൾക്ക് ഏറ്റവും പ്രിയപ്പെട്ടതുമായ നിലയിലും ഞങ്ങൾ തിരുമേനിക്കു സ്വാഗതം പറഞ്ഞുകൊള്ളുന്നു. തിരുമേനികൾക്ക് ആരോഗ്യവും സന്തുഷ്ടിയും ഭീഷ്മജീവിതവും പ്രദാനം ചെയ്യുന്നതിലേക്കായി ഞങ്ങൾ പ്രാർത്ഥിക്കുകയും, തിരുമേനിയുടെ ഗുണപ്രദമായ ഭരണത്തിൻകീഴിൽ ഇന്ത്യാസാമ്രാജ്യത്തിന്നു സമാധാനം, ക്ഷേമം, സമൃദ്ധി എന്നീ മാഗ്ഗങ്ങളിൽ ക്രമപ്രവൃദ്ധമായ അഭിവൃദ്ധിയുണ്ടാകേണമെന്നു ആശംസിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. തിരുമനസ്സിലെ ഹൃദയത്തിൽ ഇതിനേക്കാൾ ദൃഢബന്ധമായ മറെറാഗ്രഹവുമില്ലെന്നു ഞങ്ങൾക്കു നല്ല നിശ്ചയമുണ്ട്”.

തിരുമനസ്സിലെ മറുപടി.

ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലെ മറുപടി ഇപ്രകാരമായിരുന്നു. “ഞങ്ങളുടെ രാജഭക്തി സമീതവും അനുസരണപൂർവ്വകവുമായ മംഗളപത്രത്തിന്നായി, ചക്രവർത്തിനിക്കും എനിക്കും വേണ്ടി ഞാൻ നിങ്ങൾക്കു ഹൃദയപൂർവ്വം വന്ദനം പറയുന്നു. ഈ മംഗളപത്രത്തിലടങ്ങിയിട്ടുള്ള കാര്യങ്ങൾ ഞങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അസാമാന്യമായി പതിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഇംഗ്ലണ്ടിൽ വെച്ചുള്ള ഞങ്ങളുടെ കിരീടധാരണം സംബന്ധിച്ച് ഇന്ത്യയിൽ നിന്നും എന്റെ സാമ്രാജ്യത്തിലെ മറെറല്ലാ ഭാഗങ്ങളിൽ നിന്നും ഞങ്ങൾക്കു

യക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളവയും നിങ്ങളുടെ രാജ്യത്തു ഞങ്ങൾ എത്തിയതിന്റെ ശേഷം എന്റെ ഇന്ത്യക്കാരായ പ്രജകളിൽ നാനാജാതി മതസ്ഥന്മാരായും ആവർത്തിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളവയും വാത്സല്യഭക്തിപൂർവ്വകങ്ങളുമായ നിരവധിസന്ദേശങ്ങളോടേ നിങ്ങളുടെ മംഗളപത്രത്തിലടങ്ങിയിട്ടുള്ള കാര്യങ്ങൾ എന്നെ കാമിപ്പിക്കുന്നു. ബ്രിട്ടീഷ്, ഇന്ത്യയിലെ തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട പ്രതിനിധികളായ ഗവണ്ണർ ജനറലുടെ നിയമനിർമ്മാണസഭയിലെ സാമാജികന്മാരുടെ ജ്ഞാനത്താലും പരിചയത്താലും എന്റെ ഗവണ്ണർ ജനറലിന്നു എന്തു സഹായവും ബലവുമാണ് ലഭിക്കുന്നതെന്നു ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിൽനിന്നു ഗ്രഹിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇന്ത്യാനിവാസികൾക്കു വേണ്ടി നിങ്ങൾ നൽകിയിട്ടുള്ള സ്വാഗതം ഞാൻ വളരെ അഭിനന്ദിക്കുന്നു. നിങ്ങളുടെ മംഗളപത്രത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതുപോലെ ഞങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ, ഇന്ത്യാരാജ്യത്തിന്നു സമാധാനം, ക്ഷേമം, സൗഹൃദം എന്നീ മാഗ്ഗങ്ങളിൽ ക്രമപ്രവൃദ്ധമായ അഭിപ്രായവ്യത്യാസമേതെന്നതിനേക്കാൾ പരമായിരിക്കുന്ന മറ്റൊരാഗ്രഹവുമില്ലെന്നു ഉറപ്പായി വിശ്വസിച്ചുകൊള്ളുവിൻ”.

ഈ മംഗളപത്രവും മറുവടിയും കഴിഞ്ഞതിനുശേഷം തിരുമേനികൾക്ക് എഴുന്നെള്ളിതാമസിപ്പാൻ ചട്ടംചെയ്ത രാജധാനിയിലേക്ക് യാത്ര വീണ്ടും ആരംഭിച്ചു. ഇന്ത്യാഗവണ്ണർ ജനറലായ ഹാഡിങ്സ് പ്രഭുവും, ചക്രവർത്തി ഇന്ത്യയിൽ എഴുന്നെള്ളി താമസിക്കുന്ന കാലത്തോളം വൈദഗ്ദ്ധ്യമായി എന്ന ഒരു ഉദ്യോഗം ഇല്ലെന്നാണ് നിശ്ചയം) സ്റ്റേറ്റ് സിക്രട്ടേറി കൂപ്രഭുവും ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലെ ഇടത്തും വലത്തും കുതിരപ്പറത്തുതന്നെ ഉണ്ടായിരുന്നു. മേറി മഹാരാജ്ഞി, സകല ജനങ്ങളും തിരിച്ചറിയത്തക്ക വിധത്തിൽ വണ്ടിയിൽ ഇരുന്നിരുന്നതുകൊണ്ട് ചക്രവർത്തി അധികം പേക്കും തിരിച്ചറിവാൻ തരമില്ലാത്ത വിധത്തിൽ വേഗം മുമ്പിൽ കടന്നുപോയതിനാലുണ്ടായ ഇച്ഛാഭംഗം കാണികൾക്ക് അത്ര ഉണ്ടായില്ല. ചക്രവർത്തിയെ പിന്തുടർന്നിരുന്ന രാജാക്കന്മാരുടെ യാത്ര വിശേഷിച്ചും ഒരു ഘോഷയാത്രയെന്നായിരുന്നു. അവരെക്കു കയറിയിരുന്ന വണ്ടികളും അവരുടെ ഉടുപ്പുകളും അകമ്പടികൾ

ളം കക്കെ വട്ടരേ മനോഹരങ്ങളായിരുന്നു. ഇന്ത്യയിലെ മഹാരാജാക്കന്മാരിൽ പ്രമാണപ്പെട്ടവരും മുൻപറയപ്പെട്ടവരുമായ നാലു മഹാരാജാക്കന്മാരെയാഴിച്ചു ശേഷമുള്ളവരെയാക്കെ അതാതു സംസ്ഥാനത്തിന്നനുസരിച്ച് വിഭജിക്കപ്പെട്ടുകയും ആ കാരോ സംഘം അവരുടെ അവസ്ഥപ്രകാരം വഴിക്കുവഴിയായി യാത്രചെയ്തും ചെയ്തു. മദിരാശി സംസ്ഥാനത്തിൽനിന്നു തിരുവിതാംകൂർ, കൊച്ചി, പത്തനംതിട്ട, ബങ്കനപ്പള്ളി ഇവിടങ്ങളിലെ രാജാക്കന്മാർ അവരുടെ ആഡംബരപ്രതാപങ്ങൾക്ക് ഒട്ടും കുറവുവരുത്തിയിരുന്നില്ല. ഭരണാധികാരമുള്ള രാജവംശങ്ങളിൽപെട്ട ഒരു മുഹമ്മദീയ രാജവംശത്തിന്റെ പ്രതിനിധിയായ “ബോപ്പാൾ ബീഗം” എന്നു പറയപ്പെടുന്ന ബോപ്പാൾ രാജ്ഞി, മുഹമ്മദീയ ഗോഷാസമ്പ്രദായം കൈവെടിഞ്ഞു റസിഡെന്റോടുകൂടി തുറന്ന വണ്ടിയിൽ എഴുന്നള്ളുന്നതു കണ്ടപ്പോൾ കാണികൾക്ക് ‘സന്തോഷംകൊണ്ട് പ്രത്യേകമായ ഭക്തിബഹുമാനങ്ങൾ ജനിച്ചത്’ ഹസ്തുതാഡനങ്ങളാൽ അവർ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. 7-ാം-നൂറ്റാണ്ടിനിടെ ഉച്ചതിരിഞ്ഞതിന്നു ശേഷം സാമന്തരാജാക്കന്മാരിൽ ചിലരുടെ സന്ദർശനങ്ങൾ സ്വീകരിക്കുന്നതിലാണ് തിരുമേനികൾ സമയം നയിപ്പിച്ചത്. ഇപ്രകാരം ചക്രവർത്തിയുടെ തിരുമുമ്പാകെ സ്വീകരിക്കപ്പെട്ട എല്ലാ രാജാക്കന്മാരെയും ഗവണ്ണർജനറൽ പ്രതിസന്ദർശനവും ചെയ്തിരുന്നു.

എഡ്വേഡ് സ്റ്റാർകം.

ഭൽഹിയിൽപെച്ച് ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു ചെയ്ത പ്രധാനകർമ്മങ്ങളിൽ ഒന്നു അവിടുത്തെ പിതാവായ അന്തരിച്ചവായ എഡ്വേഡ് ചക്രവർത്തിയുടെ സ്റ്റാർകത്തിന്നായി ഭൽഹിക്കോട്ടയുടേയും ജമ്മാമസ് ജിട്ടിന്റേയും മദ്ധ്യേയുള്ള വിശാലമായ മൈതാനത്തിലെ പൂജാവനത്തിൽ സ്ഥാപിപ്പാൻ നിശ്ചയിച്ച പ്രതിമയുടെ അടിസ്ഥാനക്കല്ലിടുകയായിരുന്നു. ഈ കർമ്മത്തിൽ പങ്കുകൊള്ളുവാനായി രാജാക്കന്മാർ, ഭരണ കർത്താക്കന്മാർ, വലിയ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ എന്നിവരും, ഈ സ്റ്റാർകത്തിന്നായി ധനം കൊടുത്തവരും മറ്റും മുൻകൂട്ടി എത്തി സ്ഥലം പിടിച്ചിരുന്നു. ചക്രവർത്തി ഈ സ്ഥലത്തേക്ക് എഴുന്നള്ളിയപ്പോൾ ഗവണ്ണർജനറലും മറ്റും സ്റ്റാ

രക്തകമ്മിററി മെമ്പർമാരും ചെന്നെത്തിരേറാ. ചക്രവർത്തി, പട്ടാള ഉടുപ്പുതന്നെ ധരിക്കുകയാൽ കാണികൾക്ക് രാജഭവതിമാരേ തിരിച്ചറിവാൻ സപ്തം അലക്കുളള രണ്ടു വലിയ പട്ടുകടകൾ പിടിച്ചിരുന്നതു മാത്രമായിരുന്നു അടയാളം. തിരുമേനികൾ എഴുന്നെള്ളി ഇരുന്നതിന്നുശേഷം സ്തോരകകമ്മിററിക്കാരുടേ വക താഴേകൊടുക്കുന്ന, മംഗളപത്രം ഗവണ്ണർജനറൽ ഹാഡ്വിഞ്ച് പ്രഭു വായിച്ചു.

“തിരുമനസ്സിലെ പ്രശസ്തനും അസാമാന്യമായ സ്നേഹത്തിന്നു പാത്രീഭൂതനുമായ പിതാവിന്റെ—എഡ്വർഡ് ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലെ—സ്മരണയേ നിലനിർത്തുന്നതിന്നായി സദ്യുന്ത്യാവകയായി ഏല്പെടുത്തുന്നതിന്നു നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള സ്തോരകം സംബന്ധിച്ചുള്ള കമ്മിററിക്കുപേണ്ടി, ഞാൻ, തിരുമനസ്സിലെ ഭക്തന്മാരായ പ്രജകളിൽ അനേകായിരം പേർ ധനസഹായം ചെയ്തിട്ടുള്ളതായ പ്രസ്തുത സ്തോരകപ്രതിമയുടെ ശിലയെ പ്രതിഷ്ഠിക്കുന്നതിന്നു തിരുമനസ്സിനോടപേക്ഷിച്ചുകൊള്ളുന്നു. എന്നെന്നും ഭക്ത്യാദരങ്ങളോടുകൂടി സ്മരിക്കപ്പെടുന്ന അവിടുത്തെ പിതാവായ പ്രശസ്ത ചക്രവർത്തിയുടെ നേക്കുളള ആ വികാരങ്ങളെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നതായ അപകാശത്തിൽ ഇന്ത്യയിലെ ധനവാന്മാരും ദരിദ്രന്മാരും ഒരുപോലെ പങ്കുകൊണ്ടിട്ടുണ്ട്. ഈ സ്മരണ അലങ്കരിക്കുന്നതായ പ്രതിമ, പരേതനായ ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലേ, ചുരുങ്ങിയതാണെങ്കിലും പ്രയത്നപൂർവ്വമായ ഭരണത്തിന്നിടയിൽ—ഉൽകൃഷ്ടങ്ങളായ ഉദ്യമങ്ങളുടേയും ധൈര്യസമേതം നിർവ്വഹിക്കപ്പെട്ട കൃത്യങ്ങളുടേയും ഫലമായി അവിടുത്തേക്ക് സമാധാനമാകുന്ന വിജയങ്ങൾ നൽകിയതായ ഭരണത്തിന്നിടയിൽ—ഉണ്ടായിരുന്ന സമാധാനം, നീതി, ക്ഷേമം എന്നിവക്കായി തിരുമനസ്സിലെ ഇന്ത്യാവാസികളായ പ്രജകളിൽ അനേകലക്ഷം പേക്കുളള കൃതജ്ഞതയുടെ അനുപരമായ ഒരു ലക്ഷ്യമായിരിക്കുന്നതാണ്. പുരാതനങ്ങളായ ചരിത്രസ്മരണകളോടുകൂടിയതും ധീരങ്ങളായ കൃത്യങ്ങൾ നടന്നിട്ടുള്ളതുമായ ഈ പട്ടണത്തിൽ ഞങ്ങളുടെ വന്ദ്യമഹാനായ ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലെ പ്രതിമ, പുരാതനങ്ങളായ രാജവംശ ചരിത്രങ്ങളേയും തിരുമനസ്സിലെ വിസ്തൃതമായ ഇന്ത്യാസാമ്രാജ്യത്തിലെ നാനാജാതിമത

ജോജ്ജ് ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു
 ഇന്ത്യൻപട്ടാളത്തിലെ കണ്ണൽ- ഇൻ- ചീഫ്
 എന്ന ഉദ്യോഗസ്ഥന്റെ സ്ഥാനത്തിന്നൊത്ത
 ഉടുപ്പുകളിൽ നിലയിൽ എടുത്ത ചായാപടം,
 ഒക്ടംബർ-1911 ഡിസെമ്പ്ര.

സ്ഥരായ അസംഖ്യം ജനങ്ങൾക്ക് തിരുമേനിയുടെ സ്വരൂപത്തോടുള്ള ഭക്തിവിശ്വാസ വിവരങ്ങളേയും സൂക്ഷിക്കുന്ന ഒരു സെൻറിനൽ (രക്ഷാഭടൻ) ആയിട്ടുമാത്രമല്ല; ഇംഗ്ലണ്ടിനും ഇംഗ്ലണ്ടിലെ രാജാക്കന്മാർക്കും ഇന്ത്യയുടേയും ഇന്ത്യാരാജ്യനിവാസികളുടേയും നേർക്കുള്ള സ്നേഹത്തിന്നു ഒരു അനശ്വരമായ ചിഹ്നമായും, ഇന്ത്യയെ ശ്രേഷ്ഠങ്ങളായ ഉദ്ദേശങ്ങൾ, ഉന്നതങ്ങളായ ആഗ്രഹങ്ങൾ, എന്നീ മാർഗ്ഗത്തിൽകൂടി മുന്നോട്ടു ചരിപ്പിക്കുന്നതിന്നു അവർക്കുള്ള ശക്തിയുടേയും ആഗ്രഹത്തിന്റേയും ലക്ഷ്യമായും സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതാണ്. ഈ ശിലാപ്രതിഷ്ഠയ്ക്കു തിരുമേനിയോടു പേക്ഷിക്കുന്നതോടുകൂടി, ഒരു പുഷ്പതമനായ മഹാരാജാവിന്റെ പുഷ്പമായ സ്മാരകത്തെ ഭാവിയിലെ ജനങ്ങളുടെ ആദരവിന്നും തിരുമേനിയുടെ ഇന്ത്യക്കാരായ പ്രജകളുടെ ഭക്തിപൂർവ്വകമായ സൂക്ഷിപ്പിനുമായി ഞങ്ങൾ ഏല്പിച്ചിരിക്കുന്നു.

ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ഇതിന്നു മറുപടിയായി താഴെ കാണിക്കുന്ന ഒരു പ്രസംഗം ചെയ്തു.

“നീങ്ങൾ ഇപ്പോൾ വായിച്ചതായ മംഗളപത്രം എന്റെ ഏതെങ്കിലും ഇളക്കി, നാമെല്ലാവരും, എല്ലാവരേക്കാൾ ഞാനും, എന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട പിതാവായി പരേതനായ ചക്രവർത്തിയോടു എത്രമാത്രം കടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നുവെന്നുള്ള സ്മരണകളെ ഉണർത്തുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. എന്റെ വംശത്തിൽനിന്നു ആദ്യമായി ഇന്ത്യയെ സന്ദർശിച്ചതു അദ്ദേഹമായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആജ്ഞയാലാണ് ഞാൻ, ഈ ചുരുങ്ങിയ ആറു സംവത്സര കാലത്തിന്നു മുമ്പ് ഈ വിസ്തൃതവും വിസ്തൃതകരവുമായ രാജ്യത്തിൽ വന്നതു. ഹാ! ഇത്ര ക്ഷണത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിർമ്മാണത്തെപ്പറ്റി പരിതപിക്കുവാൻ നമുക്ക് ഇടവരുമെന്നു നാം അപ്പോൾ ഒട്ടുംതന്നെ വിചാരിച്ചിരുന്നില്ല. എന്റെ പിതാവുമായി നേരിട്ടു പരിചയമുണ്ടാകുന്നതിനുള്ള സൗകര്യം സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ള ഏതാനും ജനങ്ങളുടെ മാത്രമല്ല, അദ്ദേഹത്തിന്റെയും എന്റെയും ഇന്ത്യക്കാരായ പ്രജകളായ അനേകായിരം ജനങ്ങളുടേയും സംഭാവനകളെ ഈ സ്മാരകം പ്രത്യക്ഷമാ

ക്കുന്നതായി നിങ്ങൾ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഇന്ത്യയെ സംബന്ധിച്ച് അദ്ദേഹത്തിന്നു തോന്നിയിരുന്ന ഗാഢവും സ്ഥിരവുമായ താല്പര്യത്തിന്ന് ഇന്ത്യയുടെ സന്താനങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽനിന്നു ഇത്രത്തോളം ഗാഢമായ ഒരു പ്രതിവികാരം ജനിപ്പിച്ചതായറിയുന്നതിൽ എനിക്കു സന്തോഷമുണ്ട്. മനോഹരവും ചരിത്രപ്രധാനവുമായ ഈ സ്ഥലത്തിൽ സ്ഥാപിക്കപ്പെടുന്നതായ ഈ സ്്മാരകം, നിങ്ങളുടെ രാജഭക്തിയും സ്നേഹവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുഭാവവും വിശ്വാസവും എനിയും ജനിച്ചിട്ടില്ലാത്തവരായ ഭാവിയിലെ പൗരന്മാരെ കാമപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട് സ്ഥിതിചെയ്യുമെന്നു വിചാരിച്ചും ഞാൻ വളരെ സന്തോഷിക്കുന്നു. മേൽപറയപ്പെട്ട വികാരങ്ങൾ ഈശ്വരകടാക്ഷത്താൽ ഇന്ത്യയും എന്റെ വംശത്തിലുള്ള അംഗങ്ങളും തമ്മിൽ പരമ്പരയായി ഏതൊരു കാലത്തും ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതുമാണ്.

ഈ പ്രസംഗാനന്തരം ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് പത്മിസമേതം ചെന്നു അസ്തിഭാരക്കുല്പിട്ടു. ഈ മംഗളകർമ്മം കഴിഞ്ഞുവെന്നറിയിപ്പാൻ തക്കവണ്ണം 101 പീരങ്കിവെടികളും അപ്പോൾ പൊട്ടിത്തുടങ്ങി. ഇതിന്നുശേഷം ആ സ്ഥലത്തു സ്ഥാപിപ്പാൻ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള സ്്മാരകപ്രതിമയുടെ ഒരു മാതൃകാപടം സ്്മാരകകമ്മിറ്റി മെമ്പർമാരിൽ ഒരാൾ ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലേക്ക് തിരുമുൽക്കാഴ്ചവെക്കയും ആയു തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് സസന്തോഷം സ്വീകരിക്കയും, ജോജു് ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് എഴുന്നള്ളിയാൽ നിവർത്തിക്കേണമെന്നുവെച്ച് നിർത്തിവെച്ചിരുന്നതും ഏറ്റവും പ്രധാനമായതുമായ ഒരു മംഗളകർമ്മം ഇപ്രകാരം ശുഭകരമായി കലാശിപ്പിക്കയും ചെയ്തു. 8-ാംനു വെള്ളിയാഴ്ച രാത്രി തിരുമേനികൾ ദർഹിയിൽ എത്തിച്ചേർന്നിട്ടുള്ളവരിൽ പ്രമാണപ്പെട്ട പലരേയും ഭക്ഷണത്തിന്നായി സ്വന്തം രാജധാനിയിൽ ക്ഷണിച്ചുവരുത്തി സല്ക്കരിച്ചു. എല്ലാ നിയമനിർമ്മാണസഭകളിലേയും അനുഭോഗ്രാഹ്യ സാമാജികന്മാരേയും ക്ഷണിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. രാവിലത്തെ സമയം ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് സാമന്തരാജാക്കന്മാരിൽ കാരോരുത്തരെയായി സ്വീകരിക്കുന്നതിലായിരുന്നു നയി

പിടിച്ചിരുന്നത്. ആ സമയം മേറി മഹാരാജ്ഞി, ഭർത്താവിയിൽ ചരിത്രസംബന്ധമായി ശ്രുതിപ്പെട്ട കാലസ്ഥലങ്ങൾ കാരോന്നായി സന്ദർശിക്കുകയായിരുന്നു. പതിമൂന്നാം നൂറ്റാണ്ടിൽ ഭർത്താവിനെ സ്ഥാനമാക്കി ഭരിച്ചിരുന്ന “അടിമ” രാജാക്കന്മാരിൽ ഒന്നാമനായ “കുട്ടബ്” രാജാവിന്റെ വിജയസ്തോത്രമായി അക്കാലം നിർമ്മിക്കപ്പെട്ട “കുട്ടബ് മിനാർ” എന്ന മനോഹരമായ സ്മാരകം തിരുമേനി തുറന്നുപോയി. 9-ാം നൂറ്റാണ്ടിലെ മേറി മഹാരാജ്ഞി, ഭർത്താവിൽ വന്നിട്ടുണ്ടായിരുന്ന മാന്യമായ ഇന്ത്യാമഹിമകളേ രാജധാനിയിലേക്കു ക്ഷണിച്ചുവരുത്തി സജ്ജമാക്കി. ഈ സജ്ജമാക്കലിൽ, ഹിന്ദുക്കളും മുഹമ്മദീയരായ പല രാജകുടുംബവും ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നു. ഇന്ത്യൻ സ്ത്രീകളുടെ പ്രതിനിധിയെന്ന നിലയിൽ ഹാഡിബ് പ്രഭുവിന്റെ പത്നി ഒരു മംഗളപത്രം സമർപ്പിക്കുകയും കൗതുകമുള്ള ഒരു രത്നാഭരണം തിരുമേനിക്കു വെക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ഈ മംഗളപത്രത്തിനു മേറി മഹാരാജ്ഞി താഴെ കാണിക്കുംപ്രകാരം മറുപടി കൊടുത്തു.

“നീക്കളുടെ സ്വാഗതത്തിലുള്ള സൗഹൃദം എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ ഗാഢമായി പതിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഇന്നു എന്നെ ഇവിടെ സന്ദർശിച്ചവരുടെ സൗമ്യമായ സ്വാഗത വചനങ്ങൾക്കും നിഷ്ഠപടമായ ഭക്തിപ്രകടനത്തിനും എനിക്കുള്ള ഹൃദയപൂർവ്വമായ വന്ദനങ്ങൾ അവർ സ്വീകരിക്കുകയും, ഈ സാമ്രാജ്യത്തിലെ സഹോദരികളെ അറിയിക്കുകയും ചെയ്യുമെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. “ഭിത്തികളുടെ ഉള്ളിൽ താമസിക്കുന്നവരായി പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നവരുടെ (അന്തഃപുരസ്ത്രീകളുടെ) സന്തുഷ്ടിയിലും ക്ഷേമത്തിലും എനിക്കുള്ള വർധിതമായ കൗതുക്യത്തെ നിങ്ങളേ ബോധ്യപ്പെടുത്തണമെന്നു ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു. ഇന്ത്യയിലെ സ്ത്രീകൾക്ക് അവരുടെ ഭവനങ്ങളിൽ എത്രത്തോളം പ്രയോജനകരവും മാഹാത്മ്യമുള്ളതുമായ പ്രേരണശക്തി പ്രയോഗിക്കാമെന്നു ഇന്ത്യാചരിത്രം സ്പഷ്ടമാക്കുന്നുണ്ട്. ഇന്ത്യയിലെ ശ്രേഷ്ഠജനങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചുള്ള ഐതിഹ്യങ്ങൾ ഭാരതീയമാതാക്കന്മാർ അവരുടെ കുട്ടികളുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അങ്കുരി

പിിച്ചിട്ടുള്ള പാഠങ്ങളുടെ ഫലമായി നടത്തപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഭക്തിസൂചകങ്ങളായ വിശിഷ്ട കൃത്യങ്ങളാൽ വണ്ണപ്പെടുത്തപ്പെട്ടവയായിരിക്കുന്നു. (പദ്യാ) അന്തഃപുര വാസിനികളുടെ ഇടയിൽ, സാധാരണത്തിലാണെങ്കിലും അവശ്യം ഉണ്ടാകുന്ന പരിഷ്കാര ഭിപ്രാധിയെ ഞാൻ ഗാഢമായ തൃപ്തിയോടുകൂടി ഗ്രഹിച്ചിട്ടുണ്ട്. നിങ്ങളുടെ കുട്ടികൾ അവരുടെ ഭാവിയിലെ ഭർത്താക്കന്മാരുടെ സംസ്കാരം സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ളവരും ഉപയോഗമുള്ളവരുമായ സഹകാരിണികളായിത്തീരത്തക്കവണ്ണം അവരുടെ ഇടയിൽ വിദ്യാഭ്യാസം പ്രചരിപ്പിക്കേണമെന്നു നിങ്ങളെല്ലാവരും ആഗ്രഹിക്കുന്നുവെന്നു എനിക്ക് നല്ലവണ്ണം ബോധ്യമായിട്ടുണ്ട്. നിങ്ങൾ എനിക്കു നല്കിയിട്ടുള്ള രത്നം എന്റെ ദൃഷ്ടികളിൽ എല്ലാ കാലത്തും വിലയേറിയതായിരിക്കുന്നതാണ്. ഞാൻ അതു ധരിക്കുമ്പോഴെല്ലാം അനേകായിരം നാഴിക ഭൂമതിലുള്ള സമുദ്രം കരയും നമ്മെ വേർപെടുത്തിയിരുന്നാലും, എന്റെ വിചാരങ്ങൾ പെട്ടെന്നു ഇന്ത്യയിലെ ഭവനങ്ങളിൽ പറന്നെത്തുകയും ഈ ഉത്സാഹകരമായ സമ്മേളനത്തെപ്പറ്റിയുള്ള കാമം, വീണ്ടും വീണ്ടും എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ ഉദിച്ചിരിക്കുകയും നിങ്ങളുടെ മൃദലഹൃദയങ്ങളിൽ എന്തെന്നു കേൾച്ചു തോന്നിയിട്ടുള്ള സ്നേഹത്തോടുകൂടി കാമപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നതാണ്. നിങ്ങളുടെ രത്നം ഒരു രാജകീയകുടുംബസ്വപത്തായി ഭാവിയിലെ തലമുറകളുടെ കൈവശം വന്നു ചേരുകയും, ഒരു ഇംഗ്ലീഷുരാജ്ഞിയും ഇന്ത്യയിലെ സ്ത്രീകളുമായുണ്ടായ പ്രഥമസമ്മേളനത്തിന്റെ സ്മാരകമായി എന്നെന്നേക്കും നിലനില്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നതാകുന്നു. നിങ്ങളുടെ അനുഭവദാനങ്ങൾക്കായും, ചക്രവർത്തിക്കു വേണ്ടിയും എനിക്കു വേണ്ടിയും നിങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിച്ച മംഗളാശംസകൾക്കായും, ഞാൻ വന്ദനം പറയുന്നു. ബ്രിട്ടീഷുസാമ്രാജ്യത്തിന്റെ വെലത്തിന്നും ഐക്യതക്കും ക്ഷേമത്തിന്നുമായി നിങ്ങളോട് ചേർന്നു ഞാൻ പ്രാർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.”

അന്നു വൈകുന്നേരം രാജഭവതിമാർ സമുത്സവസന്ധ്യ മത്സരകളിൽ സന്ദർശിപ്പാൻ എഴുന്നെള്ളി. ഈ ദിവസം ഇപ്രകാരമൊ

കൈ കഴിഞ്ഞു. 10-ാം നൂ- ഞായറാഴ്ച ഭർച്ചാർ സംബന്ധമായ യാ
തൊരു കമ്മിഷനും നടത്തപ്പെട്ടിട്ടില്ലായിരുന്നു. എങ്കിലും ചില പ്രാ
ർത്ഥനകളൊക്കെ നടത്തപ്പെട്ടിരുന്നു. ഭർമ്മിപട്ടണത്തിന്റെ പ
രോഭാഗത്തിൽ കിടക്കുന്ന “ജഗൽപുരം” ദ്വീപിൽവെച്ച് ഭർമ്മി
യിൽ ഭർച്ചാർ കാരണമായി സ്വരൂപിച്ചിട്ടുള്ള 60000 പട്ടാളക്കാരും
1500-ൽ അധികം സിവിലിയൻ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുംകൂടി “പെരേ
ഡ് സർവ്വീസ്സ്” എന്ന ഒരു പ്രാർത്ഥന നടത്തിയിരുന്നു. ഈ സ്ഥ
ലത്തിലേക്ക് ചക്രവർത്തിയും ചക്രവർത്തിനിയും യോഗ്യന്മാരായ വ
ളരെ ക്രിസ്തീയ വൈദികപ്രധാനികളും അകമ്പടികളും ഹാജരായ
യിരുന്നു. അന്നവിടെവെച്ച് നടത്തിയ പ്രാർത്ഥന ഇന്ത്യയിൽ
അവിടവിടെ നിർത്തിയുള്ള പട്ടാളക്കാരുടെ ഇടയിലും അതേസമയ
ത്തുതന്നെ നടത്തുവാനുള്ള ഏർപ്പാടുകൾ മുൻകൂട്ടിതന്നെ ചെയ്തിട്ടു
ണ്ടായിരുന്നു. ഈ പ്രാർത്ഥനാനന്തരം മദിരാശിയിലെ ബിഷപ്പോ
പ്പ് (ക്രിസ്തീയ പുരോഹിതൻ) ചെയ്ത ഒരു സാരപത്തായ ധർമ്മാ
പദപ്രസംഗത്തിന്റെ ഒരു പരിഭാഷ താഴെ കൊടുക്കുന്നു:—

“നമ്മുടെ മതപ്രാർത്ഥന ഇന്നു ബ്രിട്ടീഷുസാമ്രാജ്യചരിത്രത്തി
ൽ അത്രപുഷ്പമായ ഒരു വലിയ ചരിത്രസംഭവത്തിന്റെ കരംശമാ
കുന്നു. ഇവിടെ കൂടിയ യോഗത്താൽ മാത്രമല്ല, ഇന്ത്യ ഒട്ടുക്കും ന
മ്മുടെ സഹോദരന്മാരിൽ അനേകായിരം ഇന്ത്യക്കാരാലും, യൂറോപ്യ
ന്മാരാലും ഇതു നടത്തപ്പെടുമെന്നുള്ളതിനാൽ ഇതു കുറേകൂടി ഹൃദയാ
കർഷകമായിരിക്കുന്നതുമാണ്. നാം ഉപയോഗിച്ചതായ പ്രാർത്ഥന
കൾ ഇന്നു രാവിലെ പട്ടണങ്ങളിലും പള്ളികളിലും മഠങ്ങളിലും
പ്രാർത്ഥനാലയങ്ങളിലും ഇരുപതു വിവിധഭാഷകളിൽ നടത്തപ്പെ
ടുന്നതാണ്. ഈ ചരിത്രപ്രധാനമായ അവസരത്തിൽ പ്രാർത്ഥന
യിലുള്ള ഈ ഐക്യത, കിരീടധാരണ ഡർബ്ബാറിനെ അടിസ്ഥാന
പ്പെടുത്തി ആത്മീകമായും മതസംബന്ധമായുമുള്ള പ്രമാണങ്ങളെപ്പ
ററിയുള്ള നമ്മുടെ ഗാഢമായ ബോധത്തെ പ്രത്യക്ഷമാക്കുന്നു. എ
ല്ലാ ശക്തിയും ഈശ്വരനിൽനിന്നു ഉത്ഭവിക്കുന്നതായിട്ടാണല്ലോ
നാം വിശ്വസിക്കുന്നത്. നമ്മുടെ ചക്രവർത്തിയുടെ കിരീടധാര
ണം നടക്കുമ്പോഴുള്ള കാഴ്ചകളുടെ മഹിമ, അവിടുന്നു മൈവപ്രതി

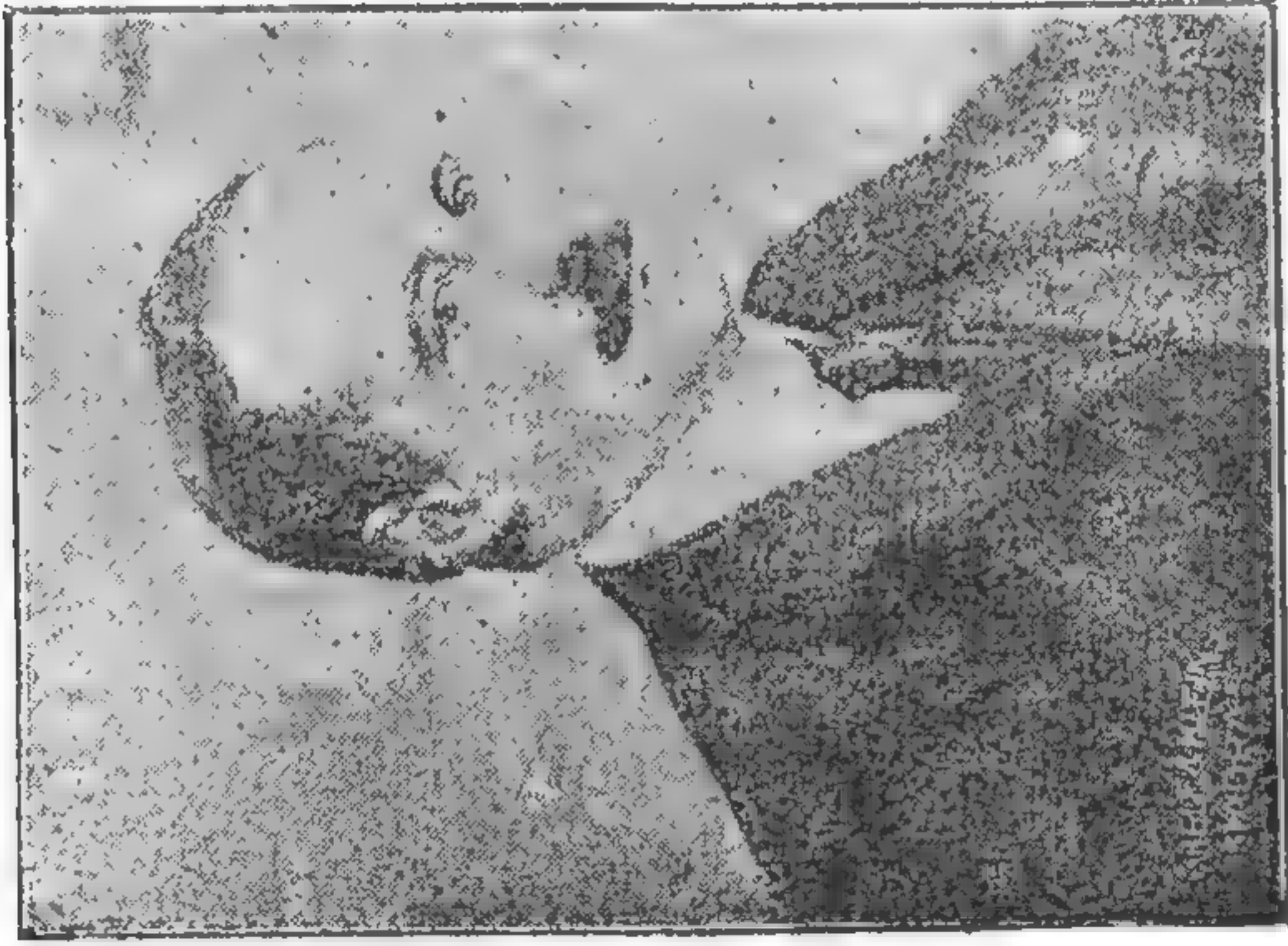
നിധിയായിട്ടാണ് രാജ്യഭരണം ചെയ്യുന്നതെന്നുള്ള വാസ്തവത്തെ പലപ്പെടുത്തുന്നു. സാമ്രാജ്യത്തായ ഈശ്വരന്റെ ചൈതന്യം ഈ ലോകം സംബന്ധിച്ചുള്ള മഹിമാനങ്ങൾക്കെല്ലാം അടിസ്ഥാനമായി സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. നമ്മുടെ മഹാരാജാവിനെ ആ ഉൽകൃഷ്ടസ്ഥാനത്തിലേക്കു ദൈവമാണ് നിയോഗിച്ചതെന്നും, ബ്രിട്ടീഷു സാമ്രാജ്യകിരീടം ദൈവബാഹുക്കളിൽ നിന്നാണ് അവിടുന്നു സ്വീകരിച്ചതെന്നും, ഈ മഹത്തായ ജോലിക്ക് ജ്ഞാനവും ശക്തിയും നൽകുന്നതിലേക്ക് ഈശ്വരനാണ് അദ്ദേഹത്തിനെ പരിശുദ്ധലേപനം ചെയ്യുന്നതുമുള്ള നമ്മുടെ ഗാഢമായ വിശ്വാസത്തിലാണ് കിരീടധാരണത്തിന്റെ പ്രാധാന്യം സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്. ഇന്ത്യയിലെ ക്രിസ്തീയസമുദായത്തിലെ ഒരു പ്രതിനിധിയുടെ നിലയിൽ മാത്രമാണ് ഞാൻ സംസാരിക്കുന്നത്. നമ്മുടെ ക്രിസ്ത്യാനികളല്ലാത്ത സഭാധാരണവും അവരുടെ മഹാരാജാവിന്റെ ഈ ശ്വേതമായ അധികാരത്തിൽ നാം വിശ്വസിക്കുന്നതിനേക്കാൾ കഠിനമായ ദുഷ്ടതയോടെ വിശ്വസിക്കുന്നുണ്ട്. ഇന്ത്യയിലെ സകല ജനങ്ങൾക്കും അവരുടെ ചക്രവർത്തിയുടെ നേക്ക് രോന്നിടുള്ള ഉത്സാഹപൂർണ്ണമായ രാജഭക്തിക്കുള്ള പ്രധാനകാരണം, അദ്ദേഹം ഈശ്വരപ്രതിനിധിയായിട്ടാണ് അവരെ ഭരിക്കുന്നതെന്നുള്ള വിശ്വാസമാണ്. ഇന്നത്തെ പ്രാർത്ഥന, ബ്രിട്ടീഷുസാമ്രാജ്യത്തിന്റെ വലുതായ ഉത്തരവാദിത്വത്തെയും നമ്മെ ധരിപ്പിക്കുന്നു. എല്ലാ ശക്തിയും ഈശ്വരജ്ഞാനിനെ ഉത്തരവിക്കുന്നതിനാൽ ദൈവോദ്ദേശ്യങ്ങളെ നിർവ്വഹിക്കുന്നത നമ്മുടെ കർത്തവ്യകർമ്മമാണ്. ലോകചരിത്രം, മനുഷ്യന്റെ വികാരങ്ങളും ആഗ്രഹങ്ങളുമായ കർമ്മപഥാവിഷ്കട ക്രമേണയുള്ള ദൈവവചനം നിർവ്വഹണമാണ്. ദൈവവചനത്തോടു ഐക്യതയില്ലാത്തതെല്ലാം വെറുതെയായിത്തീരുകയും, അതിനെ എതിർക്കുന്നതെല്ലാം നശിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഭൂലോകത്തിലെ മഹാരാജ്യം അവസാനത്തിൽ നമ്മുടെ ദൈവത്തിന്റെയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃത്യവിന്റെയും രാജ്യം—ഈശ്വരന്റെ പൈതൃകവും മനുഷ്യന്റെ സഭാധാരണവും ഉൽകൃഷ്ടമായി വിഭജിക്കുന്ന രാജ്യം—ആയിത്തീരുന്നതാണ്. അതു ഒരു ദൂരസ്ഥമായ

സ്ഥിതിയായിത്തീരുന്നില്ലേയ്ക്കാം. എന്നാൽ, ഭൂതാകൃതി സമീപ
ത്താകട്ടെ ഈശ്വരൻ സൃഷ്ടിജാലങ്ങളെയെല്ലാം ആ അവസാന
സ്ഥിതിയിലേക്കാണ് നയിക്കുന്നത്. ഏതെങ്കിലും സാമ്രാജ്യത്തി
ന്റെയോ സാമുദായികസ്ഥാപനത്തിന്റെയോ സ്ഥിരമായ പ്രാധാ
ന്യം ഭൂലോകത്തിൽ സഹോദരതപ്രമാണത്തെ യഥാർത്ഥവും ഫല
വത്തുമാക്കുകയും തപാദാ ഈശ്വരലോകത്തിനെ കുറേക്കൂടി സമീപ
സ്ഥമാക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിനുള്ള ശക്തിയെയാണ് ആശ്രയിച്ചി
രിക്കുന്നത്. ഭാവിയിൽ നമ്മുടെ സാമ്രാജ്യത്തിന്റെ പ്രവൃത്തി അ
തിലാണ് സ്ഥിതിചെയ്യുക. ഈ മഹത്തായ ഉദ്ദേശത്തിന്റെ നി
ർമ്മാണം രാജ്യതന്ത്രജ്ഞന്മാരിലും ഭരണധൂരന്ധരന്മാരിലും മാത്രമല്ല
സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതെന്നും അതിനേക്കാൾ അധികരിച്ച് പ്രതിഭിനമ
ള സാധാരണകൃത്യങ്ങളിൽ പ്രവേശിച്ചിരിക്കുന്നവരായ സാധാ
രണ ജനങ്ങളിലാണ് സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതെന്നും നാം വിസ്മരിച്ചു
കൂട. സഹോദരതയെ അസാധ്യമാക്കിത്തീർക്കുന്ന അവിശ്വത
വിശ്വാസങ്ങളും ക്രിസ്തുമതത്തിനു വിരുദ്ധമായ വിചാരങ്ങളും
ഭരണ തൃക്കിയും ക്രിസ്തുവിന്റെ സ്വഭാവഗതിയെ പിന്തുടന്ന്, ജീ
വിതം സംബന്ധിച്ചുള്ള കാര്യങ്ങളെ നിഷ്കളങ്കമായി അവലോക
നം ചെയ്യുന്നതിലേക്കും വിവിധജാതിമതസ്തന്മാരുമായുള്ള ബന്ധ
ങ്ങളിൽ സഹോദരതപ്രമാണത്തെ ഉപയോഗപ്പെടുത്തുന്നതിലേ
ക്കും കാരോ പുരുഷനും സ്ത്രീയും നിഷ്കലോഭമായി പ്രയത്നിക്കുകയും
ചെയ്യുകയാണ് ഏറ്റവും അത്യാവശ്യമായിരിക്കുന്നത്. യേശു
വിന്റെ സദുപദേശങ്ങളിലടങ്ങിയിട്ടുള്ള ഏറ്റവും ഉൽകൃഷ്ടമായ മാ
തൃകയാണ് നാം പ്രമാണമായി മുൻനിർത്തേണ്ടത്. അതിനേക്കാ
ൾ താണതരങ്ങളായ മാതൃകകളെക്കൊണ്ട് നാം തൃപ്തരായികൂടരുത്.
ഇന്ത്യയിലെ ഇംഗ്ലീഷുകാർ കാര്യക്ഷമത കൃത്യനിഷ്ഠ, നീതിതല്പരത
എന്നിവയെ നിഷ്കഷിക്കുന്നു. അവർ സഹോദരതപ്രമാണനായും
സ്നേഹത്തിനായുംകൂടി കൂറേക്കൂടി നിഷ്കഷിക്കേണ്ടതാണ്. യേശു
വിന്റെ സ്നേഹം, സ്വാർത്ഥപരിത്യാഗം, ഇവയേക്കാൾ കുറവായ
ഒരു വിചാരം ഈശ്വരൻ നമ്മുടെ വക്കൽ ഏല്പിച്ചിട്ടുള്ള സാമ്രാജ്യം
സംബന്ധിച്ചുള്ള മഹത്തായ പ്രവൃത്തിക്കു മതിയാകുന്നതാണ്.

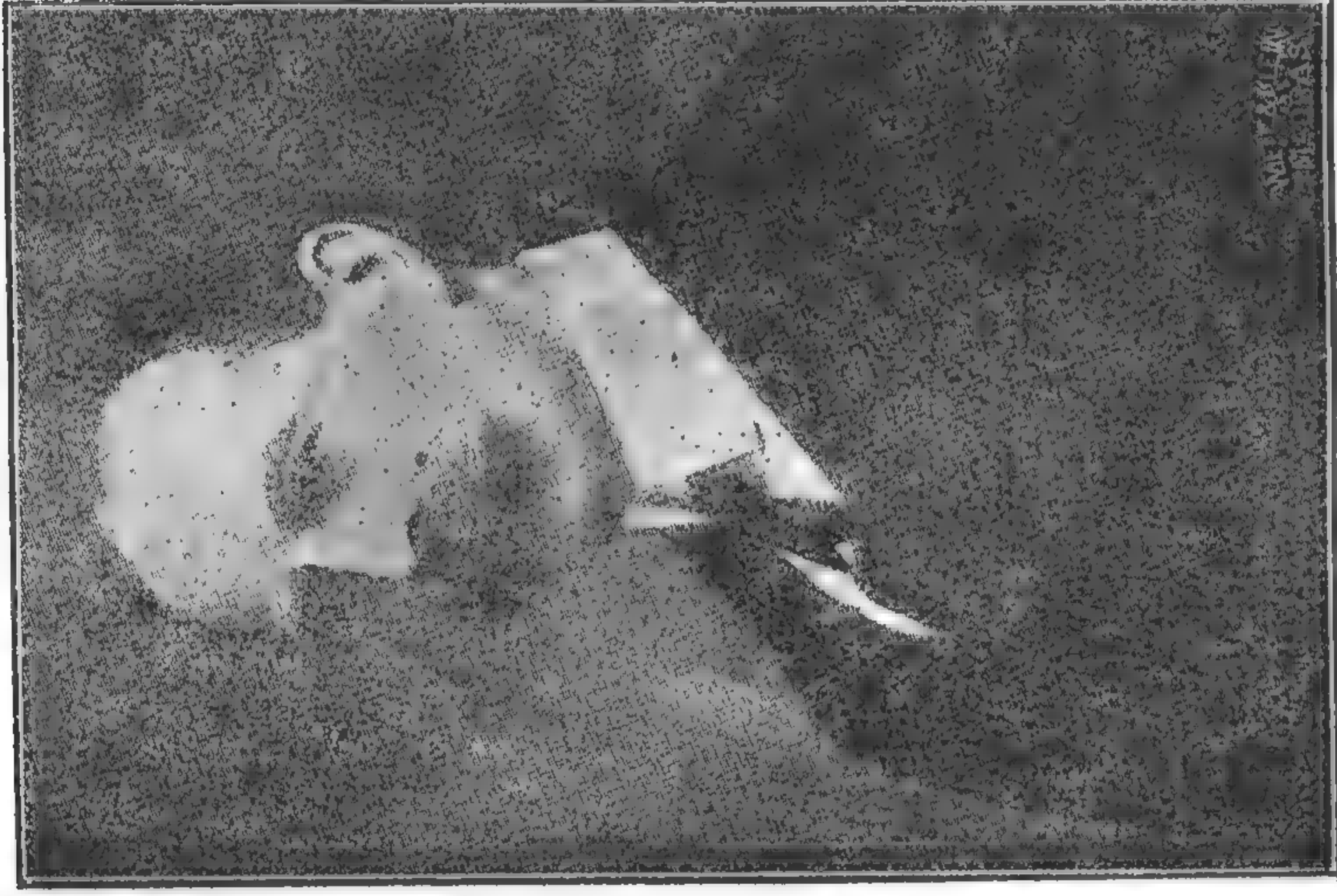
നമ്മുടെ സാമ്രാജ്യത്തിലും ഭൂലോകത്തിലും വിവിധ ജാതിക്കാരെയും വിവിധ വർഗ്ഗക്കാരെയും പരസ്പരം വേർതിരിക്കുന്ന അഗാധമായ കടലുകളും പൊക്കമുള്ള മലകളുമുണ്ട്. ഇങ്ങിനെ വിവിധ വർഗ്ഗക്കാരുടെ മധ്യേ കടന്നുകൂടിയുള്ള തടസ്സങ്ങളെ അകറ്റി അവരെ ഐക്യതയിൽ കൊണ്ടുവരുവാൻ നമ്മെ ശ്രമിക്കുകയുള്ളവരാക്കിത്തീർന്ന ഒരു ശക്തി, ഈശ്വരസ്നേഹവും നമ്മുടെ ഹൃദയങ്ങളിലും ജീവിതങ്ങളിലുമുള്ളതായ ക്രിസ്തുവിന്റെ ശക്തിയുമാണ്. ഈ ശക്തി നമുക്കു ലഭിക്കുന്നതിലേക്ക് ഈശ്വരൻ തുണക്കട്ടെ! വിവിധ ജാതിമതസ്പർശം, ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലെ നേർക്കുള്ള ഭക്തിയാകുന്ന ഏകവിചാരത്താൽ ഏകീഭവിക്കപ്പെട്ടവരുമായ, ദർബിയിലെ ഈ വലിയ ജനക്കൂട്ടം ഭാവിയിൽ—വിപത്ത്, കഷ്ടത, മത്സരം, സ്വാർത്ഥപരിത്യാഗം, വിശ്വാസം, സ്നേഹം എന്നീ മാർഗ്ഗങ്ങളിൽകൂടി നാം സ്ഥിരമായി ചരിക്കുകയും, സമോദരതയും ഒരു സങ്കല്പമാതൃകയെന്ന നിലവിട്ട ഒരു യഥാർത്ഥസ്ഥിതിയായിത്തീരുകയും, ഭൂലോകം ഈശ്വരന്റെയും ആദേവത്തിന്റെ ക്രിസ്തുവിന്റെയും രാജ്യമായിത്തീരുകയും, ചെയ്യുന്നതായ ഭാവിയിൽ—ഇതിലും ഉൽകൃഷ്ടതരമായ ഐക്യതയുടെ പ്രഥമചിഹ്നമായിരിക്കട്ടെ!”.

പ്രാർത്ഥന കഴിഞ്ഞതിന്നുശേഷം രാജദമ്പതിമാർ അകമ്പടികളോടുകൂടി സ്വസ്ഥാനത്തേക്ക് എഴുന്നള്ളുകയും ചെയ്തു.

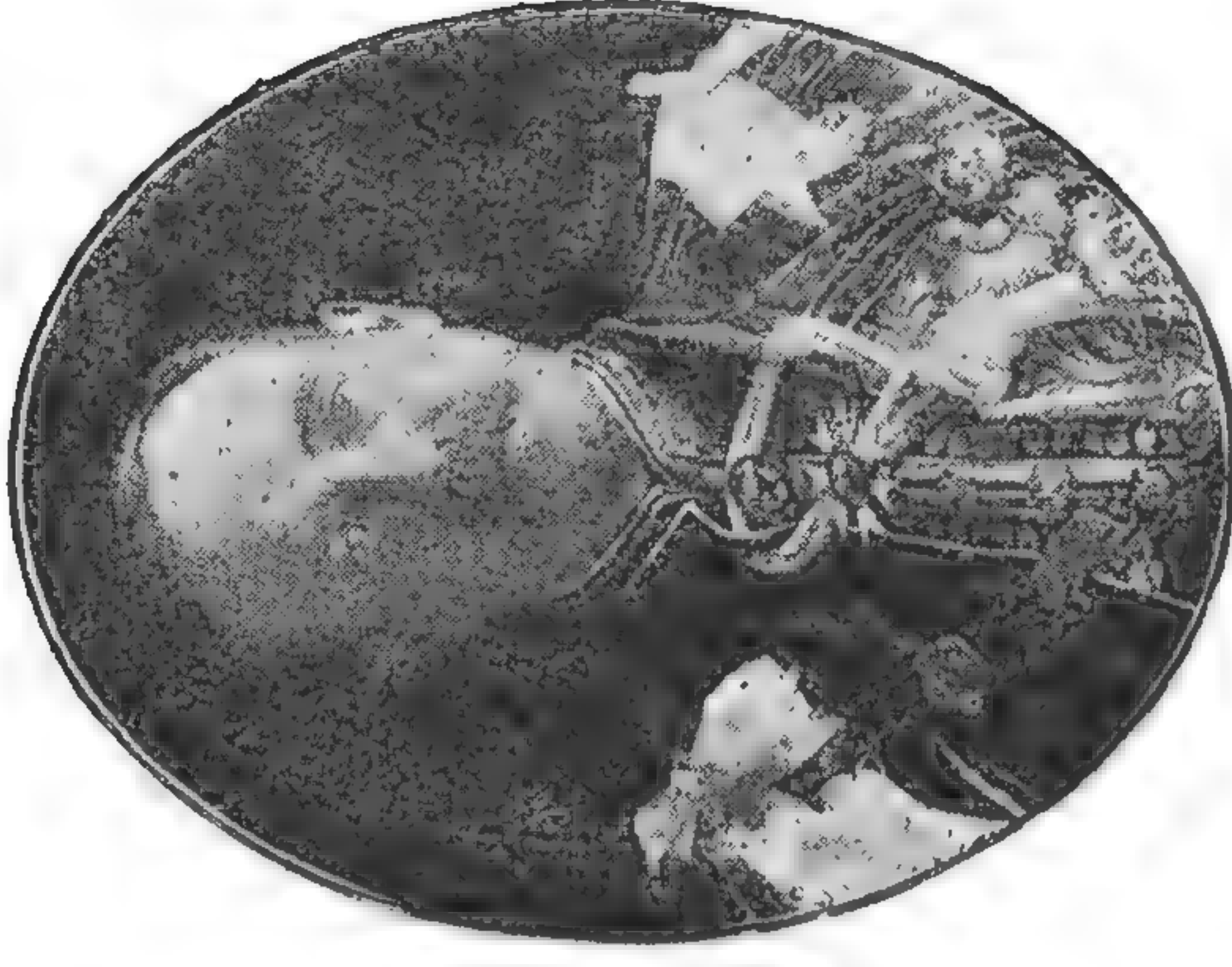
11-ാം-നു തിങ്കളാഴ്ച പട്ടാള സംബന്ധമായ ചില കമ്മങ്ങൾ നടത്തുകയായിരുന്നു പ്രധാനമായുണ്ടായിരുന്നത്. ചക്രവർത്തി തിരുമേനി പട്ടാളങ്ങളെ പരിശോധിച്ചു ചില ബഹുമതികളോടെ കൊടുക്കുകയും, വൈകുന്നേരം പട്ടാളക്കാരിൽ മത്സരക്കളിയിൽ ജയിച്ചവർക്ക് സമ്മാനങ്ങൾ കല്പിച്ചു കൊടുക്കുകയുമുണ്ടായി. ഇതുകൂടാതെ വിശേഷവിധിയായ വേറെ സംഭവങ്ങൾ അന്നത്തെ ദിവസം ദർബിയിൽ നടത്തപ്പെട്ടിരുന്നില്ല. പട്ടണപ്രവേശം കഴിഞ്ഞ മുതൽ ദർബാർ സുഭിന്നംവരെയുള്ള സംഭവങ്ങളുടെ ഒരു ചുരുക്കവിവരം ഇവിടെ കൊടുത്തുവല്ലോ. ദർബാർ ദിവസമായ ഡിസെമ്പ്ര 12-ാം-നു ചൊവ്വാഴ്ച നടന്ന സംഭവങ്ങൾ പ്രത്യേകം ഒരു അദ്ധ്യായമായി കൊടുപ്പാൻ വിചാരിക്കുന്നു.

ഹാഡിഞ്ച് പ്രഭു.
ഇന്ത്യാ വൈസറോയി
1911.

കൃപ്രഭു.
ഇന്ത്യാ സ്റ്റേറ്റ് സിക്രട്ടറി
1911.

കാർമ്മൈൽ പ്രഭു.
മദിരാശി ഗവണ്ണർ
1911.

V. പട്ടാഭിഷേക ദർശ്യാർ.

ഡിസെമ്പ്ര 12-ാംനു ചൊവ്വാഴ്ച ദർബിയിൽ നടന്ന സംഭവങ്ങളെപ്പറ്റി ചുരുക്കം ചിലതു പറക്കയന്നല്ലാതെ, അവിടെ അന്നു കാണാനുണ്ടായിരുന്ന നിസ്പൃദ്ധമായ കാഴ്ചയെപ്പറ്റി വിവരിക്കുക എന്നതു തീരെ അസാധ്യവും, വിവരിക്കുന്നതായാൽ തന്നെ അതിന്നു പ്രത്യേകമായി ഒരു വലിയ പുസ്തകം വേണ്ടിവരുന്നതുമാണെന്നു കണക്കാക്കി സമ്മതിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ജോജ്ജ് ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലെ പട്ടാഭിഷേകം, ഇന്ത്യയിലെ ലക്ഷോപിലക്ഷം ഗ്രാമങ്ങളിലും എത്രയോ ആയിരം പട്ടണങ്ങളിലും അന്നത്തെ ദിവസം യഥാശക്തി കട്ടൊഴിയാതെയുള്ള ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലെ പ്രജകൾ കൊണ്ടാടീട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ അതൊക്കെ ആ ദിവസം ദർബിയിൽപെച്ച് നടന്ന സംഭവങ്ങളുടെ ഏറ്റവും ക്ഷയിച്ച ഒരു പ്രതിധ്വനിയെന്നു മാത്രം പറഞ്ഞാൽ മതി. ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലേയും ചക്രവർത്തിനി തിരുമനസ്സിലേയും തിരുമുന്മാരെപെച്ച് നിസ്പൃദ്ധമായ ആഡംബരവിശേഷത്തോടുകൂടിയാണ് പട്ടാഭിഷേക വിളംബരം വായിക്കപ്പെട്ടത്. സാംഗ്രാമികമായ ആഡംബരങ്ങളും, അനിതരസാധാരണമായ അവസരവും, അതി പ്രതാപദീപ്തികളുംകൊണ്ട് വിശിഷ്ടമായ ഈ കർമ്മം ഇന്ത്യാസാമ്രാജ്യത്തിന്റെ ചരിത്രത്തിന്നും, ഐതിഹ്യങ്ങൾക്കും അഭിപ്രായഗതികൾക്കും അനുയോജ്യമായ വിധത്തിൽ മനുഷ്യസാധ്യമാകുംവിധത്തിലൊക്കെ ആഘോഷങ്ങളോടുകൂടി നടത്തപ്പെട്ടു. കട്ടൊഴിയാതെയുള്ള ഇന്ത്യക്കാരൊക്കെ ഒത്തു ചേർന്നു ഒരു ചക്രവർത്തിക്കു കീഴടങ്ങി രാജഭക്തി പ്രദർശിപ്പിക്കുകയെന്നത് ഈ കർമ്മത്തിന്റെ അടിസ്ഥാന സംഗതിയാണ്. അത് എത്രയും ഉചിതമായ വിധത്തിൽ മനോമോഹനമായ സാമഗ്രികളോടുകൂടി ഫലവത്തായ നിലയിൽ എന്നെന്നും സ്മരണീയമായവിധത്തിൽ ആ രാജസഭസ്സിൽ പ്രകാശിപ്പിച്ചിരുന്നു.

അന്നത്തെ ദിവസം പ്രഭാതത്തിന്നു മുമ്പായിത്തന്നെ ദർബി നഗരത്തിലെ സർവ്വ ജനങ്ങളും ഉണർന്നു കാരോ കരകൾക്കും

ചെയ്യുതുടങ്ങിയിരുന്നു. ആസ്ഥാനമണ്ഡപ ഹാളിലും, രാജകീയ ഫോഷ്യാത്ര കടന്നുപോകേണ്ടതായ മാഗ്ഗുങ്ങുളിലും ബാണ്ടുവാദ്യങ്ങളോടും കൊടികളോടുംകൂടി പട്ടാളക്കാർ മുജുട്ടിത്തന്നെ അണി അണിയായി നിരന്നു നിന്നിരുന്നു. നേരം പുലർന്നപ്പോൾ തുടങ്ങി ആസ്ഥാനമണ്ഡപത്തിനുള്ളിൽ കടന്നിരിപ്പാൻ അർഹതയുള്ളവർ അവരവരുടെ വാഹനങ്ങളിൽ നിന്നിറങ്ങി രംഗപ്രദേശത്തിൽ യഥായോഗ്യം സ്ഥാനം പിടിച്ചു തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. പത്തുമണിയായപ്പോഴേക്കു രംഗപ്രദേശം മുഴുവൻ സദ്യന്മാരാൽ നിറയപ്പെട്ടു. രത്നങ്ങളും പട്ടുവസ്ത്രങ്ങളും ധരിച്ചിട്ടുള്ള മഹാരാജാക്കന്മാരും, കാലപ്പഴക്കം ചെന്ന ഉടുപ്പുകൾ ധരിച്ചവരും വയോധികന്മാരുമായ ഭടന്മാരും മുജുട്ടിത്തന്നെ ആസന്നസ്ഥരായിരുന്നു. ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും പട്ടാഭിഷേക ദർബ്ബാർ കാണാനായി വന്നിട്ടുണ്ടായിരുന്ന മറ്റു മാന്യന്മാരും അവസ്ഥാനുസരണം വിവിധ വസ്ത്രധാരികളായി കാരോ സ്ഥാനം പിടിച്ചിരുന്നു. രംഗസ്ഥലത്തിന്റെ മധ്യത്തിലായി 20,000 പട്ടാളക്കാർ അരുണവർണ്ണമായ ഉടുപ്പുകളോടുകൂടി അണിയായി നിന്നിരുന്നു. ഭർത്ഥിയിൽ ഈ ആവശ്യാർത്ഥം സ്വരൂപിച്ചിട്ടുള്ള എല്ലാത്തരം പട്ടാളക്കാരുടെ യോഗത്തിൽനിന്നും തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടവരായിരുന്നു ഇവർ. ആസ്ഥാനമണ്ഡപത്തിന്നു നേരെ താഴെയായി അംഗരക്ഷകന്മാരായ പട്ടാളക്കാരും സ്വസ്ഥാനങ്ങളിലുണ്ടായിരുന്നു. പതിനൊന്നുമണിക്കുശേഷം ഗവർണ്ണർ ജനറൽ ഹാഡിങ് പ്രഭുവും പത്നിയും അകമ്പടികളോടുകൂടി രംഗസ്ഥലത്തെത്തുകയും സദ്യന്മാരാൽ അഭിവാദ്യപുരസ്സരം സ്വീകരിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

ആസ്ഥാനമണ്ഡപരംഗത്തിൽ അപ്പോൾ ഉണ്ടായിരുന്ന 80,000 നേരൂപന്മാരും രാജഭവതിമാരുടെ എഴുന്നെള്ളത്തിനെ പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ട് പ്രവേശനമാഗ്ഗത്തിലേക്ക് പതിക്കപ്പെട്ടു. പീരങ്കിവെടികളുടെ നാദവും അകലേനിന്നു കേട്ടുതുടങ്ങിയ ഹസ്തതാഡന ശബ്ദങ്ങളും തിരുമേനികൾ രാജധാനിയിൽനിന്ന് എഴുന്നെള്ളി പുറപ്പെട്ട വിവരം ജനങ്ങളെ മനസ്സിലാക്കി. തിരുമേനികളുടെ മുമ്പിലും പിമ്പിലുമായി കൂടിയ അകമ്പടികളോടുകൂടി തി

തിരുമേനികൾ രംഗപ്രദേശത്ത് വണ്ടിയിൽ എത്തിയപ്പോൾ ഹസ്ത താഡനശബ്ദം വിസ്മാദത്തിൽ കിടക്കുന്ന രംഗപ്രദേശം മുഴുവൻ തിരമാലകളെപ്പോലെ പരക്കുകയും പ്രതിധ്വനി ഉണ്ടാക്കുകയും ചെയ്തു. സഭാവാസികളെല്ലാം എഴുന്നേറ്റു—ബാണ്ടുവാദ്യം മുഴങ്ങുകയും, ഭൂപാലമംഗളം പാടുകയും, കൊടിമരത്തിന്മേൽ ബ്രിട്ടീഷു കൊടിക്കൂറ പറപ്പിക്കുകയും ആചാരവെടി ആരംഭിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ നടവടികളെല്ലാം കാരോന്നായി തുടങ്ങിയപ്പോഴെങ്കിലും തിരുമേനികൾ കയറിയ വണ്ടി, മണ്ഡപത്തിന്നരികെ എത്തിക്കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. വാഹനത്തിൽനിന്നു പുറത്തിറങ്ങുമ്പോഴെന്ന് തിരുമേനികളെ എതിരേല്പാൻ ഗവണ്ണർജനറലും പാർലാമെന്ററുമായി അകമ്പടി കൂട്ടുവാൻ ഒരു കൂട്ടം രാജകുമാരന്മാരും അടുത്തെത്തി— ആക്കായിലെ ബീർസിങ്ങ് രാജകുമാരനും, ഭരതപുരത്തിലെ കൃഷ്ണസിംഗ് രാജകുമാരനും, ബൊംബായ് രാജനിയുടെ പൌത്രനായ സാഹർവാൻ രാജകുമാരനും, ഐദാറിലെ വിശ്വേശ്വരസിങ്ങ് രാജകുമാരനും, ബിക്കാനിർ മഹാരാജകുമാരനും, ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലേയും; ഹാരിദ്കോട്ടയിലേയും, റീവായിലേയും മഹാരാജകുമാരന്മാർ ചക്രവർത്തിനി തിരുമനസ്സിലേയും പാർലാമെന്ററുമായി കൂടി, തിരുമേനികളെ മണ്ഡപത്തിൽ മുകളിലേക്കു കയറ്റി സ്വണ്ണസിംഹാസനത്തിൽ ഇരുത്തി. തിരുമേനികൾ ധരിച്ചിരുന്ന അംബരാഡംബരങ്ങൾ ഈ ലോകത്തിലെ ചക്രവർത്തിമാരിൽ പ്രഥമസ്ഥാനമെടുത്തിട്ടുള്ള ബ്രിട്ടീഷു ചക്രവർത്തിമാക്ക് അനുരൂപമായവതന്നെയായിരുന്നു. ചക്രവർത്തിയുടെ കിരീടത്തിന്മേൽ പതിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള രത്നങ്ങളും ചക്രവർത്തിനിയുടെ ആഭരണങ്ങളുടെയിടയിൽ പതിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള രത്നങ്ങളും പ്രത്യേകം തിടുങ്ങി പ്രകാശിച്ചുകാണാനുണ്ടായിരുന്നു.

സാമ്പ്രദേശിക ദർബ്ബാർ തുടങ്ങുന്നതിന്റെ ലക്ഷണമായ, കാഹളനാദവും ബാണ്ടുവാദ്യവും അവസാനിച്ചതിനുശേഷം ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ഉടനെ എഴുന്നേറ്റ് രംഗസ്ഥലത്തു കൂടിയിരുന്ന എത്രയൊ ആയിരം ജനങ്ങൾക്കു കേൾക്കത്തക്ക സ്ഥിതിയിൽ ഉച്ചത്തിലും വിശേഷമായും താഴേ ചേർന്ന ഒരു പ്രസംഗം ചെയ്തു.

“യഥാർത്ഥമായ കൃതജ്ഞതയോടും സംതൃപ്തിയോടുംകൂടിയാണ്” ഞാൻ ഇന്നെത്തെ ദിവസം ഇവിടെ നിങ്ങളുടെയിടയിൽ നില്ക്കുന്നത്. ഈ സംവത്സരത്തിൽ ചക്രവർത്തിനിക്കും എനിക്കും മഹത്തായ അനേകം കർമ്മങ്ങൾ അനുഷ്ഠിച്ചാനുഭവമായ സന്തുഷ്ടിപ്രഭമാണെങ്കിലും ഈ സംവത്സരം അസാധാരണമായ ശ്രമഭാരമുള്ളതായിരുന്നു. എന്നാൽ സമയവും ഭൂമിയും അധികമായിരുന്നിട്ടും, ഞങ്ങളുടെ കഴിഞ്ഞ ഇന്ത്യാസന്ദർശനത്തിന്റെ നന്ദിപുരസ്സരങ്ങളായ സ്മരണകൾ, അപ്പോൾതന്നെ ഞങ്ങൾ സ്നേഹിച്ചിരുന്നതായ ഈ രാജ്യത്തിലേക്ക് ഞങ്ങളെ വീണ്ടും ആകർഷിച്ച ഇവിടെ വരുത്തിയിരിക്കുന്നു. സ്വഭവനത്തിലെന്നതുപോലെയുള്ള ഒരു കണ്ടെത്തിയതായ രാജ്യത്തെ പുനസ്സന്ദർശനം ചെയ്യുന്നതിലേക്ക് ശോഭനങ്ങളായ ആശങ്കകളോടുകൂടിയാണ് ഞങ്ങളുടെ ദീർഘമായ യാത്രക്ക് ഞങ്ങൾ പുറപ്പെട്ടത്. അങ്ങിനെപുനസ്സന്ദർശനം ചെയ്യതിൽ ഞാൻ പെസ്റ്റ് മിനിസ്റ്റർ ദൈവാലയത്തിൽപ്പെച്ച് ഇക്കഴിഞ്ഞ ജൂൺ 22-ാം നു നടത്തപ്പെട്ടതായ കിരീടധാരണാഘോഷത്തെ— എന്റെ പുച്ഛീകന്മാരുടെ കിരീടം പുരാതനവും ശ്രേഷ്ഠവുമായ കർമ്മങ്ങളോടുകൂടി ഈശ്വരകൃപയാൽ എന്റെ ശിരസ്സിൽ വെച്ചതായ ആഘോഷത്തെ— നിങ്ങളെ നേരിട്ടു അറിയിക്കുന്നതാണെന്നു കഴിഞ്ഞ ജൂലായിമാസത്തിലെ എന്റെ സന്ദർശനത്തിൽ പുറപ്പെടുവിച്ചിരുന്നതായ ആഗ്രഹത്തെ സാധിക്കുകയാണ് ചെയ്തിരിക്കുന്നത്. ചക്രവർത്തിനിയോടുകൂടിയുള്ള എന്റെ ആശ്മനത്താൽ ഇന്ത്യയിലെ ഭക്തന്മാരായ രാജാക്കന്മാരോടും വിശ്വപ്രിയന്മാരായ ജനങ്ങളോടും ഞങ്ങൾക്ക് സ്നേഹവും ഇന്ത്യാസാമ്രാജ്യത്തിന്റെ ക്ഷേമവും സന്തുഷ്ടിയും ഞങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങൾക്ക് എത്രത്തോളം പ്രിയപ്പെട്ടതാണെന്നുള്ളതും പ്രകാശിപ്പിക്കേണമെന്നും ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു. കിരീടധാരണകർമ്മത്തിൽ സന്നിഹിതരാകുന്നതിന്നു സാധിക്കാത്ത ആളുകൾക്ക് ദർശനത്തിൽ വെച്ചുള്ള അതിന്റെ ആഘോഷത്തിൽ പങ്കുകൊള്ളുന്നതിന്നു സൗകര്യമുണ്ടാക്കേണമെന്നുള്ളതും എനിക്കു തോന്നിട്ടുള്ള ആഗ്രഹമാണ്. എന്റെ ഗവണ്ണർമാർ,

വിശ്വപ്രസാദമായ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ, മഹാനായ രാജാക്കന്മാർ, ജനപ്രതിനിധികൾ, എന്റെ ഇന്ത്യാരാജ്യത്തിലെ പട്ടാളക്കാരുടെ പ്രതിനിധിസംഘങ്ങൾ എന്നിവരോടു കൂടിയ ഈ വലിയതായ ജനസംഘത്തെ കാണുന്നതിനാൽ എനിക്ക് ചക്രവർത്തിനി മഹാരാജാക്കും നിഷ്ഠുരമായ സന്തോഷത്തിനും ചരിത്രാർത്ഥത്തിനും കാരണമായിട്ടുണ്ട്. അവരുടെ ഭക്തിപ്രകടനത്തെ ഞാൻ ഹൃദയപൂർവ്വമായ സംതൃപ്തിയോടുകൂടി സ്വീകരിക്കുന്നതാണ്. അനുഭാവവും സ്നേഹപരസ്സുമായ സദാചാരങ്ങളും ഈ ചരിത്രപ്രധാനമായ അവസരത്തിൽ രാജാക്കന്മാരേയും പ്രജകളേയും എന്റോടു യോജിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നുള്ള സാഗതി എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ ഗാഢമായി പതിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഈ കിരീടധാരണത്തിന്റെ സ്മാരകമായി എന്റെ പ്രത്യേകസന്തോഷത്തിന്റെയും സ്നേഹത്തിന്റെയും ചിഹ്നങ്ങളായ ചില സംഭാവനകളും സൗജന്യങ്ങളും നൽകണമെന്നു ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നുണ്ട്. എന്റെ ഗവണ്ണർജനറൽ ഇന്നു ഇവയെപ്പറ്റി നിങ്ങളെ അറിയിക്കുന്നതാണ്. നിങ്ങളുടെ അവകാശങ്ങളുടേയും അർഹതകളുടേയും പരിരക്ഷണത്തെ സംബന്ധിച്ചും നിങ്ങളുടെ ക്ഷേമം, സമാധാനം, സംതൃപ്തി എന്നിവക്കായുള്ള എന്റെ ആഗ്രഹത്തെ സംബന്ധിച്ചും എന്റെ വന്ദ്യപുത്രികന്മാർ നിങ്ങളോട് നൽകിത്തന്ന ഉറപ്പുകളെ ഞാൻതന്നെ നേരിട്ടു ആവർത്തിച്ചു പറയുന്നതിലേക്ക് എനിക്ക് ഈ അവസരം ലഭിച്ചതിലും ഞാൻ സന്തോഷിക്കുന്നു. ഈശ്വരകാരുണ്യം എന്റെ ജനങ്ങളുടെ മേൽ ഉണ്ടായിരിക്കുകയും അവരുടെ സന്തൃപ്തിയേയും ക്ഷേമത്തേയും വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള എന്റെ അതിയായ ശ്രമത്തിൽ എന്നെ സഹായിക്കുകയും ചെയ്യട്ടെ! ഇവിടെ കൂടിത്തന്നെ എല്ലാ സാമന്തരാജാക്കന്മാർക്കും ഞാൻ ഞങ്ങളുടെ സ്നേഹപൂർവ്വങ്ങളായ സ്വാഗതങ്ങൾ പറഞ്ഞുകൊള്ളുന്നു”.

ഈ പ്രസംഗാവസാനം വളരേനേരത്തോളം സദ്യന്മാരുടെ കൃതജ്ഞതാസൂചകമായ ഹസ്തതാഡനം നിലനിന്നു. ഇതിനുശേഷം കാരോരുത്തരായി പ്രഭുഭക്തി കാട്ടുവാനായി സിംഹാസനത്തി

ന്നരികിൽ കയറിച്ചെന്നു തിരുമേനികളെ വന്ദിച്ചു മടങ്ങുകയെന്ന ക്രിയയായിരുന്നു നടത്തപ്പെട്ടത്. ഒന്നാമതായി ഗവണ്ണർജനറൽ തിരുമുന്മാരെ ചെന്നു നടപടിപ്രകാരം വന്ദിച്ചു മടങ്ങി സിംഹാസനത്തിന്നു പിൻഭാഗം കരിടത്തു ചെന്നിരുന്നു. ഗവണ്ണർ ജനറലെ പിന്തുടന്നു വന്നത് ഇന്ത്യാ സൈന്യനായകനും വൈസ്രോയിയുടെ ആലോചനസഭാ മെമ്പർമാരുമായിരുന്നു. ഇവരോരോരുത്തരും തിരുമുന്മാരെ വരുമ്പോൾ അവരുടെ പേർ ഗവണ്ണർ ജനറൽ വിളിച്ചുപറുകയുണ്ടായി. ആചാരം ചെയ്യുകഴിഞ്ഞു പർ സ്വസ്ഥാനങ്ങളിലേക്കുതന്നെ മടങ്ങിവന്നിരുന്നു. ഇവരെ പിന്തുടന്നു ഭരണാധികാരമുള്ള രാജാക്കന്മാരിൽ ഒന്നാകിടക്കാരായ ഹൈദരാബാദ്, ബറോഡ, മൈസൂർ, കാശ്മീർ മുതലായ പ്രദേശങ്ങളിലെ മഹാരാജാക്കന്മാരും, രജപുട്ടാന, മധ്യന്ത്യ, ബെലൂചിസ്ഥാൻ, ബുത്താൻ ഇവിടങ്ങളിലെ രാജാക്കന്മാരും, പെങ്കാൾ ഹൈക്കോട്ടിലെ ജഡ്ജിമാരും, സാമ്രാജ്യ നിയമനിർമ്മാണസഭാ സാമാജികന്മാരും, അതാതു സംസ്ഥാന ഗവണ്ണർമാരും, അവരുടെ ആലോചനസഭാ മെമ്പർമാരും വഴിക്കുവഴിയായി തിരുമുന്മാരെ ചെന്നു വന്ദിച്ചു ആചാരങ്ങൾചെയ്തു മടങ്ങി. ഇതിന്നുശേഷമായിരുന്നു കാരോ സംസ്ഥാനങ്ങളിലെ സാമന്തരാജാക്കന്മാരും അവരുടെ റസിഡെന്റുമാരും തിരുമുന്മാരെ ചെന്നു വന്ദിച്ചു മടങ്ങിയത്. ഈ കമ്മം കുറേ നേരത്തോളം നിലനിന്നു. തിരുമുന്മാരെ ചെന്നു മടങ്ങുന്ന രാജാക്കന്മാരുടേയും വലിയ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടേയും ഉടുപ്പുകൾ വളരെ മോഹനമായ വിധത്തിലായിരുന്നുവെന്നു പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതില്ല. ഇതിന്നുശേഷം രംഗപ്രദേശത്തിൽനിന്ന് ഉയർത്തിക്കെട്ടിയ ഈ മണ്ഡപമാറ്റമായി തിരുമേനികൾ സ്വസ്തർക്കുടകൾ പിടിപ്പിച്ചും പാർപാനുചരന്മാരായ രാജകുമാരന്മാരോടും ഹാഡിഞ്ച് പ്രഭു, കൃപ്രഭു മുതലായ മന്ത്രിമാരോടുംകൂടി രംഗപ്രദേശത്തെ മുഴുവൻ കരസമയം വീക്ഷിപ്പാൻതക്ക വിധത്തിൽ അല്പം അകലെ രംഗപ്രദേശത്തുതന്നെ കെട്ടിയുണ്ടാക്കിയ രാജകീയ മഹാമണ്ഡപത്തിലേക്ക് എഴുന്നള്ളി. ഈ എഴുന്നള്ളത്ത് രംഗപ്രദേശത്തു കൂടീട്ടുള്ള സർപ്പക്കും കാക്കത്തക്കുപണ്ണും ഉയന്നു ദിക്കിൽകൂടിയായിരുന്നു

തിന്നാൽ വളരെ രമണീയമായ ഒരു കാഴ്ചയായിരുന്നു. രാജകീയ മണ്ഡപത്തിലെ സിംഹാസനത്തിൽ തിരുമേനികൾ ഏഴുനെള്ളി ഇരുന്നതിന്നുശേഷം രാജഭൃതൻ, മേജർ ജനറൽ ഹെയിററൻ ചക്ര വർത്തി തിരുമനസ്സിലെ താഴെകൊടുക്കുന്ന വിളംബരം വളരെ സുഷ്ഠമായ സ്വരത്തിൽ വായിച്ചു

രാജകീയ വിളംബരം.

ജോജിപ്പ് ചമരാ.

സാമ്രാജ്യത്തോടു കൂടിയ ദൈവത്തിന്റെ കൃപയാലും അനുഗ്രഹത്താലും നമ്മുടെ രാജകീയപട്ടാഭിഷേകമഹോത്സവം ആയിരത്തിത്തൊള്ളായിരത്തിപതിനൊന്നു ഭൂതൻ ഇരുപത്തിരണ്ടാംതീയതി കൊണ്ടാടുവാനുള്ള നമ്മുടെ രാജകീയ ആകാംക്ഷയെ നമ്മുടെ വാചയുടെ പ്രഥമസംവത്സരമായ ക്രിസ്താബ്ദം ആയിരത്തിത്തൊള്ളായിരത്തിപ്പത്തു ഭൂലായി പത്തൊമ്പതാംതീയതിയത്തേയും നവമ്പർ ഏഴാംതീയതിയത്തേയും നമ്മുടെ രാജകീയവിളംബരത്താൽ നാം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി അറിയിക്കുകയാലും;

സാമ്രാജ്യത്തോടു കൂടിയ ദൈവത്തിന്റെ കൃപയാലും അനുഗ്രഹത്താലും ആ മഹോത്സവം കഴിഞ്ഞ ഭൂതൻ ഇരുപത്തിരണ്ടാംതീയതി വ്യാഴാഴ്ച കൊണ്ടാടുവാൻ നമുക്കു സാധിച്ചിരിക്കുകയാലും;

മേപ്പടി മഹോത്സവം ആ വിധം കൊണ്ടാടിയിരിക്കുന്ന സംഗതി നമ്മുടെ ഇന്ത്യാസാമ്രാജ്യത്തിലെ പ്രേമത്തോടുകൂടിയ നമ്മുടെ സാമ്രാജ്യ പ്രജകളേയും നാം നേരിട്ടറിയിക്കുകയും നമ്മുടെ ഗവണ്ണർമാരേയും ലഫ്തനേൻ്റ് ഗവണ്ണർമാരേയും നമ്മുടെ മറ്റു ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരേയും നമ്മുടെ സാരക്ഷണയിൻ കീഴിലുള്ള നാട്ടുരാജാക്കന്മാരേയും പ്രഭുക്കന്മാരേയും സ്ഥാനികളേയും നമ്മുടെ ഇന്ത്യാസാമ്രാജ്യത്തിലെ എല്ലാ പ്രവിശ്യകളിലുമുള്ള പ്രതിനിധികളേയും നമ്മുടെ സന്നിധിയിൽ വരുത്തുകയും ചെയ്യേണമെന്നു നാം ആഗ്രഹിക്കുകയും ഇച്ഛിക്കുകയും ചെയ്യുന്നുവെന്നു നമ്മുടെ വാചയുടെ പ്രഥമസംവത്സരമായ ക്രിസ്താബ്ദം ആയിരത്തിത്തൊള്ളായിരത്തിപ്പതിനൊന്നു മാച്ച് ഇരുപത്തിരണ്ടാംതീയതിയത്തെ നമ്മുടെ രാജകീയ വിളംബരത്താൽ നാം അറിയിച്ചിരിക്കുകയാലും;

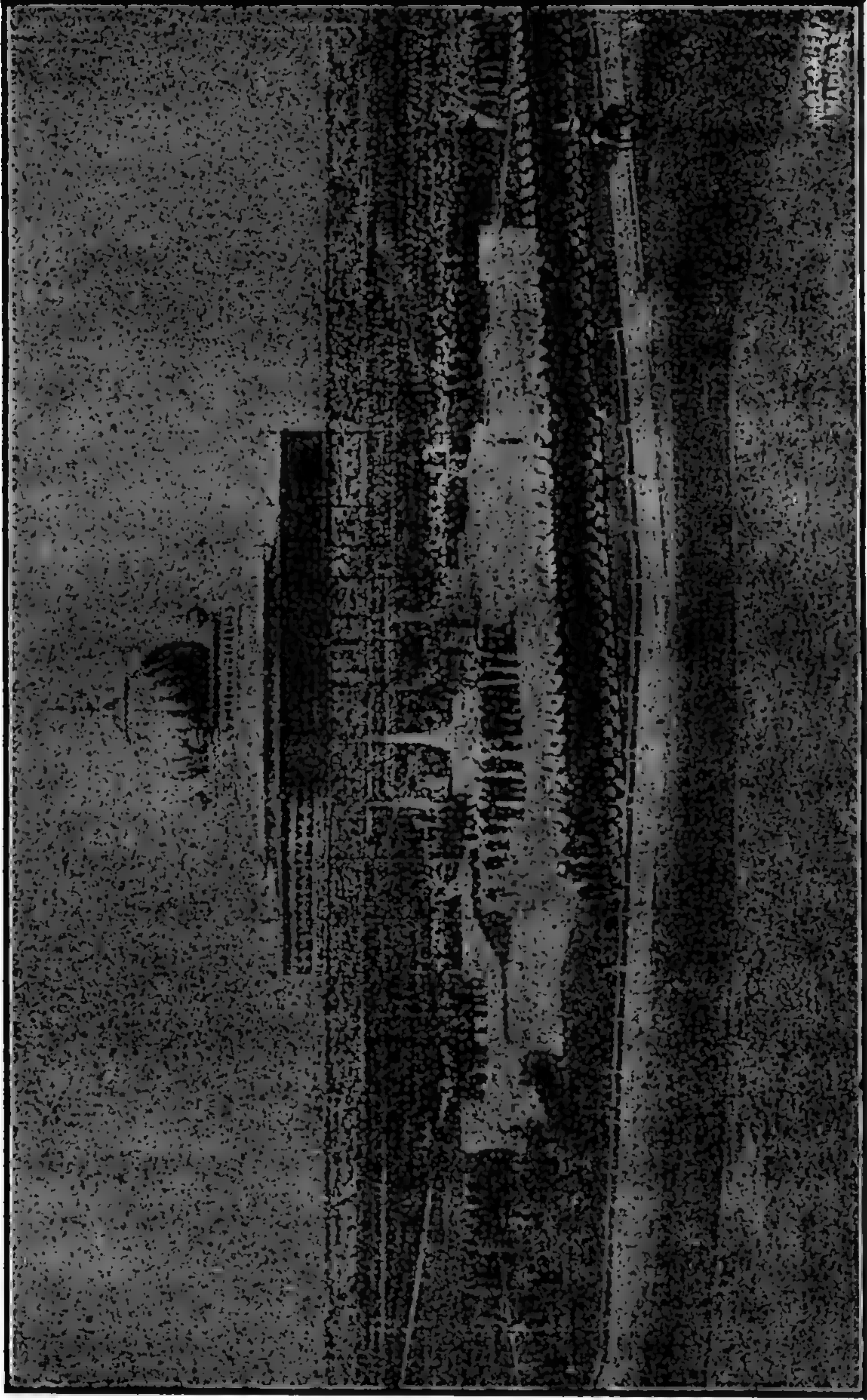
നാം ഇപ്പോൾ ആ സംഗതി നമ്മുടെ രാജകീയവിതംബരത്താൽ അറിയിക്കുകയും നമ്മുടെ എല്ലാ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർക്കും ഇപ്പോൾ ഭർത്തിയിൽ യോഗം കൂടിയിരിക്കുന്ന എല്ലാ നാട്ടുരാജാക്കന്മാർക്കും പ്രഭുക്കന്മാർക്കും നാനാ ജനങ്ങൾക്കും നാം രാജാവിന്റെയും ചക്രവർത്തിയുടെയും നിലയിൽ മഹത്വം ആശംസിക്കുകയും നമ്മുടെ ഇന്ത്യാമഹാരാജ്യത്തെ നാം ഗാഢമായ വാത്സല്യത്തോടുകൂടെ ആദരിച്ചുവരുന്നുവെന്നും അതിന്റെ ക്ഷേമാഭിപ്രാധി നമ്മുടെ നിരന്തരമായ ചിന്തയ്ക്കു ഇപ്പോൾ വിഷയമായി ഭവിക്കുന്നുവെന്നും മേലാൽ എന്നും അങ്ങിനെ ഭവിക്കുമെന്നും അവരെ ഉറപ്പായി അറിയിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

നമ്മുടെ വാചയുടെ രണ്ടാംസംവത്സരമായ ആയിരത്തിത്തൊള്ളായിരത്തിപതിനൊന്നു ഡിസെമ്പർ പന്ത്രണ്ടാംതീയതി ഭർത്തി രാജസഭയിൽവെച്ചു നൽകപ്പെട്ടു.

“ചക്രവർത്തി മഹാരാജാവിനെ ദൈവം സംരക്ഷിപ്പൂതാക,” ഇംഗ്ലീഷ്ഭാഷയിൽ എഴുതപ്പെട്ട ഈ വിതംബരത്തിന്റെ ഒരു തജ്ജിമ രാജഭൃതസഹായകനായ മാലിക്ക് ഉമ്മർഹായത്ത്ഖാൻ ഉൾഭാഷയിൽ വളരെ ഉച്ചത്തിൽ വായിച്ചത് രംഗപ്രദേശത്തിൽ അധികഭാഗത്തും കേട്ടിരുന്നു. വിതംബരവായനയെ പിന്തുടർന്ന് 101 പീരങ്കിപെടികളും, പട്ടാളക്കാരുടെ നിയമപെടിയും ബാണ്ടുവാദ്യവും കാഹളനിനാദവും കുറേനേരത്തോളം രംഗപ്രദേശം ഒന്നു മുഴക്കിയിരുന്നു. ഇതിന്നുശേഷം ഹാസ്യതാഡനാഘോഷമധ്യേ വൈസ്രോയി ഹാഡ്വിങ് പ്രഭു എഴുന്നേറ്റു ചക്രവർത്തിയുടെ ആജ്ഞപ്രകാരം താഴേകൊടുക്കുന്ന പട്ടാഭിഷേകസ്താരകവരങ്ങൾ വായിച്ചു.

പട്ടാഭിഷേക സ്താരക വരങ്ങൾ.

“ചക്രവർത്തിയായ അഞ്ചാംജോജ്ജ്” തിരുമനസ്സിലെ ആജ്ഞപ്രകാരമുള്ള ഈ സംഭാവനകൾ സ്വീകരിക്കേണ്ടവരായ സകല ജനങ്ങളേയും അറിയിക്കുന്നതെന്നാൽ:— ഈ പ്രശസ്തവും രമണീയവുമായ അവസരം പ്രമാണിച്ചു ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് സൗഹൃദപൂർവ്വം അനുവദിച്ചിട്ടുള്ള സംഭാവനകളേയും സൗജന്യങ്ങളേയും സാധുജന സങ്കടനിവാരണോപായങ്ങളായു

ഭർത്തിയിൽ കെട്ടിയുണ്ടാക്കിയ ഭർത്താർ മണ്ഡപം.
ഈ മണ്ഡപത്തിൽ വെച്ചാണ് ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിനെ ആജ്ഞാപ്രകാരം
ഹൈന്ദവസ്വർഗ്ഗം വിളംബരം വായിച്ചത്.

12—12—11.

ഏല്പാടുകളേയും ഞാൻ ഇതിനാൽ പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യുകയും പരസ്യം ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നു. തിരുമനസ്സിലെ അഭിപ്രായങ്ങളേയും അഭിലാഷങ്ങളേയും വിനയാദരപൂർവ്വം അനുസരിക്കുന്ന ഇന്ത്യാ ഗവണ്മെന്റ്, തിരുമനസ്സിലെ സ്റ്റേറ്റ് സിക്രട്ടറിയുടെ അനുമതിയോടുകൂടി, വിദ്യാഭ്യാസ പ്രചാരത്തിന്റെയും ഇന്ത്യാസാമ്രാജ്യത്തിന്റെ സാമൂഹികവിഭവങ്ങളുടെ അഭിവൃദ്ധിയുടെയും അത്യാവശ്യത്തെ അംഗീകരിക്കുന്നതിനും നിശ്ചയിക്കുകയും, ആദരണീയമായ ഒരു ആവശ്യത്തെ അംഗീകരിച്ചു വിദ്യാഭ്യാസം കഴിയുന്നതോളം എല്ലാ ജനങ്ങൾക്കും ലഭിക്കത്തക്ക നിലയിലാക്കുന്നതിനും പ്രചാരപ്പെടുത്തുന്നതിനും നിശ്ചയിക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. ഈ ഉദ്ദേശ്യത്തോടുകൂടി, യഥാർത്ഥത്തിൽ ജനങ്ങൾക്കു ചേർന്നതായ വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ പ്രചാരത്തിനായി ഗവണ്മെന്റ് ഇപ്പോൾതന്നെ അമ്പതുലക്ഷം ഉറപ്പിക വിനിയോഗിക്കുന്നതിനായി തീർച്ചപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. ഇപ്പോൾ പരസ്യപ്പെടുത്തിയതായ ഈ സംഭാവനയോടുകൂടി ഭാവിയിൽ വീണ്ടും സംഭാവനകൾ ധാരാളമായി ചേർക്കുന്നതിനും ഗവണ്മെന്റ് ബലമായി തീർച്ചപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. തിരുമനസ്സിലെ കരസൈന്യത്തിന്റെയും കടൽസൈന്യത്തിന്റെയും വിശ്വസ്ഥങ്ങളും പ്രധാനങ്ങളുമായ പ്രവൃത്തികളെ അംഗീകരിച്ചു ഇന്ത്യയിലുള്ള ബ്രിട്ടീഷുസൈന്യത്തിലേയും റോയൽ ഇന്ത്യൻമെറീൻ (രാജകീയ ഇന്ത്യൻ നാവിക) സൈന്യത്തിന്റെ പദവിയിലുള്ള ഇന്ത്യൻസൈന്യത്തിലേയും എല്ലാ കല്പന പത്രമില്ലാത്ത ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർക്കും, പട്ടാള എസ്റ്റിമേറ്റിൽനിന്നു ശമ്പളം നൽകപ്പെടുന്നവരും പ്രതിമാസം 50 ഉറപ്പികയിൽ കവിയാത്ത ശമ്പളമുള്ളവരും ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റ് സംബന്ധിച്ചുള്ളവരോ, അഥവാ യുദ്ധത്തിന്നു പോകേണ്ടാത്തവരോ ആയുമായ ജീവനക്കാർക്കും അരമാസത്തെ ശമ്പളം സമ്മാനിക്കുന്നതിന്നു നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു അറിയിക്കുന്നതിനും തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് എന്നോടാജ്ഞാപിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇതിന്നു പുറമെ ഇന്നു മുതൽ തിരുമനസ്സിലെ ഇന്ത്യൻസൈന്യത്തിലെ ഭക്ഷണമായ നാട്ടുകാരായ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും ജീവനക്കാരും തിരഞ്ഞുവെക്കപ്പെട്ടവരും ധീരകൃത്യങ്ങൾക്കായി

നൽകപ്പെടുന്ന “വിക്ടോറിയക്രോസ്സ്” (വി. സി.) മുദ്രക്ക് അർഹനാണെന്നും, തിരുമനസ്സിലെ കിരീടധാരണ മഹോത്സവദിനം തുടങ്ങിയുള്ള പത്തു സംവത്സരകാലത്തിൽ “കാർഡർ കാഫ് ബ്രിട്ടീഷ് ഇൻഡ്യ” സംബന്ധിച്ചുള്ള ബഹുമതികളുടെ എണ്ണത്തിൽ ഒന്നാം വകുപ്പിൽ 52 എണ്ണം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതാണെന്നും, ഈ ചരിത്രപ്രധാനങ്ങളായ ആചാരങ്ങളുടെ സ്മാരകമായി ഒന്നാം ക്ലാസ്സിൽ 15 പുതിയ നിയമനങ്ങളും രണ്ടാം ക്ലാസ്സിൽ 19 പുതിയ നിയമനങ്ങളുമുണ്ടാകുന്നതാണെന്നും, മേലാൽ അതൃപ്തികളിലെ പട്ടാള സൈന്യത്തിലേയും പട്ടാള പോലീസിലേയും അംഗങ്ങൾ മേൽപറയപ്പെട്ട സ്ഥാനങ്ങൾക്ക് അർഹനായിരിക്കുമെന്നും, ദീർഘകാലവും വളരെ പ്രശസ്തമായ വിധവും ജോലി ചെയ്തിട്ടുള്ളവരായ ഇന്ത്യൻ പട്ടാളത്തിലെ ഏതാനും നാട്ടുകാരായ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാക്ക്, തരാതരംപോലെ സ്ഥലം കല്പിച്ചുകൊടുക്കുകയോ ഭൂനികുതി ഒഴിവാക്കുകയോ ചെയ്യുന്നതാണെന്നും “ഇൻഡ്യൻ കാർഡർ കാഫ് മെറിറ്റ്” (പ്രശസ്തമായ വിധത്തിൽ ജോലി ചെയ്തിട്ടുള്ളതിലേക്കു ബഹുമതി) സംബന്ധിച്ചുള്ള സ്ഥാനത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടവരായ സൈന്യവകുപ്പിലെ ജീവനക്കാർ മരിക്കുമ്പോൾ അവരുടെ വിധവകൾക്ക് ഇപ്പോൾ മൂന്നു സംവത്സരത്തേക്കുമാത്രം അനുവദിക്കപ്പെട്ടുവരുന്ന പ്രത്യേക അലവൻസുകൾ ഈ ഭർത്താവിന്റെ തിയ്യതി മുതൽ മേലാൽ അപ്രകാരമുള്ള വിധവകൾ മരിക്കുന്നതുവരെയോ വിവാഹം ചെയ്യപ്പെടുന്നതുവരെയോ അവർക്ക് അനുവദിക്കേണ്ടതാണെന്നും ഇതിനാൽ തീപ്പു കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇതിന്നും പുറമെ സിവിൽ സർവ്വീസിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ ഭക്തിസൂചകങ്ങളും വിജയപൂർവ്വങ്ങളുമായ പ്രയത്നങ്ങളെ അംഗീകരിച്ചു പ്രതിമാസശമ്പളം അമ്പതു ഉറപ്പികയിൽ കവിയാത്തവരായ ഗവണ്മെണ്ടു സിവിൽ വകുപ്പിലെ എല്ലാ സ്ഥിരജീവനക്കാർക്കും അര മാസത്തെ ശമ്പളം നൽകുന്നതാണെന്ന് അറിയിക്കുന്നതിലേക്കും തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് എന്തോടാജ്ഞാപിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇതിന്നും പുറമെ ദിവാൻബഹദൂർ, സർദാർബഹദൂർ, ഖാൻബഹദൂർ, റായിബഹദൂർ, റാവുബഹദൂർ, ഖാൻസാഹിബ്, റായിസാഹിബ്, റാവുസാഹിബ് എന്നീ

സ്ഥാനങ്ങൾ ഇപ്പോഴുള്ളവരോ മേലാൽ ലഭിക്കപ്പെടുന്നവരോ ആയ ആളുകൾക്ക് ബഹുമാനചിഹ്നമായി പ്രത്യേക മുദ്രകൾ നൽകപ്പെടേണമെന്നും, മഹോപാധ്യായൻ, ഷംസുൽആൾമാൻ എന്നീ പൂജ്യബഹുമതികൾ ഇപ്പോഴുള്ളവരോ, മേലാൽ ലഭിക്കുന്നവരോ ആയ ആളുകൾക്ക് ഇന്ത്യയുടെ പുരാതന പാണ്ഡിത്യത്തിന്റെ സർവ്വകീർത്തിക്കായി വഷംതോറും ഒരു പെൻഷ്യൻ നൽകേണമെന്നും തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ആജ്ഞാപിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ ഭർണ്ണാരിന്റെ സ്മാരകമായും ഗണനീയമായ പൊതുകാര്യപ്രവൃത്തിക്കു പ്രതിഫലമായും പശ്ചിമോത്തര അതുത്തിസംസ്ഥാനങ്ങളിലും ബെലൂചിസ്താൻ നിലും നികുതി കൂടാതെ കുറേ ഭൂമി അതു ലഭിക്കുന്ന ആളുടെ ജീവകാലംവരെയോ, തദ്ദേശ ഭരണാധികൃതന്മാരുടെ 'യുക്തംപോലെ പിന്നെയും ഒരാളുടെ ജീവകാലംവരെയോ നൽകപ്പെടുകയോ വീണ്ടെടുത്തു കൊടുക്കപ്പെടുകയോ ചെയ്യേണ്ടതാണെന്നുമുള്ളതാണ് തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ചെയ്തിരിക്കുന്ന മറ്റൊരു ആജ്ഞ. ഇന്ത്യൻ രാജാക്കന്മാരുടെ ക്ഷേമത്തിൽ തിരുമനസ്സിലേക്കുള്ള സൗഹൃദപൂർവ്വമായ ഔത്സുക്യംനിമിത്തം രാജാക്കന്മാർ പിൻപാലപ്രകാരം രാജസ്ഥാനത്തിൽ പ്രവേശിക്കുമ്പോൾ അവർ നൽകുന്നതായ 'നാസറാനി' സംഖ്യകൾ മേലാൽ നൽകേണ്ടതില്ലെന്നും, കാത്തുവാർ, ഗുജറാറ്റ് എന്നിവിടങ്ങളിലെ ചില എസ്റ്റേറ്റുകളുടെ അധികാരികളും, മീവാറിലെ ഭൂമിയാചീഫുകളും ഗവണ്മെന്റിനു കൊടുക്കാനുള്ള ചില്ലറ കടങ്ങൾ, ഇന്ത്യാഗവണ്മെന്റിന്റെ കല്പനപ്രകാരം മുഴുവനായോ കുറേ ഭാഗമായോ വിട്ടുകൊടുക്കപ്പെടുന്നതാണെന്നും പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യുന്നതിന്നു തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് എന്നോടാജ്ഞാപിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇമ്പീരിയൽ സർവ്വീസ് വക പ്രവൃത്തികളിൽ തിരുമനസ്സിലേക്കുള്ള അഭിനന്ദനത്തിന്റെ സൂചകമായി അവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ നിന്നു 'ഹോൾർ കാഫ് ബ്രിട്ടീഷ് ഇൻഡ്യ' സംബന്ധിച്ചുള്ള സ്ഥാനങ്ങളിലേക്ക് ഇപ്പോഴുള്ളതിനേക്കാൾ കുറെക്കൂടി ആളുകളെ നിയമിക്കുന്നതാണ്. പല കുറവുങ്ങൾക്കുമായി ഇപ്പോൾ ശിക്ഷ അനുഭവിക്കുന്നവരായ ഏതാനും തടവുകാരേ തിരുമനസ്സിലെ കാരുണ്യാതിരേകത്താൽ തടവിൽനിന്നു മോചനം ചെയ്യുന്നതിന്നും

കല്പനയുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. വഞ്ചനകൊണ്ടുണ്ടായതല്ലാത്തവയും യഥാർത്ഥത്തിലുള്ള ഭാഗ്യംകൊണ്ടുണ്ടായവയുമായ ചിലർ കടങ്ങുകയായി തടവുകളിൽ കിടക്കുന്നവരായ സിവിൽകടക്കാരോ തടവിൽ നിന്നു മോചിപ്പിക്കുകയും അവരുടെ കടങ്ങുക കൊടുത്തതീക്കുകയും ചെയ്യേണമെന്നും തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു കാരുണ്യപൂർവ്വം ആജ്ഞാപിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ സഹായധനങ്ങളും സൗജന്യങ്ങളും സംഭാവനകളും ലഭിക്കുന്ന ആളുകളുടെ പേരുവിവരവും ഏതെല്ലാം വ്യവസ്ഥകളിന്മേലാണ് ഈ സൗജന്യങ്ങൾ നൽകപ്പെടുന്നതെന്നുള്ള വിവരവും പിന്നീട് പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യപ്പെടുന്നതാണ്. ചക്രവർത്തി മഹാരാജാവിനെ ഈശ്വരൻ സാരക്ഷിക്കട്ടെ.”

ഗവണ്ണർ ജനറൽ ഈ രാജാജ്ഞയെ വായിച്ചുതീർന്ന് ഉടനെ തന്റെ സ്ഥാനത്തുപോയി ഇരുന്നു. ഇതിന്നുശേഷം രാജഭരണയ മേജർജനറൽ ഹെയ്യിട്ടൺ കുതിരപ്പുറത്തുനിന്നുകൊണ്ട് തന്റെ പരിചയെ പൊക്കിപ്പിടിച്ച് ചക്രവർത്തിതിരുമനസ്സിലേക്കു ഉറക്കെ ചിയെഴ്സ് വിളിച്ചു. ഇതിന്നു മറുപടിയായി ഇടിനാദം പോലേയുള്ള കോലാഹലസ്വരത്തിൽ ചിയെഴ്സ് വിളി വീണ്ടും വീണ്ടും മുഴങ്ങി. ഇതിനെ തുടർന്നു തമ്പുക്കളിലുള്ളവരും പട്ടണങ്ങളിലുള്ളവരും ചിയെഴ്സ് വിളിച്ചപ്പോൾ ഈ ശബ്ദം അനേകനാഴികളും കേൾക്കപ്പെടുകയുണ്ടായി. ഈ കോലാഹലശബ്ദത്താൽ ചക്രവർത്തിതിരുമനസ്സിലെ കിരീടധാരണം പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യപ്പെട്ടിരിക്കുന്നുവെന്നുള്ള വിവരം ദൽഹിപട്ടണം മുഴുവനും ഗ്രഹിച്ചു. ഇതിന്നിടയിൽ രാജഭരണ രാജകീതിരുമനസ്സിലേക്കു ചിയെഴ്സ് വിളിക്കുകയുണ്ടായി. ചക്രവർത്തിതിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ദർബ്ബാർ മഹാമണ്ഡപത്തിലേക്ക് വീണ്ടും പത്നീസമേതം എഴുന്നള്ളി സിംഹാസനത്തിൽ ചെന്നിരുന്നു. ദർബ്ബാർകർമ്മങ്ങളൊക്കെ അവസാനിച്ചുവെന്നും തിരുമേനികൾ രാജധാനിയിലേക്കു മടങ്ങി എഴുന്നള്ളുവാൻ വണ്ടികയറാനായി പോകയാണെന്നുമായിരുന്നു രംഗപ്രദേശത്തുള്ളവരൊക്കെ വിചാരിച്ചിരുന്നത്. മുള്ളി പ്രസിദ്ധം ചെയ്തിരുന്ന കായ്പരിപാടിപ്രകാരവും ഈ ദർബ്ബാർ രാജകീയമഹാമണ്ഡപത്തിൽവെച്ച് അവസാനിക്കുമെന്നായിരുന്നു. ദർബ്ബാർ മ

ഡെപത്തിൽ വീണ്ടും എഴുന്നള്ളി ഇരുന്നതിന്റെ ആവശ്യം എന്താണെന്നു പലരും സംശയിച്ചിരിക്കുന്ന മദ്ധ്യേ ചക്രവർത്തിതിരുമേനി സിംഹാസനത്തിൽ നിന്നെഴുന്നേറ്റ് ഒരു കടലാസ്സു നിവർത്തിയപ്പോൾ സദസ്യരുടെ സംശയങ്ങൾ കുന്നുകൂടി വർദ്ധിച്ചു. ചക്രവർത്തിതിരുമനസ്സുകൊണ്ട് താഴെ കൊടുക്കുന്ന പ്രമാണപ്പെട്ട ഭരണമാറ്റങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതാണെന്ന ഒരു അറിയിപ്പായിരുന്നു കടലാസ്സിൽ നോക്കി വായിച്ചത്.

“നമ്മുടെ ഗവണ്ണർജനറലും കൌൺസിലുമായി ആലോചന നടത്തിയതിന്റെശേഷം നമ്മുടെ മന്ത്രിമാർ പുറപ്പെടുവിച്ച അഭിപ്രായമനുസരിച്ചു ഇന്ത്യാഗവർണ്മെന്റിന്റെ ഇരിപ്പടം കൽക്കട്ടയിൽനിന്നു, പുരാതന തലസ്ഥാനമായ ദെൽഹിയിലേക്കു മാറ്റുന്നതിന്നും, ഇപ്രകാരമുള്ള മാറ്റത്തിന്റെ ഫലമായി, ഇതോടുകൂടിത്തന്നെ ബങ്കാൾസംസ്ഥാനത്തിലേക്ക് ഒരു ഗവണ്ണറേയും ബീഹാർ, ചോട്ടാനാഗപ്പൂർ, ഒറീസ്സാ എന്നിവിടങ്ങളിലേക്ക് ഭരണ നിർവ്വഹണ സഭയോടു കൂടിയ ഒരു പുതിയ ലഫ്റ്റ്നൈൻറ് ഗവണ്ണറേയും, അസ്സാമിലേക്ക് ഒരു ചീഫ് കമ്മീഷണറേയും, നമ്മുടെ ഗവണ്ണർജനറലും കൌൺസിലും നമ്മുടെ ഇന്ത്യാസ്റ്റേറ്റ് സിക്രട്ടറിയുടെയും കൌൺസിലിന്റെയും അനുമതിയോടുകൂടി ക്രമേണ തീച്ചയാക്കുന്ന ഭരണസംബന്ധങ്ങളായ മാറ്റങ്ങളോടും അതുത്തിഭേദങ്ങളോടുംകൂടി നിയമിക്കുന്നതിന്നും നാം തീച്ചയാക്കിയിരിക്കുന്നുവെന്നുള്ള വിവരം നമ്മുടെ ജനങ്ങളെ നാം സന്തോഷപൂർവ്വം അറിയിച്ചുകൊള്ളുന്നു. ഈ മാറ്റങ്ങൾ ഇന്ത്യയുടെ കുറേക്കൂടി നല്ലതായവിധത്തിലുള്ള ഭരണത്തിന്നും നമ്മുടെ പ്രിയപ്പെട്ട ജനങ്ങളുടെ അധികരിച്ച ക്ഷേമത്തിന്നും സന്തുഷ്ടിക്കും ഇടയാകണമെന്നാണ് നമ്മുടെ ഹൃദയപൂർവ്വമായ വിശ്വാസം.”

ഈ പ്രസംഗം രംഗപ്രദേശത്തുള്ള സദസ്യരുടെയിടയിൽ ഉണ്ടാക്കിത്തീർത്ത വികാരങ്ങൾ ഇന്നവിധമൊക്കെയാണെന്നു വണ്ണിപ്പാൻ പ്രയാസം. ചിലർ മുഖത്തോടുമുഖംനോക്കി സ്മിതിച്ചു നില്ക്കുന്നു. മറ്റു ചിലർ തമ്മിൽ തമ്മിൽ സ്വകാര്യമായി ഈ രാജകീയ കല്പനയെപ്പറ്റി ഗുണഭോക്താവിവേചനം ചെയ്യുന്നു. എന്തിന്നു പ

റയുന്നു, ചക്രവർത്തിയുടെ ഈ പ്രസംഗം അപ്രതീക്ഷിതമായിരുന്നു
വെന്നും ആരും സംശയിക്കുപോലും ചെയ്തിരുന്നില്ലെന്നും തീച്ചര
ന്നെ. ഈ തിരക്കിന്നിടയിൽ ചക്രവർത്തിയും ചക്രവർത്തിനിയും
അകമ്പടിക്കാരും മണ്ഡപത്തിൽനിന്ന് രാജധാനിക്കെഴുന്നള്ളി.
രംഗപ്രദേശം മുഴുവൻ ഭൂപാലംഗമുൾക്കൊള്ളാൻ മുഴങ്ങി. എല്ലാവ
രും അവരവരുടെ സ്ഥാനങ്ങളിലേക്ക് മടങ്ങിപ്പോകയും ചെയ്തു.

VI. ദർബ്ബാറിനു ശേഷം.

അപ്രതിരൂപമായ ഈ ദർബ്ബാറിനെ പിന്തുടന്ന് ഭർത്താവിൽ
നടന്ന സംഭവങ്ങളുടെ ഒരു സാക്ഷിപൂർവികനാണ് ഇനി ന
മുക്കു റിക്കാട്ടാക്കുവാനുള്ളത്. ഡിസെമ്പ്ര 12-ാംനു ഉച്ചക്കു ദർബ്ബാർ
കഴിഞ്ഞു തിരുമേനികൾ എഴുന്നള്ളിയതിനുശേഷം രാജകീയ മ
ണ്ഡപത്തിന്മേൽ കിടക്കുന്ന ശുശ്രൂഷിണിമാർക്കു ചില ബ
ജാളികൾ ചെന്നു ആരാധിക്കുകയുണ്ടായി. ഈ സംഭവം, ഇന്ത്യക്കാ
രുടെ രാജഭക്തിയിലുള്ള ദൃഢതയെ തെളിയിക്കുന്ന ഒരു ഉത്തമ ല
ക്ഷ്യമായിത്തീർന്നു. വൈകുന്നേരം ചക്രവർത്തിതിരുമനസ്സിലേ നി
വേശനസ്ഥാനത്തുവെച്ച് ഒരു ഭോജനോത്സവം നടത്തുകയും ഈ
ഭക്ഷണസല്ക്കാരം സ്വീകരിപ്പാൻ, പ്രമാണപ്പെട്ട വളരെ മാനു
ഷാർ പോകയും ഉണ്ടായി. ഭോജനാനന്തരം രാജമന്ദിരാരുടെ ഭീ
ഷ്ഠായുസ്സിനെ ആശംസിച്ച് കൊണ്ട് ഗവണ്ണർ ജനറൽ ഹാഡിങ്ങ്
പ്രഭു ഒരു പ്രസംഗം ചെയ്യുകയുണ്ടായി. ഈ ഭോജനോത്സവത്തെ
പിന്തുടന്ന് അപ്പോൾതന്നെ ഒരു രാജകീയസല്ക്കാരമുണ്ടായി. ഈ
സല്ക്കാരത്തിനായി നാലായിരത്തിലധികം അതിഥികളെ ക്ഷണി
ച്ചിരുന്നു. സാമന്തരാജാക്കന്മാരും, സ്ത്രീകളും, പ്രമാണപ്പെട്ട ഉദ്യോഗ
സ്ഥന്മാരുംകൂടെ അവരവരുടെ അവസ്ഥക്കനുസരിച്ച് അലങ്കാ
രവസ്ത്രങ്ങൾ ധരിച്ചാണ് ഈ രാജസഭയിൽ സന്നിഹിതരായിര
ുന്നത്. രാജമന്ദിരാർ അതിഥികളുടെയിടയിൽ യഥേഷ്ടം സഞ്ചരി
ക്കുകയും വളരെ ജനങ്ങളുമായി സല്ലാപിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ അവസ

രത്തിൽ പലരേയും തിരുമുഖാകേ പരിചയപ്പെടുത്തുകയും ഉണ്ടായി. ഭണ്ഡാർ ഭിവാസമായ ചൊവ്വാഴ്ച, ഇന്ത്യാസാമ്രാജ്യത്തിലുള്ള വളരെ പൗരന്മാർക്കു സ്ഥാനമാന ബഹുമതികൾ കല്പിച്ചുകൊടുത്തിരുന്നു. ഇവരിൽ കേരളീയരായവരുടെ പേരും അവർക്കു സിദ്ധിച്ച ബഹുമതിയുടെ വിവരവും താഴെ കൊടുക്കുന്നു.

(1) ശ്രീ, സേർ, രാമവർമ്മ കൊച്ചി രാജാവു തിരുമനസ്സിലേക്കു “നൈററ് ഗ്രാൻറ് കമാണ്ടർ” എന്ന സ്ഥാനവും

(2) കണ്ണൻ. ഏ. ഡബ്ലിയു. മെത്രേ: മലബാർ ഉമേദാർ പട്ടാളത്തിലെ കണ്ണലായ ഇദ്ദേഹത്തിന്ന് “കമ്പേനിയൻ കാഫ്” ഭി ഇന്ത്യൻ എമ്പയർ” എന്ന സ്ഥാനവും

(3) ഏ. രാജകുമാർബാനർജി: കൊച്ചി ഭിവാസായ ഇദ്ദേഹത്തിന്ന് “കമ്പേനിയൻ കാഫ്” ഭി ഇന്ത്യൻ എമ്പയർ” എന്ന സ്ഥാനവും

(4) തെക്കുമാർ വീട്ടിൽ അനന്തൻ നായർ: (ബി-എ; ബി-എൽ) മദിരാശി സ്റ്റാൾക്കാസ്സ് കോട്ടിൽ ഒരു അക്ടിംഗ് ജഡ്ജിയായ ഇദ്ദേഹത്തിന്നു “റാവുബഹദൂർ” എന്ന സ്ഥാനവും

(5) കേ. എ. രാമസ്വാമിഅയ്യർ: പെൻഷ്യണ്ട് “സാൾട്ട് അസിസ്റ്റണ്ട്” ഇൻസ്പെക്ടറായ ഇദ്ദേഹത്തിന്ന് “റാവുസാഹേബ്” എന്ന സ്ഥാനവും

(6) പനങ്ങാടൻ രാമൻ: (ബി-എ; ബി-എൽ) പാലക്കാട്ടു സബ് ജഡ്ജിയുടേ സ്ഥാനത്തിൽനിന്നു പെൻഷ്യൻവാങ്ങി പിരിഞ്ഞ ഇദ്ദേഹത്തിന്നു “റാവുസാഹേബ്” എന്ന സ്ഥാനവും

(7) കേ. മാധവമേനോൻ: കോയമ്പത്തൂർ അസിസ്റ്റണ്ട് സജ്ജനും ഭണ്ഡാർകാലം ദൽഹിയിൽ പ്രവൃത്തിയെടുപ്പാൻ തിരഞ്ഞെടുത്തയക്കപ്പെട്ടിരുന്ന അസിസ്റ്റണ്ട് സജ്ജന്മാരിൽ ഒരാളും ആയ ഇദ്ദേഹത്തിന്നു “റാവുസാഹേബ്” എന്ന സ്ഥാനവും— ഭണ്ഡാർ പ്രമാണിച്ചു നൽകപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്.

ഡിസെമ്പ്ര 13-ാംനു രാവിലെ ദൽഹി മുൻസിപ്പാലിറ്റിക്കാരും മദിരാശി സംസ്ഥാനക്കാരും കാരോ മംഗളപത്രം സമർപ്പിക്കുകയുണ്ടാ

യി ഈ രണ്ടു മംഗളപത്രങ്ങൾക്കും ചക്രവർത്തി തിരുമേനി കല്പിച്ചു കൊടുത്ത മറുപടി ഇപ്രകാരമായിരുന്നു.

“നിങ്ങളുടെ മംഗളപത്രത്തിൽ പ്രകടിപ്പിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള സ്വാഗത വചനങ്ങൾക്കായും സദാചാരങ്ങൾക്കായും ചക്രവർത്തിനിയും ഞാനും നിങ്ങൾക്ക് ഏറ്റവും ഹൃദയപൂർവ്വമായി വന്ദനം പറയുന്നു. അസാധാരണമായ ജലദൈന്യസ്സും നിമിത്തമുണ്ടാകുന്നതും, ധാരാളമായ മഴയേയും കൃഷിയിൽനിന്നുള്ള വിളവുകളേയും ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നവരായ എന്റെ ഇന്ത്യൻ പ്രജകളിൽ അധികംപേർക്കും) വ്യസനകരമായ ഒരുവിപത്തിന്നു കാരണമാകുന്നതുമായ ഒരു ഗൗരവമായ ക്ഷാമത്താൽ ഞങ്ങളുടെ ഇന്ത്യാസന്ദർശനം ചിഹ്നിതമായിരിക്കുമോ എന്നു ഞങ്ങൾ ഏതാനും മാസങ്ങൾക്കു മുമ്പു ഭയപ്പെടുകയുണ്ടായി. ക്ഷാമകാരിന്ദ്രം കുറഞ്ഞതിനാലും, ഉത്തമങ്ങളായ ഗതാഗതമാർഗ്ഗങ്ങൾ നിമിത്തവും കൃഷി മരമാത്തു ഏല്പാടുകളുടെ വ്യാപ്തിനിമിത്തവും ക്ഷാമത്തെപ്പറ്റി മുമ്പുണ്ടായിരുന്നതുപോലെയുള്ള ഭയം ഇപ്പോഴില്ലെന്നുള്ളതിനാലും ഞാൻ കൃതാർത്ഥനായിരിക്കുന്നു. മറ്റു മാർഗ്ഗങ്ങളിലും ഇന്ത്യയിലേ കൃഷിക്ക് ക്രമേണ അഭിപ്രാധിയുണ്ടായിട്ടുണ്ടെന്നറിയുന്നതിൽ ഞാൻ സന്തോഷിക്കുന്നു. ഈ നാട്ടിലെ കൃഷിക്കാരന് സർപ്പാ ക്ഷമയും, പ്രയത്നശീലവും, ബുദ്ധിസാമർത്ഥ്യവുമുണ്ട്. അയാളുടെ മാർഗ്ഗങ്ങളാകട്ടെ പുരാതന നടപടികളെ അനുസരിച്ചുള്ളവയാണ്. ഇയ്യുടെ ശാസ്ത്രീയ അറിവുകൾ കൃഷിയിൽ ഉപയോഗപ്പെടുത്തുകയും അതിന്റെ ഉപയോഗത്താൽ ഭൂമിയെ നന്നാക്കുന്നതിൽ മാത്രമല്ല, കന്നുകാലികളെ ബാധിക്കുന്ന രോഗങ്ങളെ ചികിത്സിക്കുന്നതിലും കൃഷിക്കാരുടേ ഭയങ്കര ശത്രുക്കളായ ചില ചെറുരും പുഴുക്കളുടെ ഉപദ്രവങ്ങളെ ഇല്ലായ്മ ചെയ്യുന്നതിലുമുള്ള വലിയ ഫലങ്ങളെ അപ്പസമയത്തിനുള്ളിൽതന്നെ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. സഹകരണ ഏല്പാട് നടപ്പിൽവരുത്തുകയും പൂർണ്ണമായി ഉപയോഗിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നപക്ഷം ഈ രാജ്യത്തിലേ കൃഷിക്കു മഹത്തം ശോഭനവുമായ ഒരു ഭാവിയേ ഞാൻ കാണുന്നുണ്ട്. ഞങ്ങളുടെ സന്ദർശനത്തിനായി നി

ങ്ങളുടെ പട്ടണത്തെ മനോഹരമാക്കി കരുക്കുന്നതിലേക്ക് നിങ്ങൾ ചെയ്തിട്ടുള്ള വിജയപൂർവ്വങ്ങളായ ശ്രമങ്ങളെ ഞങ്ങൾ വളരെ അഭിനന്ദിക്കുന്നു. ഇക്കഴിഞ്ഞ ഇരുപതു സംവത്സരങ്ങൾക്കുള്ളിൽ നിങ്ങൾ നഗരശുചീകരണ പരിഷ്കാരത്തെ എങ്ങിനേ' ഉപേക്ഷിച്ചിരുന്നില്ലെന്നുള്ളതും, അതേസമയംതന്നെ എനിക്കറിയാം. നിങ്ങളുടെ ജലനിഗ്നമന ഏപ്പാടിലുള്ള ക്രമപ്രവർദ്ധമായ അഭിവൃദ്ധിക്കു ഏറ്റവും സന്തുഷ്ടിപ്രദങ്ങളായ ഫലങ്ങളാണുണ്ടായിട്ടുള്ളതു. നിങ്ങൾ സംഭരിച്ചിട്ടുള്ളതായ ശുദ്ധ ജലം നിമിത്തം വിഷുചിക മുതലായ സാംക്രമികരോഗങ്ങളിൽ നിന്നു രക്ഷയുണ്ടായിട്ടുള്ളതിനാൽ ഈ സംഭരണം അതിലേക്കു ചെലവായിട്ടുള്ള വലുതായ തുകയേ പൂർണ്ണമായി നീതീകരിക്കുന്നുണ്ട്. ഈ സംവത്സരത്തിൽ ഭർമ്മിപട്ടണത്തിന്നു മലമ്പനിയിൽനിന്നു ലഭിച്ച അസാധാരണമായ വിമുക്തിക്കുള്ള പ്രധാനകാരണം, നന്നവുള്ള ഒരു കാടുവെട്ടിത്തളിയിച്ച അതിനെ ജലനിഗ്നമനത്തിന്നുള്ള ഏപ്പാടുകളോടു കൂടിയ വിയ്യുതമായ ഉദ്യാനമാക്കിയതാണെന്നു ഞാൻ അറിയുന്നു. എന്റെ ഇന്ത്യൻ പ്രജകളുടെ ഉത്തമമായ ആദരാഗ്യാത്തിന്നും വർധിതമായ രക്ഷക്കുമായി ഈ പാറങ്ങൾ കുറേകൂടി സാച്ചുത്രികമായി മനസ്സിലാക്കപ്പെടുകയും ഉപയോഗിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്യുമെന്നു ഞാൻ ഏറ്റവും ഹൃദയപൂർവ്വമായി വിശ്വസിക്കുന്നു. പ്ലേഗ്, മലമ്പനി, വിഷുചിക എന്നീ ഭയങ്കര വ്യാധികളുടേ ആക്രമണത്തിൽ നിന്നു രക്ഷ ലഭിക്കുന്നതിന്നുള്ള മാഗ്ഗം ജനങ്ങളുടേയും അവരുടേ നേതാക്കന്മാരുടേയും പ്രവൃത്തികളിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. അവർ അധികൃതന്മാരുടേ ശാസ്ത്രീയമായ ശ്രമങ്ങളിൽ സഹകരിക്കേണ്ടതാണ്. ശാസ്ത്രീയാന്വേഷണങ്ങളാലും തദ്ദേശസ്ഥിതികളുടെ പഠനത്താലും ഈ വ്യാധികളുടെ കാരണങ്ങളേ കണ്ടുപിടിക്കുന്നതിന്നുള്ള ശ്രമത്തിന്നുവളരേ അഭിവൃദ്ധിയുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ ഇനിയും പലതും ചെയ്യേണ്ടതായുണ്ട്. തങ്ങളുടെ രക്ഷക്കും ക്ഷേമത്തിന്നുംവേണ്ടി പ്രാഥമിക ആരോഗ്യ രക്ഷാശാസ്ത്രവും ഗൃഹശുചീകരണശാസ്ത്രവും വിവരിക്കുന്ന

മുൻകരുതലുകളെ മനസ്സിലാക്കുകയും നടപ്പിൽ വരുത്തുകയും ചെയ്യുന്നതിന്നു ജനങ്ങളെ ഗ്രഹിപ്പിക്കുകയും പൊതുവെ ബഹുജനവിദ്യാഭ്യാസം പ്രചാരപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നതു സച്ചിദ്രഥാനുമായിട്ടുള്ള ഒരു കാര്യമാണ്. നിങ്ങളുടെ പുരാതന നവം പ്രസിദ്ധമായ ഈ പട്ടണത്തേ പുനസ്സുരംഗണം ചെയ്യുന്ന സംഗതി ഞങ്ങൾ അസാമാന്യമായ സന്തോഷത്തോടുകൂടി പ്രതീക്ഷിച്ചിരിക്കുകയായിരുന്നു. ഈ പട്ടണം, നിങ്ങളുടെ മംഗളപത്രത്തിൽ ഞങ്ങളെ കാർമ്മപ്പെടുത്തുന്നതുപോലെ, ഈ രാജ്യചരിത്രത്തിൽ സ്മരണീയങ്ങളായ അനേകം സംഭവങ്ങളുടെ രംഗമായിരുന്നിട്ടുണ്ട്. ഈ സംഭവങ്ങളിൽ ചിലതു എന്റെ വംശത്തോടും സിംഹാസനത്തോടും വളരെ സംബന്ധമുള്ളവയുമാണ്. ഭാവിയിൽ ഈ പട്ടണം കുറേക്കൂടി അടുപ്പമായ ബന്ധങ്ങളാൽ ഞങ്ങളുമായി ബന്ധിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതാണ്. നിങ്ങളുടെ പട്ടണത്തെ സംബന്ധിച്ചുള്ള ഐതിഹ്യങ്ങൾ അതിന്നു പ്രത്യേകമായ ഒരു മനോഹാരിതപത്തെ നൽകുന്നു. ഏതുഭാഗത്തു നോക്കിയാലും കാണുന്നതായ പുരാതന രാജകുടുംബങ്ങളുടെ അവശിഷ്ടങ്ങളായ ചിഹ്നങ്ങൾ, കാലപ്പഴക്കത്താൽ നാശംഭവിച്ചിട്ടില്ലാത്തവയായ മനോഹരങ്ങളായ കൊട്ടാരങ്ങളും ഭവനങ്ങളും ഇവയെല്ലാം ഒരു മഹത്തും പ്രശസ്തവുമായ പുരാതനകാലത്തിന്റെ ലക്ഷ്യങ്ങളാണ്. ഇന്ത്യാഗവർണ്മെന്റിന്റെ തലസ്ഥാനത്തിന്നു കുറേക്കൂടി മദ്ധ്യസ്ഥലമായ ഒരു പ്രദേശം അന്വേഷിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ ഞാൻ ഇയ്യുടെ പ്രഖ്യാപനം ചെയ്തതായ തീച്ചുകൾ— അതായതു മേലാൽ ഇന്ത്യാസാമ്രാജ്യത്തിന്റെ തലസ്ഥാനം ദൽഹി പട്ടണമായിരിക്കുമെന്നുള്ള തീച്ചുകൾ— ഈ ഐതിഹ്യങ്ങളും വിശേഷങ്ങളും സാമാന്യമല്ലാത്തവിധത്തിൽ പ്രേരിപ്പിക്കുകയുണ്ടായി. ദൽഹി പട്ടണത്തെ പഞ്ചാബ് സംസ്ഥാനത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയതിന്റെ ശേഷം ഇക്കഴിഞ്ഞ അമ്പതു സംവത്സരങ്ങൾക്കുള്ളിൽ ഈ പട്ടണത്തിന്റെ ചരിത്രപ്രധാനങ്ങളായ സ്തൂരകളെ സംരക്ഷിക്കുന്നതിന്നു കഴിയുന്നിടത്തോളം ശ്രമിച്ചതോടുകൂടി ഇതിനെ അഭിവൃദ്ധിപ്പെടുത്തുകയും തപാലാ ഇന്ത്യാസാമ്രാജ്യത്തി

ന്റെ തലസ്ഥാനമെന്നുള്ള പുഷ്പികശ്വരവനിലയിലേക്ക് ഈ പട്ടണത്തെ പുനരധാരണം ചെയ്യുന്നതിലേക്ക് ഒരുക്കുകയും ചെയ്യുതിൽ പഞ്ചാബ് ഗവണ്മെണ്ട് പ്രദർശിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള ശ്രദ്ധയേ അംഗീകരിക്കുന്നതിന്നും ഞാൻ ഈ അവസരത്തിൽ ആഗ്രഹിക്കുന്നു. ഈ മാറ്റത്തിൽ ഭരണസംബന്ധങ്ങളായുള്ള വലുതായ ഭേദഗതികൾക്കിടയാകുന്നതാണ്. എന്നാൽ ഒരു സാംസ്ഥാനിക പട്ടണത്തിന്റെ നിലയിൽ മുഖ്യ സാംസ്ഥാനിക ഗവണ്മെണ്ട് ഈ പട്ടണത്തെ സംബന്ധിച്ച് പ്രദർശിപ്പിച്ചിരുന്നതിനേക്കാൾ കുറവല്ലാത്തവിധം, അതിന്റെ പുരാതനസ്ഥാപനങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച ശ്രദ്ധയും അതിന്റെ ധനസംബന്ധമായ അഭിവൃദ്ധിയിൽ കൗതുക്യവും, ഇപ്പോൾ പ്രധാനപട്ടണമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്ന ഭൽഹിക്ക ഇന്ത്യാഗവണ്മെണ്ടിൽ നിന്നു പ്രതീക്ഷിക്കാവുന്നതാണെന്നു എനിക്ക് ഉറപ്പു ലഭിച്ചിരിക്കുന്നു. ഭൽഹി ഇപ്പോൾ പ്രധാന പട്ടണമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്ന ഈ ഇന്ത്യാസാമ്രാജ്യം എല്ലാകാലത്തും സമാധാനത്തെയും അഭിവൃദ്ധിയേയും നീതിയേയും ക്ഷേമത്തെയും പരിരക്ഷിക്കട്ടെ എന്നും നമ്മുടെ ഈ പട്ടണത്തിന്റെ ഐതിഹ്യങ്ങളോടു മഹത്വത്തെയും കീർത്തിയേയും സംബന്ധിച്ചുള്ള ശോഭനതരങ്ങളായ ചരിത്രപരമ്പരയെ ചേർക്കുന്നതിന്നിടയാകട്ടെ എന്നും ഞാൻ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു."

മദിരാശി സംസ്ഥാനക്കാരുടെ മംഗളപത്രത്തിന്
കല്പിച്ചുകൊടുത്ത മുദ്ര.

മദിരാശിസംസ്ഥാനത്തിൽ നിവസിക്കുന്ന ജനങ്ങളുടെ പ്രധിനിധികളുടെ നിലയിൽ മഹാരാജാക്കും എനിക്കും നിങ്ങൾക്കും അനുസരണപരസ്സരം തന്നിട്ടുള്ള സ്വാഗതമംഗളപത്രത്തിനായിനിങ്ങളോട് ഹൃദയപരസ്സരം നന്ദിപറഞ്ഞുകൊള്ളുന്നു. നമ്മുടെ നേരെയും നമ്മുടെ സിംഹാസനത്തിന്റെയും നേരെയും നമ്മുടെ ഇന്ത്യാസാമ്രാജ്യത്തിൽ ഏറ്റവും പഴയ സംസ്ഥാനമായ മദിരാശിയിലെ നാലു കോടിയിൽ അധികം ജനങ്ങൾക്കു കത്തോരുമിച്ച് ഇത്രത്തോളം ഹൃദയംഗമമായ ഒരു രാജഭക്തി പ്രദർശി

ജിച്ചത ഞങ്ങളുടെ മനസ്സിനെ വല്ലാതെ ഇളക്കിയിട്ടുണ്ട്. തെക്കെ ഇന്ത്യയിൽ അധിവസിക്കുന്ന നാനാജാതിമതസ്കന്മാരുടെയും പ്രതിനിധികൾ കൂപ്പിട്ടതായ ഈ മംഗളപത്രം വളരെ വിലപിടിച്ച ഒരു ലക്ഷ്യമായിത്തീർന്നു എപ്പോഴും സൂക്ഷിക്കുന്നതാണ്. 1906-ൽ ഞങ്ങൾ മദിരാശിയിൽ വന്ന താമസിച്ച അവസരത്തെ കാർത്തികയിൽ വെച്ചതും ഞങ്ങളുടെ ഇപ്പോഴത്തെ വരവിനെപ്പറ്റി സന്തോഷത്തോടെ പ്രസ്താവിച്ചതും ഞങ്ങൾക്ക് വളരെ ആമോദം ഉണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഞങ്ങൾ മദിരാശിയിൽ വന്നപ്പോൾ നിങ്ങൾ ഞങ്ങൾക്കായി ചെയ്ത ഹൃദയംഗമായ ഉപചാരങ്ങൾ ഞങ്ങൾ മറന്നിട്ടില്ല. നിങ്ങളുടെ ഇഷ്ടത്തിനനുസരിച്ച് നിങ്ങളുടെ ശ്രുതിപ്പെട്ട പട്ടണം ഒന്നു സന്ദർശിച്ചു മടങ്ങുവാൻ ഞങ്ങൾക്കു ഇപ്പോൾ അവസരം കിട്ടാത്തതിൽ വലുതായ വ്യസനമുണ്ട്. വിദ്യാഭ്യാസ മഹാരാജനും എന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട മാതാപിതാക്കൾക്കും ഇന്ത്യക്കാരുടെ അഭിവൃദ്ധിയിൽ അനുകമ്പയോടുകൂടി വർത്തിച്ചുവെന്ന് നിങ്ങൾ പ്രസ്താവിച്ചത് വളരെ തൃപ്തിയോടെയാണു ഞാൻ കേട്ടത്. അവരുടെ മനോഹരിതന്നെയാണ് എന്നിക്കും ഉള്ളതെന്നും എന്റെ ഇന്ത്യൻ പ്രജകളുടെ നന്മയും അഭിവൃദ്ധിയും എന്റെ ഗാഢമായ അനേകജ്ഞത്തിൽ എപ്പോഴും ഇരിക്കുമെന്നും ഞാൻ പ്രത്യേകം പറയേണമെന്നില്ല.”

[മദിരാശി സംസ്ഥാനക്കാർ സമർപ്പിച്ച മംഗളപത്രത്തിൽ നാലു കോടിയിൽ അധികം ജനങ്ങളുടെ പ്രതിനിധിമാരായി ഈ സംസ്ഥാനത്തിലുള്ള 300 പട്ടണങ്ങളിൽ താമസിക്കുന്ന 28000 പൗരന്മാർ കൂപ്പിട്ടിരുന്നു.]

അന്നു രാവിലെതന്നെ രാജധാനിയുടെ അടുക്കുവെച്ച് ഇന്ത്യയിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരെയും പട്ടാളക്കാരെയും ചക്രവർത്തിരിരുമേനി പരിശോധിക്കുകയും അവരിൽ ചിലർക്ക് വീരമുദ്രകൾ സമ്മാനിക്കുകയും ചെയ്തു. 1857-ൽ ഇന്ത്യയിൽ നടന്ന സിപ്പായിലാഹു കലാശനം ശ്രമിച്ച പട്ടാളക്കാരിൽ ജീവിച്ചിരുന്നില്ലെന്ന് വ്യക്തമാക്കിയവരിൽ ക്ഷണിച്ചുവരുത്തി പ്രത്യേകമായ കൗമാര്യങ്ങൾ കാണിച്ചിരുന്നു. ഇവർ തങ്ങളുടെ രാജ

ഭേരിയെ പ്രദർശിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് തിരുമേനികൾക്കയച്ചിരുന്ന ഒരു കത്തിനു ഉചിതമായ ഒരു മറുപടി, തിരുമേനികൾ അയച്ചു കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു.

ബുധനാഴ്ച വൈകുന്നേരം ദർശികോട്ടയിൽപെച്ച്, അതി കേമമായ ഒരു ഉദ്യാനവിരുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ഈ വിരുന്നിന്നു അ നേകായിരം ജനങ്ങളെ ക്ഷണിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ദർശിയി ലെ കോട്ടയുടെ ചുവരിനേർത്ത് “ഭൂലോകത്തിലെ സ്വർഗ്ഗം” എന്നു മു ഹമ്മദീയചക്രവർത്തിമാരുടേ കാലത്തിൽ എഴുതിയതു ഇപ്പോഴും കാ ണ്മാനുണ്ട്. ഈ അഭിപ്രായം വാസ്തവമാണെന്നു ബുധനാഴ്ച, കോട്ടയിലെ ഉദ്യാനത്തിൽ ചെന്നു കണ്ടവർക്കൊക്കെ തൃപ്തിയായിട്ടു ണ്ടു്. വിരുന്നുകാർ മുൻകൂട്ടി ഉദ്യാനം നിറഞ്ഞിരുന്നു. അവിടെ കാണാൻ ഉണ്ടായിരുന്ന വിശേഷ കാലകൾ കണ്ട് ആനന്ദിച്ചിരി ക്കുമ്പോഴേക്കു രാജദമ്പതിമാർ കോട്ടയുടെ മുകളിൽ ഉത്സേഹത്തിൽ, ഉദ്യാനത്തിൽകൂടിയ ജനങ്ങൾക്കു പ്രത്യക്ഷമായി. മുഗീളചക്രവർത്തിമാർ ഈ ഉത്സേഹത്തിൽ എഴുന്നള്ളിയിരുന്നുവെന്നു് കൊണ്ടാണു് പ്രജകൾക്കു് “ദർശന”ത്തിന്നു് അവസരം കൊടുത്തുവന്നിരുന്നതു്. അപ്രകാരംതന്നെ തിരുമേനികളും സ്വർണ്ണസിംഹാസനത്തിൽ കോട്ടയുടെ സെഹധത്തിൽ ഇരുന്ന ഒട്ടാഴിയാതെയുള്ള ജനങ്ങളെ വീക്ഷിക്കുന്നതും താഴേ എത്തിക്കൂടിയ ലക്ഷോപിലക്ഷം ജനങ്ങൾ ജയ ജയ ശബ്ദം മേലാടിക്കുന്നതും കാണ്മാണ്ടതായ കാഴ്ചതന്നെ യായിരുന്നു. കൂടിയിൽ തിരുമേനികൾ താഴത്തിറങ്ങി, ഉദ്യാനത്തിൽ “നമ്പാത്ത് വാന” എന്നു വിളിക്കപ്പെടുന്ന ഗായകമണ്ഡപത്തിൽ എഴുന്നള്ളിയിരുന്നു അപ്പം വിശ്രമിച്ച് സ്വസ്ഥാനത്തിലേക്കു മടങ്ങുകയും ചെയ്തു.

കോട്ടയുടേ മറ്റൊരുഭാഗം യമുനാനദീതീരത്തിൽപെച്ച് “ബേലുഷാഹിമേലാ” എന്ന ഒരു ഉത്സവം നടത്തിയതും ബുധനാഴ്ചതന്നെയായിരുന്നു. ഹിന്ദുക്കൾ, മുഹമ്മദീയർ, സിക്കുകാർ തുടങ്ങിയ കാരോ മതസ്ഥന്മാർ കാരോ പ്രത്യേക യോഗക്കാരായിച്ചെന്നു് സെഹധത്തിൽ എഴുന്നള്ളിയിരിക്കുന്ന തിരുമേനികളുടെ മുമ്പിൽ കൂടി മേലാഴ്ചയാത്രയായി പോകുന്ന ഒരു ഉത്സവമാണു് ഈ “മേ

ലായെന്ന് പറയുന്നത്. സിക്കകാരുടെ തലവനായ പട്ടിയാല മഹാരാജാവും ഈ ഫോഷയാത്രയിൽ കൂടിയിരുന്നു. തിരുമേനികളുടെ മുമ്പിൽ കൂടിയാണ് ഫോഷയാത്ര നടന്നുപോയത്. ഈ ഫോഷയാത്രയിൽ അഞ്ചു ലക്ഷത്തിലധികം ജനങ്ങൾ കൂടിയിരുന്നു. പലതരമായ കായികാഭ്യാസങ്ങളും വിനോദങ്ങളും ഈ ഫോഷയാത്രയുടെ ചടങ്ങിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിരുന്നു.

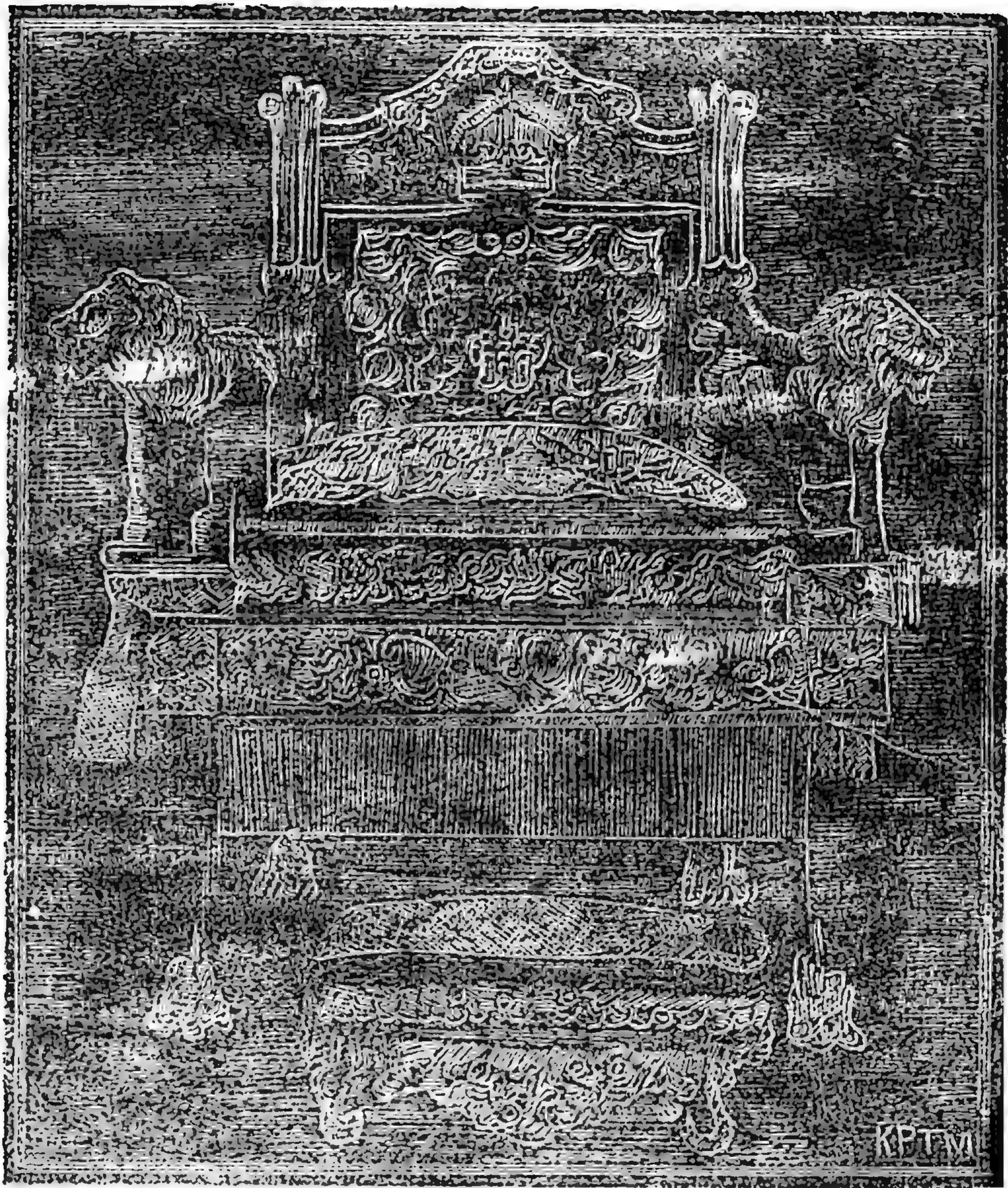
ബുധനാഴ്ച രാവിലെ ജോജ്ജ് ചക്രവർത്തി തിരുമേനി, പട്ടാളക്കാരെ പരിശോധിക്കുമ്പോൾ മേറി മഹാരാജ്ഞി അന്തഃപുരസ്ത്രീകൾക്ക് കരു വിരുന്നുസല്ലാരം കഴിക്കുകയായിരുന്നു. മഹാരാണിമാരും രാജകന്യകമാരും മറ്റുമായി ഇന്ത്യയിൽ നാനാഭാഗത്തുനിന്നും ബെംഗളൂരുവിൽ നിന്നുമായി വളരെ അന്തഃപുരസ്ത്രീകൾ ഈ സല്ലാരത്തിൽ പങ്കുകൊണ്ടു. ബോപ്പാളിലേ ബീഗം മഹാരാണിയാണ് ഇന്ത്യയിലെ അന്തഃപുരസ്ത്രീകളുടെ മേധാവിയായി കൂടിയത്. ഈ സല്ലാരം ഏകദേശം രണ്ടു മണിക്കൂറിൽ അധികനേരം നിലനിന്നു.

പട്ടാഭിഷേകദിവസം ബഹുമതി സിദ്ധിച്ചവർക്ക് ആ വക ബഹുമതിമുദ്രകൾ ചക്രവർത്തി നേരിട്ടു സമ്മാനിച്ചത് ബുധനാഴ്ച രാത്രിയായിരുന്നു. കൊല്ലത്തോടും ഇന്ത്യയിൽ പലക്കും ചക്രവർത്തി തിരുമേനി ബഹുമതികൾ കല്പിച്ചുകൊടുക്കാറുണ്ടെന്നല്ലാതെ ആ വക ബഹുമതികൾ തിരുമേനിയുടെ തൂക്കച്ചീട്ടിൽനിന്നു വാങ്ങുവാൻ കഴിഞ്ഞ അമ്പതു കൊല്ലത്തിലിടക്ക് ആക്കും സാധിച്ചിട്ടില്ല. വിശേഷിച്ച് ഈ അവസരത്തിൽ ബഹുമതി കിട്ടിയവരുടെ എണ്ണവും അധികമുണ്ടായിരുന്നു. ബഹുമതി കിട്ടിയവരിൽ ഭർത്താവിൽ ഹാജരുണ്ടായിരുന്നവർക്കും വളരെ പ്രമാണപ്പെട്ടവർക്കും മാത്രമേ ഈ അവസരത്തിൽ ആസ്ഥാനമണ്ഡപത്തിലേക്ക് പ്രവേശനം അനുവദിച്ചിരുന്നുള്ളൂ. ആസ്ഥാനമണ്ഡപത്തിൽ മഹാരാജാക്കന്മാരും പ്രമാണപ്പെട്ട ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും പുരസ്ത്രീകളും ഒക്കെ വളരെ മോടിയോടുകൂടിയ വസ്ത്രാഭ്യുലക്കാരോടുകൂടി വന്നിരുന്നതായ കാഴ്ച, അതിരമണീയമായിരുന്നു. തൂക്കച്ചീട്ടിൽനിന്നു ഒന്നാമതായി ബഹുമതി വാങ്ങിയതു മേറി മഹാരാജ്ഞിയായിരുന്നു.

മേരി മഹാരാജ്ഞി, ഭർത്താവും രാജാവുമായ ജോജ്ജ് ചക്രവർത്തിയുടെ തിരുമുമ്പിൽചെന്ന് ആചാരോപചാരങ്ങൾ വിധിയാമ്പണ്ണം ചെയ്ത് “ഗ്രാണ്ട് ക്രോസ്സ് കാഫ് ടിസ്റ്റാർ കാഫ് ഇന്ത്യ” എന്നു പറയപ്പെടുന്നതും ഇന്ത്യയിൽ നല്ലൊരു ബഹുമതികളിൽ ഏറ്റവും മഹത്തായതുമായ ബഹുമതിയുടെ ചിഹ്നമായ മുദ്ര സ്വീകരിച്ചത് ഈ അവസരത്തിൽ പ്രത്യേകം പ്രസ്താവയോഗ്യമായ ഒരു സംഭവമാണ്. മഹാരാജ്ഞിയേ പിന്തുടന്നു ചക്രവർത്തിയാൽ ഭർത്താമായ ബഹുമതികളുടെ യോഗ്യതക്കനുസരിച്ച് അതാതാളുകൾ ക്രമപ്രകാരം തിരുമുമ്പാകെ ചെന്നു ബഹുമതിമുദ്രകൾ വാങ്ങി. സേർ. ജോജ്ജ് ക്ലാക്ക് (ബോമ്പായിഗവണ്ണർ), സേർ. ആർതർ. ലോഡെ (മാറ്റംപോയ മദിരാശിഗവണ്ണർ), സേർ. ജോൺ. ഫ്ലൂവെറ്റ് (ലഫ്ടനേന്റ് ഗവണ്ണർ), ബിക്കാനിർ മഹാരാജാവ്, കോടാ മഹാരാജാവ്, സേർ. കമർ ക്രീ (ഇന്ത്യയിലേ സർവ്വസൈന്യനായകൻ), കച്ചർത്താല രാജാവ്, നൈസാം മഹാരാജാവ്, ആഗാഘാൻ ഇവക്കൊക്കെ “നൈറ്റ് ഗ്രാണ്ട് ക്രോസ്സ് കാഫ് ടിസ്റ്റാർ കാഫ് ഇന്ത്യ” (കേ. സി. എസ്സ്. ഐ) എന്ന ബഹുമതിമുദ്ര തിരുമേനിതന്നെ അവരവരുടെ കുപ്പായത്തിൽ തൂക്കുകൊണ്ട് വെച്ചു പിടിപ്പിച്ചു. ആ സമയം ബഹുമതിമുദ്ര വാങ്ങുന്നവർ മുട്ടുകുത്തിയാണ് തിരുമുമ്പാകെ ഇരുന്നത്. കാശ്മീർ മഹാരാജാവ്, സേർ. ലൂയി-ഡെയിൻ (ലഫ്ടനേണ്ട് ഗവണ്ണർ), കോൽഹാപ്പൂർ മഹാരാജാവ്, ബോബിലി മഹാരാജാവ്, സ്റ്റാംഫോർഡ് ഹാംപ്രി (ചക്രവർത്തിയുടെ പ്രൈവറ്റ് സിക്രട്ടേരി), സേർ. ഗൈഡ്നിംഗ് വുഡ് വിൽസൻ (വൈസ്രോയിയുടെ കാർട്ടാലോചനസഭയിലെ ഒരു മെമ്പർ), ഉമയപ്പൂർ മഹാരാജാവ്, പട്ടിയാല മഹാരാജാവ്, വെയർപ്പൂരിലേ അമീർ, കൊച്ചിരാജാവ്, ഡക്കാ നവാബ് ഇവക്കൊക്കെ “നൈറ്റ് ഗ്രാണ്ട് കമാണ്ടർ കാഫ് ടി ഇന്ത്യൻ എമ്പയർ” (കേ. സി. ഐ. ഇ) എന്ന ബഹുമതി മുദ്രയും, സേർ. ഹെന്റിമാക്ക് ഫോൺ (വൈസ്രോയിയുടെ വിദേശകാർട്ടാനേപക്ഷണ സിക്രട്ടേരി), സേർ. പ്രതാപസിങ്ങ്, റാമ്പൂർ നവാബ് ഇവക്ക് “വിക്ടോറിയൻ കാൾർ” എന്ന ബഹുമതി മുദ്രയും ചക്രവർത്തി തിരുമ

നസ്സുകൊണ്ട് കലിച്ചു നല്കി. ഇതിന്നു ശേഷമാണ് ബഹുമതി സിദ്ധിച്ച സ്രീകുലം തിരുമമ്പാകേ ബഹുമതി മുദുകുലം വാങ്ങുവാനായി ചെന്നത്. ബോപ്പാളിലെ ബീഗം മഹാരാണിക്കും, ഭവനഗർ മഹാരാണിക്കും “ഇമ്പീരിയൽ കാൾടർകാഫ് ടി ക്രൗൺ കാഫ് ഇന്ത്യ” എന്ന മുദുകുലം ഗവണ്മെന്റുജനറച്ചുടെ പത്നി, ലേഡി ഹാഡിഞ്ചിന് “കെയിസർ ഈഫിന്ത്” എന്ന മുദുകുലം നല്കി. പിന്നെയായിരുന്നു കൊച്ചിഭിവാൻ മിസ്റ്റർ ബാനജി തുടങ്ങിയവർ ബഹുമതി മുദുകുലം ചെന്നു വാങ്ങിയത്. ഇപ്രകാരം ബഹുമതി കിട്ടിയവർ വളരെ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഏതാണ്ട് പതിനൊന്നുമണിവരെ ഈ ബഹുമതി മുദുകുലം ദാനകർമ്മത്തിൽതന്നെ സമയം നയിക്കപ്പെട്ടു. ഈ കർമ്മം, ആസ്ഥാനമണ്ഡപത്തിൽ ഒരു ഭാഗത്തു നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ സ്റ്റേറ്റ് സിക്രട്ടറി കൃഷ്ണപിൻറ തമ്പിന്നു തൊട്ടുകിടക്കുന്ന തമ്പിന് “ആകസ്മികമായി തീപ്പിടിച്ച് രാജധാനി ക്കൂടി അഗ്നിബാധ ഉണ്ടായേക്കുമോ എന്ന ഭയം പലരിലും ജനിപ്പിച്ചു. എങ്കിലും ഒരു തമ്പ കത്തിക്കഴിയുന്നതിന്നു മുമ്പായിത്തന്നെ തീകെട്ടത്തുകുത്തുന്നതിനാൽ എല്ലാം മംഗളമായി കലാശിച്ചു.

ഡിസെമ്പ്ര 14-ാംനു വ്യാഴാഴ്ച രാവിലെ പത്തുമണിക്കായിരുന്നു ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് സൈന്യപരിശോധന നടത്തിയിരുന്നത്. എൺപതിനായിരം പട്ടാളക്കാരോ പട്ടാഭിഷേകാവസരത്തിൽ ദർഹിയിൽ സ്വരൂപിക്കേണമെന്നായിരുന്നു ആദ്യം നിശ്ചയിച്ചിരുന്നത്. പക്ഷെ ദർഹിജില്ലയിൽ ക്ഷാമം ബാധിക്കയാൽ ഈ എണ്ണം ചുരുക്കി അമ്പതിനായിരമാക്കുകയാണ് ചെയ്തത്. ദർഹിയിൽ സ്വരൂപിച്ചുകൂടിയ അമ്പതിനായിരം പട്ടാളക്കാർ ഇന്ത്യയിൽ നാനാഭാഗത്തിൽനിന്നുംകൂടി തിരഞ്ഞെടുത്തയക്കപ്പെട്ടവരായിരുന്നതിനാൽ ദർഹിയിൽ കൂടിയ പട്ടാളക്കാർ ഇന്ത്യയിൽ ഇപ്പോഴുള്ള പട്ടാളക്കാരിൽ ശ്രുതിപ്പെട്ട യോദ്ധാക്കളാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ബ്രിട്ടീഷ് പട്ടാളക്കാർ 1177, ബ്രിട്ടീഷ് ഭടന്മാർ 15050, ഇന്ത്യൻ ആപ്പാർ 894, ഇന്ത്യൻ ഭടന്മാർ 31669, പീരങ്കിത്തോക്ക് 42, കുതിര 9945, കോവർകുഴുത 2562, ഒട്ടകം 206 ഇവയായിരുന്നു പരിശോധനക്കായി മൈതാനത്തിൽ സ്വരൂപി

ഭരണിയിൽ ചക്രവർത്തിതിരുമനസ്സിലേക്കു ഉപയോഗിപ്പാൻ
ഉണ്ടാക്കിയിരുന്ന സിംഹാസനം.

ചിരുന്നതും. യോദ്ധാക്കൾ രണ്ടായിരം വാർ ഭീഷ്മത്തിൽ അണി
അണിയായി. ഭർമ്മി മൈതാനിയിൽ രാജഭവതിമാരുടെ പരിശോ
ധനക്ക് ഒരുങ്ങി നില്ക്കുന്നതായ കാഴ്ച കാണേണ്ടതായ ഒന്നായി
രുന്നു. ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സുകൊണ്ട്, അണിയായി നിർത്തിയ
പട്ടാളക്കാരോ പരിശോധിച്ചതിൽപിന്നെ രാജധാനിക്കെഴുന്നള്ള
കയും ഉച്ചതിരിഞ്ഞതിന്നുശേഷം “ഹോക്കേ ടൂണ്ണുമെൻ്റ്” എന്ന
കായികാഭ്യാസ പരീക്ഷ സന്ദർശിക്കുകയുമുണ്ടായി.

ഡിസെമ്പ്ര 15-ാംനു വെള്ളിയാഴ്ച രാവിലേ ഇന്ത്യാ സാമ്രാജ്യ
ത്തിൻ്റെ പുതിയ തലസ്ഥാനമായ ഭർമ്മി നഗരിയുടെ അന്യഭാഗ
ക്കല്ലിടുക എന്ന ഒരു ക്രിയ, രാജഭവതിമാർ നടത്തി. ഗവണ്ണർ
ജനറൽ തുടങ്ങി പത്തു നൂറു പേർ മാത്രമേ ഈ കർമ്മം നടത്തുന്ന
ഭിത്തിൽ ഹാജരായിരുന്നുള്ളൂ. ഹാഡിങ്ങ് പ്രഭു താഴെ കൊടു
ക്കുന്ന ഒരു ചെറിയ പ്രസംഗരൂപേണ ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സോ
ടു ഭർമ്മിയിൽ പുതുതായി സ്ഥാപിക്കാൻപോകുന്ന നഗരിയുടെ ഒ
ന്നാമത്തെക്കല്ലിടുവാൻ അപേക്ഷിച്ചു.

“ഭർമ്മിയിൽ സ്ഥാപിക്കുന്നതിന്നു നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള പ്രധാ
ന പട്ടണത്തിൻ്റെ അടിസ്ഥാനക്കല്ലിടുന്നതിന്നു തിരുമനസ്സുകൊ
ണ്ടു സമ്മതിച്ചിരിക്കുന്നതിനോടുകൂടി, കിരീടധാരണദിവസം—ആ
ഘോഷത്തിൻ്റെ മഹിമകൊണ്ടും അതിനെക്കാൾ അധികമായി,
ആ ദിവസം ജനിപ്പിച്ചതായ ഹൃദയപൂർവ്വമായ രാജഭക്തിപ്രക
ടനങ്ങൾകൊണ്ടും ഇന്ത്യാചരിത്രത്തിൽ എന്നെന്നേക്കും സ്മരണീ
യമായ ഒരു ദിവസം— തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു ചെയ്ത അറിയിപ്പിൽ
നിരുമേനികളുടെ ഒരു മുദ്ര വെക്കുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്. ഭർമ്മി
യുടെ സമീപത്തു അനേകം തലസ്ഥാന പട്ടണങ്ങൾ ഇതിന്നു മുമ്പു
സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടുകയുണ്ടായിട്ടുണ്ട്; ഇവയിൽ ചിലതിൻ്റെ ഉത്ഭ
വം ഗ്രഹിക്കാൻ പാടില്ലാത്തവണ്ണം അത്ര പുരാതനങ്ങളുമാണ്. എ
ന്നാൽ, തിരുമേനികൾ ഇപ്പോൾ നടത്തുന്നതായ ക്രിയക്കുള്ള ശു
ഭലക്ഷണങ്ങളേക്കാൾ അധികരിച്ച ശുഭലക്ഷണങ്ങളോടുകൂടി
യാതൊരു പട്ടണവും ഇതുവരെ ഉണ്ടായിട്ടില്ല; ഇതിനേക്കാൾ അ
ധികരിച്ചതായ സ്ഥിരതപത്തിൻ്റെയും, ക്ഷേമകരവും പ്രശസ്തവും

മായ ഭാവിയിലേയ്ക്കും, ലക്ഷണങ്ങൾ യാതൊരു പട്ടണങ്ങൾക്കും മുമ്പുണ്ടായിട്ടില്ലെന്നുള്ളതും തീർച്ചയാണ്. ഇന്ത്യാഗവർണ്മെന്റിന്റെ തലസ്ഥാനം കൽക്കത്തയിൽനിന്നു മാറ്റുന്നതിലേക്കുണ്ടായ തീർച്ച, പൂർണ്ണമായും ശ്രദ്ധാപൂർണ്ണമായുള്ള ആലോചനകൂടാതെയല്ല ഉണ്ടായിട്ടുള്ളത്. ഇതേപ്രകാരത്തിലുള്ള അഭിപ്രായങ്ങളെപ്പറ്റി വളരെ കാലത്തിന്നു മുമ്പുതന്നെ, അതായത് 1868-ൽ, ആലോചനകൾ നടത്തപ്പെടുകയുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. വാദത്തിന്നിടയുള്ള എല്ലാ സംഗതികളിലും ഒരു ന്യായമായ തീർപ്പുണ്ടാകുന്നതിലേക്കുള്ള രേഖകളും ധാരാളമുണ്ടായിരുന്നു. വലുതായ മാറ്റങ്ങളൊന്നും, അവ എത്ര ഗുണപ്രദങ്ങളായാലും, കുറേ പരിത്യാഗം കൂടാതേയോ, ഏതാനും ചിലരുടെ താല്പര്യങ്ങൾക്കു കുറേ ഭോഷം ഉണ്ടാകാതേയോ ഏതെങ്കിലും പ്രത്യേക പ്രദേശത്തുള്ളവരുടേ അഭിപ്രായാഗതികൾക്കു കുറേ വിരോധം വരുത്താതേയോ നടപ്പിൽ വരുത്തുന്നതിന്നു സാധിക്കുന്നതല്ല. എന്നാൽ, തിരുമനസ്സിലേ ഗവർണ്ണർജനറലുടെ നിലയിൽ സംസാരിക്കുന്നതിന്നു എനിക്കനുവാദമുള്ളപക്ഷം, അധികമാളുകൾക്കും ഇത്രയും ഗുണപ്രദവും കുറേ പേർക്കു താല്പര്യമുള്ള സംഗതികൾക്ക് ഇത്രയും കുറവായവിധം ഭോഷകരമായതുമായ ഇത്ര പ്രധാനപ്പെട്ട മാറ്റങ്ങൾ ഇതിന്നു മുമ്പുണ്ടായിട്ടില്ലെന്നും, കുറേ പേർക്കുണ്ടാകുമെന്നു വിചാരിക്കുന്നതായാൽ ഭോഷംതന്നെ കേവലം താല്പാലികമായതും അധികം താമസിയാതെതന്നെ ഈ മാറ്റംകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ഗുണങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് നിസ്സാരമായിത്തീരുന്നതുമെന്നെന്നും തിരുമനസ്സിലെ മന്ത്രിമാരുടെ അഭിപ്രായമനുസരിച്ച് മറ്റപ്രകാരം തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു ചെയ്തിരിക്കുന്ന തീർച്ച, ഇതിനോടുകൂടിയുണ്ടാകുന്ന മറ്റു മാറ്റങ്ങളോടുകൂടി ഇന്ത്യാഗവർണ്മെന്റിന്റെ ഭരണരീതികളിൽ വലുതായ പരിഷ്കാരങ്ങൾക്കിടയാക്കുകയെന്നു മത്സരത്തെയും ചരിത്രത്തെയും ഉന്മൂലനം ചെയ്യയും, സമാധാനസംതൃപ്തി എന്നവയോടുകൂടിയ ഒരു ഘട്ടത്തെ അവതരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുമെന്നും ഞങ്ങൾക്കു വിശ്വാസമുണ്ടെന്നും, എനിക്കുവേണ്ടിയും ഭരണ നിർവ്വഹണസഭയിൽ എന്റെ കൂടെയുള്ള മറ്റംഗങ്ങൾക്കുവേണ്ടിയും പ്രസ്താവിക്കുന്നതിന്നു ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു.

ഇത്ര കുറവായവിധമുള്ള അഭിപ്രായഭേദത്തിന്നും വാദത്തിന്നും ഇടയുള്ളതും തിരുമേനിയുടെ വിശ്വസ്ഥരായ പ്രജകളിൽ എല്ലാവർക്കുണ്ടായും ഉത്സാഹസഹിതവും ഭക്തിപൂർവ്വമായ സമ്മതം വരുത്തുന്നതിന്നു ഇത്രത്തോളം മാറ്റമുള്ളതുമായ മറ്റു യാതൊരു വിധത്തിലും ഈ തീർച്ച വരുത്തുകയോ, പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യുകയോ ചെയ്യാൻ പാടില്ലെന്നും ഞങ്ങൾക്കു ബോധ്യമായിരിക്കുന്നു. ഈ കല്പകൾ സ്ഥാപിക്കപ്പെടുന്നതായ സ്ഥലത്തിന്നു ചുറ്റും ഈശ്വരകൃപയാൽ ഉണ്ടാക്കാമെന്നു ഞങ്ങൾ ആശിക്കുന്നതായ ശ്രേഷ്ഠ പട്ടണം അതിന്റെ ജനനത്തിന്നിടയാക്കിയതായ അവസരത്തിന്നു യോഗ്യമായിരിക്കുമെന്നു ഞങ്ങൾ ഹൃദയപൂർവ്വം വിശ്വസിക്കുന്നു. ഈ കല്പകളോ, പരിഷ്കാരത്തിന്റെയും സാമ്രാജ്യത്തിന്റെയും പുരാതന രചസ്ഥാനമായ ഈ നഗരത്തിൽ തിരുമേനികളുടെ സാന്നിധ്യത്തിന്റെയും, തിരുമേനികളുടെ ഭക്തന്മാരായ പ്രജകളോടായി ഈ സ്ഥലത്തുവെച്ചു പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യപ്പെട്ടതായ പ്രധാനപ്പെട്ട തീപ്പിന്റെയും സ്റ്റാമ്പുകയായി എന്നെന്നേക്കും സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതാണ്.”

ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിന്റെ മറുപടി.

“ഭക്തഹിയിൽനിന്നു പോകുന്നതിന്നു മുമ്പായി, നാം ഇപ്പോൾ നില്ക്കുന്നതായ സ്ഥലത്തു ഉണ്ടാവിരിക്കുന്നതായ ഈ സാമ്രാജ്യ രചസ്ഥാനത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനക്കല്ലിടുന്നതിന്നു” ഞങ്ങൾക്കു സാധിച്ചതിൽ ചക്രവർത്തിനിക്കും എനിക്കും അസാമാന്യമായ തൃപ്തിയുണ്ട്. “മൂന്നു ദിവസം മുമ്പ്”, ആ മനോഹരവും, ഞങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചുണ്ടത്തോളം, ഹൃദയത്തിൽ പതിയുന്നതുമായ എന്റെ കീഴ്വാരണാവസരത്തിൽ എനിക്ക് പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യുന്നതിന്നു സന്തോഷം നൽകിയതായ ആ പ്രധാന സംഗതിയെ നടപ്പിൽ വരുത്തുന്നതിന്നുള്ള പ്രഥമ നടപടിയാണ് ഇപ്പോൾ നടക്കുന്നത്. ഇപ്പോൾ നടപ്പിൽ വരുത്തുന്നതിന്നു നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള വലിയ മാറ്റങ്ങളുടെ ഗുണപ്രദങ്ങളും അതിപ്രധാനങ്ങളുമായ ഫലങ്ങളെപ്പറ്റിയുള്ള പ്രതീക്ഷ, ഇന്ത്യക്കു പരിഷ്കൃത രാജ്യഭരണവും

ഇന്ത്യയിലെ ജനങ്ങൾക്കു അധികരിച്ച സന്തുഷ്ടിയും ലഭിക്കുന്ന തുല്യം പൂർണ്ണമായി സാധിക്കുമെന്നു ഞാൻ ഏകദേശവും ആശിക്കുന്നു. ഇവിടെ പണിചെയ്യപ്പെടുന്ന പബ്ലിക് കെട്ടിടങ്ങൾ ഈ പുരാതനവും മനോഹരവുമായ പട്ടണത്തിന്നു എല്ലാ വിധത്തിലും യോഗ്യമായിരിക്കത്തക്കവണ്ണം, അവയുടെ സ്ഥാപനരീതിയും മറ്റും അത്യധികമായ പര്യാലോചനയോടും ശ്രദ്ധയോടുംകൂടി ചിന്തിക്കപ്പെടേണമെന്നാണ് എന്റെ ആഗ്രഹം. ഇന്നു ഏറെയും ശുദ്ധമായി ആരംഭിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ഈ പ്രവൃത്തിയിൽ ഈ ശ്ലാഘാപത്രമുണ്ടായിരിക്കട്ടെ.”

തലസ്ഥാന നഗരിയുടെ കുന്നമഞ്ഞ കല്ല് ഉറപ്പിച്ചതിന്നു ശേഷം പതിനഞ്ചാംതീയതി വിശേഷവിധിയായി ഉണ്ടായ ഒരു സംഭവം കായികാഭ്യാസ വിനോദപരീക്ഷയിൽ ജയിച്ചവക്ക് സമ്മാനങ്ങൾ നൽകുകയായിരുന്നു. മേരി മഹാരാജ്ഞിയാണ് സമ്മാനങ്ങൾ കല്പിച്ചു കൊടുത്തത്.

ഡിസെമ്പ്ര 16-ാംനു ശനിയാഴ്ച രാജഭവതിമാർ ദർബിപട്ടണത്തിന്നു യാത്രപറഞ്ഞു പുറപ്പെട്ടു. സാമന്തരാജാക്കന്മാരെക്കൊണ്ടു യാത്ര അയപ്പിപ്പാൻ രാജധാനിയിൽ പോയിരുന്നു. ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ദർബിയിൽനിന്നു പ്രത്യേക വണ്ടിമാഗ്നമായി നേപ്പാളത്തിലേക്കു നായാട്ടിന്നും, മേരി മഹാരാജ്ഞി പ്രത്യേകവണ്ടിമാഗ്നം ആഗ്രയിലേക്കുമാണു എഴുന്നള്ളിയത്. ദർബിയിൽനിന്നു എഴുന്നള്ളുന്നതിന്നു മുമ്പായി പോലീസ്സുദ്യോഗസ്ഥന്മാരും ദർബിയിൽ പട്ടാഭിഷേക സംബന്ധമായി പ്രവൃത്തിയെടുക്കുന്ന പോലീസ്സുകാരെയും ചക്രവർത്തി പരിശോധിച്ചു അവരിൽ ചിലർക്കു ബഹുമതികൾ നല്കിയുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ദർബിയിൽ കൂടിയവരൊക്കെ സ്വരാജ്യത്തേക്കു പോകേണ്ടുന്ന ശ്രമത്താൽ സാമാനങ്ങൾ കെട്ടി കയ്യടക്കുന്ന തിരക്കായിരുന്നുവെങ്കിലും ചക്രവർത്തി മടങ്ങുപ്പോകുമ്പോൾ ഒരു നോക്കെങ്കിലും കാണാനുള്ള ആഗ്രഹത്താൽ സ്റ്റേഷനിനിലേക്കുള്ള വഴികളൊക്കെ ജനങ്ങളാൽ തിങ്ങിക്കൂടപ്പെട്ടിരുന്നു. ചക്രവർത്തിയെ പിന്തുടന്നു ഹാഡിഞ്ച് പ്രഭുവും കൂപ്രഭുവും 16-ാംനുതന്നെ പ്രത്യേക വണ്ടിയിൽ കയ്ക്കത്തക്ക പുറപ്പെട്ടു പോകയും ചെയ്തു.

പട്ടാഭിഷേക മഹോത്സവത്തിനിടയിൽ നേപ്പാള മഹാരാജാവു തീപ്പെട്ട വിവരം മൺഹിയിൽ അറിവായെങ്കിലും, ആ സംഭവം കാരണമായി ജോജ്ജ് ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് നേപ്പാളത്തിൽ നായാട്ടിനു പോകുന്ന കാര്യം വേണ്ടെന്നുവെച്ചാൽ, ഈ രാജകീയനായാട്ടിന്നായി അനവധി ധനം ചെലവുചെയ്യുണ്ടാക്കിയ ഏപ്പാടുകളൊക്കെ വെറുതെയാക്കുമെന്നും നേപ്പാളിലെ ജനങ്ങൾക്കു തിരുമേനിയുടെ ആ നിശ്ചയം ഇച്ഛാഭംഗത്തിനിടയാക്കിത്തീർക്കുമെന്നും മറ്റും നേപ്പാളത്തിലെ മന്ത്രി ജോജ്ജ് ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലേക്ക് എഴുതുകയാൽ, നായാട്ടിനു പോകേണമെന്നുതന്നെ ചക്രവർത്തി തീർച്ചപ്പെടുത്തി. നേപ്പാളത്തിൽ നായാട്ടിന്നായി ചെയ്ത ഏപ്പാടുകളൊക്കെ വളരെ തൃപ്തികരമായിരുന്നു. നാലു ദിവസത്തെ നായാട്ടിൽ മുപ്പതിലധികം നരികളേയും കരടി, ആന, കാട്ടുകഴുത, ഘണ്ടാമൃഗം, പലതരം ചെറുനരികൾ, മാൻ തുടങ്ങിയുള്ള അനവധി മൃഗങ്ങളേയും പക്ഷികളേയും വെടിവെച്ചു പിടിച്ചിരുന്നു. കൂറ്റന്മാരായ ഇരുപതു നരികൾ ചക്രവർത്തി തിരുമേനിയുടെ വെടികൊണ്ടു ചത്തുപോയിട്ടുണ്ട്. നായാട്ടുകാരെ സഹായിപ്പാൻ ഏകദേശം 650 ആനകളോളമുണ്ടായിരുന്നു.

മേറി മഹാരാജാവി ഈ അവസരത്തിൽ ആഗ്രയിൽനിന്നു അടുത്തുള്ള ചില സാമന്തരാജാക്കന്മാരുടെ ആതിഥ്യം സ്വീകരിച്ച് അവരുടെ രാജധാനികളിൽപോയി സുഖിച്ചുകഴിച്ചുകൂട്ടി. ജയപ്പൂർ, അജ്മിർ, ബണ്ടി എന്നീ രാജ്യങ്ങളെയൊക്കെ സന്ദർശിച്ചതിൽ പിന്നെയാണ് മഹാരാജാവി തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ആഗ്രയിലേക്കു ഭരിച്ചത്.

ഡിസെമ്പ്ര 30-ാംനു കല്ക്കത്തക്കുള്ള എഴുന്നള്ളത്തുസമയം റിക്കുവെച്ച് ജോജ്ജ് ചക്രവർത്തിയും മേറി മഹാരാജാവും തമ്മിൽ ഭരമുട്ടി. തിരുമേനികൾ ഇരുപരം പരിവാരങ്ങളും കൂടിയാണ് കല്ക്കത്തയിൽ വണ്ടിയിറങ്ങിയത്.

കല്ക്കത്തയിൽ നടന്ന സംഭവങ്ങൾ.

കല്ക്കത്തയിൽ തിരുമേനികളേ എതിരേല്പാൻ ചെയ്തതായ ഏപ്പാടുകൾ ആശ്ചര്യമായ വിധത്തിലായിരുന്നു. ക്രിസ്ത്മസ്സും പുതു

വർഷാരംഭവും കാരണമായി സ്വതന്ത്രനെ ഉത്സവകാലമായതുകൊണ്ട് വിശേഷിച്ചും ജനങ്ങളൊക്കെ അന്യ ചിന്തകൾ കൂടാത്തവരായിരുന്നു. രാജമാറ്റങ്ങളും ഇരുപത്തെട്ടുമുതൽ സൗധങ്ങളും എപ്രകാരമൊക്കെയാണ് ബങ്കാളികൾ അലങ്കരിച്ചു മൊടികൂട്ടിയിട്ടുണ്ടായിരുന്നതെന്നു വിവരിപ്പാൻ പ്രയാസം. ഇന്ത്യാ സാമ്രാജ്യത്തിന്റെ തലസ്ഥാന നഗരമായുടെ സ്ഥാനത്തിൽനിന്നു കൽക്കത്തയെത്താതെയായിരുന്ന അല്പം അസ്വരസമുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും ബങ്കാള വിഭാഗം വേണ്ടെന്നുവെച്ചതിനാലുണ്ടായ അതുവരെ സന്തോഷം നിമിത്തം ബങ്കാളികളുടെ രാജഭക്തി കരപൊട്ടി കഴുകിയിരുന്നുവെന്നാണ് പറയേണ്ടത്. അരാജകസംഘക്കാരാലും രാജഭാഷാവികളാലും നിറയപ്പെട്ട പട്ടണമാണെന്നു കമ്പ്രസിഡിനേടിയ ബങ്കാളത്തെയാണ് തിരുമേനികൾ സന്ദർശിച്ചതെന്നു ആരും പറയുന്നതല്ല. പീരിങ്കിവെടികളും പട്ടാളക്കാരുടെ ആചാരവെടികളും ജയശബ്ദവും കക്കുകൂടി കൽക്കത്താപട്ടണം മുഴങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോഴാണ് ചക്രവർത്തിയുടെ പട്ടണപ്രവേശമുണ്ടായത്. പ്രിൻസ് സെപ്റ്റ് ഫട്ടം എന്ന ഭിത്തിൽ രാജഭവതിമാരോ എതിരേററിത്തുവാൻ പ്രത്യേകമുണ്ടാക്കിയിരുന്ന മണ്ഡപത്തിൽ രാജഭവതിമാർ എഴുന്നള്ളിയിരിക്കുകയും അവിടേവെച്ച് ബങ്കാളത്തിലേ വളരേ പ്രഭുക്കന്മാരോ തിരുമേനീക്ക് മുഖംകാട്ടി പരിചയപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. അവിടേവെച്ച് കൽക്കത്താമുൻസിപ്പാലിറ്റിക്കാരുടെ വകയായി ഒരു മംഗളപത്രം സമർപ്പിക്കുകയുണ്ടായി. മുൻസിപ്പാൽ ചെയർമാൻ മിസ്റ്റർ മാഡോക്സ് മംഗളപത്രം വായിച്ചു തിരുമുഖംകേ സമർപ്പിച്ചു. ഈ മംഗളപത്രത്തിന്നു ചക്രവർത്തി തിരുമേന്താഴേ പറയുംപ്രകാരം മറുപടി കൊടുത്തു.

“നിങ്ങളുടെ മംഗളപത്രത്തിൽ പ്രകാശിപ്പിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള കാര്യം, കൽക്കത്തയിലെ കോപ്പറേഷൻറയും ഈ പട്ടണത്തിലെ പൗരന്മാരുടേയും ഭക്ത്യാദരങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചുള്ള ഉറപ്പുകൾക്കായി ചക്രവർത്തിനിക്കും എനിക്കുംവേണ്ടി ഞാൻ നിങ്ങൾക്കു ഹൃദയപൂർവ്വം വന്ദനം പറയുന്നു. നിങ്ങളുടെ പട്ടണത്തിൽ എന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട പിതാവിന്റെ താമസത്തെപ്പറ്റിയുള്ള നിങ്ങളുടെ ഭ

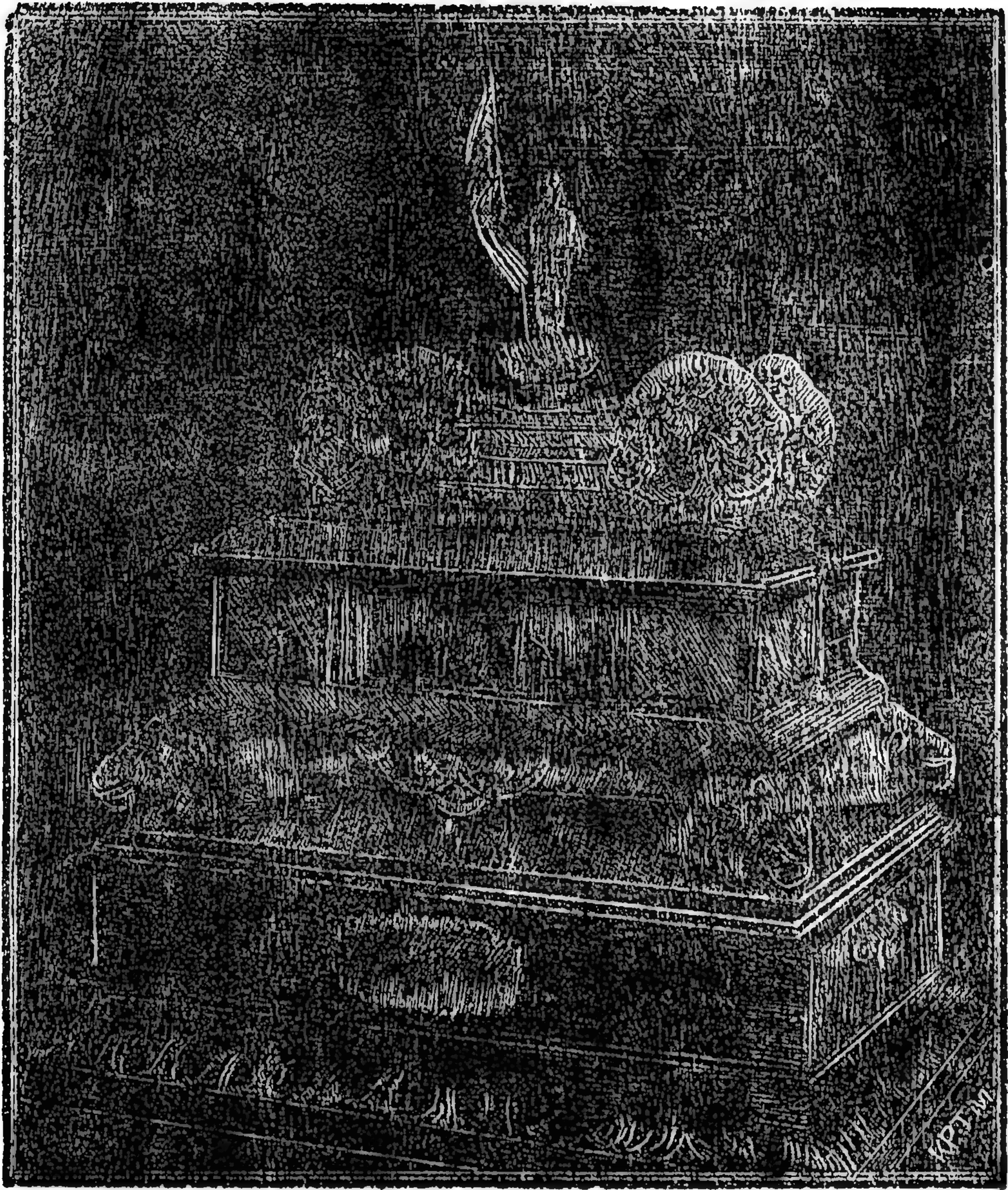
യാപൂർവ്വമായ സൂചനയും ആര സംവത്സരങ്ങൾക്കു മുമ്പുണ്ടായ ഞങ്ങളുടെ സന്ദർശനത്തെപ്പറ്റിയുള്ള നിങ്ങളുടെ സ്പെഷൽ റിപ്പോർട്ടുമായ പ്രസ്താവവും ഞങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അഗാധമായി പതിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ആ അവസരത്തിൽ ഞങ്ങൾക്കു നൽകപ്പെട്ട ഹൃദയപൂർവ്വമായ സ്വാഗതത്തെ ഞങ്ങൾക്കു കരിക്കുലും മറക്കുന്നതല്ല. ഈ മഹാപട്ടണത്തിന്റെ പ്രഥമാവലോകനം ഞങ്ങളിൽ ജനിപ്പിച്ച അനുകമ്പാ പൂർവ്വമായ താല്പര്യം ഒട്ടുംതന്നെ കുറഞ്ഞിട്ടില്ല. കലക്ടറായെ പുനസ്സന്ദർശനം ചെയ്യുകയും നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായവുമായും ക്ഷേമത്തിന്റേയും ലക്ഷണങ്ങൾ നേരിട്ടു കാണുകയും ചെയ്യുന്നതിന്നിടയായിരിക്കുന്നത് ഞങ്ങൾക്ക് അസാമാന്യമായ സന്തോഷത്തിനു കാരണമായിരിക്കുന്നു. ദൽഹിയിൽചെച്ചു നടത്തപ്പെട്ട മഹനീയമായ ദർബാർ സമയം ഞാൻ ചെയ്ത പ്രഖ്യാപനത്തിന്റെ ഫലമായി ഇന്ത്യാഭരണത്തിലുണ്ടാകുന്ന മാറ്റങ്ങൾ ഒരു പ്രകാരത്തിൽ കലക്ടറായെയും ബാധിക്കുന്നതാണല്ലോ എന്നാൽ നിങ്ങളുടെ പട്ടണം എല്ലാകാലത്തും ഇന്ത്യയിലെ ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട പട്ടണമായി സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതാണ്. അതിലേ ജനസംഖ്യ, ഒരു വാണിജ്യസ്ഥലമെന്ന നിലയിലുള്ള അതിന്റെ പ്രാധാന്യം, അതിനെ സംബന്ധിച്ചുള്ള ചരിത്രപ്രധാനങ്ങളും മഹനീയങ്ങളുമായ ഐതിഹ്യങ്ങൾ ഇവ കലക്ടറത്തുപട്ടണത്തിനു ഒരു അനിതരസാധാരണമായ ഗണ്യതയേ നൽകുകയും, അതു ആ പട്ടണത്തിനു ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ടതായ ഒരു സ്ഥാനത്തേ റിരക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതാണ്. എന്നുമാത്രമല്ല, കലക്ടറ തസ്ഥാനമായ സംസ്ഥാനത്തിന്റെ ഗണ്യത, ഒരു ബങ്കാൾ സംസ്ഥാനം നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടതുനിമിത്തം വർദ്ധിക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. ഒരു ഭരണനിർമ്മാണ സഭയോടുകൂടിയ ഗവണ്മെന്റുടെ ഭരണത്തിൽ പുതിയ സംസ്ഥാനത്തിൽ അധികരിച്ച ക്ഷേമവും സമാധാനവും ഉണ്ടായിരിക്കുമെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. ഇന്ത്യ ഒരു കാലം വലിയ വ്യവസായങ്ങളും കൃഷികളും ധാരാളമായി നടത്തപ്പെടുന്നതായ ഒരു രാജ്യമായിത്തീരുന്നതുള്ള ആശങ്കയും നിങ്ങൾക്കുള്ളതായി എന്നിരിക്കട്ടെ. നിങ്ങളുടെ വ്യവസായോദ്യമ

ങ്ങളുടെ അഭിപ്രായമായേ ഞാൻ താല്പര്യപൂർവ്വം വീക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ട്. നിങ്ങളുടെ വാണിജ്യ സംബന്ധമായുള്ള ശ്രദ്ധത്തിനനുഭവമായിട്ടുള്ള വിജയം, വാണിജ്യത്തെ പ്രശസ്തവും പുഷ്പമായ ഒരു പൂത്തിയാക്കി കരുതുന്നതിലേക്കു ഈ നാട്ടിലേ യുവാക്കന്മാരിൽ അധികമായി കമ്പോളം പ്രേരിപ്പിക്കുമെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. നിങ്ങളുടെ മയാപുരസ്സരങ്ങളായ ആശംസകൾക്കും പ്രാർത്ഥനകൾക്കുമായി ഞാൻ നിങ്ങൾക്കു വന്ദനം പറയുന്നു. ഞങ്ങളുടെ ഇന്ത്യാ സാമ്രാജ്യത്തിന്റെ ക്ഷേമത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിന്നു ഞങ്ങൾ എല്ലാ ശ്രേഷ്ഠ ഹൃദയപൂർവ്വം ശ്രമിക്കുന്നതാണ്. എന്റെ കുടുംബവും എന്റെ ഇന്ത്യൻ പ്രജകളും തമ്മിലുള്ള ഗാഢമായ സ്നേഹവിചാരങ്ങൾ കാരോ സംവത്സരം കഴിയുംതോറും വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമെന്നു ഞങ്ങൾ ഹൃദയപൂർവ്വം ആശംസിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.”

ഈ പ്രസംഗം, മണ്ഡപത്തിന്നു എത്രയോ ദൂരെ ഇരിക്കുന്നവർക്കുംകൂടി തെളിവായി കേട്ടിരുന്നു. ഇതിന്നുശേഷം തിരുമേനികൾക്ക് എഴുന്നള്ളിതാമസിപ്പാൻ ചട്ടം ചെയ്തിരുന്ന ഗവണ്മെന്റ് ഹൗസ്സിലേക്ക് ഒരു ഘോഷയാത്ര പുറപ്പെട്ടു. ഈ ഘോഷയാത്ര കല്ക്കത്ത നഗരിയിലേ പ്രധാനപ്പെട്ട നിരത്തുകളിൽകൂടിയിരുന്നതിനാൽ ലക്ഷോപിലക്ഷം ജനങ്ങൾ തിരുമേനികളോടു ഒരു നോക്കു കാണേണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടെ രാജമാറ്റത്തിന്നിരവശവും തിരിക്കിത്തിരക്കുകൂടിയിരുന്നു.

ഡിസെമ്പ്ര 31-ാംനു ഞായറാഴ്ചയായിരുന്നതിനാൽ തിരുമേനികൾ സ്വസ്ഥമായിരുന്നുവെന്നുതന്നെ പറയാം. രാവിലെ ഉള്ളിയിൽ എഴുന്നള്ളി പ്രാർത്ഥനകൾ നടത്തുകയും വൈകുന്നേരസ്ഥലത്തേ കൗഷഡച്ചെടിത്തോട്ടം സന്ദർശിക്കുകയും മാത്രമായിരുന്നുവെന്നുതന്നെ ദിവസം ചെയ്തത്.

1912 ജനുവരി 1-ാംനു-യും തിരുമേനികൾക്കു ഒരു സ്വസ്ഥവസ്ഥമായിരുന്നു. എങ്കിലും, വൈകുന്നേരം കല്ക്കത്ത മൈതാനത്തു, ത്വെച്ചു നടത്തിയിരുന്ന കായികാഭ്യാസവിനോദങ്ങൾ കാണാൻ എഴുന്നള്ളുകയും വിനോദങ്ങൾ കഴിയുന്നതുവരെ ക്ഷമയോടെ ഇരുന്നു തുക്കൻപാത്തു തുച്ഛപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

മലബാറിലെ സാധാരണക്കാരുടെ പ്രതിനിധികൾ ഭക്തിയിൽപ്പെട്ട
ജോജ് ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലേക്ക് സമർപ്പിച്ച
മംഗളപത്രം അടക്കം ചെയ്ത മഞ്ജുഷ (Casket)

ജനവരി 2ാംനു പട്ടാളക്കാരെക്കൊണ്ട് ഒരു “പേരേഡ്” (പട്ടാളയാത്ര) ചെയ്യിപ്പിച്ചിരുന്നു. ഈ പട്ടാളക്കാരേയും തിരുമേനികൾ പരിശോധിച്ചു. ഇപ്രകാരം പലതരക്കാരായ പട്ടാളക്കാരെ സ്വരൂപിച്ച ഒരു “പേരേഡ്” കല്പത്തയിൽവെച്ചു അതുവരെ നടത്തിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല. വൈകുന്നേരം ഗവണ്മെണ്ട് ഫൗസ്റ്റിൽവെച്ച് വളരെ ഘോഷമായ നിലയിൽ ഒരു ഉദ്യാനവിരുന്നും അതിന്നുശേഷം ദർശനോത്സവവും ഉണ്ടായി. കല്പത്തയിലെ പൗരന്മാരിൽ അധികം പേരേയും ഈ അവസരത്തിൽ മുഖം കാട്ടി തിരുമേനികൾക്കു പരിചയപ്പെടുത്തി.

ജനവരി 3ാംനു-യും അതിന്നടുത്ത പിറൊ രണ്ടു ദിവസങ്ങളിലും രാജദമ്പതിമാർ, കല്പത്തക്കാർ തിരുമേനികളുടേ ഏഴുനെള്ളത്തുപ്രമാണിച്ച് ഏപ്പെടുത്തിയിരുന്ന ഓരോ വിനോദങ്ങൾ കണ്ടാനന്ദിച്ചും കല്പത്തയിലേ പ്രധാന സ്ഥലങ്ങൾ സന്ദർശിച്ചും ദിവസം കഴിച്ചു. കുതിരച്ചാട്ടം, കായികാഭ്യാസ മത്സര പരീക്ഷ ഇവകൾ നടത്തിയ ദിക്കിൽ തിരുമേനികൾ ഏഴുനെള്ളിയിരുന്ന് ആവക വിനോദങ്ങൾ ആദ്യവസാനം തുക്കുണ്പാർത്തു. വെള്ളിയാഴ്ച (5ാംനു-) ഹിന്ദുക്കളുടേയും മുഹമ്മദന്മാരുടേയും വകയായി ചരിത്ര സംബന്ധമായ ചില ഘോഷയാത്രകൾ, അതായത്, പ്രാചീന കാലത്ത് ഇന്ത്യയിൽ വാണിരുന്ന ചക്രവർത്തിമാരുടെ വിനോദത്തിന്നായി കാട്ടിവരാറുണ്ടായിരുന്ന മാതിരിയിലുള്ള ഘോഷയാത്രകൾ, നടത്തപ്പെട്ടിരുന്നു. പ്രാചീന കാലങ്ങളിൽ ഉപയോഗിച്ച മാതിരിയിലുള്ള വാഹനങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കി അന്നെത്തെ മാതിരിയിലുള്ളപ്പകൾ പലരും ധരിച്ച് നടത്തിയ ഈ ഘോഷയാത്ര ഒരു നടകത്തിന്റെ മാതിരിയിലുള്ളതായിരുന്നു. രാമായണത്തിലെ ചിത്രസംഭവങ്ങൾ ഹിന്ദുക്കളും, അക്ബർ ചക്രവർത്തിയുടെ കാലം നടന്ന ചില സംഭവങ്ങൾ മുഹമ്മദിയരും ഘോഷയാത്രാ രൂപം അഭിനയിച്ചു കാട്ടിയിരുന്നുവെന്നുതന്നെ പറയാം. ഇംഗ്ലീഷിൽ “പേജിയൻ” എന്നു പറയുന്ന ഈ ഘോഷയാത്രക്കാർ പല സമൂഹങ്ങളായി പിരിഞ്ഞ് തിരുമേനികളുടെ മുമ്പിൽകൂടി ആ ഡംബര ചമൽക്കാരസമേതം നടന്നുപോയിരുന്നതു വളരെ ആനന്ദകരമായ കാഴ്ചയായിരുന്നു.

ശനിയാഴ്ച രാവിലെ ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് കല്പിത സാമ്രാജ്യങ്ങൾക്കു വകയായി ഒരു സ്വാഗത മംഗളപത്രം സ്വീകരിക്കുകയുണ്ടായി. പ്രിൻസ് കാഫ് വെയിസ് എന്ന രാജകുമാരന്റെ നിലയിൽ ആദ്യകൊല്ലം മുപ്പതായിരത്തിൽ കല്പിത സാമ്രാജ്യങ്ങൾ സാമ്രാജ്യങ്ങൾക്കു തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് സാമ്രാജ്യങ്ങൾക്കു കല്പിച്ച് “ഡോക്ടർ കാഫ് ലോസ്” എന്ന ബഹുമതി അർപ്പിക്കുകയുണ്ടായിരുന്നു. ഈ അവസരത്തിൽ സാമ്രാജ്യങ്ങൾക്കു അർപ്പിച്ച ചെറിയ കാണാൻ തിരുമനസ്സുകൾക്കു തരുകയുണ്ടായിരുന്നില്ല. കല്പിത സാമ്രാജ്യങ്ങൾക്കു വെസ് ചാൻ സലായ സേർ. ആഗ്രഹിക്കുകയും സാമ്രാജ്യങ്ങൾക്കു ഗവണ്മെന്റ് ഹെസിൽ തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ചെറിയ ഗവണ്മെന്റു നൽകാൻ അവരെ തിരുമനസ്സുകൾക്കു പരിചയപ്പെടുത്തുകയും കല്പിത സാമ്രാജ്യങ്ങൾക്കു വകയായുള്ള മംഗളപത്രം തിരുമനസ്സ് സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ മംഗളപത്രത്തിന്നു തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് കല്പിച്ച കൊടുത്ത സാമ്രാജ്യമായ മറുവടി താഴെ കൊടുക്കുന്നു.

തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു മറുവടി.

“ആദ്യ സംവത്സരങ്ങൾക്കു മുപ്പതായിരത്തിൽ സാമ്രാജ്യങ്ങൾക്കു “ഡോക്ടർ കാഫ് ലോസ്” എന്ന ബഹുമതി ഞാൻ സ്വീകരിച്ചതായ അവസരത്തെ ഞാൻ സന്തോഷപൂർവ്വം സ്തുതിക്കുന്നു. ഇന്ത്യയിലെ ഉൽകൃഷ്ട വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ എനിക്കുള്ള അഗാധവും ഹൃദയപൂർവ്വമായ താല്പര്യത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നതിന്ന് അവസരമുണ്ടായതിൽ എനിക്കു വളരെ സന്തോഷമുണ്ട്. ഇന്ത്യയുടെ വിവിധ ഭാഗം, യൂറോപ്യന്മാരുടേയും ഇന്ത്യക്കാരുടേയും സംരക്ഷണത്തിന്നും ഉൽകൃഷ്ടകർമ്മങ്ങളുള്ള ക്രമോന്നതമായ ഏകീകരണത്തെയും യോജിപ്പിനെയുമാണ് ആഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഏകീകരണത്തിന്നും യോജിപ്പിന്നും ഇന്ത്യയിലെ സാമ്രാജ്യങ്ങൾക്കു സഹായമായിരിക്കുമെന്നാണ് ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നത്. ബോധനത്തിന്റെ വ്യാപ്തിയെ വിജ്ഞാപനവും അതിന്റെ തോതിന്നു ഉയർത്തുകയും ചെയ്യുന്നതിലേക്ക് ഇന്ത്യയിലെ സാമ്രാജ്യങ്ങൾക്കു സഹായമായിരിക്കുമെന്നാണ് ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നത്.

കലാശാലകൾ അപ്പോഴപ്പോൾ ഏല്പെടുത്തിട്ടുള്ള വ്യവസ്ഥകൾ ഞാൻ അനുകമ്പയോടെ വീക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ ഇനിയും പലതും ചെയ്യേണ്ടതായുണ്ട്. ശാസ്ത്രങ്ങളിലേയും കലകളിലേയും പ്രധാനപ്പെട്ട ശാഖകളിൽ ബോധനത്തിനുള്ള വ്യവസ്ഥകളും ശാസ്ത്രീയാനേപക്ഷണത്തിനുവേണ്ട സൗകര്യങ്ങളുമില്ലാത്ത യാതൊരു സർവ്വകലാശാലയും ഇക്കാലത്തു പൂർണ്ണവ്യവസ്ഥകളോടുകൂടിയ ഒന്നായി ഗണിക്കപ്പെടുവാൻ പാടില്ല. നിങ്ങൾ പൂർവ്വികപാസ്ഥിത്യത്തെ പരിരക്ഷിക്കുകയും അതോടുകൂടിത്തന്നെ പാശ്ചാത്യ ശാസ്ത്രത്തെ അഭിപ്രവേശിപ്പിച്ചെടുത്തുകയും ചെയ്യേണ്ടതാണ്. സർവ്വസാധനമില്ലെങ്കിൽ പാസ്ഥിത്യംകൊണ്ടുപ്രയോജനമില്ലല്ലോ. അതിനാൽ സർവ്വസാധനരൂപീകരണത്തിലും നിങ്ങൾ ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതാണ്. നിങ്ങളുടെ മുമ്പാകെയുള്ള പ്രവൃത്തിയിൽ ഞാൻ നിങ്ങൾക്കു വിജയങ്ങൾ ആശിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ മുൻനിർത്തി പ്രവർത്തിക്കുന്നവരായ ആഗ്രഹങ്ങൾ ഉൽകൃഷ്ടങ്ങളും അവയെ ലഭിക്കുന്നതിന്നായുള്ള നിങ്ങളുടെ ശ്രമങ്ങൾ നിരന്തരങ്ങളുമായിരിക്കട്ടെ. ഇങ്ങിനെയായാൽ ഈശ്വരകൃപകൊണ്ട് നിങ്ങൾക്ക് വിജയം സിദ്ധിക്കുന്നതാണ്. ആരും സംവത്സരങ്ങൾക്കുമുമ്പു ഞാൻ ഇംഗ്ലണ്ടിൽനിന്ന് ഇന്ത്യയിലേക്ക് അനുകമ്പയെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നതായ ഒരു സന്ദേശമയച്ചു. ഇന്നു ഇന്ത്യയിൽപെച്ച് “അഭിഷ്ടസാധ്യത്തിലുള്ള വിശ്വാസം” എന്ന അടയാളവാക്യമാണ് ഞാൻ നൽകുന്നത്. ഒരു പുതിയ ജീവിതത്തിന്റെ ലക്ഷ്യങ്ങളെ പ്രേരണകളും എല്ലാ ഭാഗത്തും ഞാൻ കാണുന്നു. വിദ്യാഭ്യാസം നിങ്ങൾക്ക് ആകാംക്ഷകളെ ഉണ്ടാക്കിത്തീർത്തിരിക്കുന്നു. ശ്രേതരമായും ഉന്നതതരമായുമുള്ള വിദ്യാഭ്യാസത്താൽ നിങ്ങൾക്ക് ഏതരവും ഉന്നതതരവുമായ അഭിലാഷങ്ങൾ ഉണ്ടാകാവുന്നതാണ്. ഇന്ത്യയിലെ വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ അഭിപ്രവേശിക്കായി എന്റെ ഗവൺമെന്റുജനറൽ വലിയ സംഖ്യകൾ വിനിയോഗിക്കുന്നതാണെന്നു എന്റെ ആജ്ഞാപ്രകാരം ദർശിയിൽപെച്ച് പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യേണ്ടതായല്ലോ. വ്യവസായത്തിലും കൃഷിയിലും ജീവിതത്തിലെ മറ്റു പ്രവൃത്തിമാറ്റങ്ങളിലും ഇതരരാജ്യക്കാരോടു കി

ടനിലുക്കുന്നതിന്ന് ശക്തിയുള്ളവരായ രാജഭക്തന്മാരും പുരസ്കൃതപ
ത്തോടുകൂടിയവരും പ്രയോജനമുള്ളവരുമായ പൗരന്മാരെ ജനിപ്പി
ക്കത്തക്കവണ്ണമുള്ള അനേകം സ്കൂളുകളും കോളേജുകളും അവിടവി
ടെയായി രാജ്യത്തിന്റെ നാനാഭാഗങ്ങളിലും സ്ഥാപിക്കേണമെ
ന്നാണ് എന്റെ ആഗ്രഹം. അറിവിന്റെ പ്രചാരത്താൽ എ
ന്റെ ഇന്ത്യൻപ്രജകളുടെ ഭവനങ്ങൾ ശോഭനങ്ങളാകയും അവ
രുടെ പ്രയത്നങ്ങൾ ഉത്സാഹപ്രദങ്ങളാകയും അതോടുകൂടി ഉന്നതത
രമായ വിചാരം, സുഖം, ആരോഗ്യം മുതലായി ഏല്പാവകയും ഉ
ണ്ടാകയും ചെയ്യേണമെന്നും ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു. വിദ്യാഭ്യാ
സത്താലാണ് എന്റെ ആഗ്രഹം സാധിക്കുന്നത്. ഇന്ത്യയിലെ
വിദ്യാഭ്യാസകാര്യം എന്റെ ഹൃദയത്തിന്നു ഏറ്റവും സമീപത്തായി
രിക്കുന്നതാണ്. എന്റെ നേക്കും എന്റെ കുടുംബത്തിന്റെ നേ
ക്കും നിങ്ങൾക്കുള്ള ഭക്ത്യാദരങ്ങളെപ്പറ്റിയും, ഗ്രേറ്റ് ബ്രിട്ടനും ഇ
ന്ത്യയും തമ്മിലുള്ള ഐക്യമത്വബന്ധങ്ങളെ ബലപ്പെടുത്തേണമെ
ന്നുള്ള നിങ്ങളുടെ ആഗ്രഹത്തെക്കുറിച്ചും ബ്രിട്ടീഷുഭരണത്തിൻകീ
ഴിൽ നിങ്ങൾ അനുഭവിക്കുന്ന ഗുണങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചുള്ള നി
ങ്ങളുടെ അഭിനന്ദനങ്ങളെപ്പറ്റിയുമുള്ള സുനിശ്ചിത വചനങ്ങൾ
എനിക്ക് ചാരിതാർത്ഥ്യജനകങ്ങളായിരിക്കുന്നു. നിങ്ങളുടെ ഭക്തിപൂ
ർവ്വമായ മംഗളപത്രത്തിനായി ഞാൻ നിങ്ങൾക്കു വന്ദനം പ
റയുന്നു.”

തിരുമേനിയുടെ ഈ പ്രസംഗം ബങ്കാളികളെ എന്നുമാത്ര
മല്ല, ഇന്ത്യക്കാരെ ഒട്ടുക്കും എത്രമാത്രം സന്തോഷഭരിതരാക്കിത്ത
ർത്തിട്ടുണ്ടെന്നും ഇന്ത്യൻ പ്രജകളുടെ ഭാവിശ്രേയസ്സിനെ നിശ്ചി
തമായി ആശംസിക്കുന്ന അവിടുത്തെ ഈ പ്രസംഗംകൊ
ണ്ടാകാവുന്ന ഗുണം എത്രമാത്രമുണ്ടെന്നും ഭാവിഫലങ്ങളാൽ നി
യപ്പെടുത്തുന്നതാണ് ഉത്തമം. തിരുമേനികളുടേനേരേ ബങ്കാളി
പ്രകാണിച്ച രാജഭക്തി നിസ്പൃദ്ധമായ വിധത്തിലായിരുന്നു. കല്ക്ക
ത്താപട്ടണം ഏതുപ്രകാരമൊക്കെയാണ് അലങ്കരിച്ച് ആഡംബ
രങ്ങളാൽ മോടികൂട്ടപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതെന്നും ഏതെല്ലാം വിധത്തിലാണ് ഭീ
മാവലികളാൽ പ്രശോഭിക്കപ്പെട്ടിരുന്നതെന്നും മറ്റും വിവരിക്ക

നന്തിനു ശ്രമിക്കേണ്ടുന്നതായ അവശ്യമില്ല. കല്പത്തെയിൽ രണ്ടു പേർ തമ്മിൽ കണ്ടുമുട്ടിയാൽ ചക്രവർത്തിതിരുമനസ്സിലെ സൗശി ല്യാദി ഗുണങ്ങളേയും ഇന്ത്യക്കാരായ പ്രജകളോടു അവിടുത്തേക്കു ുള നിഷ്കപടമായ പ്രേമത്തേയും പററിയുള്ള സംസാരമേ കേൾപ്പാ ന്നതായിരുന്നുള്ളൂ. അരാജകസംഘക്കാരാൽ ആക്രമിക്കപ്പെട്ട ക ല്പത്താനഗരക്കാരുടേ പ്രകൃതത്തിൽ ഇത്ര പെട്ടെന്നുണ്ടായ ഈ മാ ററമാണ് ഏവർക്കും അജ്ഞേയമായി തോന്നുന്നത്.

തിരുമേനികൾ ജനവരി 8ാംനു തികളാല കല്പത്താനഗരം വിട്ടു ബോമ്പായിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. കല്പത്താനഗരിയിലെഴുന്ന ുളുപോളുണ്ടായ ചമൽക്കാരങ്ങളൊക്കെ മടങ്ങിയെഴുന്നള്ളത്തിനു മുന്നായിരുന്നു. മടക്കത്തിൽ പിൻസെപ്പററാട്ട് എന്ന ദിക്കിൽ എഴുന്നള്ളത്തേത്തിയപ്പോൾ ബെങ്കാൾ നിയമനിർമ്മാണ സഭക്കാ രുടെപകയായി ഒരു മംഗളപത്രം സമർപ്പിക്കപ്പെടുകയുണ്ടായി. ഈ മംഗളപത്രത്തിനു ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് കല്പിച്ചു കൊടു ത്ത മറുപടി താഴെ ചേർക്കുന്നു.

തിരുമനസ്സിലെ മറുപടി.

“നിങ്ങളുടെ മംഗളപത്രത്തിലടങ്ങിയിട്ടുള്ള വാക്കുകൾ ചക്രവ ര്ത്തിനിയുടേയും എൻറയും ഹൃദയങ്ങളിൽ അഗാധമായി പതി ണ്തിരിക്കുന്നു. അവ നിരർത്ഥകങ്ങളായ വാക്കുകളല്ല. ഞങ്ങൾ ഇ വിടെ എത്തിയപ്പോൾ ഞങ്ങൾക്കു നല്കപ്പെട്ട ഉത്സാഹപൂർവ്വമായ സ്വാഗതത്താലെന്നപോലേ കല്പത്തെയിലും ചുറ്റുമുള്ള പ്രദേശങ്ങ ുളിലുമുള്ള എല്ലാ സ്ഥലങ്ങളിലും എല്ലാ വർഗ്ഗക്കാരും ഞങ്ങളേ ആദരി ച്ചു പ്രകടിപ്പിച്ച വാത്സല്യചിഹ്നങ്ങളാലും അവ പൂർണ്ണമായും ഭൃശ്ര മായവിധത്തിലും തെളിയിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഇക്കഴിഞ്ഞ എട്ടു ദിവസത്തെ ഉത്സാഹകരങ്ങളായ അനുഭവങ്ങളെ ഞങ്ങൾ ജീവി ച്ചിരിക്കുന്നകാലം മുഴുവൻ ചാരിതാർത്ഥ്യത്തോടും ഹൃദയവികാരങ്ങളോ ടുംകൂടി കാർമ്മിക്കുന്നതാണ്. ഞങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ ഈ പ്രധാനപ ട്തണത്തിലെത്തിയപ്പോൾ നിങ്ങൾ നല്കിയ ഹൃദയപൂർവ്വമായ സ്വാ ഗതവും ഈ സംസ്ഥാനത്തിലെ നാനാഭാഗങ്ങളിൽനിന്നും തങ്ങളു

ടെ രാജഭക്തിയെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നതിനായി കൂടിയിരുന്ന, ക്ഷമ യോടുകൂടിയവരും ആദ്യചിത്തമാരുമായ ജനങ്ങളുടെ കാഴ്ചയും ഞ ണ്ടൾ അനുസ്മരിക്കുന്നതാണ്. ഭക്തിവാത്സല്യാദികളുടെ ഈ പ റമേയുള്ള തെളിവുകൾ പുഷ്പാത്തരേന്ത്യ മുഴുവനുമുള്ള ജനങ്ങളുടെ വിചാരഗതികളെ പ്രതിഫലിപ്പിക്കുകയാണ് ചെയ്യുന്നതെന്നു നി ണ്ടളുടെ മംഗളപത്രത്തിൽ കാണിച്ചിട്ടുള്ള സുനിശ്ചിതവചനങ്ങ ളാൽ ഞാൻ സന്തുഷ്ടനായിരിക്കുന്നു. ഞങ്ങളുടെ സന്ദർശനത്തെ ആഘോഷിക്കുന്നതിനായി വിജയപുഷ്പം ഒരുക്കുകയും നടത്തുക യും ചെയ്തിട്ടുള്ള രമണീയങ്ങളായ കാഴ്ചകളേയും ശോഭനങ്ങളായ പ്രദർശനങ്ങളേയും ഞങ്ങൾ ഒരിക്കലും മറക്കുന്നതല്ല. ഞങ്ങളുമാ യി വിട്ടുപിരിയുന്നതു സംബന്ധിച്ചുള്ള സംഭാവനയായി ബങ്കാള ത്തിലെ ജനങ്ങൾ ഞങ്ങൾക്കു അപരിമിതമായ സ്നേഹവും കൃത ജ്ഞതയും നല്കിയിരിക്കുന്നു. ഞങ്ങളും ഞങ്ങളുടെ സന്താനങ്ങളും ഇ തിനേക്കാൾ വിലയേറിയതായി ഗണിക്കുന്ന യാതൊന്നും രാജ്ഞി ക്കും എനിക്കും നിങ്ങളോടു ചോദിക്കാനില്ലെന്നു ഉറപ്പായി വിശ്വ സിച്ചുകൊള്ളുവിൻ. അവർ ഒരു അനന്യമായ കർമ്മംബന്ധത്താ യി സൂക്ഷിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ഞങ്ങൾ അതിനെ കൊണ്ടുപോ കുന്നു. ഞങ്ങളെ സ്വാഗതം ചെയ്യുന്നതിനും നിങ്ങളുടെയിടയി ൽ സ്വഭവനത്തിലെന്നപോലെയുള്ള സുഖവും സന്തോഷവും ഞ ണ്ടൾക്കു തോന്നിക്കുന്നതിനും നിങ്ങൾ ചെയ്തിട്ടുള്ള എല്ലാ ശ്രമ ണ്ടൾക്കായുമുള്ള ഞങ്ങളുടെ കൃതജ്ഞതയെ വേണ്ടപോലെ പ്രകാശി പ്പിക്കുന്നതിന്നു നിവൃത്തിയില്ലാത്തവിധം ഞങ്ങളുടെ ഏദയങ്ങൾ വികാരങ്ങളെക്കൊണ്ടു നിറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. നിങ്ങൾക്കു മംഗ ളും പറയുന്നതോടുകൂടി, ബങ്കാളത്തിലെ നാനാജാതിമതസ്കരായ എന്റെ സകല പ്രജകളും, അനുകമ്പയാലും സഹോദരസ്നേ ഹത്താലും ബന്ധിക്കപ്പെട്ട, ഈശ്വര കാരുണ്യത്തോടുകൂടി, അവരു ളെ പൊതുവായ സന്തുഷ്ടിയുടേയും സംതൃപ്തിയുടേയും ക്ഷേമത്തി നേർറയും അഭിവൃദ്ധിക്കായി എല്ലാശ്ലോഷം പ്രയത്നിച്ചു കാണുന്നതി ന്നായി ഞാൻ ഏദയപുഷ്പം പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊള്ളുന്നു.”

തിരുമേനികളുടെ കല്പത്താസന്ദർശനം വളരേ വിജയമായി കലാശിച്ചുവെന്നും ചക്രവർത്തിതിരുമേനികൾക്ക് കല്പത്തക്കാരുടെ

നേരേ അത്യന്തം പ്രീതി ജനിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും ഈ പ്രസംഗത്തിൽ നിന്ന് അറിയാവുന്നതാണല്ലോ.

രാജഭവതിമാർ കല്പത്തെയിൽ നിന്നുള്ള മടക്കംയാത്രയിൽ ജനവരി 9-ാംനു ചൊവ്വാഴ്ച നാഗപ്പുരിൽ ഇറങ്ങി, അവിടുത്തെ കോട്ട സന്ദർശിക്കുകയും 10-ാംനു ബുധനാഴ്ച പന്ത്രണ്ടു മണിക്ക് ബോമ്പായി പട്ടണത്തിൽ വണ്ടിയിറങ്ങുകയും ചെയ്തു. തിരുമേനികൾ ബോമ്പായിൽ എത്തുന്നതിന്ന് അരമണിക്കൂർ മുമ്പായി ഗവണ്ണർജനറൽ പ്രത്യേകവണ്ടിയിൽ അവിടെ എത്തിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഹാഡ്വിച്ച് പ്രഭുവും ബോമ്പായി ഗവണ്ണർ സേർ. ക്ലാർക്കും തിരുമേനികളേ തീവണ്ടിയാപ്പീസിൽനിന്നെത്തിരേന്ന് അപ്പോളോബന്തറിപ്പേക്ക് ഒരു ഫോഷയാത്രയായി കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോയി. ഇന്ത്യ വിടുന്നതിനുമുമ്പായി തിരുമേനികളെ ഒരു നോക്കുകൂടി കാണണമെന്ന വിചാരത്തിനാൽ രാജവീഥിയുടെ ഈ വശവും ജനങ്ങൾ തിക്കിത്തിരക്കിക്കൂടിയിരുന്നു. തിരുമേനികളുടെ എഴുന്നെള്ളത്ത് അപ്പോളോബന്തറിൽ എത്തിയപ്പോൾ ബോമ്പായി സംസ്ഥാന നിയമനിർമ്മാണ സഭക്കാരുടെവകയായി ഒരു മംഗളപത്രം തിരുമേനികൾക്ക് സമർപ്പിച്ചു. ഈ മംഗളപത്രത്തിന് താഴെ പറയും പ്രകാരമുള്ള ഒരു മറുപടി, തിരുമേനി കല്പിച്ചു കൊടുത്തു.

തിരുമനസ്സിലെ മറുപടി.

“ബോമ്പായി സംസ്ഥാനത്തിലേ ജനങ്ങളുടെ വകയായി നിങ്ങൾ സമർപ്പിച്ചിട്ടുള്ള മംഗളപത്രത്തിൽ അടങ്ങിയ ബഹുമാനദായ സൂചകങ്ങളായ ആശംസകൾക്ക്, ചക്രവർത്തിനിക്കും എനിക്കും വണ്ടി ഞാൻ നിർവ്വ്യാജമായി വന്ദനം പറഞ്ഞുകൊള്ളുന്നു. നിങ്ങളുടെ തലസ്ഥാനനഗരിയിൽ ഞങ്ങൾ എത്തിയപ്പോൾ ഞങ്ങൾക്കുവേണ്ടിചെയ്ത ഹൃദയപൂർവ്വമായ സ്വാഗതം; കഴിഞ്ഞ അഞ്ചു ചക്രവർത്തിമാരുടെ യാത്രയിൽ എല്ലാ ദിക്കിലും പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ട മനപ്പൂർവ്വമായ രാജഭക്തിപ്രദർശനത്തിന്റെ ഭാവിസൂചകമായിരുന്നു. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ ഹൃദയംഗമമായ നിങ്ങളുടെ ആശീർവാദമംഗള

വാക്കുകൾ സന്തോഷസന്തപസമിശ്രമായ മനോവികാരങ്ങളോടു കൂടിയാണ് ഞങ്ങൾ കേട്ടിട്ടുള്ളത്. ഈ ആഗമനത്തിൽ ഇന്ത്യക്കുണ്ടാകാനിടയുള്ളതായ ഗുണങ്ങളെപ്പറ്റിയുള്ള നിങ്ങളുടെ ആശംസനീയമായ ദീപ്തദർശിതം, ഞങ്ങളുടെ ഹൃദയത്തിലുള്ള ആന്തരമായ അഭിലാഷം, സ്ഥലമായി പരിണമിച്ചതുകൊണ്ട് ഞങ്ങൾ അത്യധികം കൃതജ്ഞതയുള്ളവരായിരിക്കുന്നു. ഇന്ത്യയിലെ വിശ്വസ്ഥരായ പ്രജകളുടെ ഇടയിൽ കരിക്കൽകൂടി വരുവാൻ സംഗതിയായത് എനിക്ക് പരമാനന്ദപ്രദമായിരിക്കുന്നു. ജനങ്ങൾക്ക് ആത്മീകമായിത്തീർന്നിട്ടുണ്ടെന്നു ഞങ്ങൾ വിചാരിക്കുന്ന ഞങ്ങളുടെ നേർക്കുള്ള നിഷ്കളങ്കമായ സ്നേഹംകൊണ്ടും ഭക്തികൊണ്ടും ചക്രവർത്തിനി മഹാരാജനിയുടേയും എൻറയും മനസ്സ് വാചാമഗോചരമായ നിലയിൽ അലിഞ്ഞുപോയിരിക്കുന്നു. ആഘോഷപ്രദമായി കഴിഞ്ഞുകൂടിയ ഈ ആചകളിൽ ഞങ്ങൾക്കുണ്ടായ കരോറ വ്യസനകാരണം ഈ രാജ്യത്തു കുറേകൂടി താമസിക്കുവാൻ കഴിയാതിരുന്നതും, പുരാതനമായ മദ്രാശിസംസ്ഥാനത്തേയും, ഞങ്ങൾക്ക് ഒരുദയ്കപ്പുരസ്സുമായ സൽക്കാരംചെയ്യാൻ ഒരുങ്ങിയ അനവധി നാട്ടുരാജാക്കന്മാരുടെ രാജ്യങ്ങളേയും സന്ദർശിക്കുവാൻ സാധിക്കാതിരുന്നതുംതന്നെയാണ്. സൂക്ഷ്മാലോചനയുടേയും സ്നേഹജന്യമായ ബഹുമാനത്തിന്റേയും ഫലമായി സർവ്വപ്രകാരേണ സന്തോഷകരമാക്കിത്തീർത്ത ഇവിടുത്തെ പ്രവാസത്തിന്റെ ശാശ്വത സ്മരണ, ഞങ്ങൾ ഇന്ത്യയുടെ കരവിട്ടു പോകുമ്പോൾ ഞങ്ങളെ അനുഗമിക്കുന്നതാണ്. ഞങ്ങളുടെ ആഗമനം, ദൈവകൃപയാൽ ഈ വലിയ ഭൂഖണ്ഡത്തിലെ ജനങ്ങൾക്ക് പൊതുവിൽ ഐശ്വര്യം വർദ്ധിച്ചുവരുന്നതിന്നു സംഗതിയാകുമാറാകട്ടെ. ഭൂലോകത്തിന്റെ ഇതരഭാഗങ്ങളിലുള്ള നമ്മുടെ അനവധിലക്ഷ്യം പ്രജകളുടെ എന്തെങ്കിലും പോലെതന്നെ നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായവും നന്മയും എല്ലായ്പ്പോഴും ഏനിക്ക് ഏറ്റവും പ്രിയപ്പെട്ടവയായിരിക്കുന്നതാണ്. ഞങ്ങൾക്ക് അത്രത്തോളം ഏകാഭിപ്രായമായി നിഷ്കളങ്കഹൃദയത്തോടുകൂടിചെയ്യുന്ന സഹാഗതത്തിൽ എല്ലാ ജാതിമതസ്ഥന്മാരും ഒന്നായി യോജിച്ചു എന്നറിവാൻനിടവന്നതു എനിക്ക് ഏറ്റവും ചാരിതാർത്ഥ്യജനക

മായ ഒരു സംഗതിയാകുന്നു. അതേ ഐക്യതയും യോജിപ്പും മേലി
ലും നിങ്ങളുടെ ഗാർഹസ്ഥ്യമായും സാമൂഹ്യമായും ഉള്ള നിത്യജീവിത
സംബന്ധങ്ങളിലും ഉണ്ടായിരിക്കുവാൻ പാടുള്ളതല്ലയോ? ഇതു സാ
ധിക്കുന്നപക്ഷം ആയതു ഞങ്ങളുടെ ഇന്ത്യാസന്ദർശനത്തിന്റെ
ഭാഗ്യപരിണാമമായിരിക്കുന്നതാണ്. ഞങ്ങളുടെ ഗമനാഗമനസ
ന്ദർശങ്ങളിൽ അത്യന്തം സ്നേഹത്തോടുകൂടി ഞങ്ങളെ അഭിവാദ്യംചെ
യ്ക്കു ബോധായിലെ പ്രതിനിധികളായ നിങ്ങളുടെ കൈവശം, ഇ
ന്ത്യാസാമ്രാജ്യത്തിനു സ്നേഹപൂർണ്ണമായ സ്വസ്തി പറയുന്നതായ
ഈ സന്ദർശത്തെ ഏല്പിച്ചുകൊള്ളുന്നു. ഇന്ത്യാസാമ്രാജ്യത്തിന്റെ
ക്ഷേമം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും അതിനു ഐശ്വര്യവും സമാധാ
നവും നിലനിർത്തിക്കൊണ്ടുപോരുന്നതിനും മനുഷ്യവുമായി ചെയ്യു
ന്ന പരിശ്രമങ്ങളിൽ നമ്മെയും നമ്മുടെ പിന്തുടർച്ചക്കാരെയും സർവ്വ
ശക്തനായ ദൈവം തുണക്കട്ടെ.”

ഈ പ്രസംഗാനന്തരം ഉച്ചക്ക് ഒരു മണി സമയമായപ്പോ
ൾ തിരുമേനികളും പരിവാരങ്ങളും ‘മേദീന’ എന്ന കപ്പലിൽ ക
യറി സന്ധ്യമയക്കത്തോടുകൂടി ബോമ്പായി ബന്തർ വിട്ടു ഇംഗ്ല
ണ്ടിലേക്കുള്ള യാത്രയായി. 1911 ഡിസെമ്പ്ര 2-ാംനു തിരുമേനി
കൾ ഇന്ത്യയിൽ കപ്പലിറങ്ങിയ മുതൽ 1912 ജനുവരി 10-ാംനു ഇ
ന്ത്യയിൽ നിന്നുള്ള പ്രയാണംവരെ നടന്ന സംഭവങ്ങൾ ഇന്ത്യാ
ചരിത്രത്തിൽ സ്മരണീയമായ ഘട്ടങ്ങളെയാണ് കുറിക്കുന്നത്.
ഈ സന്ദർശനം കുറെ ക്ഷണത്തിൽ പൂർവ്വസാന്നിദ്ധ്യവെന്നു തോ
ന്നുമെങ്കിലും ഈ സന്ദർശനഫലം ദിനംപ്രതി അധികമധികമായി
ഇന്ത്യക്കാർക്ക് അനുഭവിപ്പാനിടവരുമെന്നു ആശംസിക്കാം. ചക്ര
വർത്തിതിരുമനസ്സിലെ ഇന്ത്യാസന്ദർശനത്തെപ്പറ്റിയും പട്ടാഭിഷേ
കകർമ്മങ്ങളെപ്പറ്റിയും അവിടുത്തെക്കണ്ടായിട്ടുള്ള അഭിപ്രായം ക
പിമൂലം ബോമ്പായിപട്ടണം വിടുന്നതിന്നു മുമ്പായി അവിടുത്തെ
പ്രധാനമന്ത്രിയായ മിസ്റ്റർ ആസ്ക്വിത്തിനെ അറിയിച്ചിരിക്കുന്നു.
ആ കമ്പിപർത്തമാനത്തിന്റെ ഒരു തജ്ജിമ താഴേകൊടുക്കുന്നു. രാജ
ഭവതിമാരുടെ എഴുന്നള്ളത്തും പട്ടാഭിഷേകകർമ്മവും അഭൂതപൂർവ്വമാ
യ ആഘോഷങ്ങളോടുകൂടി എപ്രകാരം പൂർവ്വസാന്നിദ്ധ്യവെന്ന്
ജോജ്ജ് ചക്രവർത്തി തിരുമേനിയുടെ തിരുമുഖത്തിൽനിന്നു പുറപ്പെ
ട്ട അഭിപ്രായങ്ങളിൽ പരമായ ഒരു അഭിപ്രായം ഇന്ത്യക്കാർ ആ
വശപ്പെടുന്നതല്ലെന്ന് തീച്ചയാണല്ലോ.

തിരുമേനി പ്രധാനമന്ത്രിക്കയച്ച സന്ദേശം.

“ഞങ്ങൾ ഇന്ത്യയിലേക്കു പുറപ്പെട്ടപ്പോൾ ഉണ്ടായിരുന്ന പ്രതീക്ഷയുടെ പരമാവധിവരേയും സാധിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നും, ബോബെ, ദൽഹി, കൽക്കത്ത എന്നു മാത്രമല്ല ചക്രവർത്തിനിയും നാമും സഞ്ചരിച്ചിരുന്ന മറ്റൊല്ലാ സ്ഥലങ്ങളിലും ഞങ്ങളുടെ യാത്ര സുപ്രസ്താശയേയും അധികരിച്ച നിലയിൽ സുമംഗളമായി പത്ത് വസാനിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നും, പരസ്യമായും രഹസ്യമായും ഉള്ള എല്ലാ വഴികളിൽനിന്നും ഒരുപോലെ അറിയുന്നതിന്നിടയായ വിവരം ഇന്ത്യയിൽനിന്നു മടങ്ങുന്നതിന്നു മുമ്പായിതന്നെ നമ്മുടെ ഗവണ്മെന്റിന്റെ നേതാവായിരിക്കുന്ന നിങ്ങളെ അറിയിക്കുന്നതു നിങ്ങൾക്കു സന്തോഷജനകമായിരിക്കുമെന്നു നാം ദൃഢമായി വിശ്വസിക്കുന്നു. നിഷ്കളങ്കമായ സ്നേഹത്തോടും ഉത്സാഹത്തോടുംകൂടി ഞങ്ങളെ എതിരേല്ക്കുന്നതിൽ ഇന്ത്യയിലെ നാനാജാതിമതസ്ഥരായ എല്ലാവരും ഏകോപിച്ചിരിക്കുന്നു എന്ന് പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതാണ്”.

ദൽഹി ദർപ്പാറിന്നുണ്ടായ ആ മഹത്വം, വൈസറായിയുടേയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കീഴിലുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടേയും, അക്ഷീണപരിശ്രമത്താൽ വളരെ ഭംഗിയായി നിർവ്വഹിക്കപ്പെട്ടതു, ആലോചനാപുരസ്സരമായും വിവേകപൂർവ്വമായും ഉള്ള ചട്ടവട്ടങ്ങളുടെഫലംതന്നെയാണ്.

ഞങ്ങൾ വൈസറോയിയെ സന്ദർശിച്ച സന്തോഷാവസരങ്ങളിൽ ഞങ്ങളുടെ സൗകര്യത്തിന്നും ഉല്ലാസത്തിന്നുംവേണ്ടി എന്തും ചെയ്യുന്നതിന്നു കൽക്കത്തയിലുള്ള എല്ലാവരും യോജിച്ചു ഏകയോഗമായി കൂടിയിരുന്നു. ഇന്ത്യാസന്ദർശനാവസരത്തിങ്കൽ നമ്മുടെ ഹൃദയത്തിൽ പ്രധാനമായി സ്ഥിതിചെയ്തിരുന്ന ആഗ്രഹം പരിപൂർണ്ണമായി സഫലീകരിക്കത്തക്കവണ്ണം നമുക്കും ഇംഗ്ലാണ്ടിലുള്ള നമ്മുടെ പ്രജകൾക്കും തമ്മിൽ ഗാഢമായ വിശ്വാസമുണ്ടുവെച്ചു നാം ഏറ്റവും സന്തോഷിക്കുന്നു. ഞങ്ങളുടെ സന്ദർശനം ഇന്ത്യക്കും ബ്രിട്ടീഷ് സാമ്രാജ്യത്തിന്നും പൊതുവിലും നിരന്തരമായ ശുഭാഭിമാനങ്ങൾ ഉളവാക്കുന്നതായി കാലാന്തരത്തിൽ കാണപ്പെടുന്നു എങ്കിൽ നമ്മുടെ ഈ ചാരിതാർത്ഥ്യം പൂർവാധികം വർദ്ധിക്കുന്നതുമായിരിക്കും.

ജോർജ്ജ് പട്ടാഭിഷേകം.

മലയാളജില്ലയിലെ ആഘോഷങ്ങൾ.

1911 ഡിസെമ്പ്ര.

മലയാളജില്ലയിലെ പട്ടാഭിഷേകാഘോഷങ്ങൾ.

കോഴിക്കോട്.

പ്രാരംഭദേശ.

ജോജ്ജ് ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലെ പട്ടാഭിഷേകം 1911 ഡിസെമ്പർ 12-ാം-നു
ദേർ ഹിയിൽപ്പെട്ടു കോണ്ടാട്ടുന്നതുപോലെതന്നെയല്ലെങ്കിലും, ഇന്ത്യയിലെ എല്ലാ പട്ട
ണങ്ങളിലും നഗരങ്ങളിലും ഗ്രാമങ്ങളിലും പാർത്തുവരുന്ന ജനങ്ങൾ, ഭീപാവലി, ഷോ
കയാത്ര മുതലായ ആഘോഷങ്ങളോടുകൂടി ഈ ശുഭസന്ദർഭത്തെ യഥാശക്തി കൊണ്ടു
ഭജിക്കുന്നതെന്നും ഇന്ത്യഗവർണ്ണമെന്റിനോടായിരുന്ന അഭിപ്രായം മദിരാശിഗവർണ്ണമെന്റി
ന്റെ ഹിപ്പ പ്രത്യേക ഉപദേശങ്ങളോടുകൂടി 1911 സപ്തംബർ മാസം ആദ്യത്തിൽ ഒരു
ഗവർണ്ണമെന്റിനായി പ്രസിദ്ധം ചെയ്തു. ഈ ഗവർണ്ണമെന്റിനെയുടെ ചുരുക്കം (1) ഡി
സെമ്പർ 7-ാം-നു മുതൽ 12-ാം-നു കൂടി 6 ദിവസം പട്ടാഭിഷേകം പ്രമാണിച്ച് എല്ലാ പ
ല്ലികൾ ആചരിക്കുകയും കല്ലറദിവസമായിരിക്കുമെന്നും, (2) ഈ സംസ്ഥാനത്തിലെ എ
ല്ലാ ജില്ലകളിലേയും തലസ്ഥാനനഗരത്തിലും, ഡിവിഷ്യൻ, താലൂക്ക് ഇവിടങ്ങളിലെ
ഹെഡ് ക്വാർട്ടറിലും നിവൃത്തിയുള്ളതോളം എല്ലാ ഗ്രാമങ്ങളിലും വെച്ച് ഡിസെമ്പർ
12-ാം-നു ഉച്ചക്ക് രാജകീയവിജംബരം വായിപ്പാനും ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലെ മഹാ
യാപനം പ്രദർശിപ്പിച്ചാനും ചട്ടം ചെയ്യണമെന്നും (3) ജില്ലാതലസ്ഥാനനഗരത്തിലും,
താലൂക്കുപക്ഷം എല്ലാ ഡിവിഷ്യന്റെയും ഹെഡ് ക്വാർട്ടറിൽപ്പെട്ടും റീഡ് യാംപണ്ണം
ഭരോ മണ്ണാർ കൂടി വിജംബരം വായിക്കുകയും അതാതു പ്രദേശനിവാസികൾക്കാക്കി
പ്രിയം ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സുകൊണ്ടോ, ഇന്ത്യഗവർണ്ണമെന്റിന്റെ അവർകളോ റദ്ദ്
ജമതിയും ഈ അവസരത്തിൽ നൽകിത്തന്നെങ്കിൽ ആയതു പ്രസിദ്ധമാക്കുകയും വേ
ണമെന്നും (4) പൊതുജനങ്ങളോട് ഉത്സാഹത്താൽ അഗതികൾക്കു ഭക്ഷണം കൊടുക്കു
ക, ഭീപാവലികൾ വെക്കുക, വിദ്യാർത്ഥികളെ സൽക്കരിക്കുക, പട്ടാഭിഷേകപ്രശസ്തരോ
രങ്ങൾ ചൊല്ലുക, ഷോകയാത്രകൾ ചെയ്യുക, കരിമരുന്നപ്രയോഗങ്ങൾ മുതലായ വി
നോദങ്ങൾക്ക് എപ്പോഴും ചെയ്യുക, ദേവാലയങ്ങളിൽ പ്രാർത്ഥനകൾ നടത്തുക മുതലായ ആ
ഘോഷങ്ങൾ എല്ലാ പ്രദേശത്തിൽവെച്ചും ഉണ്ടാക്കുന്നതു ഗവർണ്ണമെന്റിനു രൂപീകൃതം
നും ഇതിവേക്കായി എല്ലാ ജില്ലാഭരണാധികാരികളും അവരുടെ സഹായികളും കഴിയു

ന്ന ഉത്സാഹമൊക്കെ ചെയ്യേണ്ടതാണെന്നും മറുമായിരുന്നു. ഈ ഗവൺമെന്റ് ഏകദേശം നാസരിച്ച് വേണ്ടപ്പെട്ട ഏല്പാടുകൾ ചെയ്യാനായി ഒരു

പൊതുജനയോഗം

1911 സപ്തംബർ 16-ാംനു കൊഴിക്കോട്ട് ടൗൺ ഹാളിൽവെച്ച് തെക്കേ മലയാ. ഡി സ്ട്രിക്റ്റ് ജസ്റ്റി മിസ്റ്റർ എ. എജിങ്ങ്ടന്റെ അദ്ധ്യക്ഷതയിൽ കൂടി. ഈ യോഗത്തിലേക്കായി മലയാളജില്ലയുടെ നാനാ ഭാഗത്തുനിന്നും വളരെ മാന്യന്മാർ എത്തിച്ചേർന്നിരുന്നു. പട്ടാഭിഷേകശേഷം സന്ദർശിച്ചിരുന്നവരിൽ കോഴിക്കോട്ടുവെച്ച് കൊണ്ടുവന്നുവെക്കേണ്ടതാണെന്നും, ആ ശേഷങ്ങളിൽ പ്രധാനമായവ, അഗതികൾക്ക് ഭക്ഷണം കൊടുക്കൽ, സ്കൂളുകളെ സജ്ജമാക്കൽ, ലീപാവലിപ്രദാനം, കരിമരുന്നുപ്രയോഗം ഇവകളായിരിക്കണമെന്നും ഈ യോഗത്തിൽ തീർച്ചയാക്കി. സാമൂതിരിപ്പാട് തമ്പുരാനവർകൾ തുടങ്ങി എണ്ണരിലധികം മാന്യന്മാർ അടങ്ങിയ ഒരു ജനറൽ കമ്മിറ്റിയെയും, താഴെ പറയുന്ന മാന്യന്മാരടങ്ങിയ ഒരു കൗൺസിലിനെയും ഈ സഭയിൽവെച്ചുതന്നെ നിശ്ചയിച്ചു.

മിസ്റ്റർ ജെ. ക്രിസ്റ്റി—പ്രസിഡെണ്ട്.

ഹെഡ് ക്വാർട്ടർ ഡിപ്യൂട്ടി കലക്ടർ—വൈസ് പ്രസിഡെണ്ട്.

ഒ. കൃഷ്ണൻ അവർകൾ—സെക്രട്ടറി.

ജി. സെക്കറിയാ അവർകൾ—ചാൻസലർ.

പി. കെ. കുട്ടുണ്ണിരാജാവവർകൾ, 2. കെ. സി. ശ്രീ വീരരാജൻ രാജാവവർകൾ, 3. മിസ്റ്റർ ജെ. ജി. ഫാസൻ, 4. റാവു ബഹദൂർ മിസ്റ്റർ ജി. ടി. വഴിസ്സ്, 5. മിസ്റ്റർ ഡബ്ലിയു. ഒ. റൈറ്റ്, 6. ഡോക്ടർ ഡബ്ലിയു. സ്റ്റോക്സ്, 7. മിസ്റ്റർ കെ. ലാങ്ങ്ലി, 8. ബി. കമ്മരൻനായരവർകൾ, 9. ഖാൻ ബഹദൂർ മുത്തുക്കോയതണ്ടൻ സാഹിബ് ബഹദൂർ, 10. കെ. പി. രാമൻ മേനോൻ അവർകൾ, 11. സി. എം. രാമചന്ദ്രൻ മൂപ്പൻ അവർകൾ, 12. പി. രാമൻ മേനോൻ അവർകൾ, 13. എം. എസ്. രാമയ്യരവർകൾ, 14. രാമദാസ് റഞ്ചോർദാസ് അവർകൾ, 15. ബി. വി. ഇമ്പിച്ചാമദ് സാഹിബ് ബഹദൂർ, 16. മിസ്റ്റർ ഡബ്ലിയു. ഇ. ഹോർ, 17. ടി. കെ. കുണ്ണൻ അവർകൾ, 18. റായസി അമർചന്ത് അവർകൾ, 19. മിസ്റ്റർ ആർ. എം. ലഫ്റ്റ്സ്, 20. മിസ്റ്റർ ടി. ആർ. ഗ്രീൻ, 21. പി. കൃഷ്ണൻ അവർകൾ, 22. പി. സി. രാജ അവർകൾ, 23. റാവു സാഹിബ് എസ്. വൈത്തിനാഥ അയ്യരവർകൾ, 24. പി. എ. കൃഷ്ണമേനോൻ അവർകൾ. 25. ഡോക്ടർ രാമവാരിയർ അവർകൾ. 26. എ. രാജരാമ അയ്യരവർകൾ മുതലായവർ—മെമ്പർമാർ.

ഈ സഭയിൽവെച്ചുതന്നെ ദരിദ്രാശിസംസ്ഥാനക്കാരുടെ വകയായി ഭർഹിയിൽ വെച്ചു ചക്രവർത്തിതിരുമേനിക്കു സമർപ്പിക്കുവാൻ നിശ്ചയിച്ച മംഗളപത്രത്തിന്റെ കരടു പട്ടിക വായിച്ചു പാസ്സാക്കി. സഭയിൽവെച്ചു ധനശേഖരപട്ടിക തയ്യാറാക്കിയപ്പോൾ സാമൂതിരിപ്പാട് തമ്പുരാൻ 1000 ക. ഈ ഫണ്ടിലേക്കു കൊടുക്കുമെന്നു വാഗ്ദത്തം ചെയ്തതായ വിവരം അവിടുത്തെ പ്രതിനിധി അറിയിച്ചു.

കായ് നിവൃ ഹണകമ്മിറ്റി.

ഈ കമ്മിറ്റിയുടെ ഒരു യോഗം കൂടി താഴെ പറയുന്ന പ്രത്യേക കമ്മിറ്റിമെമ്പർമാരെ നിശ്ചയിച്ചു.

ധനശേഖരകമ്മിറ്റി. മെമ്പർസ് 1. ജെ. ജി. ഫക്തസൻ, 2. ഹെഡ് ക്വാർട്ടർ ഡിപ്യൂട്ടി കലക്ടർ, 3. ഒ. കൃഷ്ണൻ, 4. പി. എ. കൃഷ്ണമേനോൻ, 5. കൂറുജി അർഡേഷർ, 6. കെ. കുഞ്ഞുമ്മട്കോയ സാഹിബ്, 7. എം. കുഞ്ഞുമ്മട്സാഹിബ്.

സിക്രട്ടറി: മിസ്റ്റർ സി. എം. രാരിച്ചൻ മൂപ്പൻ.

സ്റ്റാക്കുകളുടെ സപ്ലൈകമ്മിറ്റി. മെമ്പർസ് 1. പി. കെ. കുട്ടുണ്ണി രാജാ, 2. ടി. എം. അപ്പ നെടുങ്ങാടി, 3. പി. രാമൻ മേനോൻ, 4. മഞ്ചേരി എസ്. രാമയ്യർ, 5. ബി. വി. ഇമ്പിയാമത്ത് സാഹിബ്, 6. ഡബ്ല്യു. ഇ. ഹോർ, 7. എ. രാജരാമയ്യർ, 8. ഖാൻ ബഹദൂർ മുത്തുകോയ തങ്ങൾ സാഹിബ്, 9. റാവു ബഹദൂർ ജി. ടി. വഴിസ്, 10. ഡി. ഗണപതിറാവു, 11. ആർ. എം. ലക്ഷ്മണീസ്. 12. ഫാദർ കവലിയർ, 13. പി. ജി. വാണി അയ്യർ ഇ പരം കോൺവെന്ഷിലേയും, ബി. ജി. എം. ഗറസ് സ്കൂളിലേയും ഹെഡ്മിസ്റ്റർമാരും.

സിക്രട്ടറിമാർ: 1. റാവു സാഹിബ് മിസ്റ്റർ എസ്. വൈത്തിനാഥ അയ്യർ
2. മിസ്റ്റർ പി. വി. കുറുവില.

കായികാഭ്യാസവിനോദകമ്മിറ്റി. മെമ്പർസ് 1. ഇ. ജെ. റൗളണ്ട്സൻ, 2. എൽ ബ്രൂസ്, 3. ജെ. ജി. ഫക്തസൻ, 4. ഒ. റൈറ്റ്, 5. ഡബ്ല്യു. ഇ. ഹോർ, 6. എ. രാജരാമയ്യർ, 7. ഒ. കൃഷ്ണൻ, 8. ജി. സങ്കേരിയ, 9. എ. വി. ഗോവിന്ദമേനോൻ, 10. സി. എം. രാരിച്ചൻ മൂപ്പൻ, 11. റാവു സാഹിബ് എസ്. വൈത്തിനാഥയ്യർ.

സിക്രട്ടറി: മിസ്റ്റർ ജെ. ജി. ഫക്തസൻ.

അഗതികൾക്കു ഭക്ഷണം കൊടുപ്പാനുള്ള കമ്മിറ്റി. 1. ഹെഡ് ക്വാർട്ടർ ഡിപ്യൂട്ടി കലക്ടർ, മെമ്പർസ് 2. റാവുബഹദൂർ എസ്. രാമകൃഷ്ണ അയ്യർ, 3. ജി. ടി. വഴിസ്, 4. ബി. കമ്മാരൻ നായർ, 5. പി. സോമസുന്ദരം ചെട്ടിയാർ, 6. സി. എം. രാരിച്ചൻ മൂപ്പൻ, 7. ഒ. കൃഷ്ണൻ, 8. ഇ. ജെ. റൗളണ്ട്സൻ, 9. റാമിസി അമർചന്ത്, 10. എം. കുഞ്ഞുമ്മട് സാഹിബ്, 11. കെ. സി. ശ്രീധീരരായൻ രാജാ, 12. ടി. ആർ. ഗ്രീൻ, 13. ആർ. എം. ലക്ഷ്മണീസ്, 14. ബി. വി. ഇമ്പിയാമത്ത് സാഹിബ്.

സിക്രട്ടറി: മിസ്റ്റർ കെ. പി. രാമൻ മേനോൻ.

ആസ്വത്രികളിലെ രോഗികൾക്കു ഭക്ഷണം കൊടുപ്പാനുള്ള കമ്മിറ്റി. മെമ്പർസ് 1. കാപ്പൻ ചിക്ക്കേസ്, 2. ഡാക്ടർ വാരിയർ, 3. ഡോക്ടർ മുഗാ സേററ്.

സിക്രട്ടറി: ഡോക്ടർ സ്റ്റോക്സ്.

പന്തലും പട്ടണവും വിതാനിക്കുന്ന കമ്മിറ്റി. മെമ്പർസ് 1. ജെ. ക്രിസ്റ്റി, 2. എ. കാമ്പൽ, 3. കെ. ലാങ്ങേലി, 4. വി. രാമൻ മേനോൻ, 5. പി. എ. കൃഷ്ണമേനോൻ, 6. കെ. പി. രാമൻ മേനോൻ, 7. പി. കൃഷ്ണൻ, 8. ടി. ആർ. ഗ്രീൻ, 9. ഖാൻ ബഹദൂർ മുത്തുകോയ തങ്ങൾ സാഹിബ്, 10. ബി. വി. ഇമ്പിച്ചൻ മദ് സാഹിബ് ഇവരും ഹെഡ്ക്വാർട്ടർ ഡിപ്പ്യൂട്ടികളെങ്കിലും.

സിക്രട്ടറി: മിസ്റ്റർ ഒ. കൃഷ്ണൻ

കരിമരുന്നപ്രയോഗകമ്മിറ്റി. മെമ്പർസ് 1. എൽ. ബ്രൂസ്, 2. ഡോക്ടർ സ്റ്റോക്സ്, 3. ജി. ഫത്ത് സൻ, 4. സി. വി. നാരായണമേനോൻ, 5. കെ. എ. ശിവരാമ അയ്യർ.

സിക്രട്ടറി: മിസ്റ്റർ ജി. സക്കേറിയ.

ദീപാവലി കമ്മിറ്റി. മെമ്പർസ് 1. എ. കേമ്പൽ, 2. ഒ. റൈറ്റ്, 3. കെ. ലാങ്ങേലി, 4. ഖാൻ ബഹദൂർ മുത്തുകോയതങ്ങൾ സാഹിബ്. 5. ജി. സക്കേറിയ, 6. ടി. കെ. കൃഷ്ണൻ ഇവരും ഹെഡ്ക്വാർട്ടർ ഡിപ്പ്യൂട്ടികളെങ്കിലും.

സിക്രട്ടറി: മിസ്റ്റർ കെ. എ. ശിവരാമയ്യർ.

ഘോഷയാത്ര കമ്മിറ്റി. മെമ്പർസ് 1. കെ. പി. രാമൻ മേനോൻ, 2. ഒ. കൃഷ്ണൻ, 3. സി. എം. രാമചന്ദ്രൻ മൂപ്പൻ, 4. ഡോക്ടർ വാരിയർ, 5. പി. കെ. കുട്ടുണ്ണി രാജാ, 6. മണ്ണിലെടത്തിൽ നായർ, 7. ഖാൻ ബഹദൂർ മുത്തുകോയ തങ്ങൾ സാഹിബ്, 8. പി. വിശ്വനാഥയ്യർ.

സിക്രട്ടറി മിസ്റ്റർ: ടി. കെ. കൃഷ്ണൻ.

സംഭാവനകൾ.

പല മാസങ്ങൾക്കുമുമ്പായി 5000 ഉറപ്പികളോടും കോഴിക്കോട്ടിലെ ആശുപത്രിയുടെ കയുള്ള ഫണ്ടിലേക്കു സംഭാവനയെടുത്തുവെന്നു വാഗ്ദത്തം ചെയ്തതും അതിൽ അധിക ഭാഗവും പിരിച്ചെടുക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. വിശേഷവിധിയായി

(1) കമ്മിറ്റിക്കാൽ തോന്നുന്ന വല്ല മത്സരപരീക്ഷകളും നടത്തി അതിൽ ജയിക്കുന്നവർക്ക് 50 ക. സമ്മാനം കൊടുക്കാമെന്നു നിലമ്പൂർ വലിയ തിരുമുല്ലാടവർകളും.

2. ദർപ്പാർ സ്മാരകമായി കുറിച്ചിറക്കേണ്ടുന്നതിനെ ഒരു മാപ്പിള സ്കൂൾ സ്ഥാപകാമേന് എം. കുഞ്ഞുമ്മദ് സാഹിബ് ബഹദൂർ.

(3) ആയിരത്തിലധികം ഉറപ്പികൾ ചെലവിട്ട അഗതികൾക്കു ഈ മുൻസിപ്പൽ ലിറ്റിക്കുള്ളിൽ പലദിക്കിലും വെച്ച് ഭക്ഷണം കൊടുക്കുന്ന കാര്യം താൻ നടത്തിക്കൊള്ളുമെന്നു പി. സോമസുന്ദരംചെട്ടിയാരവർകളും.

(4) 101 കതിന തന്റെ വകയായി പട്ടാഭിഷേകദിവസം പൊട്ടിച്ചുകൊള്ളുമെന്നു മിസ്റ്റർ ഒ. പി. ഗോപാലൻ നായരും.

(5) ഭാസ്കരപ്പിള്ളിയിലെ ശാഗികളെയും എല്ലാ മാപ്പിളവില്പാതകളെയും സകല

രിക്കുന്നതിനുള്ള ചെലവുകൾ താൻ വഹിച്ചുകൊള്ളാമെന്നു ഖാൻ ബഹദൂർ മുത്തുക്കോ
യരങ്ങൾ അപർകളും.

(6) പഞ്ചമസ്തർവിദ്യാർത്ഥികളെ സല്ലരിപ്പാൻ താൻ ഒരുക്കമാണെന്നു മിസ്റ്റർ
പി. ടി. രാമനും.

(7) സാമൂതിരിപ്പാടുതമ്പുരാനവർകളുടെവക സംഭാവനയായി അയച്ച 1000 ക.
വിദ്യാർത്ഥിസല്ലാരത്തിന്നു ഉപയോഗമാക്കുന്നതിന്നു വിരോധമില്ലെന്നു തിരുമനസ്സുകൊ
ണ്ടും കമ്മിറിക്കാരെ മുൻകൂട്ടി അറിയിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു.

ഡിസെമ്പ്ര 6-ാം നം

ഡിസെമ്പ്ര 6-ാം നം ബുധനാഴ്ച സാമൂതിരിപ്പാടുതമ്പുരാന്റെ എഴുന്നള്ളത്തോടു
കൂടിത്തന്നെ കോഴിക്കോട്ടു ദർബാർമഹാസ്വയത്തിന്റെ ആരംഭമായെന്നു പറയാം. സാ
മൂതിരിപ്പാടുതമ്പുരാനും പരിവാരങ്ങളും 4½ മണിക്കു കോഴിക്കോട്ടു വണ്ടിയിറങ്ങിയപ്പോ
ൾ കതിനവെടികൾ മുഴങ്ങിത്തുടങ്ങി. തിരുമനസ്സിനെ എതിരേല്പാനായി റെയിൽവെ
സ്റ്റേഷനിൽ കോഴിക്കോട്ടു പ്രമാണപ്പെട്ട മിക്കവരും എത്തിച്ചേർന്നിരുന്നു. അവിടുത്തെ
കുറുപ്പുകിട്ടിയതിന്നുശേഷം കോഴിക്കോട്ടേക്കുള്ള എഴുന്നള്ളത്ത് ഇത് ഒന്നാമത്തെ
പ്രാവശ്യമാകയാൽ അവിടുത്തെ ഒട്ടോഴിയാതെയുള്ള കുടിയാന്മാരും ആശ്രിതന്മാരും വ
ളരെ ആഘോഷത്തോടുകൂടിയ ഒരു സ്വാഗതമാണ് അവിടുത്തേക്കു കൊടുത്തതു. ചാ
ലപ്പറം കോവിലകത്തേക്കു എഴുന്നള്ളത്തു പോകേണ്ടുന്ന മാർഗ്ഗമൊക്കെ തോരണങ്ങളു
ലും മറ്റും അലങ്കരിക്കപ്പെടുകയും അസംഖ്യം ജനങ്ങൾ മാർഗ്ഗങ്ങളിൽ തിക്കിത്തിരക്കി
ടുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ദർബാർ പ്രമാണിച്ചു ഹജൂരിന് ഏറ്റവും അടുത്ത മാ
നാഞ്ചിറമൈതാനത്തിൽ 1800 കയോളം ചെലവിട്ടു വളരെ വലിപ്പത്തിൽ കെട്ടിയു
ണ്ടാക്കി മോഹനമായവിധത്തിൽ അലങ്കരിച്ചിരുന്ന ദർബാർപന്തലിന്മേൽനിന്നും തെരു
വീഥികളിലുള്ള വലിയ എടുപ്പുകളൽനിന്നും കൊടിക്കറകൾ പാറിക്കൊണ്ടിരുന്നു. വലി
യങ്ങാടിയിലും മുട്ടായിത്തെരുവിലും വിതാനങ്ങളാലും കലവാഴകളാലും മോടിക്രട്ടാത്ത
ഒരു പീടികയോ എടുപ്പോ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ആകപ്പാടെ നോക്കുന്നതായാൽ, ദർബാ
ർമഹാസ്വയത്തിന്റെ “അത്താഴ്”ദിവസം ഡിസെമ്പ്ര 6-ാം നം ബുധനാഴ്ചയായിരുന്നു
വെന്നുതന്നെ പറയാം.

ഡിസെമ്പ്ര 7-ാം നം

ദർബാർ പ്രമാണിച്ചു കോഴിക്കോട്ടുവെച്ചു നടത്താൻ നിശ്ചയിച്ച ആഘോഷങ്ങ
ലാക്കെ ഒരു ദിവസംകൊണ്ടു കഴിച്ചുകൂട്ടുവാൻ പ്രയാസമാണെന്നു കാണുകയാൽ കമ്മി
റിക്കാർ ബുദ്ധിപൂർവ്വമായി ഓരോ കൃത്യങ്ങൾ മുൻകൂട്ടിത്തന്നെ നിവ്വഹിച്ചുകൊണ്ട്
ദർബാർ ഉത്സവം ഇടമുറിയാതെ 7-ാം നം മുതൽ 12-ാം നം വരെ കൊണ്ടാടുവാൻ ധാരാളം
വകയുണ്ടായി. ചക്രവർത്തിയും പട്ടമഹികിയും ദർക്കിപട്ടണപ്രവേശം കഴിച്ച ദിവസ
മായ ഡിസെമ്പ്ര 7-ാം നം കോഴിക്കോട്ടുവെച്ച് ഒരു ഘോഷയാത്ര വേണമെന്നു നിശ്ചയി
ച്ചതിന്നനുസരിച്ച് അന്നു വൈകുന്നേരം 6 മണിക്കുമുമ്പായി കലശ്ശർസാസ്തുവർകളും സാ
മൂതിരിപ്പാടുതമ്പുരാനവർകളും ദർബാർപന്തലിൽ എത്തിച്ചേർന്നു. ഏതാണ്ട് ഒരു പതി

നായിരത്തോളം പുരുഷാരം അപ്പോഴേക്ക് മൈതാനത്തിലും പന്തലിലുമായി സമവൃത്തിയിൽ ചിതറുന്നു. കോഴിക്കോട്ടുള്ള മിക്ക പൗരന്മാരും അന്നവിടെ എത്തിച്ചേർന്നിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഞാണിന്മേൽക്കുളിയും കുരിക്കന്മാരുടെ അഭ്യാസവും കാണികളെ സന്തോഷിപ്പിച്ചു. പട്ടം കെട്ടിച്ച ആറു ആനകളെ അണിയാതിരിക്കാൻ നിർത്തിച്ച് ജോജ്ജ് ചക്രവർത്തിയുടെയും മേരി മഹാരാജ്ഞിയുടെയും വലിയ മരയാപടങ്ങൾ രണ്ടാനകളുടെ പുറത്തു കയറ്റി ആലവട്ടം, വെഞ്ചാമര, വെങ്കോററക്കുട മുതലായതുകൾക്കും പലവിധമായ വാദ്യഘോഷങ്ങൾക്കും കൂടിയാണ് പന്തലിൽനിന്നു ഘോഷയാത്ര പുറപ്പെട്ടത്. മാനാഞ്ചിറയുടെ ചുറ്റും കമാനം കെട്ടി മുന്നണിയിൽ ഭീപാവലികൾ നിരത്തിയതു സ്വർണ്ണകാന്തിയോടു കൂടിയ മണികൾപോലെ ശോഭിച്ചിരുന്നു. ഈ ഭീപാവലികളും ഘോഷയാത്ര കൂപയോഗിച്ച പന്തലും ഒക്കെകൂടി ഘോഷയാത്ര ബഹു ഘോഷമാക്കി. ദർബാർപന്തലിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ട ഈ ഘോഷയാത്ര മദിരാശിബേക്ക് നിരത്തിൽക്കൂടി പോയി നേരേ പടിഞ്ഞാറോട്ട് തിരിഞ്ഞ് കടപ്പുറത്തു എത്തിച്ചേരുകയും കടപ്പുറംനിരത്തിന്മേൽക്കൂടി വലിയങ്ങാടിനിരത്തിൽ കടന്നു ഒടുവിൽ മുറായിത്തെരുവഴിയായി ദർബാർപന്തലിൽ മടങ്ങിച്ചേരുകയും ചെയ്തു. ഈ യാത്ര ആരംഭിച്ച അദ്ധ്യക്ഷനായ നമ്പൂതിരി ഇടക്കിടയിൽ ബാണം, മത്താപ്പു, പൂക്കുറു മുതലായ മനോഹരങ്ങളായ കരിമരുന്നപ്രയോഗങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു. മുനിൽ കുതിരപ്പുറത്തു കയറിയിരുന്ന പോർബീസ് സബ്ജെക്ടർ മിസ്റ്റർ ചേക്കുവിന്റെ പിന്നിൽ ഒരു മൈൽ ദൂരത്തോളം ജനക്കൂട്ടം നടന്നിരുന്നുവെന്നു പറഞ്ഞാൽ അതിശയോക്തിയായിരുന്നതല്ല. ഈ പട്ടണപ്രദക്ഷിണം പ്രമാണിച്ച് ഘോഷയാത്ര പോകേണ്ടുന്ന നിരത്തുകളുടെ ഇരുവശവും ഉള്ള ഒട്ടുമിക്കയും എടുപ്പുകൾ വിതാനിച്ച് ഭീപാവലികളാൽ പ്രശോഭിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. മെസ്സർസ് കെ. പി. രാമൻമേനോൻ, ഒ. കൃഷ്ണൻ, രാമിച്ചൻ മൂപ്പൻ, ടി. കെ. കണ്ണൻ എം. ഗോപാലമേനോൻ, കുട്ടുണ്ണിത്തമ്പുരാൻ മുതലായവരാണ്, കോഴിക്കോട്ട് മുന്യാരിക്കുളം നടത്തപ്പെടാത്തതിലായിൽ മനോഹരവും അത്ഭുതകരവുമായ ഈ ഘോഷയാത്ര ഇത്രമേൽ വിജയമാക്കി അർപ്പാൻ ആദ്യചടങ്ങും പരിശ്രമിച്ചിരുന്നത്.

8.ാം നം- വെള്ളിയാഴ്ച.

വെള്ളിയാഴ്ചയായിരുന്നു “ഡിസ്ട്രിക്റ്റ് ഇൻടർ സ്കൂൾ സ്റ്റോട്ട്സ്” എന്ന കായിക പ്രോഗ്രാംവിനോദമേന്മയും നടത്തപ്പെട്ടിരുന്നതു. കോഴിക്കോട്, തലശ്ശേരി, പാലക്കാട് ഇവിടങ്ങളിലെ മിക്ക സ്കൂളുകളിലെയും വിദ്യാർത്ഥികൾ ഇതിൽ ചേർന്നു മത്സരിച്ചിരുന്നു. ഇതു വരക്കൽ മൈതാനിയിൽവെച്ചായിരുന്നു നടത്തപ്പെട്ടിരുന്നത്. ക്ഷണിക്കപ്പെട്ട യോഗ്യന്മാർക്കിരിക്കുവാൻ രണ്ടു പന്തലുകൾ പ്രത്യേകമായി കെട്ടിയുണ്ടാക്കിയിരുന്നു. എസ്. സ്കൂൾ ഹോട്ടൽ ഉടമസ്ഥന്മാരുടെ ഉത്സാഹത്താൽ ലമനെയ് സോഡ മുതലായ പാനീയങ്ങൾ ആവശ്യക്കാർക്കു സൗകര്യപോലെ കൊടുപ്പാൻ പ്രത്യേകം ഏർപ്പാടുകൾ ചെയ്തിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. വിജയികളായ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് കലക്ടറുടെ മദാമ്മ സമ്മാനങ്ങൾ കൊടുത്തു. ഈ പ്രായാമവിനോദത്തിൽ പങ്കുകൊള്ളുന്നവർക്കും അതു കാണാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവർക്കും വേണ്ടി ഒരു പ്രത്യേകതീവണ്ടി വെച്ചിട്ടുള്ള ഒരു വിശേഷവിധിയായിരുന്നു

9-ാം- ശനിയാഴ്ച.

ദർബാർകമ്മീറ്റിക്കാരുടെ നിശ്ചയപ്രകാരം അഗതികൾക്ക് അന്നഭാഗം ചെയ്യൽ ശനിയാഴ്ചയായിരുന്നു. ഈ അന്നഭാഗത്തിലേക്കുള്ള സകല ചെലവും മലബാർ നൽ കമ്പനി മാനേജർ സോമസുന്ദരംചെട്ടിയാരവർകളുടെ വകയായിരുന്നു. നായനാർക്കു സാമൂതിരികോളേജിൽവെച്ചും മറ്റുള്ളവർക്കു ഡിസ്ട്രിക്ടുകോടതിവളപ്പിൽവെച്ചുമായിരുന്നു ഭക്ഷണം കൊടുത്തിരുന്നത്. എല്ലാംകൂടി 55 ചാക്ക് അരിയിലധികം രണ്ടു ദിക്കിൽ നിന്നുമായി വെച്ചു ചോരണ്ടാക്കിയിരുന്നു. ചോരം, എരിശ്ശേരി, പപ്പടം, പഴം പായസം ഈവക വിഭവങ്ങളും പരക്കെ വിളമ്പി എത്തിപ്പിച്ചിരുന്നു. കോടതിവളപ്പിലെ ഒരുക്കങ്ങൾക്കായി കാരമ്പള്ളികുറുപ്പവർകൾ 100 നായനാരെ അയച്ചു സഹായിച്ചിരുന്നു. ഏതാനും പതിനായിരത്തിൽപരം അഗതികൾക്ക് ഈ ദിവസം സുഭിക്ഷമായ ഭക്ഷണം കിട്ടിയിരുന്നുവെന്നുതന്നെ പറയാം. കലശ്ശർ മുതൽ എല്ലാ വലിയ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും പ്രമാണപ്പെട്ട വകീൽമാരും നാട്ടുപ്രമാണികളും കച്ചവടക്കാരും എല്ലാം എന്തു കത്താശകൾ ചെയ്താനും സന്നദ്ധന്മാരായി അന്നഭാഗം ചെയ്യുന്ന ദിക്കിൽ സ്ഥാനിഹിതരായിരുന്നു.

10-ാം- ഞായറാഴ്ച.

ഞായറാഴ്ച മെയിൽവണ്ടിക്ക് ചിറക്കൽ കോവിലകത്തു വലിയ തമ്പുരാൻ അവർകളും എളയതമ്പുരാനവർകളും അകമ്പടിമാരും പരിവാരങ്ങളും വരക്കൽ സ്റ്റേഷനിൽ എത്തി വണ്ടിയിറങ്ങി ബ്രാത്തികളുടേതെല്ലാം പ്രത്യേകമായി ഏല്പിച്ചിരുന്ന ദിക്കിൽ പോയി താമസിച്ചു. പല മാനുഷന്മാരും തമ്പുരാക്കന്മാരെ സ്വാഗതംചെയ്തെന്നായി വരക്കൽ സ്റ്റേഷനിൽ മുൻകൂട്ടി എത്തിച്ചേർന്നിരുന്നു. അന്നത്തേദിവസം കോരമ്പോലോലിററൻ ക്ലബ്ബിൽവെച്ചു പട്ടാഭികേകം പ്രമാണിച്ചു യൂറോപ്യൻസമ്പ്രദായത്തിൽ അതിഭേദമായി ഒരു സുഹൃൽസമ്മേളനവും സജ്ജം കഴിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. ഭക്ഷണസാധനങ്ങളൊക്കെ സ്ഥലത്തെ എമ്പ്രസ്സ്വിക്ടോറിയ ഹോട്ടൽ ഉടമസ്ഥന്മാരായിരുന്നു ഒരുക്കിയിരുന്നത്. “ഡിന്നർ” (ഭക്ഷണം) രാത്രി 8½ മണിക്കു തുടങ്ങി 10½ മണിക്കുവസാനിച്ചു. ആകെ 30 മെമ്പർമാരോളം ഈ സമ്മേളനത്തിൽ പങ്കുകൊണ്ടു. ഹൈക്കോവകീൽ കെ. പി. രാമൻമനോനവർകളായിരുന്നു അഗ്രാസനാധിപത്യം വഹിച്ചത്. ക്ഷണാനന്തരം സാവുഭൗമനായ ജോജ് ചക്രവർത്തിതിരുമനസ്സിലെ നേരെ നാം വരവും രാജഭക്തിയോടെ വർത്തിക്കേണമെന്നും ബ്രിട്ടീഷുഗവൺമെന്റിന്റെ പ്രവേശനം വെണ്ടി ഇന്ത്യക്കാർക്കുണ്ടായിട്ടുള്ള ഗുണങ്ങൾ ഇന്നവയാണെന്നും മറ്റും പ്രതിപാദിച്ചു. വെണ്ടി അഗ്രാസനർ ചെയ്ത ഒരു വിശേഷമായ ഉപസംഹാരപ്രസംഗം, ബ്രിട്ടീഷുഗവൺമെന്റ് എന്നെന്നും ഇന്ത്യയിൽ നിലനില്ക്കട്ടേ എന്ന ആശംസയോടുകൂടി പൂർവ്വസാനിപ്പിച്ചു. ഇതിനെ പിൻതാങ്ങി വകീൽ മിസ്റ്റർ പി. എ. കൃഷ്ണമനോനവർകളും മുൻസിപ്പാൽ ചെയർമാൻ ഭയററി കൃഷ്ണനവർകളും സംസാരിച്ചു. ഇത്ര ഭേദമായ നിലയിൽ ഒരു സമ്മേളനം ക്ലബ്ബിൽവെച്ച് അടുത്ത കാലത്തൊന്നും ഉണ്ടായിട്ടില്ലെന്നു വ്യഖ്യാതമായി പറയാം.

ഞായറാഴ്ചദിവസംതന്നെ ജന്മിസഭയുടെ ഒരു വിശേഷാൽ യോഗം തലിയിൽ കോവിലകത്തുവെച്ചു കൂടി. സഭാസാമാജികന്മാരായി തെക്കും വടക്കുമുള്ള മലയാളത്തിൽനിന്നു മാനന്തവാടി പലരും സന്നിഹിതന്മാരായിരുന്നതിന്നു പുറമെ കോഴിക്കോട്ടു സ്ഥിരതാമസക്കാരായ അനവധി യോഗ്യന്മാരും സഭയെ അലങ്കരിച്ചിരുന്നു. കോഴിക്കോട് ഏറാർപ്പാട് തമ്പുരാൻ അവർകളാണ് അദ്ധ്യക്ഷസ്ഥാനം വഹിച്ചത്. ഇവരുടെ ഉദ്ദേശത്തെയും രാജഭവതികളുടെ കീരീടധാരണശുഭകർമ്മത്തിന്റെ ശ്രാദ്ധ്യതയെയും ബ്രിട്ടീഷുകരണം കൊണ്ടുണ്ടായിട്ടുള്ള നിരവധി ഗുണങ്ങളെയും വർണ്ണിച്ചുകൊണ്ട് അദ്ധ്യക്ഷൻ സരസമായ ഒരു പ്രസംഗം ചെയ്തു. ഹൈക്കോട്ടവകീൽ കെ. പി. രാമൻമേനോനവർകൾ, പുനശ്ശേരി നീലകണ്ഠശർമ്മ അവർകൾ, അമ്പ്രമോളി രാമമുണ്ണി വൈദ്യരവർകൾ, ദേശമംഗലത്തു നാരായണൻ നമ്പൂതിരിപ്പാടവർകൾ, ഇവരും രാജഭവതിമാരുടെ ജീവചരിത്രസംക്ഷേപത്തെയും ബ്രിട്ടീഷുകരണഗുണാതിശയത്തെയും എത്രയും ഭംഗിയായി ഉപന്യസിക്കുകയുണ്ടായി. അതിൽപിന്നെ യോഗ്യന്മാരായ ചില വിദ്വാന്മാരുടെ മംഗളാംശംസാകവനങ്ങൾ സഭയിൽവെച്ചു വായിക്കപ്പെടുകയുണ്ടായി. ജന്മിസഭയുടെ ഏതാദിശമായ മംഗളാംശംസ രാജഭവതികളെ കമ്പിമൂലം അറിയിക്കേണ്ടതാണെന്നു ഒരു പ്രസംഗരൂപേണ ചിറക്കൽ എളയതമ്പുരാനവർകൾ അഭിപ്രായപ്പെടുകയും അതുപ്രകാരംവേണമെന്നു സഭയിൽ തീച്ചയാക്കുകയും സഭ പിരിയുകയും ചെയ്തു.

11-ാം നമ്പർ തിങ്കളാഴ്ച.

കോട്ടയത്തു വലിയതമ്പുരാനവർകൾ തിങ്കളാഴ്ച മെയിലിന്ന് പരിവാരസമേതം കോഴിക്കോട്ടുവന്നിറങ്ങി. അവിടുത്തെ സ്വീകരിപ്പാനായി പല മാനന്തവാടി സ്നേഹനിൽ ഹാജരായിരുന്നു. വടക്കോട്ടുള്ള മേയിലിന്ന് വജ്രവനാട്ടുതമ്പുരാനവർകളും അവിടുത്തെ ഭാഗീനേയനായ എം. സി. കൃഷ്ണവർമ്മരാജാവവർകളും മറ്റും കോഴിക്കോട്ടുവന്നിറങ്ങി. ഇവരെ യഥാ യോഗ്യം എതിരേല്പാൻ ജനങ്ങൾവന്നു തിങ്ങികൂടിയിരുന്നു. ഒടുവിൽ ഇവരെ വളരെ ആഘോഷത്തോടെ എതിരേല്ക്കുകയും പ്രത്യേകം ഏർപ്പാടുത്തിയിരുന്ന പാർപ്പിടത്തിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകുകയും ചെയ്തു.

സ്റ്റാമ്പുകുട്ടികൾക്ക് സല്ക്കാരം.

തിങ്കളാഴ്ച രാവിലെയായിരുന്നു പട്ടാഭിഷേകം സംബന്ധിച്ച് കോഴിക്കോട്ടുള്ള സകല സ്കൂളുകളിലേയും വിദ്യാർത്ഥികൾക്കുള്ള സല്ക്കാരം. ഇതിനായി കമ്മിറ്റിക്കു 1,400 ക. നീക്കിവെച്ചിരുന്നു. 20 സ്ഥലങ്ങളിൽവെച്ചു സല്ക്കാരം ഉണ്ടായി. ലമേഡ്, മധുരനാരങ്ങ, ബിസ്കൂട്ട്, ലഡു മുതലായി പലേ സാധനങ്ങളും കുട്ടികൾക്കു തന്നെ കൈമാറപ്പെടുകയുണ്ടായി. മുൻസിപ്പാൽ പഞ്ചായത്തുകളിലെ വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും അവരുടെ മാതാപിതാക്കൾക്കും മുൻസിപ്പാൽ കൗൺസിലർ മിസ്റ്റർ പി. ടി. രാമൻവകയായി വലിയപെട്ടടം, ശങ്കരമപ്പേരി മുതലായ വിഭവങ്ങളോടുകൂടി അതികേമമായ ഒരു സദ്യയും മുൻ നിശ്ചയിച്ചുകാരം ഉണ്ടായി. ചെറുമക്കൾ, പഠയർ, കള്ളാടികൾ മുതലായവരുടെ സന്തുഷ്ടിക്കായുള്ള ഈ സദ്യക്കു വിജയവാൻ വക്കീൽ മിസ്റ്റർ എം. എസ്.

രഃമയ്യർ, മിസ്റ്റർ, വി. കൃഷ്ണമേനോൻ, മിസ്റ്റർ, രാരിച്ചൻ മുപ്പൻ മുതലായവരായിരുന്നു. അതി വിശേഷമായ ഈ സമയം കമ്മിറ്റിക്കാരുടെ വക പലഹാരം മുതലായതിന്നും പുറമേ ഓരോ പഞ്ചമബാലനും വട്ടാമ്പലായിൽ മിസ്റ്റർ ചോയിയെവേലുരുടെ പകയായി ഓരോ കട്ടിപ്പാവമുണ്ടു സമ്മാനവും ഉണ്ടായി.

കായികാഭ്യാസവിനോദങ്ങൾ.

പട്ടാഭിഷേകം സംബന്ധിച്ചു് തികച്ചൊക്കെ വരകൾ മൈതാനത്തുവെച്ച് കായികാഭ്യാസവിനോദങ്ങൾ നടത്തപ്പെട്ടു. ഈ സ്ഥലം കോഴിക്കോട്ടു് ഹജൂരിൽനിന്ന് പ്ര നാഴിക ദൂരത്തായാൽ അവിടേക്കു പോകുവാനായി 2½ മണിക്ക ഒരു പ്രത്യേകതീവണ്ടി കാടി. ഇതിൽ ചുരുങ്ങിയത് 1,500 ആളുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. മെസ്സർസ്സ് ഇമ്പിച്ചണ്ണിനായർ (സമ്പൂർണ്ണ), ഒ. കൃഷ്ണൻ (മുൻസിപ്പാൽ ചെയർമാൻ), കെ. എ. ശിവരാമയ്യർ (പക്ഷീ) മുതലായ യോഗ്യന്മാരെല്ലാം ഈ വണ്ടിക്കാണ് പോയത്. വരകൾ എത്തിയപ്പോൾ എത്രയോ വിസ്മയത്തോടെ മൈതാനത്തിന്റെ നാലുപുറവുമായി 5000 ത്തിൽ കറയാതെ ജനങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. കൂടിയവരിൽ സുപ്രധാനന്മാരായവർ ചായ, കപ്പി പലഹാരങ്ങൾ മുതലായതു വില്പനയായി എമ്പസ്സ് ഹോട്ടൽ ഉടമസ്ഥൻ, മിസ്റ്റർ പനങ്ങാടൻ ശങ്കു പ്രത്യേകം ഏല്പാടു ചെയ്തിരുന്നു. കടത്തനാട്ടു് എളയത്തമ്പുരാൻ, എ. കെ. ശങ്കരവർമ്മ തമ്പുരാൻ, മക്കട കൃഷ്ണവർമ്മ തമ്പുരാൻ, ഉദയവർമ്മ തമ്പുരാൻ, കൊല്ലങ്കോട് മാധവരാജാ എളയനമ്പിടി, കവളപ്പാറ മുപ്പിൽ നായർ, എളയനായർ, ചിറകൂർ രാമവർമ്മ 5-ാം രാജാ, (ബി-എ.) പുതിയകോവിലകത്തു കട്ടുണ്ണിത്തമ്പുരാൻ മുതൽ സാമൂതിരിരാജവംശത്തിലെ വളരെ തമ്പുരാക്കന്മാർ, കലക്ടർ മുതലായ വലിയ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ വകീലന്മാർ എന്നുവേണ്ട, മലയാളത്തിലെ നാനാഭാഗത്തിൽനിന്നും ഒർബാറിന്നു വന്നിരുന്ന പല യോഗ്യരും ഈ വിനോദങ്ങൾ കണ്ടു രസിക്കുവാൻ ഒത്തു ചേർന്നിരുന്നു. ശരിക്കു 3 മണിക്ക വിനോദങ്ങൾ തുടങ്ങി. നീണ്ടുപടി കത്തിച്ചാട്ടം, ഏകരംചാട്ടം, നീളംചാട്ടം ഇവ കഴിഞ്ഞശേഷം ചട്ടിയിൽ വെള്ളം നിറച്ചു തലയിൽവെച്ചു കാടി വെള്ളം അധികം നിലത്തു മറയാതെ മുറിയിൽ എത്തുന്നവർക്കു മത്സരസമ്മാനമായിരുന്നു. ഇതു കാണികൾക്കു ബഹു നേരംപോകുണ്ടാക്കി. പിന്നെ അര നാഴിക നീളം കാടി മുറിയിൽ എത്തുന്നവർക്കു സമ്മാനമായിരുന്നു. ഇതിൽ 1-ാം സമ്മാനം 8 ക. ഒരു വെള്ളപ്പട്ടാളക്കാരൻ കൊണ്ടുപോയി. പിന്നെ അഞ്ചു 5 ക. സമ്മാനം ഒരു വിദ്യാർത്ഥിക്കാണ് കിട്ടിയത്. 3 കക്ക് 3-ാമത് ഒരു സമ്മാനവും ഉണ്ടായിരുന്നു. പിന്നെ ഓരോ തടസ്ഥങ്ങൾ വെച്ചിട്ടുള്ളതെല്ലാം ചാടിയും വെള്ളത്തിൽ ഭ്രമിച്ചും പോരങ്ങൾ കടന്നും കാടി മുറിയിൽ എത്തുന്നവർക്കു മൂന്നു സമ്മാനമുണ്ടായിരുന്നു. അതിൽപിന്നെ ബഹു നേരംപോകുണ്ടാക്കിത്തീർത്തു ജടുക്കുകുതിരയെ ജീനിയില്ലാതെ കാടിച്ചു മുൻനില്ക്കുന്നവർക്കു മൂന്നു സമ്മാനമായിരുന്നു. ഇതിൽ ഒന്നാം സമ്മാനം അപ്പക്രട്ടമസ്ഥൻ സാമിയുടെ കുതിരയും രണ്ടാമത്തേതു പക്ഷിൽ മിസ്റ്റർ ബി. കമ്മാരമേനോന്റെ കുതിരയും മൂന്നാമത്തേതു ഗവണ്മെണ്ടുവകിൽ മിസ്റ്റർ അപ്പനെടുങ്ങാടിയുടെ കുതിരയുമാണ് സമ്പാദിച്ചത്. പിന്നീടുണ്ടായ ബഹു രസകരമായ നേരമ്പോക്ക് ഒരു ലക്ഷ്യത്തിൽകൂടി തള്ളിപ്പറത്തുക

നതിൽ ഓരോരുത്തൻ കാണിച്ച സാമർത്ഥ്യമായിരുന്നു. ഒടുവിൽ കമ്പുകയർ വലിക്കു യുണ്ടായി. ഇതിന്ന് ഓരോ ഭാഗത്ത് 8 ആളുകളായിരുന്നു. ഒന്നാമത് വെള്ളപ്പുട്ടാളവും ഉമേദാർപ്പട്ടാളവും തമ്മിൽ മത്സരിച്ചു. ഇതിൽ രണ്ടുപ്രാവശ്യവും വെള്ളപ്പുട്ടാളം ജയിച്ചു. പിന്നെ പോലീസ്സുകാരും സാർട്ടുകാരും തമ്മിലായിരുന്നു കയറുവലി നിശ്ചയിച്ചിരുന്നതു, പക്ഷേ സാർട്ടുകാരും വരാഞ്ഞതിനാൽ നാട്ടുപോലീസ്സുകാരും യൂറോപ്യൻ പോലീസ്സുകാരും മത്സരിക്കുവാൻ നിശ്ചയിച്ചു. ആദ്യത്തെ വലിയിൽ നാട്ടുകാരും രണ്ടാമത്തേതിൽ യൂറോപ്യന്മാരും ജയിക്കുകയാൽ മൂന്നാമതും വലിക്കേണ്ടിവരികയും അതിൽ നാട്ടുകാർക്കുതന്നെ വിജയം ലഭിക്കുകയും ചെയ്തു. പിന്നെ മാപ്പിളമാരും ഹിന്ദുക്കളും തമ്മിൽ മത്സരിച്ചു. ഇതിൽ രണ്ടുപ്രാവശ്യവും മാപ്പിളമാർ ജയിച്ചു. ഒടുവിൽ മാപ്പിളമാരും മുക്കുവരും തമ്മിൽ മത്സരിച്ചു. അപ്പോൾ മാപ്പിളമാർ നിശ്ശേഷം തോറ്റു. ആദ്യത്തെ വലിക്കുതന്നെ മുക്കുവർ മാപ്പിളമാരെ നിഷ്പ്രയാസേന വലിച്ചു തോല്പിച്ചു കളഞ്ഞു. കയറുവലിക്കെല്ലാം 16 ക.യാണ് ജയിച്ച ഭാഗക്കാർക്കു സമ്മാനം. ഇതോടുകൂടി വിനോദങ്ങൾ അവസാനിച്ചപ്പോൾ മുൻസിപ്പാൽ ചെയർമാൻ മിസ്റ്റർ ക്വീററി ക്രിസ്റ്റൻ, ഇവിടെ വലിയ ഒരു കച്ചവടക്കാരനായ മിസ്റ്റർ ഫർഗുസൺ മദാമ്മയോടു ഈ വിനോദത്തിൽ വിജയികളായവർക്കു സമ്മാനങ്ങൾ കൊടുപ്പാൻ ആവശ്യപ്പെടുകയും അതുപ്രകാരം മദാമ്മ സമ്മാനങ്ങൾ നൽകുകയും ചെയ്തു. പിന്നെ ചക്രവർത്തിക്കു ചിയെഴ്സ് വിളിച്ചുപറഞ്ഞു ജനങ്ങളിൽ അധികഭാഗവും രാത്രി 7 മണിക്കു കോഴിക്കോട്ടേക്കുള്ള പ്രത്യേകവണ്ടിയിൽ കയറി മടങ്ങിപ്പോരികയും ചെയ്തു.

ഡിസെമ്പ്ര 12-ാം-നു ചൊവ്വാഴ്ച.

ദേശ്വാര്.

ചൊവ്വാഴ്ച നേരം പുലർപ്പോൾതന്നെ കോഴിക്കോട് ആകുപ്പാടെ ഒന്നിച്ചുകിയിരുന്ന പരയാവുന്നതാണ്. ജനങ്ങൾ ഹജൂർകച്ചേരിഭാഗത്തേക്കും മൈതാനത്തിന്റെ ഭാഗത്തേക്കും വന്നു നിറയുവാൻ തുടങ്ങി. എട്ടാമ്പതു മണിയായപ്പോൾ ദേശ്വാര്പന്തലിലേക്കു മറായിത്തെരുവിൽകൂടി കടന്നുപോകുന്നതു പ്രയാസമെന്ന നിലയിലായി. ഡക്ടർബനി, കണ്ണൻ കമ്പിനി, നിക്കോളാസ്സ് കമ്പനി മുതലായ വിശേഷ ഷാപ്പുകളുടെ മുമ്പാകെ ആവക ഷാപ്പുകളിലെ ദേശ്വാര്പന്തലക്കാരുടെ കാണാൻ ജനങ്ങൾ തിരികെത്തീരുകയുണ്ടായി. മറ്റും വണ്ടികൾക്ക് കടന്നുപോകുവാൻ വളരെ പ്രയാസപ്പെട്ടനിലയിൽ ജനങ്ങൾ അത്ര അധികം കൂട്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. കോഴിക്കോട്ടുള്ള 76,000 ജനങ്ങൾക്കുപുറമെ മലയാളജില്ലയിലെ എല്ലാ പ്രമാണികളും കോഴിക്കോട്ടിലെത്തിച്ചേർന്നിരിക്കുകയാൽ അവരുടെ അകമ്പടിമാരായിവന്നവരും കോഴിക്കോട്ടിന്റെ അയൽപ്രദേശത്തുനിന്നു എത്തിച്ചേർന്നവരും ഒക്കെകൂടി ഉണ്ടാകുന്ന ജനസംഖ്യയിൽ അധികഭാഗവും ഹജൂരാപ്പീസ്സിലും ദേശ്വാര്പന്തലിലും അതിന്നു ചുറ്റുമായി വന്നു നിറഞ്ഞിരുന്നുവെന്നു പറയേണ്ടതില്ല. പന്ത്രണ്ടു, ഒരുരപ്പിക കൂലിക്കു കിട്ടിയിരുന്ന ജടുക്കുവണ്ടികൾക്കു 8 ക. മുതൽ 15 ക. വരെ വാടക ഈ ദിവസം കൊടുക്കേണ്ടിവന്നിട്ടുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞാൽ തന്നെ ഒരുപിധം പ്രമാണികളുടെ തിരക്കുകൾ ഊഹിക്കാമല്ലോ.

ദണ്ഡാർപ്പണവിനയത്തിൽ കടപ്പാൻ അനുവാദംകൊടുക്കപ്പെട്ടവർ മൂന്നു തരക്കാർ
 ണ്. ദണ്ഡാർപ്പണമെന്നും സാധാരണനാരെന്നും രണ്ടു തരംതിരിച്ചാണ് ക്ഷണനകത്തു
 കൾ അയച്ചത്. പിന്നെ ടിക്ടറുപ്രകാരം ഉള്ളിൽ കടപ്പാൻ വളരെ ചേക്ക് അനുവാ
 ദം കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. നാലയ്യായിരം ജനങ്ങൾക്കു സുഖമായിരിക്കത്തക്കസ്ഥിതിയിൽ കിഴ
 ക്കുപടിഞ്ഞാറായി വളരെ വലിപ്പത്തിൽ ഭംഗിയിൽ കെട്ടിയുണ്ടാക്കി കെട്ടുകയായി അ
 ലകരിക്കപ്പെട്ട ഈ പന്തലിൽ കിഴക്കുവശം ഒരു മണ്ഡപം കെട്ടിയുണ്ടാക്കി വിതാനിച്ചു
 ജേജ്ജ് ചക്രവർത്തിയുടെയും മേറി മഹാരാജ്ഞിയുടെയും ഓരോ വലിയ പടം തൂക്കി
 ആ മണ്ഡപത്തിനേൽ മാന്യ സ്ഥാനങ്ങളും വെച്ചിരുന്നു. യൂറോപ്യന്മാർ, യൂറോപ്യന്മാർ
 സ്ത്രീകൾ ഇങ്ങിനെ ഓരോ തരം തിരിച്ചു ഓരോ തരക്കാർക്കും പ്രത്യേകം ഇരിപ്പിടങ്ങൾ
 പന്തലിനുള്ളിലുണ്ടായിരുന്നു. പത്തുമണി കഴിഞ്ഞപ്പോഴേക്കു മണ്ഡപത്തിന്നു മുൻപു
 ശം ദണ്ഡാർപ്പണമായി ക്ഷണിക്കപ്പെട്ടവർക്കു ഇരിപ്പാൻ ഏർപ്പാടുകയായിരുന്ന ഇടങ്ങളൊ
 ശികെ ശേഷം ഹാജിയുള്ള സ്ഥലങ്ങൾ മുഴുവനും ക്ഷണിക്കപ്പെട്ടവരായും ഉള്ളിൽ കടപ്പാ
 നുള്ള അനുവാദംകൊടുക്കുക കിട്ടിയവരായും നിറയപ്പെട്ടിരുന്നു.

ദണ്ഡാർപ്പണം.

പരിനോന്നരമണിക്കു മുമ്പായി താഴെ പറയുന്ന ദണ്ഡാർപ്പണ ഹയ്യരാപ്പീസിൽ
 എത്തിച്ചേർന്നിട്ടുണ്ടായിരുന്നു.

മാലിഖാന വാങ്ങുന്ന രാജാക്കന്മാർ.

1. മ-രാ-രാ. കിഴക്കെ കോവിലകത്തു മാനവിക്രമരാജാ
 സാമൂതിരിപ്പാടു തമ്പുരാൻ അവർകൾ,
2. „ ഏറാർപ്പാടു തമ്പുരാൻ „
3. „ പടിഞ്ഞാറെ കോവിലകത്തു മാനവിക്രമകിട്ടുണ്ണിരാജാ
 മൂന്നാപ്പാടുതമ്പുരാൻ „
4. „ മാനവേദൻ എന്ന ചെറിയ അനുജൻരാജാ എടത്താപ്പാടുതമ്പുരാൻ „
5. „ മാനവിക്രമൻരാജാ നടുത്താപ്പാടുതമ്പുരാൻ „
6. „ ചിറക്കൽ കോവിലകത്തു ഉദയവർമ്മ വലിയരാജാ „
7. „ തേവണങ്ങേട്ടുകോവിലകത്തു ഉദയവർമ്മ വലിയരാജാ „
8. „ തേവണങ്ങേട്ടുകോവിലകത്തു ഉദയവർമ്മ ഏലയരാജാ „
9. „ കവിണിശ്ശേരികോവിലകത്തു രവിവർമ്മരാജാ „
10. „ അടിഞ്ഞില പടിഞ്ഞാറെകോവിലകത്തു കേരളവർമ്മരാജാ „
11. „ കോട്ടയത്തു തെക്കുകോവിലകത്തു വീരവർമ്മ വലിയരാജാ „
12. „ കിഴക്കുകോവിലകത്തു വീരവർമ്മരാജാ „
13. „ കടത്തനാട്ടു പോർച്ചുഗീസി രാമവർമ്മരാജാ „
14. „ എടവലത്തുകോവിലകത്തു വീരവർമ്മ എന്ന രവിവർമ്മരാജാ „
15. „ കുറുപ്പനാട് രാമമംഗലത്തുകോവിലകത്തു വീരവർമ്മരാജാ

16. മ.രാ.രാ ബേപ്പൂർ പുതിയകോവിലകത്തു രാമവർ വലിയരാജാ അചർകൾ
17. „ പനങ്ങാട്ടു കോവിലകത്തു ഗോദവർരാജാ „
18. „ മനയത്തുകോവിലകത്തു രാജരാജവർ വലിയരാജാ „
19. „ വലു പുതിയകോവിലകത്തു രാജരാജവർരാജാ പരപ്പനാട്ട് വലിയരാജാ „
20. „ വള്ളുവനാട് ആയിരനാഴികോവിലകത്തു ഉണ്ണികിടാവ് എന്നു നാമധേയമായവല്ലഭരാജാ „
21. „ മങ്കടകോവിലകത്തു ശ്രീവല്ലഭൻ എന്നു നാമധേയമായ വല്ലഭരാമരാജാ മൂന്നാംരാജാ „
22. „ മഞ്ചേരി പുത്തൻകോവിലകത്തു മാനവിക്രമതിരുമുല്ലാട് „
23. „ ഒന്നുകരയത്തുയിരത്തിൽതമ്പുരാൻ എന്നു നാമധേയമായ മണ്ണാർമല തമ്പുരാൻ „
24. „ പാലക്കാട് എളയല്ലൂനിടത്തിൽ ധർമ്മൻ „
25. „ നടുചിലെടത്തിൽ കേള അച്ഛൻ „
26. „ കിഴക്കേകോണിക്കൽ എടത്തിൽ കുട്ടികോമ്പി അച്ഛൻ „

മാലിഖാന ഇല്ലാത്ത രാജാക്കന്മാർ.

27. „ ചിറക്കുകോവിലകത്തു രാമവർ എളയരാജാ „
28. „ കോട്ടയത്തു തെക്കുകോവിലകത്തു ശങ്കരവർരാജാ (ഡി.സി.ജി. ബോഡ് മെമ്പർ) „
29. „ കടത്തനാട്ട് ആയഞ്ചേരികോവിലകത്തു ശങ്കരവർരാജാ „
30. „ കറമ്പനാട് മുതിരക്കുകോവിലകത്തു രാമവർ വലിയരാജാ „
31. „ കിഴക്കേകോവിലകത്തു രാമവർരാജാ „
32. „ കോഴിക്കോട്ടു പടിഞ്ഞാറുകോവിലകത്തു അനന്ദൻ കുഞ്ഞുണ്ണിതമ്പുരാൻ „
33. „ „ തമ്പാൻ തമ്പുരാൻ „
34. „ „ ഉണ്ണി അനന്ദൻ „
35. „ „ അമ്മാമൻ തമ്പുരാൻ „
36. „ കോഴിക്കോട്ട് പുതിയകോവിലകത്ത് കുട്ടുണ്ണിതമ്പുരാൻ „
37. „ „ ശ്രീ മാനവിക്രമൻ എന്ന കഞ്ഞിയേട്ടൻ തമ്പുരാൻ (ബേഞ്ച് മെമ്പർ) „
38. „ „ വീരരായൻ എന്ന അനന്ദൻ വലിയ തമ്പുരാൻ „
39. „ „ വലിയ കുട്ടുണ്ണിത്തമ്പുരാൻ „
40. „ കോട്ടക്കൽ കിഴക്കേകോവിലകത്തു വലിയ തമ്പുരാൻ „
41. „ „ മാനവിക്രമരാജാ „
42. „ „ ചെറിയേട്ടൻ തമ്പുരാൻ „
43. „ ബേപ്പൂർ നെടിയിലുകോവിലകത്തു രാജരാജവർ കൊച്ചുണ്ണിരാജാ „
44. „ കരിപ്പാൽ പുതിയകോവിലകത്തു രവിവർരാജാ „
45. „ വള്ളുവനാട് ആയിരനാഴികോവിലകത്തു ചെറുണ്ണി എന്ന വല്ലഭരാമരാജാ „

46. മ-രാ-രാ മങ്കട കോവിലകത്തു കേരളവർമ്മ രാജാ അ വർകൾ.
47. „ കൃഷ്ണവർമ്മരാജാ (ഡിസ്ട്രിക്റ്റ്ബോഡ് മെമ്പർ) „
48. „ കടന്നമണ്ണുകോവിലകത്തു വലിയ രാജാ „
49. „ അരിപ്രകോവിലകത്തു വലിയ രാജാ „
50. „ പാലക്കാട് നെല്ലിക്കുളംകൽ കൊമ്പി അച്ഛൻ „
51. „ വലിയകോണിക്കുളം കേളു അച്ഛൻ „
52. „ പുനത്തൂർ ഗോദേശങ്കര മൂന്നാംരാജാ „

രാജാക്കന്മാരല്ലാത്ത മാലിഖാനക്കാർ.

53. „ കവചപ്പാറ അപ്പക്കുട്ടനാണി മൂപ്പിൻ നായർ „
54. „ വല്ലഭൻ ചാത്തൻ മുത്തവർ എന്ന കൃഷ്ണൻ പയ്യോർമല കുത്താലിനായർ „
55. „ മണ്ണിലെടത്തിൽ ചാപ്പുണിനായർ „
56. „ രാമൻ എന്നു നാമധേയമായ കുതിരവട്ടത്തു വലിയ നായർ „
57. „ കരിങ്കുളംകൽ കണ്ണാണി എന്ന എടത്തിൽ വലിയ നായർ „
58. „ കാരിയാട്ട് പാലോളി എടത്തിൽ തച്ചോറമ്മൻ കണ്ണിഅനന്തൻ നമ്പ്യാർ „
59. „ കിഴക്കെടത്തിൽ കണ്ണിഅനന്തൻ എന്ന വലിയ നമ്പ്യാർ „
60. „ മീത്തങ്ങോട്ടു കുന്നമ്മൻ കണ്ണാണി നമ്പ്യാർ „
61. „ കാമ്പത്തു കണ്ണികൃഷ്ണൻ നമ്പ്യാർ „

ഗവണ്മെന്റിൽനിന്ന് മുമ്പു ബഹുമാനികൾ ലഭിച്ചവർ.

62. „ റാവുബഹദൂർ പി. ഐ. ചിന്നസ്വാമിപിള്ള „
63. „ „ മറ്റേർ ചാസവരമനോൻ „
64. „ „ എസ്. രാമകൃഷ്ണയ്യർ „
65. „ „ ജി. ടി. വർഗ്ഗീസ് „
66. „ „ സി. ഗോപാലൻ നായർ „
67. „ റാവുസിംഹാബ് കെ. കൃഷ്ണൻ „
68. „ „ എസ്. വൈത്തിനാഥയ്യർ „
69. „ „ എ. ചന്തു നമ്പ്യാർ „
70. „ ഖാൻ ബഹദൂർ കെ. ചെങ്കുട്ടി സാഹിബ് ബഹദൂർ „
71. „ „ പി. എം. മുത്തുകോയ തങ്ങൾ ബഹദൂർ „
72. „ ഖാൻ സാഹിബ് ജെ. മുഹിദ്ദീൻ പാഷാ സാഹിബ് ബഹദൂർ „

ഗവണ്മെന്റിൽനിന്ന് മുമ്പു ബഹുമാനസട്ടിഫിക്കററ് കിട്ടിട്ടുള്ളവർ.

73. മിസ്റ്റർ ഡെവിഡായി മാനക്സി
74. മ-രാ-രാ. മാണിക്കോണി കണ്ണിച്ചന്തു എന്ന കണ്ണമ്പുക്കുറുപ്പ് (കുറമ്പനാട്ട്) അ വർകൾ.

75. മ.രാ.രാ. കണ്ണശ്വേ രാമനാണി വലിയ നായർ (പാലക്കാട്) അവാർകൾ
76. „ മണ്ണാക്കാട്ട് കുന്നത്താടികൾ രാമനാണി മുപ്പിൽ നായർ (വയലാറുവനാട്) „
77. „ വേങ്ങയിൽ കഞ്ഞിരാമൻ നായനാർ „
78. „ കീഴേടത്ത് കൃഷ്ണമേനോൻ „
79. „ നെല്ലിശ്ശേരി സി. അനന്തനാരായണയ്യർ „
80. „ പള്ളിയിൽ ഉണ്ണികുട്ടികിടാവ് „
81. „ മുത്തേടത്ത് മല്ലിശ്ശേരി കുമ്പരൻ നമ്പൂതിരി „
82. „ കരളിക്കകത്തിൽ മുസ്സുകുട്ടി (വാണിയമ്പലം) „
83. „ പുതിയമാളികക്കൽ സെയ്ദ് അബൂബക്കർ ബീർ ഇമ്പിച്ചി അബ്ദുറഹിമാൻ „
84. „ വലിയ കോയക്കുട്ടി തങ്ങൾ „
85. „ കുപ്പത്തോട്ടിൽ എമ്മർ എന്നു പേരായ മുപ്പിൽ നായർ „
86. „ കരക്കാട്ട് കഞ്ഞിപൈതൽ എന്ന വലിയ കരപ്പ് „
87. „ ഉമ്മർ ബറാമി „

ജന്മിമാരും തങ്ങൾമാരും.

88. „ തിരുമലശ്ശേരി കോട്ടയിൽ ശ്രീധരൻ വലിയ രാജാ „
89. „ നിലമ്പൂർ എളയ തിരുമുല്ലാട് „
90. „ മഞ്ചേരി കാരണമുല്ലാട് „
91. „ വടക്കില്ലത്തു മുത്തേണ്ണർ (ഡിസ്ട്രിക്റ്റ് ബോഡ് മെമ്പർ) „
92. „ കല്ലിങ്ങൽമഠത്തിൽ രാരിച്ചൻ മുപ്പൻ „
93. „ സെയ്ദ് ആലബീജ ബിനി ആലിയാജിമക്കുളരിബാൽഫ്തൽ ഇമ്പിച്ചിക്കോയ തങ്ങൾ (വളപട്ടണം) „
94. „ കക്കോളങ്ങർ പഴയകത്ത് സെയ്ദ് ഇബ്രാഹിംതങ്ങൾ (വളപട്ടണം) „
95. „ ഷേക്ക് മഹദദ്കാഹ എന്ന കണ്ടുപെട്ടി വലിയ തങ്ങൾ „
96. „ മലപ്പുറത്ത് പുതിയമാളികക്കൽ ഒട്ടക്കാട് സെയ്ദ് അഹമ്മദ് മുത്തുകോയതങ്ങൾ (മലപ്പുറം) „
97. „ വലിയജാറത്തിങ്കൽ സെയ്ദ് അബ്ദുറഹിമാൻ ഇബിൻ മുഹമ്മദ് ഹൈദരാസ്സ് കഞ്ഞിസീതിക്കോയ വലിയ തങ്ങൾ (പൊന്നാനി) „
98. „ വലിയജാറത്തിങ്കൽ ആററക്കോയതങ്ങൾ സാഹിബ് ബഹദൂർ „
99. „ പള്ളിവീട്ടിൽ മമ്മദ് ഹാജി, കോഴിക്കോട്ട് ഖാദിയർ „
100. „ പുതിയങ്ങാടി മുല്ലക്കോയതങ്ങൾ „

ഡിസ്ട്രിക്റ്റ് ബോഡ് മെമ്പർമാർ.

101. „ സി. കരുണാകരൻ (കണ്ണൂർ പെൻഷ്യൻ താസിൽദാർ) „
102. „ കെ. ഗോവിന്ദമേനോൻ (ആനമങ്ങാട് പെൻഷ്യൻ താസിൽദാർ) „
103. „ സി. കരുണാകരമേനോൻ ബി-എ. (പെരുന്തൽമണ്ണ്) „
104. „ ഡോക്ടർ എം. അപ്പുമേനോൻ (വടകര) „

റാവുസാഹിബ്
കെ. മാധവമേനോൻ അവർകൾ
അസിസ്റ്റാണ്ട് സജ്ജൻ.

ബി. കമ്മാൻനായര
അവർകൾ
പെൻഷൻ സബ്ജക്ടി.

വേങ്ങയിൽ കുഞ്ഞിരാമൻ
നായനാരവർകൾ
ഡിസ്ട്രിക്ട് ബോൾഡ്വെർ.

വാൻ ബഹദൂർ
മുത്തക്കോയരങ്ങൾ
സാഹിബ് ബഹദൂർ.

105.	മ-രാ-രാ. ടി. പി. ഗോപാലകുറുപ്പ്	അവർകൾ.
106.	„ ചേങ്ങലിൽ ചെറിയ കുഞ്ഞിരാമൻ നായനാർ	„
107.	„ എം. ആർ. കേളപ്പൻ	„
108.	„ എൻ. വി. ഗോപാലമേനോൻ (കടമ്പൂർ)	„
109.	„ പി. നാരായണൻ നായർ (തിരൂർ)	„
110.	„ വി. മാധവരാജാ കൊല്ലങ്കോട് എളയനമ്പിടി	„
111.	മിസ്റ്റർ മാക്കം (വൈത്തിരി).	

താലൂക്കുമ്പോൾ മെമ്പർമാർ.

112.	മ-രാ-രാ. വി. നാരായണൻ മുസ്സത് (കുറുവട്ടൂർ)	അവർകൾ.
113.	മുല്ലവീട്ടിൽ സീതിക്കുട്ടി സാഹിബ് ബഹദൂർ (നല്ലൂർ)	

ബെഞ്ച് മജിസ്ട്രേട്ടുമാർ.

114.	„ ബി. കുമാരൻ നായർ	„
115.	„ രാമദാസ് റഞ്ചോർദാസ് സേട്ട	„
116.	„ ബി. രാമുണ്ണിമേനോൻ	„
117.	„ വലിയകുത്ത് ആലി ബറാമി	„
118.	„ ഡി. ഗണപതിരാവ്	„
119.	„ എസ്. വെങ്കിടേശ്വര അയ്യർ	„
120.	„ അരങ്ങിൽ ശങ്കരൻ	„
121.	„ ഇ. രാമചാരിയർ	„
122.	„ പി. കൃഷ്ണമേനോൻ	„
123.	„ കൊഡാഡ് മുഗാസേട്ട	„
124.	മിസ്റ്റർ ആർ. എം. ലക്ഷ്മിസ്.	

മുൻസിപ്പാൽ കൗൺസിലർമാർ.

125.	മ-രാ-രാ. ഒ. കൃഷ്ണൻ (ചെയർമാൻ)	„
126.	„ ജി. സങ്കേരിയ (സിക്രട്ടറി)	„
127.	വലിയവീട്ടിൽ ഇമ്പിച്ചാമദേംസാഹിബ് ബഹദൂർ	
128.	മിസ്റ്റർ ജെ. ഡബ്ലിയു. ഗോംസ്.	„
129.	മ-രാ-രാ. കുവർജി ആർദേങ്കർ സേട്ട	„
130.	„ ചേങ്ങലിൽ രാമൻ മേനോൻ	„
131.	„ കെ. എൻ. സുര്യനാരായണയ്യർ	„
132.	„ പി. ടി. രാമൻ	„
133.	„ എം. എസ്. രാമയ്യർ	„
134.	„ പി. വി. കുരുവിള	„
135.	„ എൽ. ആർ. ഹുശ്വരയ്യർ	„
136.	„ ചാരകുമാസ്സ് വാർജി സേട്ട	„

137. മ-രാ-രാ. സി. പി. നാരായണമനോഹരൻ	അവർകൾ.
138. ,, പി. സോമസുന്ദരം ചെട്ടിയാർ	,,
139. മിസ്റ്റർ ടി. ഡബ്ബിയു. ബഞ്ചാസ്സ	
140. കാപ്പാർ ആർ. ഡി. വിൽക്കോക്സ്	
141. മിസ്റ്റർ എ. കോപൽ	
142. റവറണ്ട് ജെ. ജെറാസ്	
143. മിസ്റ്റർ കെ. എം. ലാങ്ങാലി	

വിശേഷവിധി.

144. ഹാജി ഐസാക്ക് ഹാജി അയ്യബ് സേത് സാഹിബ് ബഹദൂർ.
145. ഓപിനകുത്തു മമ്മിക്കുഞ്ഞിഹാജി സാഹിബ് ബഹദൂർ.
146. കോട്ടാൽ ഉപ്പിഹാജി സാഹിബ് ബഹദൂർ.
147. മ-രാ-രാ. തുപ്പത്തോട്ട് കിഴക്കുന്നത് ഉണ്ണി മൂസ്സത് അപർകൾ.
148. „ കൊളാടി കൃഷ്ണമേനോൻ „
149. കായപ്പത്തോടി മമ്മദകുട്ടി സാഹിബ് ബഹദൂർ.
150. കല്ലടി മൊയ്തൂട്ടി സാഹിബ് ബഹദൂർ.

[illegible]

ബോംബ് മെമ്പർമാർ, ബെഞ്ച് മജിസ്ട്രേട്ട് മാർ എന്നിവരെയൊക്കെ ബി. കമ്മാരൻ നായരവർക്കു കൂടെയും, റാവുസാഹിബ് എസ്സ്. വൈത്തിനാഥ അയ്യരവർക്കു കൂടെയും അന്വേഷണത്തിൻ കീഴായി ഹജൂരിൽ ഹെഡ് ക്വാർട്ടർ ഡിപ്പ്യൂട്ടികളെ കൂടെ മുറിയിലാണ് ഇരുത്തിയത്. ഈ യോഗക്കാരാണ് ഒന്നാമത് ഹജൂരിൽനിന്നു പന്തലിലേക്കു പുറപ്പെട്ടത്. പിന്നെ ഒരു യോഗമായി വജാനഡിപ്പ്യൂട്ടികളെ കൂടെ മുറിയിൽ ജന്മിമാരും, തങ്ങൾക്കും, ഗവണ്മെന്റിൽനിന്നു മുമ്പു സ്ഥാനബഹുമതി സർട്ടിഫിക്കറ്റുകൾ കിട്ടിയിട്ടുള്ളവരും കൂടി. ഇവരുടെ മേലന്വേഷണം സമ്പൂർണ്ണമായി ഉപയോഗിച്ച് നായരവർക്കും റാവുസാഹിബ് എസ്സ്. രാമകൃഷ്ണയ്യർ അവർക്കും ആയിരുന്നു. ഇവർ ഒന്നാമത്തേയോഗക്കാരെ പിന്തുടർന്നു രണ്ടാമതായി പന്തലിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. അതേതു കോവിലകത്തെ വലിയ രാജാക്കന്മാരല്ലാത്ത രാജാക്കന്മാരൊക്കെ ഡിസ്ട്രിക്റ്റ് ബോർഡ് സമീപമുള്ള മുറിയിലായിരുന്നു ഇരുത്തിയത്. ഇവരുടെ മേലന്വേഷണം മെസ്സർസ്. ടി. ശേഖരകുമാർ (ഹജൂർ ശിരസ്തവാർ), പി. എ. കൃഷ്ണമേനോൻ, ടി. എം. അപ്പനടത്താടി (ഗവണ്മെന്റുവക്കീൽ) ഇവർക്കായിരുന്നു. ഇവരെല്ലാവരും ഒന്നാമത്തേ യോഗമായി പന്തലിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. സമൂഹത്തിൽനിന്നു സാമൂതിരിപ്പാട്ടുതമ്പുരാനെക്കുറിച്ചുള്ള കോവിലകങ്ങളിലെ വലിയ രാജാക്കന്മാരെ വജാനഡിപ്പ്യൂട്ടികളെ മിസ്റ്റർ വെട്ടിസ്സും, മിസ്റ്റർ കെ. ആർ. രാമസാമി അയ്യരും കൂടി സ്വീകരിച്ച് അസിസ്റ്റന്റ് കളക്ടറുടെ മുറിയിൽ കൊണ്ടുപോയിരുത്തി അവരെ കളക്ടർക്കു പരിചയപ്പെടുത്തിയതിന്റെ ശേഷം അവരുടെ ഒരു യോഗം ഒന്നാമതായി ബോർഡ് പന്തലിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. ഇതിന്നു പിന്നാലെ സാമൂതിരിപ്പാട്ടുതമ്പുരാനും പിന്തുടർന്നു വടക്കേമലയാം ഡിസ്ട്രിക്റ്റ് ജസ്റ്റി മിസ്റ്റർ ഇവാൻസും കളക്ടർ ഇന്നിസ് സാമുവൽക്കും ഇങ്ങിനെ തുടർച്ചയായായി ദർബാറുകളുടെ ഒരു യാത്ര ഹജൂരിൽനിന്നു ബോംബായി പന്തലിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. പന്തലിൽ വരുന്നവരെ സ്വീകരിച്ച് അതേതു സ്ഥാനത്തിൽ ഇരുത്തുവാനായി ഹെഡ് ക്വാർട്ടർ ഡിപ്പ്യൂട്ടികളെ മിസ്റ്റർ പി. കൃഷ്ണൻ നമ്പ്യാരും മുൻസിപ്പാൽ ചെയർമാൻ മിസ്റ്റർ ഓററി കൃഷ്ണനും ഹാജരായിരുന്നു. ഇവരെ സഹായിപ്പാനായി താമിർമാർ മിസ്റ്റർ കൃഷ്ണൻ, പ്രിൻസിപ്പാൽ ഡിസ്ട്രിക്റ്റ് മുൻസിപ്പ് മിസ്റ്റർ ടി. പി. നാരായണൻ നായർ, നഗരം മജിസ്ട്രേറ്റ് മിസ്റ്റർ രാജു, സൂപ്പർ അസിസ്റ്റന്റ് ഇൻസ്പെക്ടർ മിസ്റ്റർ രാജനാഥറാവു, ഹെക്കോട്ടുവക്കീൽ മിസ്റ്റർ കെ. പി. രാമൻ മേനോൻ മുതലായവരും ഹജൂരാപ്പീസ്സിലെ വളരെ ഗുമസ്തന്മാരുമായിരുന്നു. ദർബാറുകൾ പന്തലിൽ എത്തിച്ചേരുന്നതിന്നുമുമ്പായിതന്നെ വരുകൾ തടയുന്നതിന്നു വെള്ളപ്പട്ടാളക്കാരും മലബാർ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരോടുകൂടി അണിയണിയായി നിന്നിരുന്നു. ദർബാറുകൾ ശരിക്കും 11-45 മണിക്കു പന്തലിൽ വഴിക്കുവഴിയായി എത്തി സ്ഥാനങ്ങളിൽ ഇരുന്നുതുടങ്ങി.

ഈ സമയങ്ങളിലൊക്കെ ഹജൂർ ഹെഡ്ക്വാർട്ടേഴ്സ് മിസ്റ്റർ ഹട്ടിംഗ്സിന്റെ മേലന്വേഷണത്തിൻ കീഴിൽ ബാണ്ടുവാദ്യം മുറിക്കു നടക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു, ദർബാറുകളെല്ലാം പന്തലിൽ എത്തി. കളക്ടർ മിസ്റ്റർ ഇന്നിസ്, വടക്കേമലയാം ഡിസ്ട്രിക്റ്റ് ജസ്റ്റി മിസ്റ്റർ ഇവാൻസ്, സാമൂതിരിപ്പാട്ടുതമ്പുരാനവർക്കു ഇവർ മുമ്പാകെ മണ്ഡപത്തിനുള്ള ദർബാ

റീകൾക്കുഭിമുഖമായി പട്ടിഞ്ഞോര ഭാഗത്തേക്കു നോക്കിയും ചിറക്കൽ, കോട്ടയം, കുമ്പസാട്, വള്ളുവനാട്, ബേപ്പൂർ എന്നീ കോവിലകങ്ങളിലെ വലിയ തമ്പുരാക്കന്മാരും, എറാർപ്പാട്ടതമ്പുരാനും മുൻപറഞ്ഞവരുടെ ഇരുവശവുമായി മണ്ഡപത്തിന്മേലും ഇരുന്നിരുന്നു.

വിളംബരവായന.

പന്ത്രണ്ടാമണി അടിക്കുവാൻ ഒരു മിനിട്ടുള്ളപ്പോൾ ബാണ്ടുവാദ്യം നിർത്തിപ്പട്ടു. കലശ്ശർ ഇന്നിസ്സാസ്സവർകൾ എഴുന്നേറ്റു. അദ്ദേഹം സന്ദർഭോചിതമായതും വിളംബര യോഗ്യതയുള്ളതുമായ കല്പായമായിരുന്നു ധരിച്ചിരുന്നതു. ജോജ്ജ് ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലെ പട്ടാഭിഷേകവിളംബരം അദ്ദേഹം ഇംഗ്ലീഷിൽ വായിച്ചു. സഭ്യന്മാരെക്കു ഏഴുന്നേറ്റുനിന്നു കേട്ടു. ഈ വിളംബരത്തിന്റെ മലയാളപരിഭാഷ വജ്രാനന്ദി പൂട്ടികുലശ്ശർ റാവുബഹദൂർ ജി. ടി. പത്മീസ്സവർകൾ വായിക്കയും (ഈ വിളംബരം മറ്റൊരു ഭാഗം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിട്ടുണ്ട്) “ദൈവം ചക്രവർത്തിമാരാജാവിനെ രക്ഷിപ്പതാക” എന്ന പ്രാർത്ഥനയോടെ അവസാനിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ഉടനെ ഇംഗ്ലീഷിലുള്ള രൂപാലമംഗളഗാനം മിഷ്യൻ ബാലികാപാഠശാലയിലെ 150 ബാലിശമാർ മണ്ഡപത്തിന്നു പിൻപുശത്തുനിന്നു എഴുന്നേറ്റു പാടി. ഈ മംഗളഗാനം കഴിഞ്ഞതിന്നുശേഷം കലശ്ശർ അവർകൾ പന്തലിന്നു പുറത്തു പോയി വിളംബരം പട്ടാളക്കാരെയും റോയിച്ചു കേൾപ്പിച്ചു. വിളംബരവായന അവസാനിച്ചപ്പോൾ വെള്ളപ്പട്ടാളക്കാരും ഉദ്യോഗാർത്ഥപട്ടാളക്കാരും ബഹുമാനസൂചകമായി മൂന്നു പരിവർത്തി തുരുപ്പുവെട്ടികൾ വെക്കുകയും ഒടുവിൽ അവരുടെ നായകന്റെ ആജ്ഞപ്രകാരം ജയശബ്ദം ആർത്തുവിളിച്ചു അവരവരുടെ സ്ഥാനങ്ങളിലേക്കു പിരിഞ്ഞുപോകയും ചെയ്തു. പട്ടാളക്കാരുടെ തുരുപ്പുവെട്ടികൾ അവസാനിക്കുമ്പോഴേക്കു മഞ്ഞുളിപ്പാടത്തിൽനിന്നു 101 കതിനകൾ തുടരെ തുടരെ പൊട്ടിച്ചു ശബ്ദവും മുഴങ്ങിക്കൊണ്ടു തന്നു. കലശ്ശർസാസ്സവർകൾ വീണ്ടും പന്തലിൽ മടങ്ങിവന്നു സ്വസ്ഥാനത്തിലിരുന്നശേഷം ഈ സന്ദർഭത്തെ പ്രമാണിച്ച് എറാർപ്പാട്ടതമ്പുരാനു അവർകൾ എഴുതിയുണ്ടാക്കിയ കുറേ ശ്ലോകങ്ങൾ അവിടുന്ന്തന്നെ വായിക്കുണ്ടായി. ഇതിന്നുശേഷം കലശ്ശർസാസ്സവർകൾ ഒരു ചെറിയ പ്രസംഗം ചെയ്തു. ആ പ്രസംഗത്തിൽ ഒരുഭാഗം പ്രത്യേകം പ്രസ്താവയോഗ്യമായിട്ടുള്ളതാകയാൽ ഇതിന്നു താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു.

“ഈ സാമ്രാജ്യത്തിൽ എല്ലാടവും ഈ ശുഭസന്ദർഭത്തെ ധനികനും ദരിദ്രനും ഒക്കെ ഒരുപോലെ കൊണ്ടാടുന്നുണ്ട്. എങ്കിലും മലയാളജില്ലക്കാരെപ്പോലെ നിഷ്ണിളകമായ ഉത്സാഹം ആരും എവിടെയും പ്രദർശിപ്പിച്ചിട്ടില്ല. മലയാളജില്ലക്കാർ അവസരോചിതമായ പ്രവൃത്തികൾ നടത്തിട്ടുണ്ടെന്നു പറയുന്നതിൽ എനിക്കു വലുതായ കൃതാർത്ഥതയുണ്ട്. മലയാളജില്ലക്കാരെപ്പോലെ രാജഭക്തിയുള്ളവർ എവിടെയുമില്ല. അതുപോലെതന്നെ ഇന്നേത്തെദിവസം ഹൃദയപുരസ്സരമായും പരസ്യമായും ആഘോഷിച്ചു കേണ്ടാടുന്ന ജില്ലക്കാർ മലയാളജില്ലക്കാരെപ്പോലെ വേറേ ഉണ്ടോ എന്നുകാണും സംശയമാണ്.”

ഈ പ്രസംഗാനന്തരം താഴെ പറയുന്ന മാനുന്മാർക്കു പട്ടാഭിഷേകബഹുമതിയായി ഗവണ്മെണ്ടിൽനിന്നു ഓരോ സർട്ടിഫിക്കറ്റുകൾ നൽകിട്ടുളളതായി പ്രസ്താവിക്കയും ഉണ്ടായി.

പട്ടാഭിഷേകബഹുമാനസർവ്വകർമ്മ
ലഭിച്ചവർ.

1.	മ-രാ-രാ. മങ്കടകാവിലകത്തു കൃഷ്ണവർമ്മരാജാ	അവർകൾ.
2.	,, കിഴക്കേ കോവിലകത്തു മാനവിക്രമ കുട്ടിയേട്ടൻ രാജാ	,,
3.	,, വേങ്ങയിൽ കുഞ്ഞിരാമൻ നായനാർ	,,
4.	,, ബമ്പളാശ്ശേരി കുമാരൻ നായർ (പെൻക്ട്രൻ സബ്ജസ്റ്റി)	,,
5.	,, ചെങ്കുളത്ത് കുഞ്ഞിരാമൻ മേനോൻ (കേരളപത്രികപത്രാധിപർ)	,,
6.	,, കണ്ണാമ്പു രാമനമ്പ്ലി വലിയ നായർ	,,
7.	,, രാമചന്ദ്ര മഹാദേവഗാവകർ	,,
8.	,, പി. സേ മസുന്ദരം ചെട്ടിയാർ	,,
9.	,, ആയഞ്ചേരി കോവിലകത്തു ശങ്കരവർമ്മരാജാ (കടത്തനാട്)	,,
10.	,, (പരേതനായ) നീലമ്പൂർ തച്ചറക്കാവിൽ മാനവിക്രമ വലിയ തിരുമുല്ലാട്	,,
11.	,, വെങ്ങനാട് മാധവരാജപെരു പായപ്പേട്ടന്ന കൊല്ലങ്കോട് എളയ നമ്പിടി	,,
12.	,, കവളപ്പാറ മുപ്പിൽ നായർ	,,
13.	,, റാവുബഹദൂർ പി. ഐ. ചിന്നസ്വാമി പിള്ള	,,
14.	,, ഹാജി എസ്റ്റേക്ക് ഹാജി ആയംസേട്ട	,,
15.	,, നെല്ലിശ്ശേരി അനന്തനാരായണയ്യർ	,,
16.	,, ചെങ്കുളത്തു കുഞ്ഞാകരമേനോൻ	,,
17.	,, കീഴകുന്നത്ത് ഉണ്ണി മുസ്സർ	,,
18.	,, വലിയജാറത്തിങ്കൽ ആററക്കോയത്തങ്ങൾ സാഹിബ് ബഹദൂർ	
19.	പുരിയമാളിയങ്കൽ സെയ്ദ് ഹുസ്സൻ സെയ്ദ് അഹമ്മദ്ജാഗ്രി മുത്തുകോയത്തങ്ങൾ സാഹിബ് ബഹദൂർ	
20.	,, ഓവിനകത്ത് മമ്മികുഞ്ഞിഹാജി സാഹിബ് ബഹദൂർ	
21.	,, കൊട്ടാൽ ഉപ്പിഹാജി സാഹിബ് ബഹദൂർ	
22.	മ-രാ-രാ. പുനക്കൽ നാരായണൻ നായർ	അവർകൾ.
23.	,, കൊളാടി കൃഷ്ണമേനോൻ	,,
24.	,, ഒയററി കൃഷ്ണൻ	,,
25.	,, കൊയപ്പത്തോടി മമ്മേക്കുട്ടി സാഹിബ് ബഹദൂർ	
26.	,, കല്ലടി മൊയ്ക്കുട്ടി സാഹിബ് ബഹദൂർ	
27.	,, എം. ആർ. കേളപ്പൻ	,,

ഇവരിൽ പന്തലിൽ ഹാജരായവർക്കൊക്കെ അപ്പോൾതന്നെ കലശ്ശർസാഹുവർകൾ സർവ്വകർമ്മവിളിച്ചുകൊടുത്തു. തന്നെത്തരം അഭിഷേകപ്രശസ്തിയായി സ്മാരകങ്ങളും ഉണ്ടാക്കിയവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ദർബാർകമ്മിറ്റിക്കാരുടെ സമ്മാനത്തിന്നുപുറമായ മിസ്റ്റർ

വജ്രത്തോൾ നാരായണമനോഹരം, കെ. എം. ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി കെട്ടിലുമായും, ആലത്തൂർ സിദ്ധാശ്രമവാസി യോഗിനിയും, മിസ്റ്റർ ഒട്ടവിൽ കുഞ്ഞികൃഷ്ണമനോഹരം മറ്റുമുണ്ടാക്കിയ കവനങ്ങളിൽ ഏതാനും ഭാഗങ്ങൾ രണ്ടാളുകൾ സഭയിൽപെച്ചു ചൊല്ലി. ഇതുകൂടാതെ എമ്പ്രസ്സുവിദ്യാഭ്യാസപ്രസ്സുകാർ അച്ചടിച്ച പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തും മേപ്പടിയാനമാരുടെ കവനങ്ങൾ അടങ്ങിയതുമായ പുസ്തകങ്ങളും വെക്കി മിസ്റ്റർ സി. കരുണാകരമനോഹരൻ ഉണ്ടാക്കിയ “ബ്രിട്ടീഷുകരണംകെണ്ട് ഇന്ത്യക്കാർക്കുണ്ടായിട്ടുള്ള ചില ഗുണങ്ങൾ” എന്ന പുസ്തകവും മുൻവശത്തിരുന്ന് സദ്യനാക്കൊക്കെ ഒരോന്നു സന്മാനിച്ചിരുന്നു.

കോഴിക്കോട്ടുള്ള പല സ്കൂളിൽനിന്നുമായി തിരഞ്ഞെടുത്തയക്കപ്പെട്ട 150 വിദ്യാർത്ഥികളെ സ്കൂൾസമ്പന്നസ്കൂളുജ്ജ്വൽമിസ്റ്റർ വാണി അയ്യരുടെ മേലമ്പലത്തു തിർക്കിഴി പന്തലിൽ ഒരുഭാഗത്തു ചേർത്തിരുത്തിയിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഇവരിൽ ഒരോ വിദ്യാർത്ഥിക്കും ചക്രവർത്തിയുടെയും ചക്രവർത്തിനിയുടെയും രൂപം ഒരുഭാഗത്തും 1911 ഡിസെമ്പർ 12-ാംനത്തെ പട്ടാഭിഷേകം എന്നുള്ള അക്ഷരങ്ങൾ ഇംഗ്ലീഷിൽ മറുപറയും അച്ചടിക്കു പട്ടതായ നിക്കൽപോലംകൊണ്ടുള്ള കിർത്തിമുദ്രകൾ കലക്ടർസാസ്സു വർകൾ സന്മാനിച്ചു.

ഒട്ടവിൽ സാമൂതിരിപ്പാട്ടുതമ്പുരാൻ അവർകൾ എഴുന്നേറ്റു ബോറിൽ കൂടിയവരുടെ പ്രതിനിധിയെന്നനിലയിൽ കലക്ടർസാസ്സുവർകളോടു അപ്പം സംസാരിച്ചു. ബ്രിട്ടീഷുകാരുമായുണ്ടായ ചേച്ചാകാണ്ട് ഇന്ത്യക്കാർ സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ള അനേക ഗുണങ്ങളേ പററിയും ദൈവത്തിൽപെട്ട് ചക്രവർത്തിയും പട്ടാഭിഷിക്തയും എഴുന്നള്ളിച്ചെയ്യുന്ന അഭൂതപൂർവ്വമായ കർമ്മത്തുപററിയും മറ്റും അപ്പം സംസാരിച്ചതിന്നുശേഷം മലയാളജില്ലക്കാരുടെ മംഗളാരംഭം സകൾ ചക്രവർത്തിയേയും മഹാരാജാജിയേയും അറിയിക്കേണമെന്നു കലക്ടറോടപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തു. സാമൂതിരിപ്പാട്ടുതമ്പുരാൻവർകളുടെ ഈ പ്രസംഗം ഇംഗ്ലീഷിൽ തജ്ജിമചെയ്ത് അവിടുത്തെ ഭാഗിയെന്നായ കിഴക്കുകോവിലകത്തു കൂട്ടിയെട്ടുതമ്പുരാൻവർകൾ ബോറിൽ വായിച്ചു. ഇതോടുകൂടി ബോർയോഗം അവസാനിപ്പിച്ചു സഭ പിരിയുകയും ചെയ്തു.

ഭീചാവലിയും കരിമരുന്നപ്രയോഗവും.

ബോർദിവസം ഭീചാവലികൾ വെക്കത്തായ കെട്ടിടങ്ങൾ കേഴിക്കോട്ട് വല്ലഭയും ഉണ്ടായിരുന്നുവോ എന്നു സംശയമാണ്. മാനാഞ്ചിറമൈതാനത്തിന്റെ ചുറ്റും കമാനാകൃതിയിൽ തട്ടികെട്ടി നാലഞ്ചുവരിയായി ലക്ഷോപിലക്ഷം ഭീപങ്ങൾവെച്ചിരുന്നതു പെള്ളത്തിൽ പ്രതിബിംബിച്ചുകാണുന്ന കാഴ്ച ഒരു കാഴ്ചതന്നെയായിരുന്നു. ടൗൺഹാളും വളരേവിശേഷമായ ഭീചാവലികൾ പെച്ചു പ്രാശാദിപ്പിച്ചിരുന്നു. മുറയിതെരുവിച്ചുള്ള പ്രധാനപ്പെട്ട ചില യാപ്പുകളും ചാലപ്പറത്തേക്കു പോകുന്ന വഴിക്ക്നിരത്തുവക്കിലുള്ളതും വക്കിൽ കെ. പി. രാമൻമനോഹരൻവർകളുടേതുമായ വീടും, തളിയിൽ ഗവണ്മെണ്ടുപക്കിൽ ടി. എം. അപ്പനെടുത്താടി അവർകളുടെ വീടും, വലിയങ്ങാടിയിൽ നാഗ്ജി പുരുഷോത്തമൻ കമ്പനിക്കാരുടെ യാപ്പും എത്രത്തോളം കേമത്തിലാണ് ഭീചാവലികൾ പെച്ചു മനോഹരമായി ശോഭിപ്പിച്ചിരുന്നുതെന്നു വണ്ണിക്കുവാൻ അസാധ്യമാണ്.

ചുങ്കം ആപ്പീസ്സിൽനിന്നു മുൻപും ദീപസംഭരണത്തിനും കടപ്പുറം പാലത്തിനും സമീപം വെച്ചാണ് കരിമരുന്നപ്രയോഗം നടത്തപ്പെട്ടിരുന്നതു. കോഴിക്കോട്ടുകടപ്പുറം ഒരു മനുഷ്യശിരസ്സു മുറുത്തെന്നായിരുന്നു ചെന്നു നിസ്സംശയം പറയാം. എത്ര ആയിരം ജനങ്ങളാണ് അവിടെ രാത്രി എട്ടുമണിസമയമാകുമ്പോഴേക്കു എത്തിച്ചേർന്നിരുന്നതെന്നു നിസ്സംശ്യമായിപ്പോകാം. കരിമരുന്നപ്രയോഗം അസൗകര്യംകൂടാതെ കാണുവാനുള്ള പ്രത്യേകസ്ഥലങ്ങളിൽ കമ്മീഷണർക്കുവരെ ഇരുത്തുവാൻ ഹെഡ്ക്വാർട്ടർ ഡിപ്യൂട്ടി കലക്ടർ മിസ്റ്റർ പി. കൃഷ്ണൻ നമ്പ്യാരും മുൻസിപ്പാൽ ചെയർമാൻ മിസ്റ്റർ ഒ. കൃഷ്ണനും വളരെ മുമ്പായിത്തന്നെ സ്ഥലത്തെത്തി ചേർന്നുവെച്ചു. എപ്പോഴുകൾ ചെയ്തിരുന്നു. മുൻസിപ്പാൽ സിക്രട്ടറി മിസ്റ്റർ സക്കേറിയയും സഹായകന്മാരും കരിമരുന്നപ്രയോഗം വിജയമാകുവാൻ വളരെ പരിശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. 9 മണിക്കു തുടങ്ങി 12 മണിക്കു ശേഷവും കരിമരുന്നപ്രയോഗം അവസാനിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല. കരിമരുന്നപ്രയോഗത്തിൽ പ്രവീണനായ തൃശ്ശൂർക്കാർ നമ്പ്രാണിമാരായിരുന്നു കരിമരുന്നപ്രയോഗത്തിനുള്ള കാര്യത്തെ. വളരെ മനോഹരങ്ങളായ പല പ്രയോഗങ്ങളും പ്രദർശിപ്പിച്ചു കാണിക്കുകയും അവർ നന്നെ രസിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നുവെന്നു പറയേണ്ടതുണ്ട്.

കോഴിക്കോട്ടു നടന്ന അഭൂതപൂർവ്വമായ ആഘോഷത്തോടുകൂടി ഈ ദെങ്കിവിവരണം അവസാനിപ്പിക്കുന്നതിനുമുമ്പായി പോലീസ്സുകാരുടെ സൂത്രപരമായ പ്രവൃത്തികളെപ്പറ്റി രണ്ടു വാക്കു പറയാതെ വിട്ടുകൊടുക്കുന്നതു ശുഭമല്ല. സുപ്രഡെണ്ട് മിസ്റ്റർ റ്റേലണ്ട്സനും സഹായകന്മാരും ഈ ദെങ്കിവിവരണത്തിൽ മനസ്സുമാധാനം ഇല്ലാതാകുവാനുള്ള വഴികൾ വളരെ ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നു പറയേണ്ടതില്ല. എന്നാൽ എത്രയോ ആയിരം ജനങ്ങൾ കൂടുന്ന ഈ ഉത്സവദിനങ്ങളിൽ യാതൊരു അപമാനവും കൂടാതെ കഴിഞ്ഞുകൂടിയതിൽ പോലീസ്സുകാരെ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതാണ്.

സ്വകാര്യപരിശ്രമങ്ങൾ.

ദെങ്കിവിവരണത്തിന്റെ മേലന്വേഷണത്തിൽക്കീഴിൽ കഴിച്ച ആഘോഷങ്ങളെപ്പറ്റിയാണ് ഇത്രയും പ്രസ്താവിച്ചത്. ദെങ്കി ഇപ്രകാരം വിചാരിച്ചതിലും അധികം വിജയമായി കലാശിപ്പിച്ചതിന്നു കമ്മിറ്റിമെമ്പർമാരെ അഭിനന്ദിക്കേണ്ടതാണ്. കമ്മിറ്റിക്കാരുടെ അറിവുകൂടാതെ കോഴിക്കോട്ടുള്ള പല മാനുന്മാരും യോഗക്കാരും പ്രത്യേകമായി ചില ആഘോഷങ്ങളും സല്ക്കർമ്മങ്ങളും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അതിൽ അറിഞ്ഞു കണ്ടാൽമുള്ള സംഭവങ്ങളുടെ ഒരു ചുരുക്കവിവരം താഴെ കൊടുക്കുന്നു.

(1) മലയാംകലക്ടർ ആപ്പീസ്സിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ ഏല്പിച്ചിട്ടുള്ള “റോയൽ ഫ്രാറ്റേണൽ സൊസൈറ്റി” (Royal Fraternal Society) ക്കാരുടെ വകയായി ഹിന്ദുരാഷ്ട്രീസിൽ വെച്ച് ഡിസെമ്പർ 11-ാംനു രാത്രി ഒരു സുഹൃൽസമ്മേളനയോഗം പട്ടാഭിഷേകം പ്രമാണിച്ചു കൂടിയിരുന്നു. ഈ യോഗത്തിൽ കെ. രാമൻ നമ്പ്യാർ ബി-എ. അവർകൾ പ്രസിഡെണ്ടും വേങ്ങാലിൽ കൃഷ്ണമേനോനവർകൾ സിക്രട്ടറിയുമാണ്. ഈ യോഗം മേപ്പടി സമ്മേളനം വളരെ ഭംഗിയിൽ കഴിച്ചുകൂട്ടി. ക്ലർക്കുമാർ പുറമെ ശിരസ്സാർ മിസ്റ്റർ ശേഖരകുമാർ, ലാണ്ടിംഗ് ഓഫീസിൽ മാർമാർ വി. പി. കൃഷ്ണമേനോൻ

അവർകൾ, കൃഷ്ണസ്വാമി ശാസ്ത്രി (എം.-എ.) അവർകൾ, നഗരം മജിസ്ട്രേറ്റ് രാജ് അ
വർകൾ, ഖജാനഡിപ്പൂട്ടികലക്ടർ റാവുബഹദൂർ ജി. ടി. വർഗ്ഗീസ് അവർകൾ, ഹെഡ്
ക്വാർട്ടർഡിപ്പൂട്ടികലക്ടർ കൃഷ്ണൻനമ്പ്യാവർകൾ തുടങ്ങിയ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും കിട്ടുണ്ണി
ത്തമ്പുരാൻ തുടങ്ങിയ സ്വയന്തരും സഭയിൽ സന്നിഹിതരായിരുന്നു. യോഗത്തിൽ ചെ
പ്പ് സംസ്കൃതത്തിലും മലയാളത്തിലുമുള്ള മംഗളശ്ലോകങ്ങൾ, പാട്ടുകൾ, ഇംഗ്ലീഷിലുള്ള
കവിതകളും രസകരങ്ങളായ ഗദ്യശകലങ്ങളും ചൊല്ലൽ, മുതലായവയൊക്കെ കേൾച്ചായി
നടത്തപ്പെട്ടിരുന്നു. കലക്ടർ ഇന്നിസ് സാസ്സുവർകൾ പെട്ടെന്നു സഭയിൽ ചെല്ലുകയും അ
ത്യാത്മപ്രീതനായി സഭയ്ക്കു മംഗളം ആശംസിക്കുകയും ചെയ്തു. സഭ്യന്മാർക്കൊക്കെ ചായ, പല
ഹാരം മുതലായ സല്ലാരങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇഞ്ചിനിയർ ആർപ്പിസ് ഹെഡ് എക്കൗണ്ട
ണ്ട് മിസ്റ്റർ നായഡുവിന്റെ അഭിപ്രായമായ നൂറുതാക്കൂടെ രസിച്ചിട്ടു. ഇത്രയും വി
ജയമായി ഈ യോഗം കലശപ്പെട്ടതിന്നു മെസ്റ്റർസ് വേങ്ങാലിൽ കൃഷ്ണമേനോൻ,
രാമൻ നമ്പ്യാർ, എം. കുഞ്ഞിരാമൻ നായർ, ടി. സി. മായൻ, യു. ഗോവിന്ദമേനോൻ,
എം. പി. പരമേശ്വരൻ ചെട്ടിയാർ, എം. കേശവൻ തുടങ്ങിയ ഹജൂർ ഗുമസ്തന്മാരെ
അഭിനന്ദിക്കേണ്ടതാണ്.

(2) പട്ടാഭിഷേകം പ്രമാണിച്ചു ഇവിടുത്തെ മുസലിം ലിറ്റററി സൊസൈറ്റിക്കാ
ർ നിക്കോളാസ് കമ്പനിക്കാരുടെ എട്ടപ്പിന്റെ മുകളിൽ ചെപ്പ് ഒരു സഭ കൂടിയിരുന്ന
തിൽ റാവുസാഹിബ് എസ്. ചൈത്രനാഥയ്യവർകൾ അദ്ധ്യക്ഷസ്ഥാനം വഹിച്ചു. ഗ്രാ
മഫോൺയത്രത്തിലെ പാട്ടുകളും വിദ്യാർത്ഥികളിൽ ചിലരുടെ ഇംഗ്ലീഷുകവിതകൾ
ചൊല്ലലും മറ്റും ഉണ്ടായിരുന്നുശേഷം നൈറ്റീവ് ഹൈസ്കൂളിലെ ഒരു മാസ്റ്ററായ മി
സ്റ്റർ കെ. സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ ബി.-എ. അവർകൾ ചക്രവർത്തിമാരാജാപേപ്പറിയും പ
ട്ടാഭിഷേകമാഹാത്മ്യത്തേപ്പറ്റിയും രസകരമായ ഒരു പ്രസംഗം ഇംഗ്ലീഷിൽ ചെയ്തു. അ
തിൽപിന്നെ സഭാനാഥനവർകൾ തന്റെ ഉപസംഹാരപ്രസംഗം ചെയ്തു. വന്നുകൂടിയ
വർക്കൊക്കെ ചായ പലഹാരങ്ങൾ മുതലായവയും പുകുത്തലും കൊടുത്തു സഭ പിരിഞ്ഞു.

തലശ്ശേരി.

പട്ടാഭിഷേകാഘോഷം തലശ്ശേരിയിൽ കാലേകൂട്ടിക്കുറന്നു തുടങ്ങിയിരുന്നു. ഡി
സെമ്പർ 7-ാംനു രാവിലെ തലശ്ശേരിനഗരത്തിലുള്ള സ്കൂളുകൾക്കു് അതതു സ്കൂളിൽവെ
ച്ചുതന്നെ സല്ലാരങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. ബ്രണ്ണൻകോളേജിലെ വിദ്യാർത്ഥികൾക്കു് റാവുബ
ഹദൂർ ടി. സി. നാരായണക്കുറുപ്പവർകളുടെ വകയായും മാപ്പിളസ്കൂളുകളല്ലാത്ത മറ്റുള്ള
എല്ലാ സ്കൂളുകളിലെയും വിദ്യാർത്ഥികൾക്കു് മിസ്റ്റർ കൊററുത്ത് രാമുണ്ണിയുടെ വകയായും,
മാപ്പിളവിദ്യാർത്ഥികൾക്കു് മുൻസിപ്പൽ കൌൺസിലർ സി. ഒ. പോക്കർ കേയി സാഹി
ബ്ബഹദൂരിന്റെ വകയായുമാണ് സല്ലാരങ്ങൾ ഉണ്ടായത്. മാപ്പിളവിദ്യാർത്ഥികൾ
സല്ലാരാനന്തരം അവരുടെ ഗുരുനാഥന്മാരോടുകൂടി രണ്ടണിയായി ദണ്ഡാർപ്പണലീലയ്ക്കു

പി. കൃഷ്ണൻനമ്പ്യാർ
അവർകൾ ബി. എ.
ഡിപ്ലോമിക്ലർ.

കെ. കൃഷ്ണൻ അവർകൾ
ബി. എ; ബി. എൽ.
കോഴിക്കോട് മുൻസിപ്പാൽ
ചെയർമാൻ.

ചെങ്കുത്തു കുഞ്ഞിരാമൻ
മേനോൻ അവർകൾ
ബി. എ; കേരളപത്രികാ
പത്രാധിപർ.

സോമസുന്ദരം ചെട്ടിയാർ
അവർകൾ.

ഒരു ഷോക്കയാത്ര പുറപ്പെട്ടു. ഈ ഷോക്കയാത്രയിൽ മുന്നണിയായി : സബ്കലക്ടർ മിസ്റ്റർ പി. പി. റാവു, താസിൽദാർ മിസ്റ്റർ പി. എ. അമ്മ, സ്റ്റാൻഡിംഗ് ഓർഡർ മിസ്റ്റർ കാർക്കട്ടി മുതലായവർ നടന്നു. സ്വദേശവാദ്യങ്ങളോടുകൂടി നല്ല പോലെ വന്യാധംബരങ്ങളണിയിച്ച കട്ടികൾ കൊടിക്കൂറുകൾ പറപ്പിച്ചുകൊണ്ടുണ്ടായിരുന്നു ഈ ഷോക്കയാത്ര വളരെ കേമമായിരുന്നു. പന്തലിൽവെച്ച് വിദ്യാർത്ഥികൾ മലയാളഭാഷയിൽ ഭൂപാലമംഗളം കണ്ഠനന്ദകരമായവിധത്തിൽ പാടി. ഒടുവിൽ പട്ടാഭിഷേകത്തേപ്പറ്റി മിസ്റ്റർ കാർക്കട്ടി മലയാളത്തിൽ ഒരു പ്രസംഗം ചെയ്തും വിദ്യാർത്ഥികളും ഗുരുനാഥന്മാരും സ്വസ്ഥാനങ്ങളിലേക്കു മടങ്ങുകയും ചെയ്തു.

പട്ടാഭിഷേകസ്മാരകമായി തലശ്ശേരിയിലെ തിയ്യരുടെ വകയായി ജഗന്നാഥക്ഷേത്രത്തിനരികെ ഒരു “ഹാൾ” പണിയിപ്പിച്ചിരുന്നു. ഈ ഹാൾ 9-ാം-നം- വൈകുന്നേരം അട്ടിഞ്ഞ് ഡിസ്ട്രിക്റ്റ് ജുഡ്ജി മിസ്റ്റർ ഇവാൻസ് വളരെ ആഘോഷത്തോടെ തുറന്നു. തിരുവങ്ങാട് ബാലികാപാഠശാലയിലെ വിദ്യാർത്ഥിനികൾ ഈ അവസരത്തിൽ കോലാട്ടം കളിക്കുകയും കന്യാകുമാരത്തിലെ തിയ്യവിദ്യാർത്ഥിനികൾ ഇംഗ്ലീഷിൽ ഭൂപാലമംഗളം പാടുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ക്ഷേത്രപ്പുറത്തിൽവെച്ച് അന്നത്തെദിവസം കരിമരുന്നുപ്രയോഗവും ഉണ്ടായിരുന്നു.

മിസ്റ്റർ എ. കെ. കേള (ബി-എ.) വിന്റെ ഉത്സാഹത്തിന്മേൽ തലശ്ശേരിയിലെ ബ്രഹ്മസമാജക്കാർ 10-ാം-നം- വൈകുന്നേരം അവരുടെ സമാജമന്ദിരത്തിൽനിന്ന് ഒരു ഷോക്കയാത്ര പുറപ്പെട്ട് ബോർപന്തലിലേക്കു വരികയുണ്ടായി. ചക്രവർത്തിയുടെയും ചക്രവർത്തിനിയുടെയും മായാപടങ്ങൾ എഴുന്നള്ളിച്ച് ഭൂപാലമംഗളഗീതങ്ങളോടും ഭജനകീർത്തനങ്ങളോടും കൂടിയാണ് ഈ യാത്ര ഉണ്ടായത്. പന്തലിൽവെച്ച് സബ്കലക്ടറും താസിൽദാറും ഇവരെ സ്വീകരിച്ചു.

11-ാം-നം- രാവിലെയായിരുന്നു അഗതികൾക്ക് ഭക്ഷണം കൊടുത്തിരുന്നതു. താലൂക്ക് ഓഫീസിൽവെച്ച് 17-ാം, തിരുവങ്ങാട്ടിൽവെച്ച് 13-ാം, ചിറക്കരവെച്ച് 11-ാം, ചാലിൽവെച്ച് 13-ാം ചാക്ക് അരി ധർമ്മം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഈ ധർമ്മത്തിന് എല്ലാംകൂടി 530 ക.യോളം ചെലവും ഉണ്ടായിരുന്നു. അന്നത്തെദിവസം വൈകുന്നേരം പോർട്ടാസ്, മിസ്റ്റർ ബെഡ്കോക്ക് മുതലായവരുടെ മേലന്വേഷണത്തിൻകീഴിൽ ബോർപന്തലിനരികെ മൈതാനത്തിൽവെച്ച് കായികാഭ്യാസവിനോദങ്ങൾ നടത്തപ്പെട്ടു. ഉമ്മേഴ് പട്ടാളക്കാർ, സാൾട്ടുകാർ, പോലീസുകാർ, വിദ്യാർത്ഥികൾ, നാട്ടുകാർ മുതലായവരൊക്കെ മത്സരിച്ചു കളിക്കുകയും 150 ക.യോളം അവിടേവെച്ചു ജയം നേടിയവർക്കു മുമ്പാകെ നിൽക്കുകയുണ്ടായി. പെൺകുട്ടികളും അവരവരുടെ സ്കൂളിൽവെച്ചു മത്സരങ്ങളിൽ ചേരുകയും ജയം നേടിയ വിദ്യാർത്ഥിനിമാർക്ക് 50 ക. ഭാഗിച്ചുകൊടുക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു.

11-ാം-നം- യായപ്പോൾതന്നെ തലശ്ശേരി പട്ടണം മുഴുവനും പലവിധമായ അലങ്കാരങ്ങളെക്കൊണ്ടും കൊടിക്കൂറുകളെക്കൊണ്ടും ശോഭിച്ചിരുന്നു. ഭവനങ്ങളും ഓഫീസുകളുമൊക്കെ വെള്ളവലിപ്പിച്ചു യഥാവിധി തോരണങ്ങളോലും കൊടിക്കൂറുകളാലും അലങ്കരിക്കപ്പെട്ടു.

പട്ടാഭിഷേകദിവസമായ 12-ാം-നു പ്രഭാതമായപ്പോൾതന്നെ അപ്രതിരൂപമായ ആഘോഷങ്ങൾ ആരംഭിച്ചു. തൃപ്തികരമായനിലയിൽ രാജഭക്തികാണിക്കേണ്ടത് എ പ്രകാരമാണെന്ന അന്വേഷണംമാത്രമേ എല്ലാവർക്കുമുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. ഈ ദിവസം വെള്ളമണിക്ക് മുൻസീപ്പാല സ്തൂനിയിൽ കിടക്കുന്ന എല്ലാ രോഗികൾക്കും വക്കീൽ സി. വി. ഗോപാലൻനായരവർക്കുടേ വകയായി സിവിൽസർജന്റെ മേലന്വേഷണത്തിൻ കീഴിൽ സുദിക്കുമായി ഭക്ഷണം നൽകി.

ദേവാർദിവസം 11 മണിക്ക സെന്റാർപള്ളിയിൽനിന്നു മഹമ്മദീയരുടെ ഒരു ഷോക്കയാത്ര പള്ളിയിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. പട്ടം കെട്ടിയ മൂന്നു ആനകളോടും പലതരമായ വാദ്യഘോഷങ്ങളോടും അനവധി പുരുഷാരത്തോടും തലശ്ശേരിയിൽ ഒരു ശിയാ തെയുള്ള മാപ്പിളവിദ്യാർത്ഥികളോടും കൂടിയുള്ള ഈ ഷോക്കയാത്ര അഭൂതപൂർവ്വമായ ഒരു യാത്രയായിരുന്നു. വഴിമധ്യത്തിൽവെച്ച് പനിനീർ തളിപ്പാനും ആവശ്യമുള്ളവർക്കൊക്കെ ലോഭംകൂടാതെ പഞ്ചസാരവെള്ളം കൊടുപ്പാനും മറ്റും ചെയ്തു ഏർപ്പാടുകൾ വളരെ നന്നായിരുന്നു. ഈ ഷോക്കയാത്ര ഇത്രത്തോളം വിജയമായി കലാശിപ്പാൻ മിസ്റ്റർ പി. ആലപ്പിക്കേയി ചെയ്ത ഏർപ്പാടുകൾ വളരെ സ്മര്യപ്പെടേണ്ടതായിരുന്നു.

ദേവാർകമ്മിറിയുടെയും സഞ്ചകലക്ട്രിറ്റയുടെയും ക്ഷണനമനസരിച്ച് ജനങ്ങൾ പത്തു മണി മുതൽക്കുതന്നെ പന്തലിൽ വന്നു സ്ഥലം പിടിച്ചു തുടങ്ങിയിരുന്നു. പന്തൽ അതിരമണീയമായി വിതാനിച്ച രാജവേതിമാരുടെ വലിയ ഛായാപടങ്ങൾ തൂക്കി പുഷ്പങ്ങളാലും തോരണങ്ങളാലും ശോഭിപ്പിച്ചിരുന്നു. പന്ത്രണ്ടുമണിയായപ്പോൾ പന്തലിൽ നിറയെ ജനങ്ങൾ കൂടുന്നിരുന്നതന്നു. സുമാർ ആയിരം ജനങ്ങൾ പന്തലിന്നുണ്ടായിരുന്നു പന്തലിന്നു പുറത്തും മൈതാനത്തിലുമായി കൂടിയ ജനങ്ങൾക്ക് സംഖ്യയില്ല. പന്ത്രണ്ടു മണി സമയം കൃത്യമായപ്പോൾ സഞ്ചകലക്ടർ മിസ്റ്റർ പി. പി. രാമപന്തലിൽ എത്തി മണ്ഡപത്തിനേൽ കയറി ഇംഗ്ലീഷിലും പിന്നെ മലയാളത്തിലും വിളംബരം വായിച്ചു. വിളംബരവായന കഴിഞ്ഞപ്പോൾ പോലീസ് സുപ്രഡെന്റ് മിസ്റ്റർ സ്റ്റുവർത്തിന്റെ നായകത്വത്തിൻകീഴിൽ അണിയണിയായി നിന്നിരുന്ന പോലീസ്സുകാരും ഉദ്യോഗാർത്ഥികളും ആചാരവെടി വെക്കുകയും തിരുമേനികൾക്കായി മൂന്നു ചിയേർസ് വിളിച്ചുപറുകയും ഉണ്ടായി. ഇതിന്റെ ശേഷം സെൻറ് ജോസഫ് യൂറോപ്യൻ സ്കൂളിലെ വിദ്യാർത്ഥികൾ ഇംഗ്ലീഷിൽ ഭൂപാലമംഗളം പാടുകയും ചെയ്തു. പിന്നെ പന്തലിൽ കൂടിയവരെല്ലാം കൂടി രാജവേതിമാരുടെ ഛായാപടങ്ങൾ രണ്ടാനപ്പറത്ത് എഴുന്നള്ളിച്ചു വേദനാലാസകളോടും ആഘോഷങ്ങളോടും കൂടി ഒരു നഗരപ്രദക്ഷിണ ഷോക്കയാത്ര പുറപ്പെട്ടു. ഈ ഷോക്കയാത്ര ദേവാർപന്തലിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ട ആസ്തൂനി നിരത്തിൽകൂടി മുൻസീപ്പാൽ ആപ്പിസുവരെ പോയി ബ്രണ്ണൻ കോളേജ് നിരത്തുമാൾ പന്തലിലേക്കു മടങ്ങിവരികയും യോഗം പിരിയുകയും ചെയ്തു.

12-ാം-നു വൈകുന്നേരം ദേവാർപന്തലിൽവെച്ച് ഒരു പൊതുജനയോഗം കൂടുകയുണ്ടായി. സഞ്ചകലക്ടർ മിസ്റ്റർ രാമവാണ് അദ്ധ്യക്ഷനായിരുന്നതു. (1) ബ്രണ്ണൻ കോളേജിലെ അഞ്ചു വിദ്യാർത്ഥികളുടെ വകയായി സംസ്കൃതശ്ലോകങ്ങൾ ചൊല്ലൽ (2) മൗലവി കുഞ്ഞുമ്മദ് മുസലിയാരുടെ വകയായി അറബിഭാഷയിലുള്ള പദ്യങ്ങൾ ചൊ

പ്രകാരം, (3) ബ്രിസ്റ്റൽ കോളേജിലെ രണ്ടു വിദ്യാർത്ഥികളുടെ മലയാളപദ്യങ്ങൾ ചൊല്ലുക, (4) ഹൈക്കോട്ട് വക്കീൽ വെങ്കിടേശ്വരൻ തമ്പുരാൻ വർക്കിളപ്പട്ടം ഇംഗ്ലീഷിൽ ഒരു പ്രസംഗം, (5) മിസ്റ്റർ കൊററുത്ത് രാമസ്വാമിയുടെ ഒരു പ്രസംഗം, (6) ബ്രിസ്റ്റൽ കോളേജ് സംസ്കൃതമുൻസി മിസ്റ്റർ നീലകണ്ഠൻ മുസ്സതിന്റെ ഒരു പ്രസംഗം, (7) മിസ്റ്റർ എം. ജി. എഴുത്തച്ഛന്റെ ഇംഗ്ലീഷുപ്രസംഗം, (8) മിസ്റ്റർ മുക്കുന്തറക്കുമാരന്റെ മലയാളപ്രസംഗം ഇവകളായിരുന്നു ഈ യോഗത്തിൽ ചെയ്യപ്പെട്ടത്. ഈ പദ്യങ്ങളും പ്രസംഗങ്ങളുമൊക്കെ രാജഭക്തി, ബ്രിട്ടീഷുഭരണത്തിനുകീഴിൽ ഇന്ത്യക്കാർക്കുണ്ടായിട്ടുള്ള നന്മകൾ എന്നീ സന്ദർഭാധിതവിഷയങ്ങളെപ്പറ്റിയായിരുന്നുവെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. സഭാനാമനും ഒരു ചെറിയ പ്രസംഗംചെയ്തു സഭ അവസാനിപ്പിക്കുകയും രാജഭവനമുറയുടെ ദീപ്തായുസ്സിനായി പ്രാർത്ഥനകൾചെയ്തു 6 മണിക്ക് സഭ പിരിയുകയും ചെയ്തു.

എറണാകുളം ജില്ലയിൽ തീയ്യരുടെ വകയായി ഭർപ്പാർപ്പത്തലിലേക്ക് ഒരു ഷോക്കയാത്രയുണ്ടായിരുന്നു. അതിനോഹരമാംവിധത്തിൽ ഉണ്ടാക്കിയ ഒരു തേരിൽ തിരുവോനിക്കളുടെ ധാരാപടം വെച്ചിട്ടായിരുന്നു ഈ യാത്രയെന്നത്. തട്ടാമ്പാലം റവറുമാർക്കും വെച്ചേറേ ഓരോ ഷോക്കയാത്ര നടത്തി. കരിമരുണപ്രയോഗം രാത്രി 7 മണിക്ക് തുടങ്ങി 10 മണിവരെ ഉണ്ടായിരുന്നു. ജഗദാമക്ഷേത്രക്കാരുടെ ആനയോട്ടുകൂടിയുള്ള ഷോക്കയാത്രയും, മുക്കുവരുടെ ഷോക്കയാത്രയും രാത്രി മൈതാനത്തിൽവന്നു നടത്തിച്ചോയി. ഇവരുടെ വകയായും കരിമരുണപ്രയോഗവും ദീപാവലികളുമൊക്കെ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഈ ഷോക്കയാത്രയിൽ അസംഖ്യം ജനങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. പട്ടണം മുഴുവനും രാത്രി ദീപാവലികൾവെച്ച് ശോഭിപ്പിച്ചിരുന്നു. ഇതിന്നു വളരെ പണം ചെലവായിട്ടുണ്ട്.

ക്രിസ്തീയപള്ളികളിൽ പ്രാർത്ഥനകളും മുഹമ്മദീയപള്ളികളിൽ മൊയിലുത്തും, ഹിന്ദുക്കളുടെ ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ പൂജകളും രാജഭവനമുറയുടെ ദീപ്തായുസ്സിനും ക്ഷേമത്തിനുമായി ചെയ്യപ്പെട്ടിരുന്നു.

ഗവൺമെന്റിൽനിന്നും ലോക്കൽബോഡിൽനിന്നും കിട്ടിയ സംഭാവനകൾക്കു പുറമെ ഏകദേശം 1500 ക.യോളം ഭർപ്പാർപ്പത്തലിലേക്കു വരിയിട്ടുപിരിച്ചെടുത്തിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. വിദ്യാർത്ഥികൾക്കുള്ള സല്ലാഹങ്ങളും ചില വിനോദങ്ങളും ചില ധർമ്മപ്പുസ്തകങ്ങൾ സ്വന്തം പണം ചെലവുചെയ്തു നടത്തിയതാണ്. തലശ്ശേരിയിൽ പാവകയുമായി ഈ ഭർപ്പാർപ്പത്തലത്തിനായി ഏകദേശം 5,000 ക.യോളം ചെലവുണ്ടായിട്ടുണ്ടെന്നുതന്നെ പറയാം. ഈ ആശോക്തങ്ങൾ ഇത്രയും മംഗളമായി കലാശിപ്പിച്ചതിന്നു മെസ്സർസ് വി. പി. റാവു (സബ്ബകലക്ടർ), പി. എ. അയ്യ (താസിക്ദാർ), റാവു ബഹദൂർ ടി. സി. നാരായണക്കുറുപ്പ് (ഗവൺമെന്റ് വക്കീൽ), അടിയേരി മാത്തു (മുൻസിപ്പാൽ സിക്രട്ടറി), ബേഡ്കോക്ക് (പീയർസ്പസ്സി കമ്പനി ഏജണ്ട്) മുതലായവർ കൂട്ടുകൂടി പരിശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്.

കുഞ്ഞുൾ

ഡിസെമ്പർ 7-ാം-നു 10 മണി സമയത്ത് രാജഭവതിമാരുടെ ഭക്തിപത്രപ്രവേശം പ്രമാണിച്ച് ചിറക്കൽരാജകുമാപ്പീസ്സിന്റെ മുൻവശത്തുവെച്ച് താസിൽദാർ 101 കതിനവെടി പൊട്ടിച്ചിട്ടുതോട്ടുകൂടി പട്ടാഭിഷേകോത്സവത്തിന്റെ ആരംഭമായെന്നു ജനങ്ങൾക്കറിവായി. അന്നേത്തേദിവസം വൈകുന്നേരം മിസ്റ്റർ സി. കുഞ്ഞിക്കണ്ണന്റെ വകയായി 500-ൽപരം ചെറുമക്കൾക്കു സൂടിക്കുമായി ഭക്ഷണംകൊടുക്കുകയുണ്ടായി. തൃപ്തിയാകുംവണ്ണം പ്രഥമനും അവർക്കു കൊടുത്തിരുന്നു. ഇപ്രകാരം ഭക്ഷണം കൊടുത്തു തിന്നുണ്ടായ കാരണം അന്നു പരഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കി രാജഭവതിമാരുടെ മരയാപനങ്ങൾ അവർക്കു കാണിച്ചുകൊടുക്കുകയും അവരൊക്കെ രാജഭവതിമാർക്ക് സൂചനംഗമവും പ്രാർത്ഥിച്ചു തൃപ്തരായിപ്പോകയും ചെയ്തു.

8-ാം-നു 73-ാംനമ്പ്ര പട്ടാളക്കാരും പോലീസുകാരും നാട്ടുകാരുമായി മത്സരക്കളികൾ കളിച്ചു. 9-ാം-നു കായികാഭ്യാസവിനോദങ്ങൾ വൈകുന്നേരം 4 മണിക്കു ആരംഭിച്ചു. ഈ കാഴ്ചകൾ കാണാൻ വളരെ ജനങ്ങൾ എത്തിക്കൂടിയിരുന്നു.

10-ാം-നു തയ്യിൽ എന്ന പ്രദേശത്തുവെച്ച് മിസ്റ്റർ ഉണിച്ചോയിയുടെ വകയായി ചെറുമക്കൾക്കും മുൻസിപ്പാൽ പഞ്ചായത്തുകളിലെ വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും ഭക്ഷണം കൊടുക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. പഞ്ചമവിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് വസ്ത്രസമ്മാനവും ഭക്ഷണാനന്തരം നൽകപ്പെടുകയുണ്ടായി. മിസ്റ്റർ ഉണിച്ചോയി കുഞ്ഞുരാസൂത്രിയിൽ കിടക്കുന്ന രോഗികൾക്കും ഭക്ഷണം കൊടുപ്പിക്കുകയും പുഴുതി, അഴീക്കോട് ഇവിടങ്ങളിലെ പഞ്ചമവിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ചായ, പലഹാരം മുതലായ സപ്ലാമങ്ങൾ ചെയ്യാനായി നല്ല ഒരു സംഖ്യ കൊടുക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. 457-ൽപരം ചെറുമക്കൾക്കു ഭക്ഷണം കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. അന്നേത്തേ ദിവസം ചെയ്ത ധർമ്മങ്ങളിൽ പ്രധാനമായത് അറക്കൽ സുൽത്താൻ അഹമ്മദ് ആലിരാജാവവർകൾ ചെയ്തതായിരുന്നു. രാജാവവർകളുടെ വകയായി 15 ചാക്ക് അരിയും ഒരു ചാക്ക് ഉപ്പും നഗരത്തിൽ രണ്ടുമൂന്നു ദിക്കിൽനിന്നായി അഗതികൾക്ക് ഭംഗിച്ചുകൊടുത്തിരുന്നു. അന്നുതന്നെ പേരെയും പല ധർമ്മിപ്പന്മാരും അഗതികൾക്കു ധർമ്മം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. മിസ്റ്റർ ചെവിട്ടിച്ചി ചിരുക്കണ്ടൻ ചോറും ശക്കരയും വളരെ സാധുക്കൾക്ക് കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. മുൻസിപ്പാൽ കൗൺസിലർ മിസ്റ്റർ സി. ആറൺ വളരെ അഗതികൾക്കു ഭക്ഷണം കൊടുത്തിരുന്നു. മിസ്റ്റർ ആറൺ ചില വിനോദപരീക്ഷകൾ നടത്തുകയും തന്റെ ശാലയിൽ പ്രവൃത്തിയെടുക്കുന്നവർക്ക് വസ്ത്രങ്ങൾ സമ്മാനിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

11-ാം-നു യായിരുന്നു വിദ്യാർത്ഥികളെ സല്ലഭിച്ചിരുന്നത്. എല്ലാതരം വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും അറക്കൽരാജാവവർകളുടെ വകയായിട്ടായിരുന്നു സപ്ലാമമുണ്ടായത്. അന്നേത്തേദിവസംതന്നെയായിരുന്നു വിദ്യാർത്ഥികളുടെ വകയായുണ്ടായ മത്സരക്കളി. ഈ കളികളിൽ അസംഖ്യം വിദ്യാർത്ഥികൾ പങ്കുകൊണ്ടിരുന്നു.

പട്ടാഭിഷേകദിവസമായ ഡിസംബർ 12-ാം നു രാപ്പിള്ളി സെൻറ് ജോൺസ് പള്ളിയിൽവെച്ചു പ്രത്യേകപ്രാർത്ഥന നടത്തി. ഈ അവസരത്തിൽ നാട്ടുകാരായവരെയും ക്ഷണിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു.

ഉച്ചകൂട പട്ടാഭിഷേകത്തിന്റെ മുൻകൈയായി വിളംബരം താസിൽദാർ കുന്നാമതു ഇംഗ്ലീഷിൽ വായിക്കുകയും ആ വിളംബരം കർത്താപട്ടാഭിഷേകമായി ഹിന്ദുസ്ഥാനിയിലും തമിഴിലും വായിക്കപ്പെട്ടുവോൾ. ദ്വൈതപന്തലിൽ കൂടിയവർക്കുവേണ്ടി താസിൽദാർ വീണ്ടും ഇംഗ്ലീഷിലും മലയാളത്തിലും വിളംബരം വായിക്കുകയുണ്ടായി. വിളംബരവായനയെ പിന്തുടർന്ന് ആചാര്യവെടിയും ഭൂപാലമംഗളഗീതവുമായിരുന്നു. ദ്വൈതപന്തലിൽവെച്ച് ഇതിന്നുശേഷം ഈ സന്ദർഭത്തെ ഉദ്ദേശിച്ച് സംസ്കൃതം, ഹിന്ദുസ്ഥാനി, മലയാളം എന്നീ ഭാഷകളിൽ പ്രത്യേകം എഴുതപ്പെട്ട കവിതകൾ വായിക്കപ്പെട്ടു. ഇതിൽപിന്നെ ചിറക്കൽ ടി.എം. കൂർ തമ്പുരാണവർകൾ രാജവേദികൾക്ക് മൂന്നു ചിയേർസ് വിളിച്ചുപറുകയും അതുസഭ്യന്മാർ വളരെ ആഹ്ലാദത്തോടെ സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതിന്നുശേഷം മൂന്നു പട്ടംകെട്ടി അണിയിച്ച ആനകളുടെ പുറത്തു രാജവേദിമാരുടെ പടങ്ങൾ എഴുന്നള്ളിച്ച ഒരു ഷോക്കയായത്ര പുറപ്പെട്ടു. സുമാർ 1000 അരികൾ അധികം വിദ്യാർത്ഥികൾ കൊടികൂറുകൾ പിടിച്ച് മംഗളഗീതങ്ങളും പാടിക്കൊണ്ട് ഷോക്കയായത്രയിൽ അകമ്പടികൂട്ടി. രാജവേദിമാരുടെ ഛായാപടങ്ങൾ വിദ്യാർത്ഥികളും എടുത്തിരുന്നു. ഈ ഷോക്കയായത്ര ദ്വൈതപന്തലിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടു പ്രധാനപ്പെട്ട എല്ലാ അങ്ങാടികളിൽകൂടിയും നടന്നു കൂട്ടിയിൽ പന്തലിൽതന്നെ മടങ്ങി എത്തി.

വൈകുന്നേരം കരിമരുണപ്രയോഗം വളരെ കേമമായനിലയിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഏകദേശം ഒരു മണിക്കൂർനേരത്തിലധികം ഈ പ്രായ ഗതങ്ങളുണ്ടായി.

കണ്ണൂർനഗരം ഈ പട്ടാഭിഷേകോത്സവം പ്രമാണിച്ചു തോരണങ്ങളാലും ലീപാവലികളാലും വളരെ വെടിപ്പായി ശോഭനമായി അലങ്കരിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. രാജഭക്തിയെ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്ന പലവിധ സദാചാരവ്യക്തികൾ കൊടികൂറുകളിലുമേലും എടുപ്പുകളിലുമേലും എവിടെ നോക്കിയാലും കാണാനുണ്ടായിരുന്നു.

ഈ ആഘോഷങ്ങൾ ഇത്രത്തോളം വിജയമായി കലാശിപ്പിച്ചാൻ അദ്ധ്യാപനം ചെയ്ത ദ്വൈതപന്തലിന്റെ വൈസ് പ്രസിഡെണ്ട് കണ്ണൂർ ജെ. എ. ലൗഡൻ, മെസ്സർസ് ടി. കെ. മത്തായി (താസിൽദാർ), ടി. കൃഷ്ണൻ (മുൻസിപ്പാൽ ചെയർമാൻ), സി. കണ്ണൂർ (ദ്വൈതപന്തലിന്റെ സിക്രട്ടറി), മുതലായവരെയും ഇവരെ പലപ്രകാരത്തിൽ സഹായിച്ച മെസർസ് എം. സി. ഉണിച്ചോയി, വി. എം. പോക്കമ എളയസാഹിബ്, ബി. പോക്കമ സാഹിബ്, മിസ്റ്റർ മക്കാഡൻ, മിസ്റ്റർ രാജവേദിനാഥ്, പി. കണ്ണൂർ, എ. അച്യുതൻ, ടി. കെ. കിട്ടുണ്ണി (ബി.എ. എച്ച്. ടി.), നമ്പിദേവജി സെട്ടു, എം. കണ്ണൂർ മേനോൻ, ടി. കൃഷ്ണൻ, കാപ്പൻ പോപ്പ് മുതലായവരെയും അഭിനന്ദിക്കേണ്ടതാണ്.

കൊച്ചി (ബ്രിട്ടീഷ്.)

പട്ടാഭിഷേകദിവസം കൊച്ചിനഗരത്തിൽ എന്തൊക്കെ ആഘോഷങ്ങളാണ് ഉണ്ടാക്കിത്തീർക്കേണ്ടതെന്നു ആലോചിച്ചാനായി 1911 സപ്തംബർ 21-ാം-നു ഒരുപൊതുജനയോഗം കൂടുകയും ആ യോഗത്തിലെ നിശ്ചയങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് കൊച്ചി മുൻസിപ്പാലിറ്റിയിലെ വൈസ് ചെയർമാൻ എ. എൽ. കർഗോക്കർ അദ്ധ്യക്ഷത കമ്മിറ്റിയിൽ കൂട്ടിയിട്ടായി നിശ്ചയിക്കുകയും ചെയ്തു. 3190 ക. 5 ഞ.യാണ് ആഘോഷച്ചെലവിനായി വരിയിട്ടു പിരിച്ചെടുത്തത്. ഇതിൽ അധികഭാഗവും മിസ്റ്റർ ശർശാവകർതന്നെയാണ് പിരിച്ചുണ്ടാക്കിയത്. ഈ പിരിവു സംഖ്യയിൽനിന്നു (1) അഗതികൾക്കു ഭക്ഷണം കൊടുപ്പാൻ 500 ക.യും, (2) വിദ്യാർത്ഥികളെ സല്ലഭിപ്പാൻ 500 ക.യും, (3) കായിക പ്രാസവിനോദങ്ങൾക്ക് 350 ക.യും, (4) ഭീഷവലികൾക്ക് 250 ക.യും, കരിമരുന്നപ്രയോഗത്തിന് 200 ക.യും, (6) ഷോക്കയാത്രക്ക് 200 ക.യും, (7) ബോർപന്തലിനു 300 ക.യും ചെലവിടുവാനായി കണക്കിട്ട് മേലനോക്കണം ചെയ്യാൻ പ്രത്യേകം ഒരു അബ്ബകമ്മിറ്റിയെ ഏർപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു.

ഡിസെമ്പർ 11-ാം-നു പട്ടാഭിഷേകോത്സവം ആരംഭിച്ചു. വിദ്യാർത്ഥികളുടെ മത്സരങ്ങളിലും അവർക്കുള്ള സല്ലാഹ്യമാണ് അന്നുണ്ടായത്. മത്സരങ്ങളിൽ വിജയികളായവർക്കൊക്കെ മിനിസ്റ്റ് കെക് പാട്രിക് സമ്മാനങ്ങൾ ഓഗിച്ചുകൊടുത്തു. ഈ വിനോദങ്ങൾ കാണാൻ അസംഖ്യം ജനങ്ങൾ എത്തിക്കൂടിയിരുന്നു.

12-ാം-നു പ്രഭാതമാകുമ്പോൾതന്നെ വെടിശബ്ദവും പാളികളിൽനിന്നുള്ള ഷണാ നിനാദവും പട്ടണം മുഴുവൻ മുഴക്കിയിരുന്നു. പുലരുമ്പോഴേക്ക് പട്ടണത്തിലുള്ള അലങ്കാരങ്ങൾ വേണ്ടപോലെ മോടികൂട്ടുവാൻ എല്ലാവരും ശ്രമിച്ചിരുന്നു. പട്ടണത്തിൽ പലേ ഭാഗങ്ങളിലും ഓരോരുത്തരുണ്ടാക്കിത്തുള്ള അലങ്കാരങ്ങൾ വിന്യസിച്ചുവെച്ചിരുന്നു. നിൽനന്നായവർപോലും തന്റെ സ്ഥാനം ശുചിയാക്കി തോരണങ്ങളും മറ്റും തൂക്കി അലങ്കരിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. കടപ്പുറം അഭിമുഖമായ കിടക്കുന്ന ഡിവികനൽ ആപ്പീസ്സിന്റെ മുൻവശത്തുള്ള മൈതാനത്തിൽ അതിഭംഗിയിൽ കെട്ടിയുണ്ടാക്കിയിരുന്ന പന്തലിലേക്കു ഉച്ചകൂടവായിത്തന്നെ ജനങ്ങൾ വന്നു നിറഞ്ഞുരുട്ടി. മെസ്സർസ് കെ. ബി. ജാക്കോബ്, കെ. എൻ. മാനവൽ ഇവരുടെ അദ്ധ്യക്ഷതയിൽ ഹാജരായി ഈ പന്തൽ വളരെ രമണീയമായവിധത്തിൽ ഉണ്ടാക്കി അലങ്കരിച്ചിരുന്നു. ഈ പന്തലിന്റെ തെക്കുവശം ഉയർത്തിക്കെട്ടിയ മണ്ഡപത്തിനോട് രാജഭവതിമാരുടെ ഛായാപടങ്ങൾ മാലകളാൽ അണിയിക്കപ്പെട്ടുവെച്ചിരുന്നു. ഏകദേശം ആയിരം ജനങ്ങളെ ക്ഷണിച്ച് പന്തലിനുള്ളിൽ ഇരിപ്പാൻ സ്ഥാനം കൊടുത്തിരുന്നു. ഇതുകൂടാതെ ഏകദേശം രണ്ടായിരത്തിലധികം വിദ്യാർത്ഥികൾ അവരവരുടെ സ്കൂളുകളിൽനിന്ന് ഷോക്കയാത്രയായി വന്നു പന്തലിൽ മണ്ഡപത്തിന്നരികെ രണ്ടു പന്തിയായി സ്ഥലം പിട്ടിട്ടി

രുന്നു. ഇതു കൂടാതെ അനവധി ജനം പന്തലിന്ന ചുറ്റും അകത്തും പുറത്തുമായി കൂടിട്ടു
ണ്ടായിരുന്നു. കൊച്ചിയിലുള്ള ഒട്ടേറെയും യൂറോപ്യന്മാരും അമേരിക്ക മദ്രാസാരും പ
ന്തലിൽ ഹാജരായിരുന്നു. പന്ത്രണ്ടുമണി സമയമായപ്പോൾ ദബ്ബർ ആരംഭിച്ചു.
സെൻറ് ക്രൂസ് ഹൈസ്കൂൾ ഹെഡ്മാസ്റ്റർ ഫാദർ ആർച്ച്ഡിയോക്ക് “ബ്രിട്ടീഷുകാർ
ഭീഷകാലം ഭരിക്കട്ടെ” എന്ന ഒരു ഗീതം പാടുകയും അതു മേപ്പടി സ്തൂലിലെ വിദ്യാർത്ഥി
കൾ പിൻപാട്ടായി പാടുകയും ചെയ്തു. കൃത്യമായി 12 മണി സമയത്തിന് ഡിവിഷ
നൽ ആപ്പർ മിസ്റ്റർ ജെ. എൽ. ജേക്സ് ഇംഗ്ലീഷിലും, മജിസ്ട്രേറ്റ് മിസ്റ്റർ അനന്തൻ
നായർ മലയാളത്തിലും വിചരണം വായിച്ചു. പന്തലിൽ കൂടിയവരെക്കൊണ്ടു നേരെ
നിന്നു ഈ വിചരണവായന ശ്രദ്ധിച്ചു. ഇതിനെ പിന്നാക്കം “ചക്രവർത്തി വളരെ
കാലം ജീവിച്ചിരിപ്പതാക” എന്ന മംഗളഗീതം വിദ്യാർത്ഥികൾ പാടി. കെഫ് കെക്
പാടിക്കിന്റെ നായകത്വത്തിൻ കീഴിൽ പന്തലിന്ന മുൻപാൾ അണിയിായി നിന്നിരുന്ന
മദ്രാസ് പട്ടാളക്കാരുടെ ആചാരവെടിയും 101 കരീനവെടിയും കഴിഞ്ഞതിന്നു ശ്രേ
ഷ്ഠം എം. ലക്ഷ്മണസ്വാമി എന്ന പണ്ഡിതന്റെ അഭിഷേകപ്രശസ്തി എന്ന സംസ്കൃതകവന
ത്തിൽ കുറച്ചു ഭാഗം ഒരു ബ്രാഹ്മണവാല്യുർ തുറന്നു വെച്ചു പാടി. ഈ സംസ്കൃതകവ
നത്തിന്റെ അർത്ഥം മജിസ്ട്രേട്ടർ കൾ വ്യാഖ്യാനിച്ച് ഇംഗ്ലീഷിലും മലയാളത്തിലും സ
ഭ്യന്മാരെ പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കി. ഇതിന്നുശേഷം ദബ്ബർ പീരിയറുകയും ചെയ്തു.

മേപ്പടി സംഭവങ്ങളെ പിറ്റേന്ന് പിന്നീടുണ്ടായത് അഗതികൾക്ക് അരിയടന്നു
കൊടുക്കുന്നതായിരുന്നു. സാധുക്കളായ 2000 നാട്ടുകാർ ഒരു സേർ അരിയും 2ണയും
വീതവും, സാധുക്കളായ 200 യൂറോപ്യന്മാർ രണ്ടു സേർ അരിയും ഒരു റാത്തൽ മാംസ
വും 4ണയും വീതവും കൊടുപ്പാനായിരുന്നു ആദ്യം നിശ്ചയിച്ചതെങ്കിലും വിചാരിച്ച
തിൽ അധികം അഗതികൾ എത്തിക്കൂടിയതിനാൽ ഈ നിശ്ചയത്തിൽ അല്പം ഭേദഗതി
വരുത്തി ആരെയും മടക്കി അയക്കാതെ എല്ലാവർക്കും ധർമ്മം കൊടുത്തു.

12-ാം-നു വൈകുന്നേരം 2½ മണിക്ക് പ്രായഃചെന്ന സാദേശികളും മദ്രാസ് പട്ടാ
ളക്കാരുടേയും കൂടി കായികാഭ്യാസമനുരപരിക്ക് മൈതാനത്തിൽവെച്ചു തുടങ്ങി. എത്രയോ
ആയിരം ജനങ്ങൾ ഈ വിനോദങ്ങൾ കാണാൻ എത്തിക്കൂടിയിരുന്നു. ജയം നേടിയ
വർക്കൊക്കെ മിസിസ്സ് ലോക്കി സമ്മാനം കൊടുത്തു. വൈകുന്നേരം 6½ മണിക്ക് വീണ്ടും
ദബ്ബർ പന്തലിൽതന്നെ ജനങ്ങളെക്കൊണ്ടു വന്നുകൂട്ടി. എല്ലാവരും അവരവരുടെ സ്ഥാന
ങ്ങളിൽ ഇരുന്നശേഷം മദിരാശി സംസ്ഥാനകാർ രാജദമ്പതിമാർ ദർഹിയിലേക്കു
യച്ച മംഗളപത്രത്തിന്റെ ഒരു പകർപ്പ് മിസ്റ്റർ എസ്. ലോക്കി സഭയിൽവെച്ചു വായിച്ചു.
ഇതിന്നുശേഷം വിദ്യാർത്ഥികളിൽ ചിലർ മേഡലുകൾ സമ്മാനിക്കയും ബ്രിട്ടീഷുഭരണം
കൊണ്ട് ഇന്ത്യക്കുണ്ടായിട്ടുള്ള ഗുണങ്ങളെപ്പറ്റി മിസ്റ്റർ ലോക്കി വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ഉപ
ദേശമായി ഒരു പ്രസംഗം ചെയ്തയും ചെയ്തു. അനന്തരം മംഗളഗീതം പാടി സഭ പി
രിഞ്ഞു ഏകാകയാത്രക്കുള്ള ഒരുക്കമായി.

എട്ടുമണി സമയമായപ്പോൾ പട്ടണം മുഴുവനും ഭീഷാവലികളാൽ നിറയപ്പെട്ടി
രുന്നു. ഈ പട്ടണവീഥികളിൽകൂടിയാണ് ഏകാകയാത്ര പുറപ്പെട്ടത്. രാജദമ്പതി
മാരുടെ പട്ടണൽ ആനപ്പുറത്ത് എഴുന്നള്ളിച്ച് ഒരുവക അങ്ങിനെ. സ്ഥലത്തെ ജ

നാട്ടനക്ഷത്രം ഉടമകളും മറ്റുമായ വൈദ്യന്മാർ തിരുമേനികളുടെ പടം എഴുതെ ജിച്ച്കൊണ്ട് ഒരുവക അങ്ങിനെ. പിന്നെ കൊച്ചിക്കാരനും ഒരു സമർത്ഥചിത്രപ്പണിക്കാരനുമായ റോക്കെ എന്നാൽ ഉണ്ടാക്കിയതും ചക്രവർത്തിയെ കയറുന്നതുമായ ഒരു കൃത്രിമപടക്കുപ്പും മുദ്രകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഒരു കൃത്രിമതീവണ്ടിയും ഈ ശോഷയാത്രയുടെ ഒന്നിച്ചുണ്ടായിരുന്നു. എന്താണ് പതിനായിരം ജനങ്ങൾ ശോഷയാത്രയിൽ കൂടിയിരുന്നത്. മനോഹരമായ ശോഷയാത്ര പന്തലിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ട പുഴനിരത്തിൽ കൂടി കാൽവതിനിരത്തുപരേ പോയി അപിടെനിന്നു കണ്ണൂരും അമരാവതി ഈ നിരത്തുകൾ കൂടി പിന്നെ പടിഞ്ഞാറോട്ടു തിരിഞ്ഞു കടപ്പുറം നിരത്തിൽ വന്നുചേർന്നു. യൂറോപ്പ്യൻ ക്ലബ്ബിനരികെ കിരീടമുറപ്പുപ്രയോഗം കാണാനായി ശോഷയാത്ര കരേണരും അപിടെനിന്നു. ശോഷയാത്ര വീണ്ടും ആരംഭിച്ച് നാപ്പിർതെരുവിൽ കൂടിയും മറ്റും കടന്നു കടവിൽ 11 മണിക്ക പന്തലിൽത്തന്നെ മടങ്ങിയെത്തി. ആകപ്പാടെ ഈ ശോഷയാത്ര കൊച്ചിനിവാസികൾ പണ്ടു കണ്ടിട്ടില്ലാത്തവിധത്തിൽ അത്ര ആശോഷമായും വിജയമായും കലാശിച്ചു. ഉമ്മേദാർപട്ടാളത്തിലെ 20 പട്ടാളക്കാരും മജിസ്ട്രേട്ടും പോലീസും സമാധാനരക്ഷക്കായി വളരെ പരിശ്രമിക്കുകയാൽ യാതൊരു അപമാനമുണ്ടാകാതെ എല്ലാം ശുഭമായി കഴിഞ്ഞു. ഇതിന്നായി ഭാരവാഹികളെല്ലാവരും സചിരശേഷം അഭിനന്ദിക്കപ്പെട്ടുണ്ടാകുന്നു.

പാലക്കാട്.

പാലക്കാട് മുൻസിപ്പാൽ ആപ്പീസ്സിന്നെതിരായി കോട്ടമൈതാൻത്തിൽ നാനൂറിൽ അധികം ഉറപ്പിക ചെലവിട്ട് ഒരു വലുതായ ദണ്ഡാർപ്പന്തലും അതിനുള്ളിൽ വടക്കുഭാഗത്തായി രണ്ടു മണ്ഡപങ്ങളും കെട്ടിയുണ്ടാക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. ഈ മണ്ഡപങ്ങളിൽ ഒന്ന് റവന്യൂഡിവിഷനൽ ആപ്പീസ് ഇരിപ്പാനും മറ്റേത് പ്രായാധിക്യം നിമിത്തം കോഴിക്കോട്ടേക്ക് എഴുന്നള്ളുവാൻ സാധിക്കാതിരുന്ന പാലക്കാട് രാജാവവർകൾക്കും ഇരിപ്പാനായിരുന്നു. പന്തൽ വളരെ മനോഹരമായി അലങ്കരിക്കുകയും ക്ഷണിക്കപ്പെട്ടവർക്കും സ്ത്രീകൾക്കും ടിക്കറ്റു കൊടുക്കപ്പെട്ടവർക്കും വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും ഇരിപ്പാൻ പ്രത്യേകം സ്ഥാനങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

ഡിസെമ്പ്ര 11-ാംനും യാണ് കായികാഭ്യാസവിനോദങ്ങൾ നടത്തപ്പെട്ടിരുന്നതു. ബൈസിക്കിൾ ഓട്ടം, കതിരച്ചാട്ടം തുടങ്ങി 31 വിധം വിനോദങ്ങൾ ദണ്ഡാർപ്പന്തലിന്നു മുൻവശംവെച്ച് നടത്തപ്പെട്ടു. കായികാഭ്യാസമത്സരപരിഷ്കയിൽ ജയിച്ചവർക്കും സമ്മാനിപ്പാനായി 495 ക. ചെലവായിട്ടുണ്ട്. ഇതിന്നുപുറമെ ചാത്തപ്പുറം ശിവരാമകൃഷ്ണപട്ടർ കായ്ക്കാരവർകളുടെ വകയായി രണ്ടു വെള്ളിപ്പാത്രങ്ങളും പ്രത്യേകമത്സരപരിഷ്ക നടത്തി ജയിച്ചവർക്കും സമ്മാനിക്കപ്പെട്ടുകയുണ്ടായി.

12-ാംനും നഗർത്തിലുള്ള എല്ലാതരം എഴുപ്പുകളും വളരെ ശ്രദ്ധയായി ഭംഗിയിൽ അലങ്കരിച്ചിരുന്നു. ഈ ദിവസം ഒന്നുമതായി നടത്തപ്പെട്ടത് സ്കൂളുകളിൽ സകല

രിക്കയായിരുന്നു. അതാണ് സ്കൂൾമാസ്റ്റർമാരുടെ മേലന്വേഷണത്തിൻകീഴിൽതന്നെയാണ് സർക്കാർവും നടത്തപ്പെട്ടത്. മുഹമ്മദീയവിദ്യാർത്ഥികളെയൊക്കെ മുൻസിപ്പാൽ ആപ്പീസിൽ പരത്തി സെയ്ദ് മുഹമ്മദ് റാവുത്തർ എന്ന് കലയപ്പറാവുത്തർ സാഹിബ് ബഹദൂറിന്റെ വകയായി സമർപ്പിച്ചു. സർക്കാർത്തിന്നുശേഷം വിദ്യാർത്ഥികളൊക്കെ കൊട്ടികൾ പിടിച്ചുകൊണ്ട് മൈതാനത്തിൽ അണിയണിയായി പന്നു നിന്നു. വിദ്യാർത്ഥി സർക്കാർസമയംതന്നെ ഏതാണ്ട് 6000-ൽ അധികം അഗതികൾക്ക് സഞ്ചകോടതിവളപ്പിൽവെച്ചു ഭക്ഷണം കൊടുത്തു. ഈവകയായി 700-ൽ അധികം ഉരപ്പിക ശിവരാമപട്ടർ കാര്യക്കാരവർകളാണ് ചെലവഴിച്ചത്.

പത്തരമണി സമയത്ത് സഞ്ചകലക്ട്രുടെ ബങ്കളാവിൽനിന്ന് പന്തലിലേക്ക് ഒരു ഷോഷയാത്ര പുറപ്പെട്ടു. സഞ്ചകലക്ടർ മിസ്റ്റർ തോമസ്സ്, സഞ്ചജ്ജി മിസ്റ്റർ ദേശികാചാരി തുടങ്ങിയുള്ളവർ ഈ ഷോഷയാത്രയിൽ തലവന്മാരായിരുന്നു. പട്ടംകെട്ടിച്ച ആനമേൽ രാജഭവതിമാരുടെ ഛായാപടങ്ങൾ കയറ്റി ആഷോഷസഹിതം പുറപ്പെട്ട ഈ ഷോഷയാത്ര 11½ മണിക്കു തിരികെ പന്തലിൽ വന്നുചേർന്നു. 12 മണി സമയത്ത് സഞ്ചകലക്ടർ ഇംഗ്ലീഷിലും താസിൽദാർ മലയാളത്തിലും വിജ.ബരം പായിക്കയും അതിനെ പിന്തുടന്ന് പോലീസ്സസൈന്യം ഭരമാരവെടി വെക്കയും ജനങ്ങൾ കരീനപൊട്ടിക്കയും ഉണ്ടായി. ഇതിന്നുശേഷം സബ്കലക്ടർ ഒരു ചെറിയ പ്രസംഗം ചെയ്തയും, പട്ടാഭിഷേകപ്രശസ്തിയായി ഉണ്ടാക്കിയ ചില പദ്യങ്ങൾ പാലക്കാട്ട് രാജാവവർകളും മിസ്റ്റർ കെ. ഭാമോദരമേനോനും ചൊല്ലുകയും ചെയ്തു. ബ്രിട്ടീഷുഭരണംകൊണ്ടുണ്ടായിട്ടുള്ള ഗുണങ്ങളെ പ്രസ്താവിച്ചുകൊണ്ട് മെസ്സർസ് കെ. പി. അച്ചുതമേനോനും വി. പി. പരമേശ്വര അയ്യരും ഓരോ പ്രസംഗം ചെയ്തതിന്നുശേഷം ഭൂപാലമംഗളം പാടി 1½ മണിക്കു ദർവാർ പിരിയുകയും ചെയ്തു.

5 മണി സമയത്ത് വലിയങ്ങാടിയുടെ പടിഞ്ഞാറെ അറ്റത്തിയിൽ ജനങ്ങൾ സ്വരൂപിച്ച് പട്ടം കെട്ടിയ നാലാനകളോടുകൂടി 8 ആനകളെ രണ്ടു പരിയായിനിർത്തി ചക്രവർത്തിമാഹാരാജാവിന്റെയും പട്ടമഹിഷിയുടെയും പടങ്ങൾ ഓരോന്നിന്മേൽ കയറ്റി വെൺകൊററുകൂട, ആലവട്ടം, വെഞ്ചാമരം മുതലായവ പിടിപ്പിച്ച് അങ്ങാടിയിൽക്കൂടി ഒരു ഷോഷയാത്ര പുറപ്പെട്ടു. വഴിയിൽ വലിയ കാപ്പകുളയുടെയും പള്ളികുളയുടെയും പ്രമാണപ്പെട്ടവരുടെ വാസസ്ഥലത്തിന്റെയും മുമ്പിൽ ഷോഷയാത്ര ഇടക്കിടെ നിർത്തിച്ചുകൊണ്ടാണ് പോയിരുന്നത്. ഷോഷയാത്രപോകുന്ന ഇടങ്ങളെല്ലാം തോരണങ്ങളാൽ സവിശേഷം അലങ്കരിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. ഏകദേശം 20,000-ൽ അധികം പുരുഷന്മാരും ഈ ഷോഷയാത്രയിൽ പങ്കുകൊണ്ടിരുന്നു. രാത്രി 8 മണി സമയമായപ്പോൾ ഷോഷയാത്രദർവാർ പന്തലിന്നരികെ എത്തി. അവിടെവെച്ചായിരുന്നു കരിമരുന്നപ്രയോഗം ഉണ്ടായത്. രാത്രിയിൽ കംസനാടകവും, രാമപട്ടാഭിഷേകവും നാടകങ്ങൾ കളിപ്പാൻ എപ്പോഴുമായിരുന്നു. നാട്ടുപുറങ്ങളിലും യഥാശക്തി ആഷോഷങ്ങളുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും പാലക്കാട്ടിലെ ആഷോഷങ്ങൾ കാണാൻ നാട്ടുപുറങ്ങളിൽനിന്നും അനവധി ജനം വന്നുചേർന്നിരുന്നു. ഷോഷയാത്ര പോയിരുന്ന ഇടങ്ങൾ മാത്രമല്ല, എല്ലാ തെരുവീഥികളും വിട്ടുകിടന്നു പണ്ണിക്ക് ആപ്പീസ്സുകുളമൊക്കെ ദീപാവലികളാൽ ശോഭിപ്പിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു.

പട്ടാഭിഷേകാഘോഷങ്ങൾ ഇത്രയും വിജയമായി കലാശിപ്പിക്കേണ്ടതിന്ന് പല മാന്യന്മാരും ഒത്തൊരുമിച്ചു ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്. കായികാഭ്യാസവിനോദങ്ങൾ ക്രമത്തിൽ നടത്തപ്പെടേണ്ടതിന്ന് വിദ്യാഭ്യാസകോമിഷൻ പ്രിൻസിപ്പാൾ മിസ്റ്റർ ഡേവിസ്സ് കഴിയുന്ന ഉത്സാഹമൊക്കെ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. സാധുക്കൾക്ക് ധർമ്മചെമ്പ്ലാൻ ശിവരാമകൃഷ്ണപട്ടർ കാര്യക്കാരവർകൾ ചെയ്ത ഏല്പാടുകൾ ശ്രദ്ധാഹ്ലാസമായിരുന്നു. മെസ്സർസ് എ. ചൊക്കലിംഗം പിള്ള, വി. ആർ. ചൊക്കലിംഗം പിള്ള, വി. റങ്കയ്യൻ ചെട്ടിയാർ, വീരാൻകുട്ടി മുതലായവർ ഘോഷയാത്രയും കരിമരുന്നപ്രയോഗങ്ങളും വിചാരിച്ചതിലധികം ഭംഗിയായി നടത്തിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആസ്ത്രേലിയയിലെ രോഗികൾക്ക് വി. പണിത്തറക്കുന്ന് അവർകളുടെ വകയായി ഭക്ഷണവും, റാവുസാഹിബ് മിസ്റ്റർ കെ. കൃഷ്ണൻ വകയായി വസ്ത്രങ്ങളും, കൊടുക്കപ്പെട്ടത് പ്രത്യേകം പ്രസ്താവയോഗ്യമാണ്. പട്ടാഭിഷേകാഘോഷമെല്ലാവിധേയും ആകെ പിരിവുണ്ടായിരുന്ന 2451 ക.യിൽ ചെലവുകഴിച്ച് ബാക്കിയുണ്ടായിരുന്ന 86-ൽ അധികം ഉറപ്പിക ആസ്ത്രേലിയയിലേക്ക് സംഭാവനയായി കൊടുക്കുകയാണ് ചെയ്തത്.

മലപ്പുറം.

മുസാവരിബങ്കിളാവിന്നു കിഴക്കുവശം പ്രത്യേകമായി കെട്ടി അലങ്കരിച്ച പന്തലിൽചെച്ചാണ് പട്ടാഭിഷേകാഘോഷങ്ങൾ വളരെ കേമമായനിലയിൽ കഴിച്ചുകൂട്ടിയത്. ഡിസെമ്പർ 7-ാംനു തുടങ്ങി 12-ാംനുവരെ കൂടിയുള്ള ആറു ദിവസം ഈ ആഘോഷങ്ങൾ നടത്തപ്പെടുകയും അനവധി പുരുഷന്മാരും ഈ ദിവസങ്ങളിലൊക്കെ മലപ്പുറത്തു കൂടുകയും ചെയ്തിരുന്നു. 7-ാംനു പട്ടാളക്കാരും പോലീസുകാരും തമ്മിൽ മത്സരിച്ച ക്രിക്കറ്റുകളി, 8-ാംനു പട്ടാളക്കാരുടെവകയായി കായികാഭ്യാസവിനോദങ്ങൾ, 9-ാംനു പോലീസുകാരുടെ വക കായികാഭ്യാസവിനോദങ്ങൾ, 10-ാംനു സ്കൂൾകുട്ടികളുടെ വക കായികാഭ്യാസവിനോദങ്ങളും നടക്കുകയും, 11-ാംനു വിദ്യാർത്ഥികളെ സല്ലരിക്കലും പഞ്ചമവിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് വസ്ത്രസമ്മാനവും പൊതുജനങ്ങളുടെ വകയായ അഭ്യാസവിനോദങ്ങളും, 12-ാംനു വിളംബരവായന, അഗതികൾക്ക് ഭക്ഷണം കൊടുക്കൽ, ദീപാവലി, ഘോഷയാത്ര, കരിമരുന്നപ്രയോഗം, നടകം ഇപ്രകാരം ആഘോഷങ്ങൾ ആറു ദിവസവും വളരെ ഭംഗിയിൽ നിവൃത്തിച്ചു. ഈ ആഘോഷങ്ങളിൽ ചിലതിനെപ്പറ്റി അല്പം വിവരമായിത്തന്നെ പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഏതാണ്ട് 1000 ജനങ്ങൾക്ക് യോഗംകൂടത്തക്കനിലയിൽ നെടുമ്പുരയായി കെട്ടിയ പന്തലിനുള്ളിൽ മേൽഭാഗം വെള്ളവസ്ത്രംകൊണ്ടു മുടി പലതരമായ ചിത്ര പൂണികളെക്കൊണ്ടും അലങ്കാരങ്ങളെക്കൊണ്ടും അതിശയനീയമായവിധത്തിൽ മോടിക്രട്ടപ്പെട്ടിരുന്നു.

11-ാംനു രാവിലെ സ്കൂൾസഞ്ചസിസ്റ്റണ്ട് ഇൻസ്പെക്ടർ മിസ്റ്റർ ബാവയുടെ മേലന്വേഷണത്തിൻകീഴിൽ മലപ്പുറത്തും ചുറ്റുപ്രദേശങ്ങളിലുമുള്ള സ്കൂളുകളിലെ 700-ൽ

അധികം വിദ്യാർത്ഥികളെ ടെയിനിങ്ങ് സ്കൂളിനു മുൻപാശം നിരത്തിൽ രണ്ടണിയായി നിർത്തിച്ച് ദണ്ഡാർപ്പണവിധേയം ഒരു ഷോഷയാത്രയായി കൊണ്ടുവന്നു. വിദ്യാർത്ഥികളെല്ലാം കാരോ കൊടിയും കയ്യിൽപിടിച്ചു സാച്ചാമേമ്പ്രശസ്തിമംഗളഗാനങ്ങളോടുകൂടി പെടിച്ചായി പന്ത്രണ്ടു ധരിച്ചാണ് പന്തലിലെത്തിയത്. പന്തലിൽ ഇവിടെ ഇരുത്തി മധുരപലഹാരം, ബിസ്കൂട്ട്, പഴം, ചായ ഈവക ഭോജ്യപേയങ്ങൾ കൊടുത്തു സല്ക്കരിച്ചു. ഇതിന്നശേഷം സ്ഥലത്തെ പഞ്ചമസ്തോമവിദ്യാർത്ഥികളായ ചെറുമക്കൾക്ക് വസ്ത്രങ്ങൾ സമ്മാനിക്കുകയും വിദ്യാർത്ഥികൾ അവരവരുടെ സ്കൂളുകളിലേക്കുതന്നെ മടങ്ങുകയും ചെയ്തു.

12-ാം നമ്പർ ചക്രവർത്തിമാരാജാവിന്റെയും പട്ടമഹിഷിയുടെയും ഛായാചിത്രങ്ങൾ പട്ടംകെട്ടിയ ആനപ്പുറത്ത് എഴുന്നള്ളിച്ചുകൊണ്ട് നാലു ഷോഷയാത്രകൾ നാലുദിക്കിൽനിന്നായി പുറപ്പെട്ടു. നാലും പതിനൊന്നുമണിക്ക് പന്തലിൽ എത്തിച്ചേർന്നു. ഈ നാലു ഷോഷയാത്രക്കാരെയും എതിരേറു പന്തലിലേക്കു കൊണ്ടുവരുവാനായി മലപ്പുറത്തു പാറനമ്പി അവർകളുടെ വകയായി ഒരു ഷോഷയാത്ര വേദനയും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഷോഷയാത്രക്കാർ പന്തലിൽ എത്തുന്നതിന്നുമുമ്പായിത്തന്നെ ക്ഷണിക്കപ്പെട്ടവരും സ്ഥലത്തെയും അയൽപ്രദേശത്തെയും മാനുഷന്മാരുമായി വളരെ ജനങ്ങൾ പന്തലിൽ സ്ഥലം പിടിച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. പന്തലിന്നു കിഴക്കുവശം കെട്ടിയുണ്ടാക്കിയിരുന്ന മണ്ഡപത്തിന്മേലാണ് രണ്ടുവരിയായി സ്ഥലത്തുള്ള പ്രമാണപ്പെട്ട എല്ലാ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും പ്രമാണികളും ഇരുന്നിരുന്നത്. രാജവേരിമാരുടെ ഛായാചിത്രങ്ങൾ അലങ്കരിച്ച മണ്ഡപത്തിന്മേൽ ഒരു മാനുഷമാനത്തു വെച്ചിരുന്നു. പന്ത്രണ്ടുമണിക്ക് മുമ്പായി സ്ഥലത്തെ വെള്ളപ്പട്ടാളക്കാരെയും സ്പെഷ്യൽ പോലീസ്സുകാരെയും ദണ്ഡാർപ്പണലിനു വടക്കുവശത്തുള്ള മൈതാനത്തിൽ പരേഡ് (Parade) ചെയ്തു നിർത്തിയിരുന്നു. മൈതാനം മുഴുവനും പന്തലിന്നകവും ഒക്കെ ജനങ്ങൾ നിറഞ്ഞ് ഒരു മനുഷ്യശിരസ്സുമുദ്രമാണെന്നു തോന്നിപ്പിച്ചിരുന്നു. മലപ്പുറത്തിന്റെ ചരിത്രത്തിൽ ഇങ്ങിനെ ഒരു പുരുഷാരം ഒരുകാലത്തും കൂടിയിരുന്നില്ലെന്നുമാത്രമല്ല, കൂടിയ ജനങ്ങളോടെ ഈ ശുഭകർമ്മം ഭംഗിയായി കഴിയേണമെന്ന ആഗ്രഹത്തോടുകൂടിയവരുമായിരുന്നു. പന്ത്രണ്ടുമണി കൃത്യമായപ്പോൾ ഡിവിഷനൽ ആപ്പൻ കെ. കഞ്ഞിരാമൻ അവർകൾ വിജംബരം വായിക്കുകയും ഈ വിജംബരവായനയുടെ അറസാനം പട്ടാളക്കാരും പോലീസ്സുകാരും ആചാരവെടികൾ വെക്കുകയും 101 കരീന പൊട്ടിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതിന്റെശേഷം പെൻഷ്യണ്ട് അബ്ദുക്കരി ഇൻസ്പെക്ടർ കോമുറേനവൻ അവർകൾ ഇംഗ്ലീഷിലും മെസർസ് പാറമംത്തിൽ ശങ്കരനമ്പിയും സബ്സിസ്റ്റണ്ട് ഇൻസ്പെക്ടർ ബാവസാഹിബും മലയാളത്തിലും ബ്രിട്ടീഷുഭരണംകൊണ്ടുള്ള ഗുണങ്ങൾ കാണിച്ചുകൊണ്ട് പ്രസംഗങ്ങൾ ചെയ്തു. പണ്ഡിതർ ലക്ഷ്മണസ്വരിയുടെ കൃതിയായ അഭിഷേകപ്രശസ്തിസ്തോത്രങ്ങൾ സംസ്കൃതത്തിലും അതിന്റെ പരിഭാഷ മലയാളത്തിലും ചെല്ലുകയും മലപ്പുറത്തുള്ള സ്കൂളുകളിലെ ബാലന്മാരും ബാലികമാരുമായുള്ള വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് കീർത്തിമുദ്രകൾ സമ്മാനിക്കുകയും ഭൂപാലമംഗളം പാടി യോഗം പിരിയുകയും ചെയ്തു. ഈ ദണ്ഡാർത്ഥയോഗം കഴിഞ്ഞുടനെ മൈതാനത്തിൽ വെച്ച് ഏതാണ്ട് 6000 ത്തിൽ കുറയാതെ അഗതികൾക്ക് സൂക്ഷ്മമായി ഭക്ഷണംകൊ

ഭയം ചെയ്തു. സന്ധ്യ മയങ്ങുമ്പോഴേക്ക് മലപ്പുറത്തു് അങ്ങാടികളും വീടുകളും ഗവണ്മെന്റ് ആപ്പീസുകളും ഒക്കെ ഭീപാവലികളാൽ പ്രദേശിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. പട്ടാളക്കാരായും പോലീസുകാരുടെയും ലൈനിലും കൂടി ഭീപാവലികൾ ചെയ്യുമ്പോഴേക്ക് അതിമനോഹരമായ ഒരു പ്രത്യേകകാഴ്ചയായിത്തീർന്നു. അല്പം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ കോട്ടപ്പടിക്കൽനിന്ന് ഒരു ഷോഷയാത്ര പുറപ്പെട്ട് ഭീപാവലികൾ വെച്ചേടങ്ങളിൽകൂടി സഞ്ചരിച്ച് ഒടുവിൽ മൈതാനത്തിൽ മടങ്ങിയെത്തുകയും അവിടെവെച്ച് കരിമരുന്നുപ്രയോഗം നടത്തുകയും ചെയ്തു. ഇതൊക്കെ കാണികൾക്ക് നേത്രാനന്ദകരങ്ങളായിരുന്നു. തൃക്കടീരിമനക്കൽ നമ്പൂതിരിപ്പാടവർകളുടെ നാടകസംഘത്തെ ഈ ആശോഷകാലത്ത് മലപ്പുറം ദബ്ബാർകമ്മിറ്റിക്ക് ഏല്പിച്ചുകൊടുത്തിരുന്നു. മലപ്പുറത്തുവെച്ച് കഴിച്ച ദബ്ബാർ ആശോഷങ്ങൾ ഇത്രത്തോളം ജയപ്രദമായി കലാശിച്ചത് ഡിവിഷനൽ ആപ്പർ കണ്ടതിരാമൻ അച്ഛൻകളുടെയും ഹിന്ദുക്കളും മുഹമ്മദീയരും ക്രിസ്ത്യാനികളുമായ എല്ലാ സമുദായത്തിലെയും നേതാക്കന്മാരുടെയും ഹൃദയപൂർവ്വമായ പരിശ്രമത്താലും സഹകരണത്താലുമായിരുന്നുവെന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. കാപ്പൻ ലോഗൻ, പോലീസ് അസിസ്റ്റന്റ് സൂപ്രണ്ടുണ്ട് മിസ്റ്റർ മല്ലാലി ഇവരും പ്രത്യേകം കഴിയുന്ന ശ്രമങ്ങളൊക്കെ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. സ്ഥാനംകൊണ്ട് ഈ ജില്ലയിലെ ഡിവിഷ്യനിൽവെച്ച് മൂന്നാമത്തെതാണെങ്കിലും പട്ടാളീഷേകമഹോത്സവാശോഷങ്ങൾ വിചാരിക്കുന്നതായാൽ മലപ്പുറത്തെ ആശോഷങ്ങൾ രണ്ടാമതും മലപ്പുറം ഡിവിഷ്യൻ ഒന്നാമതും നിന്നിട്ടുണ്ടെന്നു പറയുന്നതിൽ യാതൊരു അതിശയോക്തിയുമില്ല.

മാനന്തവാടി.

താലൂക്ക് ആപ്പീസിന്റെ മുൻവശം വിശാലമായി കെട്ടിയുണ്ടാക്കിയിരുന്ന പന്തലിൽവെച്ചായിരുന്നു ദബ്ബാർയോഗം കൂടിയത്. അസിസ്റ്റന്റ് എഞ്ചിനീയർ മിസ്റ്റർ നാഗേശ്വര അയ്യരുടെയും ഓവർസിയർ മിസ്റ്റർ ഗുണ്ടറാവുവിന്റെയും ശ്രമത്താൽ ഈ പന്തൽ വളരെ മനോഹരമായനിലയിൽ അലങ്കരിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. രാവിലെ ആറു മണിക്ക് 31 കതീനവെടികൾ പൊട്ടിക്കപ്പെടുകയും എട്ടുമണി മുതൽ പത്തുമണി വരെ പള്ളികളിലും കേന്ദ്രങ്ങളിലും പ്രത്യേകപ്രാർത്ഥനകൾ നടത്തപ്പെടുകയും ചെയ്തു. മാനന്തവാടി പട്ടണത്തിലുള്ള മൂന്നു സ്തൂലകളിലെയും കൊല്ലൂർ, പയിങ്ങാട്ടൂർ എന്നീ പ്രദേശങ്ങളിലുള്ള സ്തൂലകളിലെയും കുട്ടികൾ കൊടിക്കൂറുകളും പിടിച്ചു് അഭിഷേകപ്രശസ്തിസ്സോത്രങ്ങളും പാടിക്കൊണ്ട് ഷോഷയാത്രയായി പന്തലിൽ വന്നുവേണം. ജനങ്ങൾ പതിനൊന്നുമണിക്കുമുമ്പായിത്തന്നെ പന്തലിൽ സ്ഥലം പിടിച്ചുതുടങ്ങിയിരുന്നു. അകത്തു സ്ഥലം ഇല്ലായ്മയാൽ വളരെ ജനങ്ങൾ പുറത്തു തിങ്ങി നില്ക്കേണ്ടിവന്നു. മാനന്തവാടിപ്പുരേ ശത്തുള്ള എല്ലാ യൂറോപ്യന്മാരും അനേകം സ്വദേശിന്മാരും പന്തലിൽ ഇരുന്നിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. സ്വദേശിന്മാർക്ക് പ്രത്യേകസ്ഥലം അനുവദിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. ബ്രാഹ്മണ

രും നാശനാശമായ സ്ത്രീകളാണ് സ്വദേശീയീകരണത്തിൽ അധികവുണ്ടായിരുന്നത്. ഈ പ്രകാരമുള്ള ഒരു പൊതുജനയോഗത്തിൽ സ്വദേശീയീകരണ പങ്കുകൊള്ളുന്നത് വയനാട്ടിൽ ഇത് ഒന്നാമത്തെ പ്രാവശ്യമായിരുന്നുവെന്നു പ്രത്യേകം പരയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. 11^{ാം} മണിക്ക് രാജഭവതിമാരുടെ മായാപടങ്ങൾ ഡിവിഷനൽ ആപ്പീസിൽനിന്ന് വാദ്യശാലകളോടുകൂടി ഡിപ്പൂട്ടികളാൽ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുമെല്ലാം ഏകമനോഭാവത്തിൽ കൊണ്ടുവന്നു. ഈ യാത്രയിൽ പോലീസ്സുകാർ വഴിയിൽ അണിയണിയായി നിന്നതുകൊണ്ട് കറേ പോലീസ്സുകാർ അകമ്പടിയായും കൂടിയിരുന്നു. മായാപടങ്ങൾ പന്തലിൽ കൊണ്ടുവന്നപ്പോൾ കരീനവെടികൾ പൊട്ടിക്കുലപ്പടയും സ്ത്രീകളിൽ ഭൂപാലമംഗളഗാനം പാടുകയും ചെയ്തു. പന്തലിനകത്ത് മണ്ഡപത്തിനേൽ അലങ്കരിച്ച ഒരു സിംഹാസനത്തിനേൽ മായാപടങ്ങൾ വെക്കപ്പെട്ടു. 12 മണിക്ക് കൃത്യത്തിനു ഡിപ്പൂട്ടികളാൽ മിസ്റ്റർ കാമിയേഡ് വിജ്ഞാപനം ഇഷ്ടീകരിച്ചതായും നിന്നുകൊണ്ടിരുന്ന സഭ്യന്മാർ ഹസ്തതാഡനത്തോടെ അഭിവാദ്യം ചെയ്തും ചെയ്തു. ഇതിനുശേഷം വീണ്ടും കരീനവെടികൾ മംഗളഗീതം പാടലും ഉണ്ടായി. താസിൽദാർ മിസ്റ്റർ പൈലൊപോൾ വിജ്ഞാപനത്തിന്റെ തർജ്ജിമ മലയാളത്തിൽ വായിച്ചു. ഇതിനെ പിന്തുടന്ന് പണ്ഡിതൻ ലക്ഷണസൂരിയുടെ അഭിഷേകപ്രശസ്തിസ്തോത്രം താമ്രകുപ്പീസിലെ ക്ലിക്ക് ഗോപാലകൃഷ്ണയ്യരും, അചസരോചിതമായ ഭാഷാശുദ്ധികൾ റിക്കാഡ് കീപ്പർ മിസ്റ്റർ രാമണ്ണിമാരാരും ചൊല്ലി. ഇതിനുശേഷം മേരിമഹാരാജ്ഞിയുടെ ജീവചരിത്രപുസ്തകവും ബ്രിട്ടീഷുഭരണംകൊണ്ട് ഇന്ത്യക്കാർക്കുണ്ടായിട്ടുള്ള ഗുണങ്ങൾ എന്ന പുസ്തകവും സഭയിൽ കൂടിയ പലർക്കും ഭാഗിച്ചുകൊടുക്കപ്പെട്ടു. സ്ത്രീകളിൽക്കൂടെ മെഡലുകൾ മിസിസ് മോൾക്കീസും, മിസിസ് കേമിയാഡുംകൂടി ഭാഗിച്ചുകൊടുത്തു. താസിൽദാർ ബോമ്പായിൽനിന്നു വരുത്തിച്ചിരുന്ന മെഡലുകളും അപ്പോൾതന്നെ കൊടുക്കാപ്പടയുണ്ടായി. പിന്നെ സ്ത്രീകളുടെ കളികളും പാട്ടും കമ്മിയടിയും കോലാട്ടവും ഒക്കെ കുറേനേരമുണ്ടായിരുന്നു. ഒടുവിൽ വെററിലയും കല്ലുണ്ടവും എല്ലാവർക്കും കൊടുത്തു സഭ പിരിയുകയും ചെയ്തു.

സ്ത്രീകളെ സല്ലരിച്ചത് താമ്രകുപ്പീസിലെ മെമ്പർ മിസ്റ്റർ കെ. അച്ചുതപ്പണിക്കരായിരുന്നു. ഈ താമ്രകുപ്പീസിലെ വേരേയും മിക്ക സ്ത്രീകളിലും മിസ്റ്റർ കുറുപ്പിന്റെ വകയായി കുട്ടികൾക്കു സല്ലാരവും ഉണ്ടായിരുന്നു. മെമ്പർസ് വെങ്കിടേശ്വര അയ്യരും കൃഷ്ണഗൗണ്ടനും പ്രത്യേകം വരുത്തിയ ചക്രവർത്തിയുടെയും ചക്രവർത്തിനിയുടെയും പടങ്ങൾ കുട്ടികൾക്ക് ഭാഗിച്ചുകൊടുക്കപ്പെട്ടിരുന്നു.

സ്ഥലത്തെ ഒരു ജന്മിയായ മിസ്റ്റർ പി. നാരായണൻ നമ്പ്യാർ സ്വദേശികളായ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർക്ക് ഒരു സല്ലാരംകൊടുക്കുകയുണ്ടായി. ഒരു മണി മുതൽ സന്ധ്യയാകുന്നതുവരെയുള്ള പ്രവൃത്തി അഗതികൾക്കു ധർമ്മംകൊടുക്കുന്നതായിരുന്നു. കൂടിയിരുന്ന 2500-ൽ അധികം അഗതികൾക്ക് ഭക്ഷണം കൊടുപ്പാനുള്ള സാമ്പ്യ ചെലവും താമ്രകുപ്പീസിലെ മെമ്പർമാരായ മെമ്പർസ് വേലുച്ചെട്ടിയും വടക്കു മുത്തണ്ണനും ആയിരുന്നു ചെയ്തത്. 4 മണിക്ക് “കിങ്ങ്സ്ഫോറി” എന്ന ദിക്കിലെ മൈതാനത്തിൽവെച്ച് സബ്ജ്

ഇൻസ്പെക്ടർ മിസ്റ്റർ കബീരയുടെ ഉത്സാഹത്താൽ കായികഃക്രോസാവിനോദങ്ങൾ നടത്തി സമ്മാനങ്ങൾ കൊടുക്കപ്പെട്ടു. ഈ വിനോദത്തിൽ നാട്ടുകാരും സർക്കട്ടിക്ളും പങ്കെടുത്തു കളിച്ചു മുതലായവരും പങ്കെടുത്തു. വിനോദങ്ങൾ കാണാൻ വന്ന യൂറോപ്യന്മാർക്കെങ്കിലും കപ്പത്തോട് എളുപ്പമെന്നുവെക്കുകയായി ചായ സപ്ലൈയും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഈ വിനോദങ്ങൾ കഴിഞ്ഞതിനുശേഷം 7½ മണിക്ക് കരിമരുന്നപ്രയോഗങ്ങൾ കാണാനായി പുരുഷാരം വീണ്ടും ദർബാർപന്തലിൽത്തന്നെ വന്നു ചേർന്നു. കരിമരുന്നപ്രയോഗം കഴിഞ്ഞ് എട്ടുമണിക്ക് ഷോഷയാത്ര ആരംഭിച്ചു. ആ നല്ലൊരു രാജദമ്പതികളുടെ പടങ്ങൾ ഏഴന്നെള്ളിച്ചുംകൊണ്ടുള്ള ഈ ഷോഷയാത്രയുടെ ഏല്പാടുകൾക്കെ താലൂക്ക്ബോഡ് മെമ്പർ മിസ്റ്റർ പി. സി. രാമൻ നമ്പ്യാരുടെ വകയായിരുന്നു. തെരുവീഥികൾ തോരണം തൂക്കി ദീപാവലികൾ വെച്ച് ശോഭിപ്പിച്ചിരുന്നു. എല്ലാ തെരുവീഥികളിൽക്കൂടിയും പോയ ഈ ഷോഷയാത്രയിൽ 3000 മുതൽ 4000 വരെ ജനങ്ങൾ കൂടിയിരുന്നു. 11 മണിക്ക് ഷോഷയാത്ര വീണ്ടും പന്തലിലേക്കുതന്നെ മടങ്ങിയെത്തി. പിന്നെയും കരേണേരം കരിമരുന്നപ്രയോഗമുണ്ടായി. ഇതോടുകൂടി ദർബാർ അവസാനിച്ചു.

മഞ്ചേരി.

ഏറനാട് താലൂക്കിന്റെ തലസ്ഥാനമായ മഞ്ചേരിയിൽ പട്ടാഭിഷേകാഘോഷങ്ങൾ ഏതുപ്രകാരം കൊണ്ടാടേണമെന്നു തീരുമാനിച്ചതാൻ മണ്ണാർമലരാജാ (ബി-എ) അവർകളുടെ അദ്ധ്യക്ഷതയിൽ കൂടിയ സഭയിൽവെച്ചു നിശ്ചയിച്ചു. തീർപ്പുകൾക്കനുസാരമായി മണ്ണാർമലരാജാവവർകൾ പ്രസിഡണ്ടായും താസിൽദാർ മിസ്റ്റർ പി. ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ഖജാൻജിയായും വക്കീൽമാരായ മെസ്സർസ് പി. വി. അനന്തൻ നായരും എം. പി. ഈശ്വര അയ്യരും സിക്രട്ടെറിമാരായും തിന്ന് ഈ ദർബാർകമ്മിറ്റിക്കാർ 1668 ക. 2൩. പിരിച്ചെടുത്ത് ചെലവുകൾ നടത്തി. ദർബാർഉത്സവം ഡിസെമ്പർ 8-ാംനു ആരംഭിച്ചു. ഇതിലേക്കായി സ്ഥലത്തെ എല്ലാ കെട്ടിടങ്ങളും മുൻകൂട്ടിത്തന്നെ വെടിപ്പുവരുത്തി ഭാരണാങ്ങൾ തൂക്കി അലങ്കരിച്ചിരുന്നു. ദർബാർ കൂടേണ്ടതിലേക്ക് നല്ലതായി ഒരു പന്തലും കെട്ടിയുണ്ടാക്കിയിരുന്നു. 8-ാംനുയും 9-ാംനുയും കോട്ടക്കൽക്കാരായ ഒരു നാടകക്കാർ സ്ഥലത്തുവെച്ച് അവരുടെ നാടകം അഭിനയിക്കുകയുണ്ടായി. 10-ാംനു ഒരു കഥകളിയോഗക്കാരുടെ കളിയുണ്ടായി. ഈ വിനോദങ്ങളൊക്കെ വളരെ ജനങ്ങൾക്ക് ഉല്ലാസപ്രദമായിരുന്നു. മഞ്ചേരി കാരണമല്ലാടവർകളുടെ വകയായി 11-ാംനു വിദ്യാർത്ഥികളെയൊക്കെ സല്ലരിച്ചു. മഞ്ചേരി ഹിമായത്തുൽ ഇസ്ലാംസ്കൂളാരുടെ വകയായി എല്ലാ മാപ്പിളവിദ്യാർത്ഥികൾക്കും പ്രത്യേകസല്ലാരവുമുണ്ടായിരുന്നു. വിദ്യാർത്ഥിക

ഉടെ വിനോദത്തിന് അന്നേത്തേദിവസംതന്നെ കായികാഭ്യാസമനുരപരിഷ്കരണത്തിനായി ജയം സിദ്ധിച്ചവർക്ക് സമ്മാനങ്ങളുമുണ്ടായി. കോൽക്കളി കളിച്ച പഞ്ചമവിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് വസ്ത്രസമ്മാനം നൽകപ്പെട്ടിരുന്നു. അന്നു വൈകുന്നേരം കേരളമായ ഒരു സദിരമുണ്ടായിരുന്നു.

12-ാം-നു രാവിലെ എല്ലാത്തരം ദേവാലയങ്ങളിലും പ്രത്യേകപ്രാർത്ഥന നടത്തി, പതിനൊന്നുമണി സമയമായപ്പോഴേക്ക് താലൂക്ക് ക്ഷേത്രിവളപ്പിൽ കെട്ടി വിശേഷമായി അലങ്കരിച്ചിരുന്ന പന്തലിൽ ജനങ്ങൾ വന്നു നിറഞ്ഞുതുടങ്ങി. നാഗസ്വരം മുറിക്കുണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ട് ജനങ്ങൾക്ക് യാതൊരു മുഷിച്ചലുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. 11½ മണിയായപ്പോഴേക്കു പന്തലിൽ ജരിപ്പാൻ അനുഭവം ലഭിച്ചവരെക്കെ സ്ഥലം പിടിച്ചിരുന്നു. മെസ്സർസ് ടി. ജി. രാമസ്വാമി അയ്യർ (മുൻസിപ്പ്), പി. ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ (താസിൽദാർ), കെ. എ. വിശ്വനാഥ അയ്യർ (മജിസ്ട്രേറ്റ്), കെ. ആർ. കൃഷ്ണയ്യർ (സബ്ജക്ട്), ഖാൻ ബഹദൂർ കെ. ചേക്കുട്ടി (പോലീസ് ഇൻസ്പെക്ടർ), പി. കെ. വീരരായൻ രാജാ, മാനവിക്രമ എളയ തിരുമല്ലാട്, റവറണ്ട് ജി. വെസൽ, കെ. വി. അനന്തരാമയ്യർ, പി. ഗോപാലൻ (അപ്പോത്തിക്കറി), വക്കീൽമാരായ മെസ്സർസ് പി. നാരായണൻ നായർ, കെ. ഇ. കോപ്പുണ്ണി നായർ, പി. വി. അനന്തൻ നായർ, പി. ഗോവിന്ദൻ നായർ, ടി. എം. രേവുണ്ണി നെടുങ്ങാടി, വി. വേലുനായർ, വി. രാമൻ മേനോൻ, എം. ആർ. സുന്ദരയ്യർ, ടി. ആർ. പരമേശ്വരയ്യർ, എം. വി. ജ്ഞാനയ്യർ, കെ. നാരായണയ്യർ ഇവരും അനന്തൻ (പോസ്റ്റ്മാസ്റ്റർ), കെ. മമ്മത്ത് ഹാജി, കെ. കോമുഹാജി, കെ. ഉണ്ണിമോയൻ ഹാജി, പി. കുഞ്ഞമ്മത്ത്, പി. ചെറിയ ഉമ്രി, എൻ. കെ. ഉണ്ണിക്കുട്ടിയാലി, എം. മരക്കാർ, പി. മുഹമ്മദ്, തയ്യലിസേട്ട, എ. കുഞ്ഞാത്തി, യു. ഉണ്ണിയൻ, കെ. മരക്കാർ, കെ. ചേക്കു, എൻ. കെ. അഹമ്മദ്, കെ. എം. നാരായണൻ നമ്പൂതിരിപ്പാട്, കൃഷ്ണൻ നായർ, കെ. രാമൻ നായർ, യു. ശങ്കരൻ നായർ, എം. ആർ. ശിവരാമയ്യർ, എം. ആർ. സുബ്ബരാമ അയ്യർ, എം. പി. ജ്ഞാനയ്യർ, ടി. കെ. ഗോവിന്ദൻ നായർ, എം. അബ്ദുള്ളമുസലിയാർ, എസ്സ്. ജി. പി. സുന്ദരപട്ടർ, എസ്സ്. ജി. പി. രാമയ്യർ, എൽ. കൃഷ്ണയ്യർ, കെ. രാമപട്ടർ, എൻ. രാമലിംഗപട്ടർ തുടങ്ങിയുള്ള പ്രമാണികളും ഒക്കെ പന്തലിൽ മുൻവശത്ത് മാന്യസ്ഥാനത്തിൽ ഇരുന്നു.

12 മണിക്ക് താസിൽദാർവർകൾ ബലശ്രദ്ധയോടെ വിചാരിച്ചു വന്നിരുന്നതുകൊണ്ട് കേൾപ്പിച്ചു. ഇതിന്നുശേഷം വിദ്യാർത്ഥികൾ ഭൂപാലമംഗളശ്ലോകവും അഭിഷേകപ്രശസ്തിസ്തോത്രങ്ങളും ചൊല്ലുകയും പോലീസ്സുകാർ ആചാരവെടികൾ വെക്കുകയും ചെയ്തു.

ഇതിന്നുശേഷമായിരുന്നു അഗതികൾക്ക് ഭക്ഷണം കൊടുക്കുന്ന ക്രിയ നടത്തിയത്. നാനാജാതിയിലുള്ള സാധുക്കൾക്കും ഭക്ഷണം കൊടുപ്പാനായി പ്രത്യേകം ഏർപ്പാടുകൾ ചെയ്തിരുന്നു. ഏകദേശം ആറായിരത്തിലധികം സാധുക്കൾക്കും ഭക്ഷണം കൊടുത്തുതീരുമ്പോഴേക്ക് സമയം നാലുമണിയായി. ചൊതുജനങ്ങൾക്കും ചായു പലഹാര

ങ്ങൾ കൊടുപ്പാനുള്ള എപ്പാടുകൾ പ്രത്യേകമുണ്ടായിരുന്നു. നാലുമണിക്ക് ദോർപന്തലിൽ മുൻസീപ്പ് അവർകളുടെ അദ്ധ്യക്ഷതയിൽ ഒരു സഭയുണ്ടായി. സഭാനാമൻ ബ്രിട്ടീഷുകരണമെന്നാണ് ഇന്ത്യക്കാർക്കുണ്ടായിട്ടുള്ള പലവിധമായ നന്മകളെപ്പറ്റി ഒരു ദീർഘമായ പ്രസംഗം ചെയ്തു. ഈ പ്രസംഗത്തെ പിന്തുടർന്ന മെസ്സർസ് വി. രാമൻ മേനോനും എം. ആർ. സുന്ദരയ്യയും (ബി.എ ബി.എൽ.) ഇംഗ്ലീഷിലും വക്കീൽ എം. വി. ഇശ്വര അയ്യർ മലയാളത്തിലും ഓരോ പ്രസംഗം ചെയ്തു. ഇതിന്നുശേഷം തിരുമേനികളുടെ ആയുരാരോഗ്യത്തിനായി പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊണ്ടുള്ള മംഗളകവനങ്ങൾ വിദ്യാർത്ഥികൾ ചൊല്ലുകയും സഭ്യന്മാർ ഹസ്തതാഡനംകൊണ്ട് അവരുടെ രാജഭക്തിയെ നല്ലവണ്ണം പ്രകാശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതിന്നുശേഷം പന്തലിൽ കൂടിയവരൊക്കെ താലൂക്കാപ്പീസ്സിന് കീഴടക്കവരും പോയി പട്ടാഭിഷേകസ്നാനകർമ്മമായി രണ്ടു തെങ്ങിൻതൈകൾ നട്ടുകൊണ്ടുപോയി.

6 മണി സമയമായപ്പോഴേക്ക് മഞ്ചേരിയിലുള്ള വീടുകളും തെരുവീഥികളും അങ്ങാടികളൊക്കെ ദീപാചലകൾ കത്തിച്ചു ശോഭിച്ചിരുന്നു. ഈ സമയത്ത് പത്തനംതിട്ട കോട്ടയിൽ പട്ടംകെട്ടിച്ച് ചക്രവർത്തിയുടെയും പട്ടമഹിഷിയുടെയും മരയാപടങ്ങൾ എഴുന്നള്ളിച്ച് ഒരു ഷോഷയാത്രയ്ക്കുള്ള ഒരുക്കമായിരുന്നു. മുൻനിശ്ചയിച്ചിരുന്ന സന്ദർശിച്ച് ആനക്കയം, ഇരുമ്പഴി, പയ്യന്നൂർ, നരകര, കരുചാമ്പം, തൃക്കലത്തോട്, കാരകുന്ന് ഈ അംശങ്ങളിൽനിന്ന് ഓരോ ഷോഷയാത്ര ദോർപന്തലിൽ എത്തുകയും എല്ലാ യോഗക്കാരും ഒത്തുകൂടി ആശോഷവിശേഷങ്ങളോടെ നഗരത്തിൽക്കൂടി വലുതായ ഒരു ഷോഷയാത്ര പുറപ്പെടുകയും ചെയ്തു. പന്തങ്ങൾ കത്തിച്ച് വാദ്യഘോഷങ്ങളോടുകൂടിക്കുന്മാരുടെ കളികളോടുകൂടി പുറപ്പെട്ട ഈ ഷോഷയാത്ര നഗരപ്രദിക്കുണം കഴിഞ്ഞ് 8½ മണിക്കാണ് ദോർപന്തലിന്നടുത്തത്തിയത്. മുസാവരിബങ്കുളാവിന്റെ സമീപത്തുവെച്ചാണ് കുരിമതന്നപ്രയോഗം ഉണ്ടായത്. ഇതു നടത്തിയത് ഉയർന്ന ദിക്കിൽവെച്ചായിരുന്നതിനാൽ എല്ലാവർക്കും സൗകര്യംപോലെ കാണാൻ സാധിച്ചു. ഇതിന്നുശേഷം ഒമ്പത്മണിക്ക് ഷോഷയാത്ര പന്തലിലേക്കു മടങ്ങി. പന്തലിൽവെച്ചു ഒടുവിൽ ഹെഡ് എക്കൗണ്ടണ്ട് രാമകൃഷ്ണയ്യർ (ബി.എ.) അവർകൾ ഉണ്ടാക്കിയ ഒരു പട്ടം ചൊല്ലുകയും സ്തംഭകുട്ടികൾ പ്രശസ്തിശ്ലോകങ്ങൾ പാരായണംചെയ്തുകൊണ്ടായി. ഇതിന്നുശേഷം രാജഭവതിമാരുടെ ദീർഘായുസ്സിനായി എല്ലാവരും പ്രാർത്ഥിക്കേണ്ടതാണെന്ന് സഭാനാമൻ ഒരു പ്രസംഗമൂലം അഭിപ്രായപ്പെടുകയും സഭസ്യരെല്ലാവരും മഞ്ഞാരുമിച്ച ഹസ്തതാഡനജയശബ്ദങ്ങളോടുകൂടി ആ അഭിപ്രായത്തെ അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ ആശോഷങ്ങൾ ഇത്രത്തോളം വിജയമായി കലാശിക്കേണ്ടതിന്നു പരിശ്രമിച്ച എല്ലാവർക്കും നന്ദിപറഞ്ഞു സഭ പിരിയുകയും ചെയ്തു.

മക്കട കൊമ്പിലകത്ത
കൃഷ്ണവർമ്മ രാജാവവർകൾ
ഡിസ്ട്രിക്ട് ബോൾഡ് മെമ്പർ.

വക്കീൽ റാവുബഹദൂർ
എസ്. രാമകൃഷ്ണയ്യർ
അവർകൾ.

മണ്ണാക്കാട്ട്
കൃഷ്ണൻ നായരവർകൾ.

റാവുബഹദൂർ
കെ. വാസുദേവനോൻ
അവർകൾ
പെൻഷൻ പോലീസ്
ഇൻസ്പെക്ടർ.

പെരിന്തൽമണ്ണ.

1911 സപ്തംബർ 11-ാം-നു വള്ളുവനാട്ടുകര വല്ലഭരാമരാജാവർകളുടെ അദ്ധ്യക്ഷതയിൻകീഴിൽ കൂടിയ പൊതുജനയോഗത്തിൽപെച്ച് ദെവ്വർത്തുശ്ശേഷങ്ങൾ ഇന്നുപ്രിയമോക്ഷ വേണമെന്നു നിശ്ചയിക്കുകയും മങ്കടകോവിലകത്തു കൃഷ്ണവർമ്മരാജാവർകൾ പ്രസിദ്ധങ്ങളായും, സി. കരുണാകരമേനവൻ അവർകൾ സിക്രട്ടെറിയായും, താസിൽദാർ നാരായണയ്യരവർകൾ ഖജാൻജിയായും, മെസ്സർസ് എം. സി. ഉദയവർമ്മരാജാ, യു. രാമസ്വാമിമേനോൻ (മുൻസിപ്പ്), സ്റ്റേഷനറി മജിസ്ട്രേറ്റ്, പോലീസ് ഇൻസ്പെക്ടർ അച്ചുതൻ നായർ, സബ്-റജിസ്ട്രാർ എം. എസ്സ്. രാമപട്ടർ, അപ്പോത്തിക്കരി എ. ജോൺ, എ. നാരായണയ്യർ, വി. ഗോവിന്ദമേനോൻ, സി. പി. ഗോവിന്ദതരകൻ, സി. എസ്സ്. സഹസ്രനാമയ്യർ, കെ. എ. രാമയ്യർ, എസ്സ്. എസ്സ്. കൃഷ്ണയ്യർ, ഷെയ്യിക്ക് അല്ലിസാഹിബ്, ചിററവാഴി പീരാൻ, കൊച്ചത്തൂർ കേലസ്വാമി മൂപ്പിൽ വാരിയർ, കല്ലടി മൊയ്ത്തുട്ടി സാഹിബ്, മണ്ണാക്കാട്ട് രാമനസ്സി മൂപ്പിൽ നായർ മുതലായി 17 പേർ മെമ്പർമാരായും ഒരു നിർവാഹകസംഘത്തെ നിശ്ചയിക്കുകയും ചെയ്തു. ആകെ 1186 ക. 2ന. 11 പൈ പട്ടാഭിഷേകശേഷംപ്രഖ്യാപിച്ചപ്പോൾ പിരിവുണ്ടായിരുന്നു. വള്ളുവനാട് താലൂക്കിന്റെ തലസ്ഥാനപട്ടണമായ പെരിന്തൽമണ്ണയിൽ 1911 ഡിസെമ്പർ 7-ാം-നു തന്നെ പട്ടാഭിഷേകോത്സവം വരുംഭാവമായിരുന്നു. 9-ാം 10-ാം ന-കളിൽ വൈകുന്നേരം വിദ്യാർത്ഥികളുടെ വകയായുള്ള മത്സരക്കളികൾ പ്രത്യേകം നടത്തപ്പെടുകയും ജയിച്ചവർക്കു പുസ്തകങ്ങൾ സമ്മാനിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. 10-ാം-നു വൈകുന്നേരം കുറുവ, വടക്കാങ്ങര, കട്ടിലങ്ങാടി ഈ മൂന്നും അധികാരിമാരുടെ ഉത്സാഹത്താൽ പെരിന്തൽമണ്ണയിൽ നിന്ന് ഒമ്പതു നാഴിക അകലെ കിടക്കുന്ന ഈ അംശങ്ങളിൽപെച്ച് ഒരു ശേഷംയാത്ര പുറപ്പെട്ട് താലൂക്കുകച്ചേരിയിലേക്ക് വരികയുണ്ടായി. രാജമെമ്പരിമാരുടെ ഛായാപടങ്ങൾ ആനപ്പുറത്തെഴുന്നള്ളിച്ച് വാദ്യശേഷങ്ങളോടും അജ്ഞാതങ്ങൾ, പലിശക്കളിക്കാർ, കോൽക്കളിക്കാർ മുതലായവരോടും ഇടക്കിടെയുണ്ടകുന്നവെടിയോടുംകൂടി എത്തിച്ചേർന്ന ഈ ശേഷംയാത്രയിൽ 3000-ത്തിൽ പരം പുരുഷന്മാരും കൂടിയിരുന്നു. ഇതേ പ്രകാരംതന്നെ ഡിസെമ്പർ 11-ാം-നു താഴ്വക്കോടംശത്തിൽനിന്ന് ആറുനാഴിക ദൂരെ കിടക്കുന്ന താലൂക്കുകച്ചേരിയിലേക്കു ഒരു ശേഷംയാത്ര വന്നു മടങ്ങിപ്പോയിരുന്നു. 11-ാം-നുതന്നെ പോലീസ്സുകാരുടെ വകയായി മത്സരക്കളികൾ നടത്തുകയും ജയം നേടിയവർക്കു സമ്മാനങ്ങൾ കൊടുക്കുകയും ഉണ്ടായി.

പട്ടാഭിഷേകദിവസമായ ഡിസെമ്പർ 12-ാം-നു പുലർച്ചയോടുകൂടിയതന്നെ അനവധി കത്തിനപ്പെടികൾ പോട്ടിക്കപ്പെടുകയും വാദ്യശേഷങ്ങൾ പൊടിപൊടിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. 7½ മണി മുതൽ ചന്തസ്ഥലത്തുവെച്ച് താസിൽദാർ നാരായണയ്യരവർകളുടെയും മറ്റു പല മാനന്യന്മാരുടെയും മേലമ്പലങ്ങളിൽനിന്നുകൂടി അഗതികൾക്ക് അരിയും പൈസ്സയും ധർമ്മംതട്ടി. ചോരം കൂട്ടാനും കൊടുക്കണമെന്നതിലധികം സന്തോഷം അഗതികൾക്ക് അരിയും പൈസ്സയും കൊടുക്കുന്നതാണെന്നുള്ള പൊതുജന

നാഭിപ്രായത്തെ ബോധ്യമാക്കി സഹിക്കുകയും ഏകദേശം 6000 അഗതികൾക്ക് ഇ പ്രകാരം അരിയും പൈസയും ധർമ്മംകൊടുക്കുകയുണ്ടായി. ചെറുമക്കൾ, നായാടികൾ മുതലായ കീഴ്ജാതിക്കാർക്ക് പ്രത്യേകമായി ധർമ്മങ്ങൾ കൊടുക്കപ്പെട്ടു.

സമയം 10½ മണിയായപ്പോഴേക്ക് താലൂക്കുകുളുരിവളപ്പ് ജനങ്ങളാൽ പരിപൂർണ്ണമായി. അവിടെ വിസ്തൃതമായ ഒരു ദർബാർപന്തൽ, ലോക്കൽഫണ്ടിംഗ്കാരനായ രാമസ്വാമിറെഡ്ഡിയാരവർകളുടെ മേലന്വേഷണത്തിൽ നിർമ്മിക്കപ്പെട്ട് അതിമനോഹരമായവിധത്തിൽ വിതാനിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. തൃശ്ശിനാപ്പള്ളിയിൽനിന്ന് വിദഗ്ദ്ധന്മാരായ ചിത്രപ്പണിക്കാരെ പന്തത്തിൽ അതിരമണിയമായവിധത്തിൽ പന്തൽ അലങ്കരിച്ചിരുന്നു. പന്തവും താലൂക്കുകുളുരിയും കുളുരിനിരത്തും ഗെയിറും ഒക്കെ തോരണങ്ങൾ തൂക്കി കെട്ടുകകരമാക്കിയിരുന്നു. പന്തലിന്നു മുകളിൽ ബ്രിട്ടീഷുകൊടിക്കൂറ് പാറിക്കൊണ്ടുനിന്നു. പെന്തൽമണ്ണയിലുള്ള അങ്ങാടികളും മറ്റുള്ള എടുപ്പുകളും അവയുടെ ഉടമസ്ഥന്മാർ ശുചിയാക്കി അലങ്കരിച്ചിരുന്നു. ദർബാർപന്തലിൽ ഉയർത്തിക്കെട്ടിയ ഒരു മണ്ഡപത്തിന്മേൽ രാജഭവതിമാരുടെ വലുതായ മായാപടം ഭംഗിയിൽ നിർത്തി എല്ലാവർക്കും കാണത്തക്കസ്ഥിതിയിൽ വെച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ആകപ്പാടെ പതിനായിരത്തിൽ കുറയാത്ത ജനസംഖ്യ പന്തലിലും താലൂക്കുകുളുരിവളപ്പിലുമായി വിചംബരവായന കേൾപ്പാൻ കൂടിയിരുന്നുവെന്നു പറയാം. പന്തലിന്നുള്ളിൽ പ്രമാണപ്പെട്ടവക്കൊക്കെ പ്രത്യേകസ്ഥാനങ്ങൾ നൽകപ്പെട്ടിരുന്നു. വള്ളവനാട് രണ്ടാംമുറ വെള്ളാൽപ്പാട രാജാവവർകൾ എഴുന്നള്ളിയിരുന്നു. 11 മണിസമയത്ത് ഭാഗവതരുടെ പാട്ടും സംഗീതവും കഴമ്പുത്ത്, നാഗസ്വരം, ബാങ്ങ് മുതലായവയും ആരംഭിച്ചു. സ്റ്റാർകട്ടികളേ അതാത് സ്റ്റളിലെ മാസ്റ്റർമാർ നടത്തിച്ച് പന്തലിൽ കൊണ്ടുവന്നു അണിയാതിനിർത്തി. ഇവർ കൊടിക്കൂറുകൾ പിടിച്ച് മംഗളഗീതങ്ങൾ പാടിക്കൊണ്ടാണ് വന്നിരുന്നത്. ഇടക്കിട കരീനവെടികളും മുഴങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നു. 11½ മണിക്ക് താസിൽദാർവർകൾ ഒരു ചെറിയ പ്രസംഗം ചെയ്യുകയും ബാലികന്മാരായ വിദ്യാർത്ഥികൾ സാഗതമംഗളഗീതങ്ങൾ പാടുകയും ചെയ്തു. പട്ടാഭിഷേകപ്രശസ്തിസ്തോത്രങ്ങൾ ചില വിദ്യാർത്ഥികൾ ചൊല്ലി. പന്ത്രണ്ടുമണിസമയത്ത് താസിൽദാർ നാരായണയ്യരവർകൾ ഇംഗ്ലീഷിലും മജിസ്ട്രേട്ടവർകൾ മലയാളത്തിലും വിചംബരം വായിച്ചു. വിചംബരവായന ഹസ്തതാഡനത്തോടെ സഭ്യന്മാർ സഹിക്കിച്ച് രാജഭവതിമാരുടെ ദീപ്തയുസ്സിനായുള്ള പ്രാർത്ഥനയുംചെയ്തു. പ്രത്യേകംനിർത്തിയിരുന്ന വിദ്യാർത്ഥികൾ പ്രാലമംഗളം ചൊല്ലുകയും പോലീസ്സുകാർ ആചാരവെടിവെക്കുകയും വേറേ ഒരു ഭംഗത്തുനിന്ന് കരീനവെടികൾ പൊട്ടിക്കുകയും കഴിഞ്ഞുതിന്നശേഷം ബ്രിട്ടീഷുകുരണത്തേപ്പറ്റി സൂത്രമായ ചില പ്രസംഗങ്ങളും ഈ സന്ദർഭത്തെ ഉദ്ദേശിച്ചുണ്ടാക്കിയ ശ്ലോകങ്ങൾ ചൊല്ലലും ഒക്കെ വഴിക്കുവഴിയായി കഴിഞ്ഞു. ഈ അവസരത്തിൽ കിരീടത്ത് അംഗത്തിൽനിന്നും പാതായ്ക്കര അംഗത്തിൽനിന്നും ആനപ്പുറത്തു തിരുമേനികളുടെ പടങ്ങൾ എഴുന്നള്ളിച്ചുകൊണ്ടുള്ള രണ്ടു ഷോക്കയാത്രകൾ താലൂക്കുകുളുരിയിൽ എത്തിച്ചേർന്നു. പന്തലിൽ ഈ അവസരത്തിൽ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് മേഡലും, വക്കീൽ കുരുണാകരമനോനവർകളുടെവകയായി തിരുമേനികളുടെ മായാപടങ്ങളും സമ്മാനിക്കുകയുണ്ടായി. ഭാഗവതരുടെ സഭിതം കേര

നേരത്തോളമുണ്ടായി. പന്തലിൽ കൂടിയാകും നാരങ്ങ, പുളി, മാല മുതലായതു സ
ന്മാനിച്ചു എത്താൻ രണ്ടമണിയായപ്പോൾ ഒമ്പാർക്കൻ അവസാനിച്ചു. ഇതിന്നുശേഷം
കുമാരിയെന്നു വിദ്യാർത്ഥിസപ്തം. അങ്ങുനിൽപരം വിദ്യാർത്ഥികളെ തൃപ്തിയാകുംവിധ
ത്തിൽ കാപ്പി പലഹാരം മുതലായവ കൊടുത്തു സപ്തം ചെയ്തിരുന്നു. താസിൽദാർത്തുണ്ടി
യുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥനാൽ പ്രമാണികളും ഒട്ടാകിയതെയുള്ള കാണികളും ഒക്കെകൂടി ഒ
മ്പാർപന്തലിൽനിന്നു അങ്ങാടിപ്പുറത്തുള്ള തിരുമാന്ധാംകുന്നിലേക്കു ഒരു വിശേഷമായ
ഛോഷയാത്ര ചെയ്തതാണ് പിന്നീടുണ്ടായത്. ആനപ്പട്ടം, കുട, തഴ, ആലവട്ടം ഇ
വയോടുകൂടി കൂററമ്പരയ ആനകളുടെ മേൽ രാജദമ്പതിമാരുടെ പടങ്ങൾ എഴുന്ന
ള്ളിച്ച് നാഗസ്ഥരും, ചെമ്പു, കഴൽ മുതലായ വാദ്യങ്ങളോടും പലിശക്കുളി, കോലാട്ടം
മുതലായ അല്ലാസങ്ങളോടും കരിമ്പെട്ടി മുതലായ ശബ്ദങ്ങളോടുംകൂടി ഈ ഈ ഛോ
ഷയാത്ര പെരിന്തൽമണ്ണ, കക്കൂത്ത് ഈ രണ്ടു പ്രദേശങ്ങളിലെ എല്ലാ തെരുവീഥികളി
ൽകൂടിയും കടന്നുപോയി തിരുമാന്ധാംകുന്നിലെത്തി. കേന്ദ്രത്തിൽ പ്രത്യേകമായ പൂ
ജയും ദീപാവലികളും ഒക്കെ വളരെ ഭക്തമായനിവയിച്ചുണ്ടായിരുന്നു. ഛോഷയാത്ര
അഞ്ചരമണിക്ക് അങ്ങാടിപ്പുറത്തെത്തിയപ്പോൾ, അവിടത്തെ ബാലികാപാഠശാലയിലെ
വിദ്യാർത്ഥിനികൾ മംഗളഗീതസമേതം വന്നു ഛോഷയാത്രക്കാരെ എതിരേററു സ്തൂലിലേ
ക്കു കൊണ്ടുപോയി. സമ്പ്രയായി ദീപാവലികൾ വെച്ചപ്പോൾ ഛോഷയാത്ര കേന്ദ്ര
ത്തിന്റെ നടയിൽ ചെന്നു പ്രാർത്ഥനകഴിച്ച് ആന പന്തങ്ങൾ കത്തിച്ചു പെരിന്തൽമണ്ണ
ക്കുതന്നെ ആഘോഷസമനവീതം മടങ്ങി. പെരിന്തൽമണ്ണയിൽ എല്ലാ ഇടങ്ങളിലും
ദീപാവലികൾ പൊടിപൊടിച്ചിരുന്നു. ഛോഷയാത്ര മടങ്ങിയെത്തിയതിന്നുശേഷം ഏ
താണ്ട് ഒരു മണിക്കൂർനേരത്തോളം സമർത്ഥനായ ചില തൃശ്ശൂർക്കാർ പലതരമായ ക
രിമരുന്നുപ്രയോഗങ്ങളേക്കൊണ്ട് കാണികളെ ആനന്ദിപ്പിച്ചു. രാത്രി 11 മണിക്കു താ
സിൽദാർത്തകളുടെ ഒരു പ്രസംഗത്തോടും ഭൂപാലമംഗളഗീതത്തോടുംകൂടി ആഘോഷ
ങ്ങൾ അവസാനിച്ചു. മങ്കടസ്തൂർവിദ്യാർത്ഥികളുടെ വകയായി രാത്രിയിൽ സ്ഥലത്തെ
സെക്കണ്ടറി സ്കൂളിൽവെച്ച് ഒരു നാടകാഭിനയവുമുണ്ടായിരുന്നു. കേന്ദ്രങ്ങളിലും പ
ള്ളികളിലും ദേവാചയങ്ങളിലു വെച്ച് തിരുമേനികളുടെ ആയുരാരോഗ്യസമ്പൽസമൃദ്ധി
ക്കായി വഴിപാടുകളും നേട്ടുകളും പ്രാർത്ഥനകളും നടത്തപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്.

പെരിന്തൽമണ്ണയിൽ പട്ടാഭിഷേകാഘോഷങ്ങൾ ഇത്രത്തോളം വിജയമാക്കി ക
ലാശിപ്പിപ്പാൻ മെസ്സർസ് എം. സി. കൃഷ്ണവർമ്മരാജാ, യു. രാമസ്വാമിമേനോൻ (മുൻസി
പ്പ്), സി. കരുണാകരമേനോൻ (വക്കീൽ) മുതലായവർ ആദ്യമെ പരിശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്.
എങ്കിലും ഇവരെക്കൊക്കെ കോഴിക്കോട്ട് ഒർബാറിന് പോരുകണ്ടിവന്നതിനാൽ സകല ഭാ
രവും താസിൽദാർ നാരായണയ്യരവർക്കു ഏല്പിക്കുവാനായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഈ കർമ്മങ്ങളെ
ക്കൊക്കെ യാതൊരു അപമംഗളവുംകൂടാതെകഴിപ്പാൻ വളരെ അദ്ധ്വാനിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടു
ണ്ട്. പരിനായിരത്തിലധികം ജനങ്ങൾ കൂടുന്ന ദിക്കിൽ പോലീസ്സുകാരുടെ ശ്രദ്ധയും
ശ്രമവും ധാരാളത്തിലധികമുണ്ടെന്നു പറയേണ്ടതില്ല.

പൊന്നാനി.

നമ്മുടെ ചക്രവർത്തിമാഹാരാജാവിന്റെ പട്ടാഭിഷേകമഹോത്സവം പ്രമാണിച്ച് 11-ാം-നു മാപ്പിളസ്തർകുട്ടികൾക്കു മായസല്ലാരത്തിനുവേണ്ടി സ്ഥലത്തെ മാപ്പിളസ്തർ, സഞ്ചുസസിസ്സാണ്ടു കേയി അവർകളുടെ ഉത്സാഹത്തിന്റെ അതിഭംഗിയിൽവിതാനിച്ച് ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ നാട്ടുകാർ മുതലായി പലരേയും ക്ഷണിച്ചുവരുത്തിയിരുന്നു. 12-ാം-നു കാര്യമെന്ന ഗംഭീരമായ കരീനചെടി നാടെല്ലാം മുഴക്കിയിരുന്നു. നേററീവ് സ്തർ മുറുത്തായിരുന്നു പന്തൽ പണിചെയ്തിരുന്നതു. പന്തൽ രമണീയമായി അലങ്കരിച്ചിരുന്നു. അങ്ങാടികൾ അവസ്ഥനീയമാംവണ്ണം അലങ്കരിച്ചിരുന്നു. മിക്ക വീടുകളും ചെറുകുടികൾപൊലും തോരണം തൂക്കിയും ചിത്രങ്ങൾ പതിച്ചും രാജാവ് രാജ്ഞി തിരുമേനികൾക്ക് ദൈവം ദീപ്തായസ്സു കൊടുക്കട്ടെ എന്നും മറ്റും ഏഴുതീയും അലങ്കരിച്ച് മോടികൂട്ടിയിരുന്നു. കച്ചേരികളും ഒട്ടേറെ അലങ്കാരംചെയ്ത് കേമമായ കൊടികൾ തൂക്കിയിരുന്നു. 12-ാം-നു രാപിലെ പര്യടങ്ങളിൽനിന്നുമായി കരീനചെടികൾ കേട്ടുതുടങ്ങി. പള്ളികളിലും തൃക്കാവ അമ്പലത്തിലുംമറ്റും വഴിവാടകൾ, പ്രാർത്ഥനകൾ എന്നിവ മുറക്കു നടത്തിയിരുന്നു. 7-മണിക്ക് ഹിന്തുസ്തർ പെൺകുട്ടികൾക്ക് മായ പല ഹാരസല്ലാരങ്ങൾ നടത്തി കുട്ടികൾക്കൊക്കെ സമ്മാനവും കൊടുത്തു കുട്ടികളുടെ പാട്ടും മറ്റുപല സദിരും ഉണ്ടായിരുന്നു. സമ്മാനംകൊടുത്തത് താസിൽദാർ ശങ്കുണ്ണിമേനവൻ അവർകളായിരുന്നു. തൃക്കാവ്കേന്ദ്രത്തിൽ നവരാത്രി ഉത്സവകാലംപോലെ ശീവേലിയും മറ്റും നടത്തി സദ്യയും പൊടിപൊടിച്ചു. വളരെ അഗതികൾക്ക് ധർമ്മങ്ങളും ചെയ്തിരുന്നു. സ്തർകുട്ടികൾ വെള്ളക്കുപ്പായമാണ് ധരിച്ചിരുന്നത്. 11 മണിയോടുകൂടി പന്തലിൽ ജനങ്ങൾ കൂടിത്തുടങ്ങി. നേററീവ് സ്തർകുട്ടികൾക്ക് മായപല ഹാരസമയം അപ്പോഴായിരുന്നു. ആ ചെലവ് മുഴുവനും സ്തർമാനേജർ മിസ്റ്റർ അച്ചുതവാരിയർ തന്നെയാണ് വഹിച്ചത്. തിരുമലശ്ശേരിക്കോട്ട തമ്പുരാക്കന്മാർ, തങ്ങളന്മാർ മുതലായവർ വാദ്യഘോഷത്തോടുകൂടി പന്തലിൽ സ്ഥലംപിടിച്ചുതുടങ്ങി. അധികാരപ്പെട്ട എല്ലാ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും സമയത്തിന്ന് ശരിയായി പന്തലിൽ ഹാജരാകാതിരുന്നിട്ടില്ല. 12 മണിയോടുകൂടി ജോജ് ചക്രവർത്തിതിരുമേനിയുടെയും മേറിരാജ്ഞി തിരുമേനിയുടെയും ഓരോ ഛായാപടങ്ങൾ നെററീപ്പട്ടം, ആലപട്ടം, വെഞ്ചാമര മുതലായവയോടുകൂടിയ ഗംഭീരന്മാരായ രണ്ട് കൊമ്പനാനകളുടെപ്പുറത്ത് എഴുന്നള്ളിച്ചു പോലീസ്സസൈന്യം മുഖിലും മറ്റുസംഖ്യം ജനങ്ങൾ വഴിയിലും നാഗസപരം, ചെങ്ങവാറ്റും, കുരുക്കന്മാരുടെകുളിമുതലായവയോടുകൂടി പന്തലിൽപ്രവേശിച്ചു എല്ലാവരും എഴുന്നീറ്റത് അഭിവാദ്യംചെയ്തു. അതിന്നുശേഷം പോലീസ്സുകാരുടെ കവഃത്ത്വേടിയും ഉണ്ടായി. പിന്നെ ഉണ്ടായത് താസിൽദാരുവർകളുടെ വിളംബരവായനയാണ്. സ്തർകുട്ടികളുടെ പലവിധത്തിലുള്ള ഓരോപാട്ടുകളും തിരുമേനികളേപ്പറ്റി ഓരോ പ്രാർത്ഥനയുംഅസിസ്സാണ്ടുമാസ്റ്റർ അച്ചുതമേനോനവർകൾ ഉണ്ടാക്കിയ തുള്ളലും കുട്ടികൾ ചൊല്ലിസദസ്സരെ നന്നെ രസിപ്പിച്ചു. പീനീട് കുട്ടികൾക്കു താസിൽദാരുവർകൾ സമ്മാന

ഞങ്ങളും കൊടുത്തു. അതിനനുരോധം കരിക്കുമാരുടെ മറുപടിയും പലിശമുട്ടികളിലും രിയു
 ത്തെ വക പലിശകളിലും കരണനരം ഉണ്ടായി. 4½ മണി 5 മണിയോടുകൂടി താലൂ
 ക്കു കയ്യെത്തിയപ്പോൾ ഒരു ഷോഷയാത്രയുണ്ടായി. ആ യാത്രാരംഭത്തിൽ ഒരു മോട്ടോ
 ഏർപ്പാട്. യാത്രാസമയത്ത് ചുരുങ്ങാതെ പതിനായിരത്തിൽ അധികം ജനങ്ങൾ നാ
 നാജാതിയുമായി ഒന്നിച്ചു അങ്കവടിയാടി ഉണ്ടായിരുന്നു അങ്ങാടിയിൽ പരേഷാ
 പ്പുകളിൽനിന്നും പനിനീര് തളിച്ചിരുന്നു. താലൂക്കുകയ്യെത്തിയപ്പോൾ കരേ വിശു
 മിച്ചശേഷം കരിമരുന്നപ്രയോഗം തുടങ്ങി. ഷോഷയാത്ര 9 മണിക്ക് അവിടെനിന്നു
 മടങ്ങി തുക്കാവിൽ മജിസ്ട്രേട്ടവർകൾ താമസിക്കുന്ന വീട്ടിൻപടിക്കൽ ഉണ്ടാക്കിയ ചമയ
 പന്തലിപ്പോക്ക് ചെന്നു. വഴിക്ക് മുൻസിപ്പവർകൾ വീട്ടിന്റെ ഉമ്മറത്ത് പടിക്കൽ ഉ
 ഞ്ചാക്കി വിതാഴിച്ചിട്ടുള്ള പന്തലിൽ ഈ ഷോഷയാത്ര അല്പനേരം നിന്നു. മജിസ്ട്രേട്ട
 വർകളുടെ പടിക്കൽ പാടത്തുവെച്ചും കരിമരുന്നപ്രയോഗം ഉണ്ടായി. അതു കഴിഞ്ഞു
 മടങ്ങി വീണ്ടും സ്റ്റേഷൻതന്നെ ചെന്നപ്പോഴുകയും ചെയ്തു. അന്നു രാത്രിതന്നെ മേപ്പടി
 സ്റ്റേഷൻവെച്ചു ഒരു രസകരമായ ഹരിശ്രീനാടകാഭിനയമുണ്ടായി. ആകപ്പാടെ മഹോ
 സവം വളരെ ഭംഗിയായി കലാശിച്ചു.

മെസ്സർസ് കെ. അച്യുതവാരിയർ, ഉള്ളനാട്ട് കൊച്ചുതൃപ്പൂപ്പണിക്കർ, കൊളാടി അപ്പുമാനോൻ, പാലത്തുംവീട്ടിൽ അഹമ്മദ്, കെ. പരമേശ്വരൻ നമ്പൂതിരി മുതലായവർ ആശോഷിച്ചുപിടിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന സമയം വരിയിട്ടിട്ടുണ്ട്. ആഴ്ചവേണ്ടി തയ്യാറാക്കിയ അവിടുത്തെ ആനകളെ കമ്മിറ്റിക്കാർക്ക് എട്ടിച്ചുകൊടുത്തിരുന്നു. തുടർന്ന് ബാലികപാഠശാലയിലെ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് കരുവാട പരമേശ്വരൻ നമ്പൂതിരി അവർകളുടെ വകയായിരുന്നു സമുദാനം. അഗതികളായ മാപ്പിളമാക്കി ധനം കൊടുത്തത് ആററക്കോയത്തുവർകൾ, മെസ്സർസ് അറക്കൽ അവതലക്കുട്ടി, പാലത്തുംവീട്ടിൽ മുഹമ്മദ് ഇവരായിരുന്നു. പലവകയുമായി ആകെ 1894 ക. പിരിവുണ്ടായിരുന്നതിൽ ആശോഷിച്ചുപിടിച്ച കഴിച്ച് 328 ക.യോളം ബാക്കിയുണ്ട്. ഈ സംഖ്യ സെവിന്റേസ് ബാങ്കിൽ കിടക്കുന്ന വിക്ടോറിയ ബ്രിഡ്ജ് ഫണ്ടോടുകൂടി കൂട്ടിച്ചേർക്കാനാണ് തീരുമാനിച്ചിട്ടുള്ളത്. ഈ ആശോഷങ്ങൾ ഇത്രത്തോളം വിജയമായി കലാശിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് കമ്മിറ്റിസിക്രട്ടറിമാരായ അസിസ്റ്റന്റ് താസിൽദാരെയും വക്കീൽ മിസ്റ്റർ പി. വി. ദോരസാമി അയ്യരെയും അഭിനന്ദിക്കേണ്ടതാണ്.

വിടകര.

ഡിസ്ട്രിക്റ്റിൻസ്പീഷ് എൽ. ആർ. അനന്തനാരായണയുരവർക്കുടേ അദ്ധ്യക്ഷതയിൽ 1911 സപ്തംബർ 28-ാംനാളിൽ കൂടിയ പൊതുജനയോഗത്തിലെ നിശ്ചയങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് ഡിസെമ്പർ 11-ാംനാളിൽ ഒബ്ജക്ട് ഹോസ്റ്റലും വടകരയിൽ ആരംഭിച്ചു. 11-ാംനാളായിരുന്നു അഗതികൾക്ക് ധർമ്മം കൊടുപ്പാൻ നിശ്ചയിച്ചിരുന്നത്. 186 ക. യോളം ചെലവിട്ട് ഏതാണ്ട് 3000 അഗതികൾക്കു അന്നു രാവിലെ അരിയും പണവും

വും ധർമ്മമായി കൊടുത്തിരുന്നു. അന്നു ചൈകുന്നേരം സ്ഥലത്തെ ട്രെയിനിങ്ങ് സ്കൂളിലെയും, മോഡൽ സ്കൂൾ, ബി. ജി. എം. സ്കൂൾ ഇവിടങ്ങളിലെയും വിദ്യാർത്ഥികളുടെ വകയായി കായികാഭ്യാസമനുസരപരീക്ഷ നടത്തപ്പെട്ടു. ജയിച്ചവർക്ക് സമ്മാനിപ്പാനായി 25 ക. ചെലവായി.

ഡിസെമ്പർ 12-ാം-നു രാവിലെ മുതൽ ഇടക്കിടെ കതീനവെടികൾ പൊട്ടിപ്പാൻ ഏല്പാട്ടുചെയ്തിരുന്നു. കതീനവെടികൾ രാവിലെമുതൽ പോട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അന്നു രാപിപ്പെ വടകരയിലുള്ള എല്ലാ തരം വിദ്യാർത്ഥികളെയും ബാസൽ മിഷ്യൻ സ്കൂളിൽവെച്ചും, ഗവൺമെന്റ് ട്രെയിനിങ്ങ് സ്കൂളിൽവെച്ചുമായി സല്ലരിച്ചു. പെൺകുട്ടികൾക്ക് അപരവരുടെ സ്കൂളിൽവെച്ചുതന്നെയായിരുന്നു സല്ലരിപ്പാൻ ഏല്പാട്ടുചെയ്തിരുന്നത്. എല്ലാംകൂടി ഏകദേശം 1000 വിദ്യാർത്ഥികളുണ്ടായിരുന്നു. ഈ സല്ലാരച്ചെലവ് ഒട്ടുമിക്കാലും ആയുർവ്വേദികോവിലകത്ത് ശങ്കരവർമ്മരാജാവവർകളാണ് നിർവ്വഹിച്ചത്. അന്നത്തെതിവസം നടത്തിയ പ്രധാനകർമ്മം വിജംബരമായനയായിരുന്നു. ഏകദേശം 600 ആളുകൾക്ക് സുഖമായി ഇരിക്കത്തക്കപിഡത്തിൽ താലൂക്ക് കച്ചേരിവളപ്പിൽ കെട്ടി അലങ്കരിച്ച പന്തലിൽ പ്രത്യേകസ്ഥാനത്ത് ചക്രവർത്തിയുടെയും പട്ടമഹിഷിയുടെയും മായാപടങ്ങൾ അലങ്കരിച്ച് എല്ലാ പക്ഷം കാണത്തക്കസ്ഥിതിയിൽ വെച്ചിരുന്നു. വടകരയിലെ പ്രധാനപ്പെട്ട പക്ഷം അയൽപ്രദേശത്തുള്ള ചില ജന്മികൾക്കും ക്ഷണനക്ഷത്രയച്ചിരുന്നു. ക്ഷണിക്കപ്പെട്ടവരോടൊക്കെ 11½ മണിക്ക പന്തലിൽ വന്നു സ്ഥാനം പിടിച്ചു തുടങ്ങി. 12 മണിയായപ്പോഴെക്ക് പന്തലിൽ ജനങ്ങൾ നിറഞ്ഞിരുന്നു. പന്തലിനുള്ളിൽ കഴിയുന്ന കാര്യങ്ങൾ നല്ലവണ്ണം കാണാനുള്ള സൗകര്യം അവർക്കെല്ലാ പക്ഷമുണ്ടായിരുന്നു. പന്ത്രണ്ടുമണിക്ക് മുൻസിപ്പ് അനന്തനാരായണയുരവർകൾ ഒരു ചെറിയ പ്രസംഗം ചെയ്യുകയും താസിൽദാർ മിസ്റ്റർ റസാരിയൊ മലയാളത്തിൽ വിജംബരം വായിച്ചു. സന്ധ്യനാരെല്ലാം എഴുന്നേറ്റ് സശ്രദ്ധം കേട്ടു. ഇതിന്നുശേഷം 101 കതീനവെടി പൊട്ടിച്ചു. വിദ്യാർത്ഥികളുടെ വകയായ പലതരം പ്രശസ്തീയോത്രപദ്യങ്ങൾ ചൊല്ലുകയായിരുന്നു പിന്നീടുണ്ടായത്. ഭൂപാലമംഗളം പാടി ഒരു മണിക്ക് ഒമ്പാർയോഗം പിരിഞ്ഞു.

ചൈകുന്നേരം നാലുമണിക്ക് മുൻസിപ്പിന്റെ അദ്ധ്യക്ഷതയിൽ ഒമ്പാർപന്തലിൽ ഒരു സഭായോഗം കൂടി. ബ്രിട്ടീഷുകരണംകൊണ്ടുണ്ടായിട്ടുള്ള നന്മകളെപ്പറ്റി ട്രെയിനിങ്ങ് സ്കൂൾ ഹെഡ്മാസ്റ്റർ മിസ്റ്റർ രാമനും മോഡൽസ്കൂൾ മാസ്റ്റർമാരായ മെസ്സർസ് പി. ശങ്കരൻ നമ്പ്യാരും കുഞ്ഞിമൊയ്തും ഓരോ പ്രസംഗം മലയാളത്തിൽ ചെയ്തു. മിഷ്യൻസ്കൂളിലെ മലയാളപണ്ഡിതർ ഉണ്ടാക്കിയ മലയാളപദ്യങ്ങൾ ആ സ്കൂളിലെ ഒരു വിദ്യാർത്ഥി അതിന്നുശേഷം ചൊല്ലി. ഇതിൽപിന്നെ 5 മണിക്ക് പന്തലിൽനിന്നു ഒരു ഘോഷയാത്ര പുറപ്പെട്ടു. കുതിരപ്പുറത്തു പോലീസ് ഇൻസ്പെക്ടർ മുഖിലും അതിന്നു പിമ്പെ ബ്രിട്ടീഷ് കൊടിക്കൂറ്റ, വാദ്യക്കാർ, മാപ്പിളമാരായ വാളംപലിശയും കളിക്കാർ ഇവരും അതിന്നുവഴിയെ രാജഭവതിമാരുടെ മായാപടങ്ങൾ എഴുന്നള്ളിച്ചുകൊണ്ട് പട്ടംകെട്ടിയ രണ്ടാനകളും പിന്നെ മാപ്പിളവാദ്യക്കാരും തിയ്യരായ കോൽകളിക്കാരും നടന്നു. ഈ ഒട്ടച്ചിൽ പന്ത്രണ്ടുവരെ പിന്തുടന്ന് കൊടിക്കൂറ്റകൾ പിടിച്ചു വിദ്യാർത്ഥികളും

അവരുടെ പിന്നാലെ നാട്ടുകാരായ ഭാഗവതന്മാർ ഫിഡിൽ മുതലായ സംഗീത ഉപകരണങ്ങളോടുകൂടി പാട്ടുപാടിക്കൊണ്ട് അങ്ങിനെയും നടന്നിരുന്നു. ഇതിനൊക്കെ പിന്നിലായിരുന്നു പ്രമണപ്പെട്ട ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും പുരുഷാരവും നടന്നിരുന്നത്. നഗരത്തിലെ പ്രധാനവീഥികളിൽ കൂടി പോയി ഷോഷയാത്ര വടകരത്തുണ്ടാടിയിൽ കടന്നു ഒരു ശ്രുതിപ്പെട്ട തങ്ങളായ താഴുണ്ടാടി കോയ അവർകളുടെ വാസസ്ഥലത്തേക്കു പോയി. അവിടെകോയ അവർകൾ ഷോഷയാത്രയെ എതിരേല്പാൻ പ്രത്യേകമായി ഒരു പന്തൽ കെട്ടിയിരുന്നു. അപ്പിടെനിന്ന് നാനാവണ്ണങ്ങളിൽ പ്രകാശിക്കുന്ന വിളക്കുകളാൽ ശോഭായമാനമായ നിരത്തിൽ കൂടി ഷോഷയാത്ര റെയിൽവേ സ്റ്റേഷനിൽ പോയി. സ്റ്റേഷനടുത്തുള്ള മൈതാനത്തിൽ വെച്ചായിരുന്നു കിരീടത്തുപ്രയോഗം നടത്തപ്പെട്ടിരുന്നതു. ഓട്ടവിൽ 8 മണിസമയമായപ്പോൾ ഷോഷയാത്ര താലൂക്കുകച്ചേരിയിൽ മടങ്ങിയെത്തി. സ്ഥലത്തെ എല്ലാ കെട്ടിടങ്ങളും തെരുവീഥികളും ദീപാവലികളാൽ ശോഭിപ്പിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. രാത്രിയിൽ കുറേനേരത്തോളം ഒരു നാടകാഭിനയവും കോൽക്കളിയുമുണ്ടായിരുന്നു. ഏകദേശം 12 മണിക്കാണ് ജനങ്ങൾ അവരവരുടെ സ്ഥാനങ്ങളിലേക്കു മടങ്ങിയത്. സ്ഥലത്തെ എല്ലാതരം ദേവാലയങ്ങളിലും പ്രാർത്ഥനകളും വഴിപാടുകളും നടത്തിയിരുന്നു. ഈ ആഘോഷങ്ങൾക്കെല്ലാംകൂടി ചെലവായ 677 ക. പലരുംകൂടി വരിയിട്ടു പിരിച്ചെടുത്തതാണ്. ആകെ പിരിവ് 796 ക. ഉണ്ടായിരുന്നതിൽ ബാക്കി 119 ക.യുണ്ട്. ഈ സംഖ്യ പട്ടാഭിഷേകകർമ്മത്തിന്റെ സ്റ്റാരകുമായി വല്ല ഏല്പാടുകൾക്കും വിനിയോഗിക്കാൻ നിർദ്ദേശിച്ചിരിക്കുകയാണ്. ഈ ആഘോഷങ്ങൾ ഇത്രയും വിജയമായി കലാശിച്ചത് കമ്മിറ്റിപ്രസിഡെണ്ട് അനന്തനാരായണയ്യർ (മുൻസിപ്പ്) അവർകളുടെയും സിക്രട്ടറി ഡോക്ടർ എം. അപ്പമേനോനവർകളുടെയും അത്യന്ത പരിശ്രമത്താലാണ്. കമ്മിറ്റിയിലുള്ള മറ്റു മെമ്പർമാരും വളരെ ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്.

പ്രത്യേകകമ്മിറ്റി നടത്തിയ മേൽപറഞ്ഞ ആഘോഷങ്ങൾക്കുപുറമെ ഡിസെമ്പ്ര 7-ാംനു രാജവേലിമാരുടെ ഭക്തിയിലേക്കുള്ള ആഘോഷപ്രവേശനത്തിന്റെ സ്റ്റാരകുമായി താലൂക്ക് ഹെഡ്ക്വട്ടർക്കുണ്ട് മിസ്റ്റർ മുളയിൽ അച്യുതൻപ്രശ്നാൽതാലൂക്ക് ആപ്പീസിന്നരികെ ഒരു ഉദ്യാനനിർമ്മാണമുണ്ടായി. താലൂക്കുകച്ചേരിയിൽ വെച്ച് പോലീസ് ജൻസെക്രട്ടർ മിസ്റ്റർ രാമൻമേനവന്റെ അദ്ധ്യക്ഷതയിൻകീഴിൽ താലൂക്ക് ഗുമസ്തന്മാരും മറ്റുചില ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുമൊക്കെ ചേർന്ന് ഒരു സഭയ്ക്കുകയും രാജഭക്തിയെപ്പറ്റിയും ബ്രിട്ടീഷുഭരണംകൊണ്ടുണ്ടായിട്ടുള്ള ഗുണത്തേപ്പറ്റിയും ചില പ്രസംഗങ്ങൾ നടത്തുകയും അടുത്ത ഒരു സ്ഥലത്ത് സദസ്സരെ ഹെഡ്ക്വട്ടർക്കുണ്ട് കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി സ്റ്റാരകോദ്യാനത്തിൽ പുച്ചെടികൾ ശുഭസമയത്തിൽ നട്ടുകയും ചെയ്തു. ഇതിന്നുശേഷം വീണ്ടും മടങ്ങിവന്നു സഭാനാമന്റെ ഉപസംഹാരപ്രസംഗം കഴിഞ്ഞതിന്നുശേഷം എല്ലാവരും പ്രത്യേകം ഏല്പുടത്തിയിരുന്ന സല്ലാരങ്ങൾ സ്വീകരിച്ച് ആ മഹാദിവസത്തിന്റെ സ്മരണയ്ക്കായി ഇപ്രകാരം ഉദ്യാനം നിർമ്മിച്ചതിൽ ഹെഡ്ക്വട്ടർക്കുണ്ടെന്റെ പരിശ്രമത്തേപ്പറ്റി ആനന്ദിച്ചുകൊണ്ട് എല്ലാവരും യോഗം പിരിഞ്ഞു.

പയ്യന്നൂർ.

1911 ഡിസെമ്പർ 12-ാം-നു രാപ്പിലെ 600 ക് അധികം പുലയത്തുകയുടെ 6000 അരിൽ അധികം അഗതികൾക്ക് ഉജ്ജ്വലമായി ഭക്ഷണം കൊടുക്കുകയും ഇതിലേക്കായി 1000 സേർ അരി ശേഖരിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. 11½ മണി സമയമായപ്പോൾ കിണ്ടോത്തനിന്ന് മാപ്പിളമാർ ആനപ്പുറത്ത് ചക്രവർത്തിതിരുമനസ്സിലെ ഛായാപടവും എഴുന്നള്ളിച്ച് ഒരു ഷോഷയാത്രയായി ദർബാർപന്തലിലേക്കു എത്തി. പന്തൽ ഡിപ്യൂട്ടിതാസിൽദാരുടെ ആപ്പീസ്സിൽനിന്നു മുൻവരം വളരെ ഭംഗീയിൽ കെട്ടി അലങ്കരിച്ച ഒന്നായിരുന്നു. ഈ ഷോഷയാത്രയെ പിന്തുടന്ന് അഞ്ച് ആനകളോടുംകൂടി രാജഭവതിമാരുടെ പടവും എഴുന്നള്ളിച്ച് സ്റ്റാർകട്ടികളും ഒരു ഷോഷയാത്രയായി ദർബാർപന്തലിലേക്കു വന്നു. ഏകദേശം 12,000 ജനങ്ങളുടെ ഇടയിൽവെച്ച് ഡിപ്യൂട്ടിതാസിൽദാർ ചക്രവർത്തിതിരുമനസ്സിലെ വിളംബരം ഇംഗ്ലീഷിലും മലയാളത്തിലും വായിച്ചു. ഇതിനെ പിന്തുടന്ന് അനവധി കതിനകൾ പൊട്ടുന്ന ശബ്ദവും ജനങ്ങളുടെ ഹസ്തതാഡന ശബ്ദവും ഒക്കെകൂടി പന്തൽ ഒന്നു മുഴങ്ങി. വിദ്യാർത്ഥികളുടെ വകയായി ഭൂപാലമംഗളം ഇംഗ്ലീഷിലും മലയാളത്തിലും ചൊല്ലും അഭിഷേകപ്രശസ്തിയായി പ്രത്യേകം ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട പദ്യങ്ങൾ ചൊല്ലും കഴിഞ്ഞതിന്നുശേഷം ഞ്ഞമ്മൽക്കുളി, മൂന്നയോഗം ഓട്ടംതുളുത്ത്, മൂന്നയോഗം കോൽക്കുളി ഇതൊക്കെ പല ദിക്കിൽനിന്നും പന്തലിന്നരികെവെച്ചു നടത്തിയതുകൊണ്ട് ജനങ്ങൾക്ക് വിനോദത്തിന്നു വകയായി. ചോസദ്ദട്ടിൽനിന്നും മംഗലാപുരത്തുനിന്നും വന്ന ഭാഗവതന്മാർ സംഗീതംകൊണ്ടു പലരേയും ആനന്ദിപ്പിച്ചു. 500 ക് പരം വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് മിഷ്യൻസ്കൂളിൽവെച്ച് സല്ക്കാരമുണ്ടായി. ഡിപ്യൂട്ടിതാസിൽദാരുടെ ആപ്പീസ്സിൽനിന്ന് വടക്കുവരം മൈതാനത്തിൽവെച്ചു പോലീസുകാരുടെയും സ്റ്റാർകട്ടികളുടെയും വകയായി കായികാഭ്യാസമനുസരപരീക്ഷ നടത്തി സമ്മാനങ്ങൾ കൊടുക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. ഏകദേശം നാലുമണിക്ക് ആനകളോടും ചാല്യശോഷങ്ങളോടുംകൂടി തിരുമേനികളുടെ ഛായാപടം എഴുന്നള്ളിച്ച് ഏകദേശം 15,000 ജനങ്ങൾ കൂടി ഒരു ഷോഷയാത്ര പുറപ്പെട്ടു. ഈ ഷോഷയാത്ര റെയിൽവെ ഗേറ്റ് വരെ എത്തിയപ്പോൾ തെക്കൻകണ്ണാടകജില്ലയിലെ തൃക്കരിപ്പൂർ പ്രദേശക്കാരുടെ ഒരു ഷോഷയാത്ര മുൻനിശ്ചയപ്രകാരം അവിടെവെച്ച് തമ്മിൽ മുട്ടി. തൃക്കരിപ്പൂർക്കാരുടെ ഷോഷയാത്രയിലും രണ്ടാനകളുണ്ടായിരുന്നു. അവിടുത്തെ പട്ടേലൻ (അധികാരി) ഒരു ആനപ്പുറത്തിരുന്ന് പയ്യന്നൂർക്കാരുടെ ഷോഷയാത്രയിലുള്ള ആനപ്പുറത്തുണ്ടായിരുന്ന രാജഭവതിമാരുടെ ഛായാപടത്തിന്മേൽ മാലയണിയിച്ചു. അവിടെനിന്ന് ഷോഷയാത്ര മാപ്പിളമാരുടെ സമൂഹമായ കിണ്ടോത്ത് പോയി അവിടെ അല്പം താമസിച്ചു. ഇതൊക്കെ കഴിഞ്ഞ് ഷോഷയാത്ര ദർബാർപന്തലിൽ മടങ്ങിയെത്തിയത് രാത്രി 9 മണിക്കാണ്. അതിന്നുശേഷമാണ് കുരിമരമ്പ്രയോഗമുണ്ടായത്. രാത്രിസമയം എല്ലാ ഗവണ്മെന്റാപ്പീസുകൾ, സ്കൂൾ, അങ്ങാടി, ഭവനങ്ങൾ ഇവിടങ്ങളിലുമൊക്കെ വിശേഷമായ ദീപാവലികൾ വെച്ചിരുന്നു. നാനാമതസ്ഥന്മാരുടെയും ദേവാലയങ്ങളിൽ പ്രത്യേകപ്രാർത്ഥനകളും വഴിവാടുകളും നടത്തിയിരുന്നു. കൊക്കാനിശ്ശേരി, പയ്യന്നൂർ, വല്ലൂർ ഈ മൂന്നു

അംശകാരം പയ്യന്നൂരോട് യോജിച്ചാണ് ആഘോഷങ്ങൾ നടത്തിയത്. ആകെ 1800 ക. പിരിച്ചെടുത്തിൽ 930 ക യോളം ഭാഷാർത്ഥാഘോഷങ്ങൾക്കായി ചെലവിട്ടിരുന്നു. പിരിഞ്ഞുകിട്ടുവാനിടയുള്ള സംഖ്യയോടുകൂടി ഏകദേശം 1000 ക.യോളം ബാക്കിയുള്ളത് പയ്യന്നൂരിൽ ഒരു ഡിസ്പെൻസറി ഉണ്ടാക്കേണ്ടതിലേക്ക് താലൂക്ക്ബോഡ്കാർ ഏല്പിച്ചുകൊടുപ്പാൻ തീരുമാനിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഈ ആഘോഷങ്ങൾ ഇപ്രകാരം വിജയമായി കലാശിപ്പാൻ ഡിപ്യൂട്ടിതാസിൽദാർ മിസ്റ്റർ എം. എ. അനന്തകൃഷ്ണയ്യർ ചെയ്ത ശ്രമം പ്രത്യേകം പ്രസ്താവയോഗ്യമാണ്.

വൈത്തിരി (വയനാട്.)

വൈത്തിരി പട്ടാളിങ്ക് കമഹാസ്വയം കൊണ്ടാടിയതിന്റെ ഒരു ചുരുക്കവിവരം താഴെ ചേർക്കുന്നു. 12-ാംനു- രാവിലെ 6 മണിക്ക് 15 കതീനവെടി പൊട്ടിച്ചു. 7 മുതൽ 9 മണിവരെ അമ്പലം, പള്ളികൾ ഇതുകീഴിൽ ചക്രവർത്തി, ചക്രവർത്തിനി ഇവരുടെ ആയുരാരോഗ്യം പ്രാർത്ഥന, പുജ, നിവേദ്യംദികൾ നടത്തി. 11 മണിക്ക് ആസ്പത്രിദീനകാരായ 15-ാൾക്ക് അസിസ്റ്റന്റ് സർജൻ മിസ്റ്റർ വാരിയരുടെ വക അതിവിശേഷമായ സദ്യയുണ്ടായി. 11½ മണിക്ക് പ്രത്യേക അടയാളം (badges) ധരിച്ചും കൊടികൾ പിടിച്ചും ഇംഗ്ലീഷിലും മലയാളത്തിലും ഭൂപാലമംഗളം പാടിക്കൊണ്ടും സ്കൗട്ടുകളുടെ പന്തലിലേക്കുള്ള വരവുണ്ടായി. 11 മണി 50 മിനുട്ടിനു ചക്രവർത്തിയുടേയും ചക്രവർത്തിനിയുടെയും പടങ്ങൾ എടുത്തുകൊണ്ട്, മുമ്പിൽ രണ്ടുവരിയായി വളൻറിയർമാരെയും പോലീസ്സുകാരെയും ആയുധപാണികളായി നടത്തിയും പിന്നിൽ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ നടന്നുകൊണ്ട് പന്തലിലേക്കുള്ള യാത്രയായിരുന്നു പിന്നെ ഉണ്ടായത്. മണിപന്ത്രണ്ടാടിക്കുമ്പോൾ വിജംബരം ഡിപ്യൂട്ടിതാസിൽദാർ മിസ്റ്റർ ഇടുണ്ണി രാമപ്പണിക്കരവർകൾ വായിച്ചു. അതു കഴിഞ്ഞ ഉടനെ 21 കതീനവെടിപൊട്ടിച്ചു. അനന്തരം വിചാനായ ഒരു അയ്യങ്കാരുടെ സംസ്കൃതത്തിലുള്ള മംഗളശ്ലോകങ്ങൾ, അതിനുശേഷം ഞങ്ങളുടേ അസിസ്റ്റന്റ് സർജൻ ഈ ആവശ്യത്തിലേക്ക് പ്രത്യേകം ഉണ്ടാക്കിച്ച് അച്ചടിച്ചുവരുത്തിയ കോയാശ്ലോകങ്ങൾ ഇവ ചൊല്ലി പകല്പകൾ സദസ്യക്കു കൊടുത്തു. ശ്ലോകങ്ങൾ ചൊല്ലിയത് മജിസ്ട്രേട്ടുകോടതിവകീൽ മിസ്റ്റർ ശങ്കരമേനോനായിരുന്നു. അദ്ദേഹം വേറെയും പല ശ്ലോകങ്ങളും ഒരു കമ്പിയും ഭംഗിയിൽ ചൊല്ലി. 7 മുതൽ 3 മണിവരെ 500 സാധുക്കൾക്കു ഭക്ഷണംകൊടുക്കൽ, യൂറോപ്യന്മാർക്കും മറ്റും യോഗ്യന്മാർക്കും സോഡ, ബിസ്കറ്റ്, മധുരനാരങ്ങ, പഴം മുതലായ സല്ക്കാരം, ഇതുകൾ ഉണ്ടായി. സബ്ജേലിൽ തടവുകാർ ആറാളുകൾക്കു ഉഷ്ണാന്നഭക്ഷണം സബ്ജേലിസ്ട്രേറ്റ് മിസ്റ്റർ പണിക്കരുടെവകയായുണ്ടായിരുന്നു. ഇവിടെ ഒരു പ്രമാണിയും താലൂക്ക്ബോഡ് മെമ്പറുമായ മിസ്റ്റർ അച്യുതക്കുറുപ്പിന്റെ വകയായി ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർക്കുള്ള പലഹാരം, ചായ മുതലായത് കൊടുക്കപ്പെട്ടു. 3½ മണിക്ക് പടങ്ങൾ ആനപ്പുറത്തുഴന്നെങ്കിച്ചുകൊണ്ട് 1½ നാഴിക ദൂ

ഒരു ക്രൂരവിചിത്രമെന്നതേക്കു് ഒരു ഖോഷയാത്രയാണു് പിന്നെ ഉണ്ടയാതു്. അവിടെവെച്ചു് ഓട്ടം ചാട്ടം കയറുവവി മുതലായ വിനോദങ്ങളും വിജയികൾക്കു് സമ്മാനദനവും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇതു് സ്ത്രീകൾക്കും മറ്റുള്ളവർക്കും വെച്ചോറയുണ്ടായിരുന്നു. 6½ മണിക്കു് മേളം, വെടി, പൂച്ചു്, ബാണം, മത്താപ്പ മുതലായതുകൂടാതെ കൂടി തിരിയെ ഉണ്ടായ ഖോഷയാത്രയും വിജയമായി കലാശിച്ചു.

അങ്ങാടിയിൽവെച്ചു് കല്ലറക്കാർ ഖോഷയാത്രയായി ഇവിടെ വന്നിരുന്നവരുമായി തമ്മിൽ യോജിച്ചു് ഒരുമിച്ചു പന്തലിൽ വന്നു. കുശലപ്രശ്നാദികൾ കഴിച്ചു അവരെ യാത്ര അയച്ചശേഷമായിരുന്നു കരിമരുന്നുപ്രയോഗം.

ഒടുവിൽ അസിസ്റ്റാണ്ടു് സജ്ജൻ മലയാളത്തിൽ ഇംഗ്ലീഷുരാജാവിന്റെഭരണംകൊണ്ടുണ്ടായ ഗുണങ്ങളെപ്പറ്റി പുതുകുത്തിൽസംസാരിക്കുകയും മേലിൽ നമുക്കു് ഇരിലധികം ഗുണങ്ങൾ ഉണ്ടാവാനിടയുണ്ടെന്നു് പറഞ്ഞു അവസാനിക്കുകയും ചെയ്തതിനുശേഷം ചക്രവർത്തിക്കും ചക്രവർത്തിനിക്കുംമൂന്നു ചീയർസു് വിളിച്ചശേഷം യോഗം പിരിയുകയും ചെയ്തു.

അങ്ങാടികൾ, വീടുകൾ, ഗവൺമെന്റു് എടുപ്പുകൾ മുതലായവ ഭംഗിയായി അലങ്കരിക്കുകയും ഭീപാവലികളേക്കൊണ്ടു് ശോഭിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

കൂത്തുപറമ്പു്.

കഴിഞ്ഞ അക്ടോബർമാസത്തിൽ കൂടിയ പൊതുജനയോഗത്തിലെ നിശ്ചയങ്ങൾക്കനുസരിച്ചു് 200 ക. ചെലവിട്ടു് കൂത്തുപറമ്പു് ഡിപ്പ്യൂട്ടിതാസിൽദാരുടെ ആപ്പീസിനു മുൻവശത്തു് ഏകദേശം 1000 ജനങ്ങൾക്കു് ഇരിക്കത്തക്കസ്ഥിതിയിൽ ഒരു വലിയ ദർബാർപന്തൽ കെട്ടി വിശേഷമായി ചിത്രകണ്ണാടികളും വിതാനങ്ങളും തൂക്കി അലങ്കരിച്ചിരുന്നു. പന്തലിന്നു നടുവിൽ ഒരു മണ്ഡപം ഉയർത്തിക്കെട്ടുകയും സ്ത്രീകൾക്കു് പ്രത്യേകം ഇരിപ്പിടം ഉണ്ടാക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. 11-ാംനു രാവിലെ കച്ചേരിമൈതാനത്തിൽവെച്ചു് സുമാർ 3000 അംഗതികൾക്കു് അരി അളക്കുകയും വൈകുന്നേരം ഏകദേശം 450 സ്ത്രീകൾക്കു് ചോരം പലഹാരവും കൊടുത്തു് സല്ക്കരിക്കുകയുണ്ടായി. അന്നു വൈകുന്നേരംതന്നെ വിദ്യാർത്ഥികളുടെ അഭ്യാസമത്സരപരീക്ഷ നടത്തുകയും വിജയികൾക്കു് സമ്മാനങ്ങൾ കൊടുക്കുകയുണ്ടായി.

12-ാംനു രാവിലെമുതൽതന്നെ കതീനവെടി മുഴങ്ങിത്തുടങ്ങി. ചെണ്ട മുതലായ വാദ്യഘോഷങ്ങളും ഹാജ്മാണിയം, ഫിഡിൽ, ഗ്രാമഫോൺ തുടങ്ങിയ സംഗീത ഉപകരണങ്ങളുടെ പ്രയോഗങ്ങളുമുണ്ടായിരുന്നു. പന്തലിൽ മണ്ഡപത്തിന്നു മുൻവശത്തായി രണ്ടു മേശമേൽ രാജഭവനമിമാരുടെ രണ്ടു പടങ്ങൾ പുക്കുങ്ങളും മാലകളും അണിയിച്ചു് വെച്ചിരുന്നു. പന്തലിൽ ജനങ്ങൾ വന്നു കൂടിത്തുടങ്ങി. ഒരു കതിരവണ്ടിയിൽ രാജഭവനമിമാരുടെ പടങ്ങൾ കയറി കൂട്ടിമ തോക്കുകളും ആയുധങ്ങളും ധരിച്ചു് വിദ്യാർത്ഥികൾ അണിയണിയായി നടന്നു പന്തലിൽ എത്തിച്ചേർന്നു. പന്തൽ നിറ

കൂടും പുറത്തും തിരിക്കിത്തരികയും ജനങ്ങൾ കൂടിയിരുന്നു. 12 മണിക്ക് ഡിപ്പൂട്ടിതാസി
ൽദാർ ഇംഗ്ലീഷിലും മലയാളത്തിലും വിജ്ഞാപനം വായിച്ചു. ഇതിനെ പിന്തുടർന്നു കരീന
ചെടിയും വിദ്യാർത്ഥികളുടെ വകയായി ഭൂപാലമംഗളം പാടലും ഉണ്ടായി. ഇതിന്നു
ശേഷം മുൻസിപ്പൽ അഡ്വക്കേറ്റ് ഇംഗ്ലീഷിൽ വെച്ച് 1911 ജൂൺ മാസത്തിൽ നടന്ന കിരീ
ടധാരണകർമ്മത്തെപ്പറ്റിയും ബ്രിട്ടീഷുകാരെക്കുറിച്ചും ഇന്ത്യക്കാർക്കുണ്ടായിട്ടുള്ള ഗുണങ്ങളെ
പറ്റിയും ഒരു പ്രസംഗം ചെയ്തു. ഇതിൽ പിന്നെ ഡിപ്പൂട്ടിതാസിൽദാരുടെ ആപ്തി
സ്സിന് മുൻപശത്തുള്ള തോട്ടത്തിൽ “താളിത്തേങ്ങ” എന്നു പറഞ്ഞുവരുന്ന ഒരു പ്ര
ത്യേകമാതിരി തേങ്ങ പട്ടാഭിഷേകദിനസ്ഥാനമായി നട്ടു. പിന്നെ പലതരം കൂടി പ
ട്ടാഭിഷേകപ്രശസ്തിസ്തോത്രങ്ങൾ മൂന്നുമണിവരെ ചൊല്ലി. ഈ അവസരത്തിൽ കണ്ട
ജനം, മണത്തരി ഈ അംശങ്ങളിൽനിന്ന് രാജഭവതിമാരുടെ മുമ്പാകെ എഴു
ന്നെഴുതിച്ചുകൊണ്ട് ഒരു ഷോഷയാത്ര പന്തലിൽ വന്നു ചേർന്നു. കൂത്തുപറമ്പിന് സ
മീപമുള്ള പ്രദേശങ്ങളിൽനിന്ന് എത്തിച്ചേർന്നവരായി 15000-ത്തിൽ അധികം ജനം
അപ്പോൾ അവിടെ കൂടിയിരുന്നു. രാജഭവതിമാരുടെ മുമ്പാകെ പടങ്ങൾ കാരോ ആന
മേൽ എഴുന്നെഴുതിച്ച് നാലാനകളെ അകമ്പടികൂട്ടി എല്ലാവരും ചേർന്ന് ഒരു ഷോഷയാ
ത്ര പുറപ്പെട്ട് കോട്ടയത്തേക്കു യാത്രയായി. ഷോഷയാത്ര പൂർക്കാട്ടിലെത്തിയപ്പോൾ പ
തിയം അംശക്കാരുടെ വകയായി പുറപ്പെട്ട മറ്റൊരു ഷോഷയാത്ര കൂടി വന്നുചേർന്നു. ര
ണ്ടു ഷോഷയാത്രകൾക്കും കൂടി കോട്ടയം അരുത്തിയിലെത്തിയപ്പോൾ കോട്ടയത്തുകാരുടെ
ഒരു പ്രത്യേക ഷോഷയാത്ര കൂത്തുപറമ്പ് ഷോഷയാത്രക്കാരെ എതിരേല്പാൻ വന്നു നില്ക്കു
ന്നുണ്ടായിരുന്നു. കോട്ടയം വഴിക്ക് ഷോഷയാത്ര 6½ മണിക്ക് കൂത്തുപറമ്പിൽ മടങ്ങി
യെത്തിയപ്പോൾ ഭജാർ, മൈതാനം, കച്ചേരി മുതലായവകൾ ദീപാവലികളാൽ പ്ര
ശോഭിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. 8 മണിയായപ്പോൾ ബൈക്കും, കണ്ണാലും, ചിറ്റാരിപറമ്പ് ഈ
അംശങ്ങളിൽനിന്ന് കാരോ ഷോഷയാത്ര കൂത്തുപറമ്പിൽ വന്നു ചേർന്നു. ഈ ഷോഷ
യാത്രയിൽ കൂടിയവർ രേഞ്ച് ആപ്പർ മിസ്റ്റർ കണ്ണൻ നായകത്വത്തിൻകീഴിൽ തോ
ക്കും വില്ലും അമ്പും ധരിച്ചു കറിച്ചിറങ്ങിത്തരികയും ചെയ്തു. ഇവരുടെ ഒപ്പം അതാത് അംശം
അധികാരിമാർ ആനപ്പുറത്ത് രാജഭവതിമാരുടെ പടങ്ങൾ എഴുന്നെഴുതിച്ചുകൊണ്ട്
നടന്നിരുന്നു. പിന്നീടുണ്ടായത് കരിമരുന്നപ്രയോഗമായിരുന്നു. രാത്രി പലരുന്ന
തുവരെ വാസന്തികാപരിണയം എന്ന ഒരു പുതിയ നാടകം അഭിനയിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു.
ഈ ആഷോഷങ്ങൾ ഇത്രമേൽ വിജയകരമാക്കിത്തീർന്നുവാൻ മുൻസിപ്പൽ ശങ്കരയ്യരവർ
കളും, മുൻസിപ്പലുകോടതി വക്കീലന്മാർ, പോലീസ്സുകാർ, അബക്കാരി ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ
ഇവരും കഴിയുന്ന ഒത്താശകളും അദ്ധ്വാനങ്ങളും ചെയ്തിരുന്നു. ഈ ശുഭദിവസത്തി
ന്റെ സ്മരണാർത്ഥം ഡിപ്പൂട്ടിതാസിൽദാരുടെ ആപ്തിസ്സിന്റെ മുൻപശത്തുള്ള ആലിന്റെ
മുമ്പിൽ 100 ആൾക്ക് ചിത്രമിപ്പാൻ ഒരു സ്ഥലം കല്പിക്കാൻ കെട്ടിയുണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ട്.
ഇതിന് ഏകദേശം 220 ക.യോളം ചെലവായിട്ടുണ്ട്. പട്ടാഭിഷേകഷോഷച്ചെല
വിലേക്ക് ഇവിടെ ആകെ പിരിച്ചുണ്ടാക്കിയ സംഖ്യ 804 ക.യാണ്.

കൊയിലാണ്ടി.

പട്ടാഭിഷേകാക്ഷേപങ്ങൾ ഇവിടെ ആരംഭിച്ചത് 1911 ഡിസെമ്പർ 11-ാം തീയതിയായിരുന്നു. അന്നു രാവിലെ 9 മണി മുതൽ 10 മണിവരെ അഗതികൾക്ക് ധർമ്മമായി അരി കൊടുത്തുതുടങ്ങി. ഇതിലേക്കായി 20 പാക്ക് അരി ചെലവായിട്ടുണ്ട്. മുഹമ്മദിയരല്ലാത്ത വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും പഞ്ചമസ്ത്രക്കുട്ടികൾക്കും അന്നു 2 മണിക്ക് ഒരു പ്രസിദ്ധ ജന്മിയായ മാങ്കുട്ടിൽ ചത്തുകുട്ടിനായരവർകൾ ഉദ്യമനമായി ഭക്ഷണം കൊടുത്തു. ഈ സമയത്ത് ഏകദേശം 600 കുട്ടികൾ പങ്കുകൊണ്ടിരുന്നു. വൈകുന്നേരം 4½ മണിക്ക് ഡിസ്ട്രിക്ട്ബോഡ് മെമ്പർ ആററക്കോയത്തമ്മവർകളുടെ വകയായി മുഹമ്മദിയവിദ്യാർത്ഥികൾക്കുള്ള ഭക്ഷണസമുപകരണം കൈമാറ്റം ചെയ്തത് കൂടി ഏകദേശം 1500 ജനങ്ങളെ താലൂക്കബോഡ് മെമ്പറായ കളിയമ്പത്ത് അനന്തൻനായരവർകൾ സഭിക്കുമായി ഭക്ഷണംകൊണ്ട് ഉപകരിച്ചു. അങ്ങിനെ അന്നേത്തേദിവസത്തെ കൃത്യങ്ങൾ കലാശിച്ചു.

ദോർദിവസമായെന്നു ജനങ്ങളെ അറിയിക്കുവാൻ ഡിസെമ്പർ 12-ാം തീയതി രാവിലെ 11 കതിന പൊട്ടിക്കുപ്പെട്ടു. ഡിപ്യൂട്ടിതാസിൽദാരുടെ കയ്യിൽ സമീപം കെട്ടി വിശേഷമായി അലങ്കരിച്ച പന്തലിലേക്ക് രാവിലെ പത്തുമണിക്കുതന്നെ ജനങ്ങൾ കൂട്ടംകൂട്ടമായി എത്തിത്തുടങ്ങി. എലിമെന്ററിസ്കൂൾ സുപ്രവേശനരായ മിസ്റ്റർ കെ. അപ്പനായരും, മിഷ്യൻസ്കൂൾ ഹെഡ്മാസ്റ്ററായ മിസ്റ്റർ സത്യാർത്ഥിയും നേതാക്കന്മാരായി ഏകദേശം 500 സ്കൂൾകുട്ടികളെ കയ്യിൽ കൊട്ടികൾ പിടിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് പന്തലിലേക്കു നടത്തിച്ചുവന്നു. 12 മണി അടിക്കുന്നതിനുമുമ്പായി പത്രവർത്തിയുടെയും പട്ടമഹികിയുടെയും മായാപടങ്ങൾ വളരെ ആക്ഷോകത്തോടുകൂടി ഡിപ്യൂട്ടിതാസിൽദാരുടെ കയ്യിൽനിന്നു കോണ്ടുവരപ്പെടുകയും പന്തലിൽ ഉയർത്തിക്കെട്ടിയ തരമുള്ള പ്രത്യേക മണ്ഡപത്തിനോടുകൂടി യഥാധോഗ്യം വെക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

12 മണി കൃത്യത്തിന് ഡിപ്യൂട്ടിതാസിൽദാരുവർകൾ രാജകീയവിജംബരം ഇംഗ്ലീഷിലും മലയാളത്തിലും വായിച്ചു. ഇതു കഴിഞ്ഞുടനെ സ്കൂൾകുട്ടികൾ ഇംഗ്ലീഷിലും മലയാളത്തിലും പ്രാഥമികം പാടുകയും പിന്നീട് 101 കതിനകൾ പൊട്ടിക്കുപ്പെടുകയും ചെയ്തു. പട്ടാഭിഷേകമാഹാരമുത്തേക്കുറിച്ചുള്ള കവിതകൾ അവയുണ്ടാക്കിയ വിദ്വാന്മാർ ചൊല്ലിയതായിരുന്നു പിന്നെത്തേ കൃത്യം. അമ്പ്രമോളി രാമസ്വാമിപ്പൈതൃരവർകളുടെയും കളിയമ്പത്ത് അനന്തൻനായരവർകളുടെയും കവനങ്ങൾ സഭാവാദനങ്ങളെ അത്യന്തം രസിപ്പിച്ചു. ഒഴവിൽ പ്രസിഡെണ്ടുവർകൾ രാജദമ്പതിമാരുടെ ചിത്രങ്ങളോടുകൂടി നികൽലോഹംകൊണ്ടുണ്ടാക്കപ്പെട്ട മുദ്രകൾ സ്കൂൾകുട്ടികൾക്കു സമ്മാനിച്ചു.

വൈകുന്നേരം മൂന്നുമണി മുതൽ നാലുമണിവരെ സ്കൂൾകുട്ടികളുടെ വക കായികാഭ്യാസവിനോദങ്ങൾ നടന്നു. നാലുമണിക്ക് ഒരു ദോർദയോഗം കൂടുകയും പ്രസിഡെണ്ടുവർകൾ ബ്രിട്ടീഷുരാജ്യഭരണമാഹാരമുത്തേപ്പററിയും ദോറിനെപ്പററിയും സഭ്യന്മാർക്ക് അറിവുകൊടുക്കുന്നതായ ഒരു പ്രസംഗം ചെയ്തുകൊണ്ടും ചെയ്തു. ഇതിനെ പിന്തുടർന്നു വകിൽ കെ. ഗോപാലമേനോൻ അവർകളും സബ്ജെക്റ്റർ കെ. സി. വർഗ്ഗീസ് അവർ

കുടും ഡിസ്ട്രിക്റ്റുവോഡ് മെമ്പർ ആററക്കോയത്തങ്ങൾ അവർകളും പ്രസംഗങ്ങൾ ചെയ്തു.

ഈ പക കൃത്യങ്ങളാകെ 12 മണി മുതൽ 4½ മണി വരെ മറക്ക നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. അതിനിടയിൽ അടുത്ത അംശങ്ങളിലെ പ്രധാനികളുടെ ഉത്സാഹത്താൽ ചില ശോഷയാത്രകളാകെ പന്തലിൽ എത്തിത്തുങ്ങായിരുന്നു. മേലൂരിലെ അന്താട്ട് മഠത്തിൽനിന്നാണ് ഒന്നാമത്തെ ശോഷയാത്ര എത്തിയത്. വക്കീലുദ്യോഗത്തിൽനിന്നു ഴിഞ്ഞ കെ. പി. കൃഷ്ണമേനോൻ അവർകളാണ് ഈ മഠത്തിലെ മേനേജർ. അദ്ദേഹവും 12 ശിഷ്യന്മാരും ചക്രവർത്തിത്വമനസ്സിലെ ആരോഗ്യത്തെ പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊണ്ടുള്ള സ്തോത്രങ്ങൾ ചൊല്ലിക്കൊണ്ടാണ് പന്തലിൽ എത്തിയത്. ആനപ്പുറത്ത് രാജദമ്പതിമാരുടെ ചിത്രങ്ങൾ എഴുന്നള്ളിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ശോഷയാത്രകൾ മേലൂർ, കുറവങ്ങാട്, എടക്കം, വിയൂർ, കൊല്ലം എന്നീ അംശങ്ങളിൽനിന്നു അര മണിക്കൂറിടവിട്ട് വന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. ഈ ശോഷയാത്രകളിൽ മുഖ്യമായത് കൊല്ലത്തിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടതായിരുന്നു. ഇത് തെക്കേടത്ത് നായരവർകളുടെ വകയായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വകയായ കുറുളിക്ഷേത്രത്തിൽനിന്ന് പുറപ്പെട്ട് പിക്കാരിക്കാറിൽ കൂടെ കടന്ന് വൈകുന്നേരം മൂന്നുമണിക്ക് ക്രിസ്ത്യദേവാലയത്തിൽ ഈ ശോഷയാത്രയെത്തി. ദേവാലയത്തിലെ മൂപ്പന്മാർ ഇവരെ സ്വീകരിക്കുകയും തിരുമേനികളുടെ ഭീഷ്മായുസ്സിനായി പ്രാർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്തു. രണ്ടു കൊമ്പനാക്കളുടെ മേൽ തിരുമേനികളുടെ ചിത്രങ്ങൾ എഴുന്നള്ളിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഈ ശോഷയാത്ര 4 മണിക്കാണ് പന്തലിൽ എത്തിയത്. പട്ടാഭിഷേകകമ്മിറ്റിക്കാരുടെ വകയായ ശോഷയാത്ര 4½ മണിക്ക് പന്തലിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടു. പട്ടംകെട്ടി വിരേക്ഷമായി അലങ്കരിച്ച മൂന്നാകൾ തിരുമേനികളുടെ പടങ്ങളോടുകൂടി മുന്നിൽ നടന്നു. ഈ ശോഷയാത്ര നഗരപ്രക്ഷിപ്തം ചെയ്ത് രാത്രി എട്ടുമണിക്ക് പന്തലിൽത്തന്നെ വന്നുചേർന്നു. ഉടനെ മൂന്നു കീർത്തനവെടി പെടുകയും തിരുമേനികളുടെ കീരീടധാരണാഭിരസത്തിന്റെ സ്തോഭകമായി ഒരു മരം നട്ടുകയും ഉണ്ടായി. എട്ടുമണിമുതൽ ഒമ്പതുമണിവരെ ഉണ്ടായിരുന്ന കരിമരുന്നപ്രയോഗം ജനങ്ങൾക്ക് ആനന്ദകരമായിരുന്നു. 9½ മണി തുടങ്ങി പുലച്ചുവരെ പന്തലിൽവെച്ച് അഭിനയിക്കപ്പെട്ട നാടകവും ജനങ്ങളെ അത്യന്തം സന്തോഷിപ്പിച്ചു. പന്തലും അതിന്നു ചുറ്റുമുള്ള കെട്ടിടങ്ങളും അങ്ങാടികളും ആപ്പീസ്സുകളും മറ്റുമുള്ള എട്ടുപ്പുകൾമൊക്കെ ഭീപാവലികളാൽ ശോഭിപ്പിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഇത്ര നയനാനന്ദകരമായ ഒരു കാഴ്ച അതിന്നുമുമ്പൊരിക്കലും കൊയിലാണ്ടിയിൽ കാണപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല. ക്രിസ്തീയദേവാലയങ്ങളിലും മഹമ്മദീയപള്ളികളിലും ഹിന്ദുക്ഷേത്രങ്ങളിലും ഒക്കെ പ്രത്യേകദേവാരാധന ഉണ്ടായിരുന്നതും പ്രസ്താവയോഗ്യമാണ്. മച്ച 12 മണി മുതൽ രാത്രി 9 മണിവരെ ഇടവിടാതെ ഓരോ കൃത്യങ്ങൾ നടത്തപ്പെട്ടിരുന്നതും പ്രത്യേകം സ്മരണീയമാണ്. സ്തംഭകുട്ടികൾക്കും പഞ്ചമന്ദാർക്കും മറ്റും ഭക്ഷണത്തിനായി ചെലവാക്കിയ 250 ക.ക്കു പുറമെ 650 ക.യോളം പിരിച്ചെടുത്തിരുന്നതു മുഴുവൻ ഈ ആചര്യത്തിലേക്കു ചെലവായിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. കൊയിലാണ്ടിയിലെ ആശോഷങ്ങൾ വിജയമാക്കിത്തീർത്ത എല്ലാവരെയും പ്രത്യേകിച്ച് കോറനേജർ കമ്മിറ്റി പ്രസിഡെണ്ടായ മുൻസിപ്പ് കെ. ഗോപാലൻ നായരവർകളെയും അഭിനന്ദിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

ഒറപ്പാലം.

1911 അക്ടമ്പ് 6-ാം-നു പുറമുള്ളവർക്കു നാരായണൻനമ്പൂതിരിപ്പാട്ടവർക്കു
ടെ അദ്ധ്യക്ഷതയിൽക്കൂടി പൊതുജനയോഗത്തിലെ നിശ്ചയങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് മുൻ
സീപ്പ് കെ. എ. കണ്ണൻ അവർക്കു പ്രസിഡണ്ടായും മജിസ്ട്രേറ്റ് വി. രാമയ്യവർക്കു ഖ
ജാൻജിയായും, ടി ഗോവിന്ദപാണിമുഖർക്കു സിക്രട്ടറിയായും 32 മെമ്പർമാരുടേ
യ ഒരു മാനേജിംഗ് കമ്മിറ്റിയിലായിരുന്നു പട്ടാഭിഷേകദിവസം വേണ്ടപ്പെട്ട എല്ലാ
ആവശ്യങ്ങളും നടത്തുവാനുള്ള ഭാരം. 7-ാം-നു ഒക്തറിയിൽ രാജഭവതിമാർ പ്രവേ
ശിച്ച സമയം കോടതിവളപ്പിനടുക്കു കെട്ടിയുണ്ടാക്കിയിരുന്ന പന്തലിൻമുക്കു ചിട്ട
ട്ടീഷ്കൊടി നാട്ടി 16 കരീനവെടി പൊട്ടിച്ചു. അന്നു ചൈകുന്നേരം ഒറപ്പാലം ഹൈ
സ്കൂളിൽവെച്ച് വിദ്യാർത്ഥികളുടെ കായികാഭ്യാസമത്സരപരീക്ഷ നടത്തി ഒരു നേടിയ
വർക്കു സമ്മാനങ്ങളും കൊടുത്തിരുന്നു. വക്കീൽ ടി. ജി. നാരായണ അയ്യർ (ബി.എ.)
അവർക്കു രാജഭവതിമാരുടെ ഛായാപടങ്ങൾ ധാരാളം വരുത്തി പലക്കും സമ്മാനി
ക്കുകയുണ്ടായി. 8-ാം-നു രാവിലെ കരീനവെടികൾ പൊട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഉച്ചതിരിഞ്ഞു
തിന്നശേഷം രാജഭവതിമാരുടെ പടങ്ങൾ ഒരു ഡോക്ടർക്കു കൈമാറിയപ്പോൾ ഉദ്യോ
ഗസ്ഥന്മാരും വക്കീൽമാരും നാട്ടുപ്രമാണികളും ഒക്കെകൂടി ഒരു ഷോക്കയാത്രയായി വി
ദ്യാർത്ഥികളെ അകമ്പടികൂട്ടി ഹൈസ്കൂളിലേക്ക് പോയി. അവിടെവെച്ച് 700 ൽ പ
രം വിദ്യാർത്ഥികളെ സൂക്ഷിക്കുമായി സജ്ജരിച്ചു. 9-ാം-നു കമ്മിറ്റിമെമ്പർമാരിൽ പ്രമാ
ണപ്പെട്ടവർ നാലു കുതിരവണ്ടിയിൽ കയറി വിദ്യാർത്ഥികളായ അകമ്പടിക്കാരോടുകൂടി
ഒറപ്പാലത്തുനിന്ന് നാലു നാഴിക അകലെ കിടക്കുന്ന മഞ്ഞൂർ പഞ്ചമസ്കൂളിലേക്ക് ഒ
രു ചെറിയ ഷോക്കയാത്രപോയി. പഞ്ചമവിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് സജ്ജരവും വസ്ത്രദാനവും
കഴിച്ച് മടങ്ങി. ഈ പഞ്ചമവിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് 12-ാം-നു ഭക്ഷണം കൊടുപ്പാനും ഏപ്പാ
ട്ടചെയ്തിരുന്നു. അന്നു രാത്രി സ്കൂൾ ഹാളിൽവെച്ച് ഒരു നാടകം കളിക്കുകയുണ്ടായി. 10-ാം
-നു ആനപ്പുറത്ത് രാജഭവതിമാരുടെ പടങ്ങൾ എഴുന്നള്ളിച്ച് ഒരു ഷോക്കയാത്രയു
ണ്ടായി. അന്നു രാത്രി കോടതിവളപ്പിൽവെച്ച് കഥകളിയും സ്കൂൾ ഹാളിൽവെച്ച് നാ
ടകാഭിനയവും ഉണ്ടായി. 11-ാം-നു നാട്ടുകാരുടെയും കമ്മിറ്റിക്കാരുടെയും ശ്രമം എ
ല്ലാ കെട്ടിടങ്ങളും ശുദ്ധിയാക്കി തോരണം തൂക്കി ദീപാവലികൾ പെപ്പാനുള്ള ഏർപ്പാ
ടുകൾ ചെയ്യുന്നതിലായിരുന്നു.

12-ാം-നു രാവിലെ മുതൽ കരീനവെടി പൊട്ടിത്തുടങ്ങി. ജനങ്ങൾ കൂട്ടംകൂട്ടമേ
യി ദർബാർപന്തലിലേക്കു എത്തിത്തുടങ്ങി. വിശേഷമായി കെട്ടി വിതാനിച്ച പന്തലിൽ
ഉയർത്തിക്കെട്ടിയ ഒരു മണ്ഡപത്തിന്മേൽ ഒരു മേശപ്പുറത്ത് രാജഭവതിമാരുടെ ഛായാ
പടങ്ങൾ അലങ്കരിച്ച് പ്രദർശിപ്പിച്ചിരുന്നു. പത്തരമണിയായപ്പോൾ പ്രമാണപ്പെട്ടവ
രൊക്കെ പന്തലിൽ വന്നുതുടങ്ങിയതോടുകൂടി നംഗസ്ഥരും ഊത്തുതുടങ്ങി. പന്തലിൽ
ഏതാണ്ട് 1000-ത്തിൽ പരം ജനങ്ങൾ സ്ഥാനം പിടിച്ചിരുന്നു. പന്തലിന്നു പുറത്തും

കോടതിപറമ്പിലുമായി എത്രയോആയിരം പുരുഷാരം കൂടിയിരുന്നു. വിദ്യാർത്ഥികൾ അ
വരിൽതന്നെ ചിലർ വളഞ്ഞിയർമാരായി വഴിക്കവഴിയായി പട്ടാഭിഷേകപ്രശസ്തി
സ്തോത്രങ്ങൾ പാടിയുകൊണ്ട് പന്തലിൽ വന്നുചേർന്നു. നേരം 12 മണിയായി സഭ്യ
ന്മാർ എഴുന്നീർന്നിന്നു ഡിപ്യൂട്ടിതാസിൽദാർ വായിച്ചതായ വിജ്ഞാപനം ഭക്തിപരസ്സ
രം കേട്ടു. ഇതിനെ പിന്തുടർന്നു പോലീസ്സുകാരെ ആധാരവെടിയും ചെങ്കിടയുപടി
101 കതിനവെടിയും പൊട്ടി. ഹൈസ്കൂൾ മലയാളംമുൻകി ഇതിന്നുശേഷം അഭിഷേ
കപ്രശസ്തിസ്തോത്രങ്ങൾ ചൊല്ലി. മറ്റുചിലരുണ്ടാക്കിയ കവനങ്ങളും ഈ അവസര
ത്തിൽ ചൊല്ലിയതിന്നുപുറമെ സ്ഥലത്തെ ഒരു മാപ്പിള ഉണ്ടാക്കിയ ശ്ലോകങ്ങൾ അയാൾ
തന്നെ ചൊല്ലി. മിസ്റ്റർ പി. എം. ഡബ്ലു.എസ്. അയ്യപ്പൻ (ബി-എ. എൽ-ടി), വാണി
യങ്കുളം മിഷ്യൻസ്കൂളിലെ ഉപദേശിയായും ഇംഗ്ലീഷിലും, വക്കീൽ മിസ്റ്റർ കോരനായനും
ഒരു പാതിരിയും മലയാളത്തിലും ഓരോ പ്രസംഗങ്ങൾ ചെയ്തു. ഇതിന്നുശേഷം ചി
ല വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് കീർത്തിമുദ്രകൾ സമ്മാനിക്കുകയും ഉണ്ടായി. കണ്ണിയാമ്പുറം ബാലികാ
പാഠശാലയിലെ വിദ്യാർത്ഥിനികൾ രണ്ട് പാട്ടും പാടിയിരുന്നുശേഷം ദബ്ബാർ അവ
സാനിച്ചു. പിന്നെ ശ്ലോകയാത്രക്കുള്ള ഒരുക്കമായി. ഇതിലിടക്ക് 4000-ത്തിൽ പരം
അംഗങ്ങൾക്ക് പ്രത്യേകംചെയ്ത ഏല്പാടപ്രകാരം ഭക്ഷണം കൊടുക്കുകയും ഉണ്ടായി.

ദബ്ബാർപന്തലിൽനിന്ന് ശ്ലോകയാത്ര പുറപ്പെട്ടതിന്നുമുമ്പായി കണ്ണിയാമ്പുറം,
വാണിയങ്കുളം, തൃക്കുത്തോട്, ചുനത്തോട്, പാലപ്പുറം ഇവിടങ്ങളിൽനിന്ന് അതാതാർത്ഥം
രും അധികാരിമാരുടെ ഉത്സാഹത്താൽ ആനന്ദപുരത്ത് തിരുമേനികളുടെ മുമ്പാകെ
എഴുന്നള്ളിച്ചുകൊണ്ട് ഓരോ ശ്ലോകയാത്ര പുറപ്പെട്ട ഒറ്റപ്പാലത്ത് എത്തിച്ചേർന്നു.
വാദ്യശ്ലോകങ്ങൾ, കോലാട്ടം, പപ്പിശമുട്ട ഇവകളോടുകൂടി എത്തിച്ചേർന്ന ഈ ശ്ലോക
യാത്രക്കാർ ഓരോരുത്തരും എന്തെന്തെന്തെങ്കിലും അധികം നന്നായെന്നതിലധികം
മസരിച്ചാണ് പുറപ്പെട്ടിരുന്നത്. ഈ എല്ലാവരെയുംകൂടി പന്തലിൽനിന്ന് ആറു മ
ണിസമയത്ത് ഒരു ശ്ലോകയാത്ര പുറപ്പെട്ടു. ആറു ആനകളുണ്ടായിരുന്നു. തിരുമേ
നികളുടെ പടങ്ങൾ എഴുന്നള്ളിച്ച വാദ്യശ്ലോകത്തോടും അനവധി പുരുഷാരത്തോടും
കൂടി പുറപ്പെട്ട ഈ ശ്ലോകയാത്ര പോലീസ്സ് ഇൻസ്പെക്ടർ മിസ്റ്റർ രാമൻനായരുടെ മേ
ലന്വേഷണത്തിൻകീഴിൽ യാതൊരു അപമാനമുപേക്ഷിക്കാതെ അങ്ങാടികളിൽകൂടി പോ
യി കണ്ണിയാമ്പുറം ഭാഗത്തേക്ക് തിരിയ്ക്കു് ചെറുപ്പള്ളശ്ശേരിനിരത്തിന്മേൽകൂടി ഒരു നാ
രിക പോയി പാലക്കാട് നിരത്തിൽ കടന്ന് ഒടുവിൽ പന്തലിലേക്കുതന്നെ മടങ്ങിവന്നു.
ആലവട്ടം മേഖ്വാമര മുതലായവയും, ബാണം മത്താപ്പു കിരീന ഇതുകൾ ഉണ്ടാ
യിരുന്നു. ദീപാവലികൾ എല്ലാവരും വളരെ കേമമായനിലയിൽ ഉണ്ടായി. വ
ക്കീൽ പി. പി. ഗോവിന്ദമേനവൻ അവർകളുടെ മേലന്വേഷണത്തിൻകീഴിൽ കരിമ
രുണപ്രയോഗം വളരെ കേമമായി നടന്നു. ദേവാലയങ്ങളിൽവഴിവാടും പ്രാർത്ഥന
കളും നടത്തുവാൻ പ്രത്യേകം ഏല്പാടചെയ്തിരുന്നു. അന്നു രാത്രി കഥകളിയും ഉണ്ടാ
യിരുന്നു. ആകെ 1700 ക.യോളം പിരിച്ചതിൽ 1300 ക.യോളം ഈ ആശ്ലോകങ്ങ
ൾക്കായി ചെലവാക്കിയിട്ടുണ്ട്. മുൻസീപ്പും മജിസ്റ്റേട്ടും സിക്രട്ടേരി മിസ്റ്റർ പൊതുവാളും
ഈ ആശ്ലോകങ്ങൾ വിജയമാക്കിത്തീർപ്പാൻ അത്യധികം ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഒറ്റപ്പാലം

അംശം അധികാരി മിസ്റ്റർ കൃഷ്ണപട്ടഭട്ടയുടെയും സ്ഥലത്തെ ഒരു കച്ചവടക്കാരനായ മിസ്റ്റർ എ. കെ. അയ്യരുവിന്റെയും ശ്രമങ്ങൾ പ്രത്യേകം പ്രസ്താവയോഗ്യമാണ്.

തിരൂർ.

പട്ടാഭിഷേകശേഷം ഡിസെമ്പർ 7-ാം-നാളെ തുടങ്ങി. കൊടികൂട്ടുകൾ കച്ചേരികളുടേതിനേൾ നാട്ടിയിരുന്നു. രാവിലെ 10 മണിക്ക് സാധുക്കളായ 300 കുട്ടികൾ തിരൂർ പോലീസ്സുകാരുടെ വകയായി ഭക്ഷണം കൊടുക്കപ്പെട്ടു. തിരൂരിലുള്ള എട്ടുപ്രകാരം ശുചിയാക്കി വിതാനിച്ച് ഭംഗിപ്പെട്ടിയിരുന്നു. 7-ാം-നാളെ മുതൽ 12-ാം-നാളെ വരെ ദിനംപ്രതി എല്ലാ എട്ടുപ്രകാരം ഭീപാവലികളും ചെയ്തിരുന്നു. 10-ാം-നാളെ പുന്നക്കൽ നാരായണൻനായരവർകൾ കോട്ടതിക്കൂരിലെ നിരത്തുവക്കത്ത് ഒരു വിലപിടിപ്പിച്ച വലിയ വിളക്ക് മലിരാശിയിൽനിന്ന് പ്രത്യേകം വരുത്തിയത് പട്ടാഭിഷേകസ്തോരകമായി സ്ഥാപിച്ചു. ദേവാലയങ്ങളിലെല്ലാം വഴിവാടും പ്രാർത്ഥനകളും നടത്തി. 11-ാം-നാളെ 250 പെരു അരിപെട്ട് അതാത് ജാതി തരംതിരിച്ച് അഗതികൾക്ക് ഭക്ഷണം കൊടുക്കപ്പെട്ടു. ഒരു 15000 അഗതികൾ കൂടിയിരുന്നു. ചോറ് പോരാതെ വന്നപ്പോൾ വൈകുന്നേരം 6 ചാക്ക് അരി വാങ്ങി ബാക്കിയുള്ളവക്ക് അരി അളവും കഴിച്ചു.

12-ാം-നാളെ കച്ചേരികൾ മുൻവശം കെട്ടിയുണ്ടാക്കിയ പന്തലിൽ ജനങ്ങൾ വന്നു നിറഞ്ഞു. നാഗസപരവും സദിരും ബാഷ്പം മുറുക്കു നടന്നിരുന്നു. 12 മണി സമയത്ത് ഡിപ്യൂട്ടിതാസീർദാർ മിസ്റ്റർ മത്തായി ഇംഗ്ലീഷിലും തുക്കുണ്ടിയൂർ അംശം അധികാരി മലയാളത്തിലും വിളംബരം വായിച്ചു. സദസ്സർ ഏഴുനീറുന്നിന്ന് ഈ വിളംബരം ഭക്തിയോടെ കേട്ടു. പോലീസ്സുകാരുടെ ആചാരവെടിയും കരീനവെടിയും ഇതിനെ പിന്തുടന്ന് വിദ്യാർത്ഥികളുടെ ഭൂപാലമംഗളഗീതം പാടലും കഴിഞ്ഞതിനുശേഷം ബ്രിട്ടീഷുകരണക്കൊണ്ട് ഇന്ത്യക്കാർക്കായിട്ടുള്ള ഗുണങ്ങളെപ്പറ്റി മുൻസീപ്പ് അവർകൾ ഒരു പ്രസംഗം ചെയ്തു. വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് കീഴ്തിമുദ്ര സമ്മാനിക്കലും അപരരുടെ വക പദ്യം ചൊല്ലലും പിന്നീടുണ്ടായി. വിദ്യാർത്ഥികളെ സല്ലരിക്കലും അപ്പോൾതന്നെ കഴിച്ചു. ഏകദേശം 2000 വിദ്യാർത്ഥികളെ സല്ലരിച്ചിരുന്നു. വെട്ടത്തനാട് ബോയ്സ് സെക്ഷൻ റിസ്കിലെ എല്ലാ വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും കീഴ്ചടക്ക് കൃഷ്ണമേനോൻ അവർകളുടെ വകയായി വളരെ ഷോക്കമായനിലയിൽ സല്ലാരമുണ്ടായിരുന്നു. നാലുമണിക്ക് തിരൂരിൽനിന്ന് മൂന്നു നാഴിക അകലെ പുതിയങ്ങാടിയിൽനിന്ന് ഒരു ഷോക്കയാത്ര പുറപ്പെട്ടു. ഈ ഷോക്കയാത്രയുടെ പുറപ്പാടിനെ അറിയിപ്പാൻ 101 കരീന പൊട്ടിച്ചിരുന്നു. ആ നല്ലൊരു രാജവേതിമാരുടെ പടങ്ങൾ ഏഴുന്നെള്ളിച്ച് പുറപ്പെട്ട ഈ ഷോക്കയാത്രയിൽ മുപ്പതിനായിരത്തിൽ അധികം ജനങ്ങൾ പങ്കുകൊണ്ടിരുന്നുവെന്നാണ് തോന്നുന്നത്. ഈ ഷോക്കയാത്ര തിരൂരിന്നടുത്ത് എത്തിയപ്പോൾ അയൽപ്രദേശങ്ങളായ നിമമത്തൂർ, വെട്ടം, പാച്ചാട്ടിരി, തലക്കാട്, തൃപ്പ്രങ്ങാട്, ഇരിങ്ങാപുർ, ചെറിയ മണ്ണും, പൊന്മുണ്ടും, കാണച്ചംപുഴ ഇവിടങ്ങളിൽനിന്ന് ഓരോ ഷോക്കയാത്ര തിരൂരിൽ വന്നു ചേർന്നു. വിദ്യാർത്ഥികളോടൊക്കെ വെട്ടത്ത വസ്ത്രം ധരിച്ചു കൊടികൂട്ടുകൾ പിടിച്ചിരുന്നു.

എല്ലാ ഷോഷയാത്രക്കാരുടെ കൂടി 8 മണിക്ക് തിരൂർ ബോർഡിൽ വന്നുചേർന്നു. രാത്രി 9½ മണിക്കായിരുന്നു കരിമരുന്നപ്രയോഗം നടത്തിയത്. ഇതോടുകൂടി ബോർഡ് അവസാനിച്ചു. ആകെ ഈ ആശോഷങ്ങൾക്ക് 1156 ക. തിരുകാർ ചെലവായിട്ടുണ്ട്.

ചാവക്കാട്.

1911 അക്ട്ര 21-ാം-നു കൂടിയ പൊതുജനയോഗത്തിൽ വെച്ച് ഡിസ്ട്രിക്ട് മെജിസ്ട്രേറ്റ് യു. ഗോവിന്ദൻ നായരവർകൾ പ്രസിഡണ്ടായും, ഡിപ്യൂട്ടി മെജിസ്ട്രേറ്റ് മിസ്റ്റർ നാരായണമേനവൻ ഖജാൻജിയായും, വകിൽ കെ. അപ്പനമ്പ്യാരവർകൾ (ബി.എ. ബി.എൽ.) സിക്രട്ടറിയായും നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട കമ്മറ്റിക്കാർ 850 ക. 8 ന്. പട്ടാഭിഷേകച്ചെലവിലേക്കു പിരിച്ചുണ്ടാക്കി.

12-ാം-നു രാവിലെ കൂട്ടങ്ങൾ എത്തിച്ചേർന്നിട്ടുണ്ടായിരുന്ന 3000ത്തിൽപരം അഗതികൾക്കു പുത്രൻ ചന്തസ്ഥലത്ത് വെച്ച് അരി, പൈസ്സ ധർമ്മം ചെയ്യുന്നതായിരുന്നു ഒന്നാമത്തെ കൃത്യം. 11½ മണിയായപ്പോൾ ഡിപ്യൂട്ടി മെജിസ്ട്രേറ്റ് മിസ്റ്റർ നായരവർകൾ ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്ന ബോർഡിൽ ജനങ്ങൾ വന്നു സ്ഥലം പിടിച്ചാൻ തുടങ്ങി. സ്ഥലത്തെ ബോർഡ് സെക്ഷൻ റിസ്ട്രിക്ടിലെയും വേറെയുള്ള നാലു സ്കൂളിലെയും വിദ്യാർത്ഥികൾ കൊടിക്കൂറുകളോടും കൂടി അവരവരുടെ ഗുരുനാഥന്മാരുടെ നായകത്വത്തിൽ കീഴിൽ ആശോഷത്തോടെ വന്നു പന്തലിൽ രണ്ടണിയായി നിന്നിരുന്നു. പുത്രൻ മണിയായപ്പോൾ ഡിപ്യൂട്ടി മെജിസ്ട്രേറ്റ് മിസ്റ്റർ ഇംഗ്ലീഷ് മലയാളത്തിലും വിജയം വായിച്ചു, വിദ്യാർത്ഥികൾ പ്രാർത്ഥനാപാട്ട്, പാലീസ്സുകാർ ആചാരപെടിയും വെച്ചു. ഇതിനുശേഷം മെജിസ്ട്രേറ്റ് യു. അച്ചുതൻ നായർ (പെൻഷൻ സബ്ജക്ട്), എ. ജി. തോമാസ്സ് (പെൻഷൻ സബ്ജക്ട്) എം. എൻ. കുമാരൻ നായർ (ചാവക്കാട് സബ്ജക്ട്), ഇവർ ബ്രട്ടീഷ് സാമ്രാജ്യത്തിന്റെ ശ്രേഷ്ഠതകളെപ്പറ്റി മലയാളത്തിൽ ഒരോ പ്രസംഗം ചെയ്തു. വിദ്യാർത്ഥികളിൽ ചിലർ കീർത്തിമുദ്രകൾ സമ്മാനിക്കുകയും, ഗുരുവായൂരക്കാരൻ അപ്പഭാഗവതരുണ്ടാക്കിയ ചില ശ്ലോകങ്ങളും, മറ്റുള്ള അഭിഷേകപ്രശസ്തിസ്മാരങ്ങളും ചൊല്ലുകയും കഴിഞ്ഞതിനുശേഷം വിദ്യാർത്ഥികളെയെല്ലാം അവരവരുടെ സ്കൂളിലേക്കു കൂടിക്കൊണ്ടുപോയി സൂക്ഷിക്കുമായി സല്ലരിച്ചു. മൂന്നാമത്തെ സമയമായപ്പോൾ ജനങ്ങൾ വീണ്ടും ബോർഡിൽ വന്നുചേർന്നു. കുറച്ചുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഗുരുവായൂർ, പാവറട്ടി, ബ്രഹ്മകുളം, തയ്ക്കാട്, ചാവക്കാട് ഒത്തുമനയൂർ ഈ പ്രദേശങ്ങളിൽനിന്ന് ഓരോ ഷോഷയാത്ര ബോർഡിൽ വന്നുചേർന്നു. രാജഭവതിമന്ദിരങ്ങളെക്കുറിച്ചു പട്ടംകെട്ടി അലങ്കരിച്ച ആനകളുടെ മുകളിൽ കയറി വാദ്യശോഷങ്ങളോടും കരീനവെടികളോടും കൂടിയാണ് ഈ ഷോഷയാത്രക്കാർ വന്നിരുന്നത്. ബോർഡിൽ നിന്ന് എല്ലാ യോഗക്കാരും ഒത്തുചേർന്നു വളരെ ആശോഷത്തിൽ ഒരു ഷോഷയാത്ര ബോർഡ് സെക്ഷൻ റിസ്ട്രിക്ട് വരെ പോയി മടങ്ങി. 5½ മണിക്ക് ഓരോ ഷോഷയാത്രക്കാരും അവരവരുടെ പ്രദേശത്തേക്ക് മടങ്ങി. ഗുരുവായൂർ ഭവസം കായ്കുസ്ഥൻ കോണി മേനവൻ അവർകളുടെ ഉത്സാഹത്താൽ നടത്തിയ ഷോഷയാത്രയും പാവറട്ടി സ്കൂളിൽ ഒരു മാസ്റ്ററായ മിസ്റ്റർ പി. ഗോവിന്ദമേനവന്റെ ഉത്സാഹത്താൽ നടത്തിയ ഷോഷയാത്രയും പ്രത്യേകം പ്രസ്താവയോഗ്യമാണ്. രാത്രി ഗുരുവായൂർ അമ്പലത്തിൽ വെച്ചിരുന്ന ഭീചാവലികൾ വളരെ കേമമായിരുന്നു. ഭജനകളും വീടുകളും കച്ചേരികളും ഒക്കെ വളരെ മോടിയിട്ടായി അലങ്കരിച്ച് ഭീചാവലികൾ വെച്ചിരുന്നു. ഏതാണ്ട് 10000ത്തിൽ പരം ജനങ്ങൾ കൂടിയിരുന്നുവെങ്കിലും പോലീസ് ഇൻസ്പെക്ടർ മിസ്റ്റർ കരുണാകരന്റെ ഉത്സാഹത്താൽ യാതൊരു അപമാനവും കൂടാതെ ആശോഷങ്ങൾ വളരെ ഭംഗിയായി കലാശിച്ചു.

തളിപ്പറമ്പ്.

1911 അകടമ്പ 15-ാം-നു കൂടിയ പൊതുജനയോഗത്തിലെ നിശ്ചയങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് മുൻസിപ്പ് പ്രസിഡണ്ടായും മിസ്റ്റർ എ. നാരായണപൊതുവാൾ സിക്രട്ടറിയായും, മിസ്റ്റർ ടി. രാമപൊതുവാൾ ഖജാൻജിയായും, ഡിപ്യൂട്ടിതാസിൽദാർ മിസ്റ്റർ കണ്ണൻ, മെസ്റ്റർസ് കെ. ഡി കൃഷ്ണൻ നായർ, കെ. ദൈതനമ്പ്യാർ, സി. ചിങ്ങൻ നമ്പ്യാർ, സി. രേവണ്ണി നെടുങ്ങാടി, കെ. രാമൻ നമ്പ്യാർ, വി. ഗോപിനാഥാർ, കെ. വാസുനമ്പി മുതലായി കുറേ മെമ്പർമാരായും ഉള്ള ഒരു കമ്മറ്റിക്കാരാണ് തളിപ്പറമ്പിൽ പട്ടാഭിഷേകാഘോഷങ്ങൾ നിർവ്വഹിച്ചത്. ചിറക്കൽകോവിലകത്തുനിന്നും അറക്കൽനിന്നും 100 ക. വീതവും, വാരണക്കോട്ടുനിന്നും വേങ്ങയിൽനിന്നും 50 ക. വീതവും ആഘോഷച്ചെലവിലേക്ക് സംഭാവനചെയ്യുതോടുകൂടി എതാണ്ട് 1000 ക. പിരിച്ചെടുത്തതിൽ എല്ലാവകയുംകൂടി 500 ക. ആഘോഷങ്ങൾക്കുവേണ്ടി ചെലവിടുകയും ശേഷംനില്ക്ക 500 ക. ഒരു സ്റ്റാറകുമായി തളിപ്പറമ്പ് ഹിന്ദുലോവർസെണ്ടറി സ്കൂളിലേക്ക് സംഭാവനചെയ്യാൻ തീരുമാനിക്കുകയുണ്ടായെഴുത്തുണ്ട്. ദുർഗ്ഗാഭാവശ്യത്തിലേക്ക് ഹിന്ദുസെക്കണ്ടറി സ്കൂളിനു മുൻവശത്തായി ഒരു വലിയ പന്തൽ കെട്ടി തോരണംതൂക്കി അലങ്കരിച്ച പന്തലിൽ പ്രധാനപ്പെട്ട ഒരു സ്ഥലത്ത് രാജവേലിമാരുടെ ഛായാപടങ്ങൾ അലങ്കരിച്ചു പ്രദർശിപ്പിച്ചിരുന്നു. ഡിസെമ്പ 11-ാം-നു ആഘോഷങ്ങൾ ആരംഭിച്ചു. അന്ന് വിദ്യാർത്ഥികളുടെ കാഴ്ചകളാസവിനോദങ്ങൾ നടത്തി അവരെ കേമമായനിലയിൽ സജ്ജമാക്കിയിരുന്നു.

ഡിസെമ്പ 12-ാം-നു സ്ഥലത്തെ പ്രധാനപ്പെട്ട രണ്ടു പള്ളികളിലും പ്രത്യേകപ്രാർത്ഥനകൾ നടത്തുകയുണ്ടായി. തളിപ്പറമ്പ് തൃച്ചംബരം, കാഞ്ഞിരങ്ങാട് മുതലായ ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ ആരാധന, പൂജ, അഭിഷേകം, നിറമാല, നിപേദ്യം മുതലായത് കുറേമാത്രം ഇല്ലാത്ത പരമേശ്വരൻ നമ്പൂതിരിപ്പാടവർകളും നരിക്കോട്ടിപ്പുത്ത് നാരായണൻ നമ്പൂതിരിപ്പാടവർകളും വക്കീൽ രാമപൊതുവാളവർകളും ഘോഷമായി നിവൃത്തിച്ചു. ലമാത്ത് പള്ളിയുടെ അരികിൽവെച്ച് 800-ൽപരം മുഹമ്മദീയരും വേറെ ഒരു സ്ഥലത്തുവെച്ച് 1500-ൽപരം ഹിന്ദുക്കളും ആയ അംഗതികൾക്ക് സൂക്ഷ്മമായി ഭക്ഷണംകൊടുക്കുകയുണ്ടായി. കമ്മാളനാഥം പുലയരുമായ വളരെ സാധുക്കൾക്ക് തൃപ്തിയാംപണ്ണം ഭക്ഷണം കൊടുത്തതും പ്രത്യേകം പ്രസ്താവയോഗ്യമാണ്. 11 മണി സമയമായപ്പോൾ സ്ഥലത്തെ എല്ലാ സ്കൂളുകളിലുമുള്ള വിദ്യാർത്ഥികൾ കോടിക്കൂറുകൾ പിടിച്ച് തങ്ങളുടെ മാസ്റ്റർമാരായ നായകന്മാരോടുകൂടി ദുർഗ്ഗാപന്തലിൽ എത്തി മണ്ഡപത്തിനിരുപശവും പ്രത്യേകം ഏല്പിച്ചുത്തീയ സ്ഥാനത്തിരുന്നു. ഒന്നാമതായി മണ്ഡപത്തിന്മേൽ മുടപ്പെട്ട സ്ഥിതിയിൽ വെച്ചിരുന്ന രാജവേലിമാരുടെ ഛായാപടങ്ങൾ മറ നീക്കി പ്രദർശിപ്പിക്കുന്ന ക്രിയയായിരുന്നു നടത്തിയത്. ഈ ക്രിയ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ തളിപ്പറമ്പ് ഡിവിഷനിൽ തോക്ക്ഡെസ്റ്റൻസ് ഉള്ളവരുടെവകയായി 101 ആചാരവെടികൾ പൊട്ടിച്ചു. പത്തുണ്ടമണിക്ക് ഡിപ്യൂട്ടിതാസിൽദാർ മിസ്റ്റർ കണ്ണൻ വിളംബരം ഇംഗ്ലീഷിലും പിന്നെ മലയാളത്തിലും വായിച്ചു. വിളംബരമായ ന കഴിഞ്ഞുടനെ മിസ്റ്റർ കണ്ണന്റെ പെണ്മക്കൾ ഇംഗ്ലീഷിൽ ഭൂപാലമംഗളം പാടി. മിഷ്യൻസ്കൂളിലെ ബാലികമാരായ വിദ്യാർത്ഥികൾ അഭിഷേകപ്രശസ്തിയായുണ്ടാക്കിയ പട്ടുങ്ങൾ പാടി കമ്മിക്കളി കളിച്ചു. അക്കിപ്പറമ്പ്, തളിപ്പറമ്പ് ഇവിടങ്ങളിലെ വിദ്യാർത്ഥികൾ ഭൂപാലമംഗളം മലയാളത്തിൽ പാടലായിരുന്നു പിന്നെ ഉണ്ടായത്. പുലയരുടെവകയായി കോൽക്കളിയും കഴിഞ്ഞതിനുശേഷം വിദ്യാർത്ഥികളിൽ ചിലർക്കു കീർത്തിമുദ്രകൾ സമ്മാനിക്കുകയായിരുന്നു പിന്നെ നടന്ന കൃത്യം. മിസിസ്സ് കണ്ണൻ, വിനോദമേന്മാരപരീക്ഷയിൽ ജയിച്ച ആൺകുട്ടികൾക്കും പെൺകുട്ടികൾക്കും സമ്മാനങ്ങൾ കൊടുത്തതും ഈ അവസരത്തിൽതന്നെ യായിരുന്നു. വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് സല്ക്കാരം ഇതിന് ശേഷമായിരുന്നു. എടവലത്ത് പുഴയൂർ മനക്കൽ വാസുദേവൻനമ്പൂതിരിപ്പാടവർകൾ ഇതിലേക്കായി നല്ല ഒരു സംഖ്യ ക

തിററിക്കാരെ ഏല്പിച്ചിരുന്നു. സർക്കാർകഴിഞ്ഞു വിദ്യാർത്ഥികൾ മടങ്ങിവന്നതിനുശേഷം പാഞ്ചാലിസ്വയംഭരം എന്ന ഒരു നാടകാഭിനയവും ഉണ്ടായി. ബ്രിട്ടീഷുകരണം കൊണ്ട് ഇന്ത്യക്കാർക്കുണ്ടായ ഗുണങ്ങളെപ്പറ്റിയും ദൈഹിപട്ടണ ചരിത്രത്തേപ്പറ്റിയും മജിസ്ട്രേറ്റർകൾ ചെയ്ത പ്രസംഗം രാജവേതിമാരുടെ ശ്രദ്ധേയമായി സഭ്യന്മാർ ചെയ്ത പ്രാർത്ഥനയോടുകൂടി അവസാനിച്ചു.

നാലരമണിക്കായിരുന്നു ഷോഷയാത്ര പുറപ്പെട്ടത്. കുട്ടികളുടെ കോലാട്ടവും നാട്ടുവാദ്യവും മറ്റുംകൂടി ആനപ്പുറത്ത് തിരുമേനികളുടെ പടങ്ങൾ എഴുന്നള്ളിച്ച് ആലവട്ടം, വെങ്കുററക്കോട്, ചെഞ്ചോമരം മുതലായ ഉപകരണങ്ങളോടുകൂടി പുറപ്പെട്ട ഈ ഷോഷയാത്ര പന്തലിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ട തളിപ്പറമ്പ്, തൃച്ചംബരം, ഈ ക്ഷേത്രങ്ങളുടെ അരികിൽക്കൂടിയും ജമാത്തുപള്ളിയുടെ അരികിൽക്കൂടിയും പൊയി പ്രാർത്ഥനകൾ നടത്തിയിരുന്നു. പള്ളിയുടെ മുമ്പിൽവെച്ച് മാപ്പിളക്കുട്ടികളുടെ കോൽക്കുളിയും മുക്കോലക്കാരായ മാപ്പിളമാരുടെ പാട്ടും ഉണ്ടായിരുന്നു. സമ്പൂർണ്ണ തളിപ്പറമ്പ് മുഴുവനും ദീപാവലികൾ വെച്ച് ശോഭിച്ചപ്പോഴാണ് ഷോഷയാത്രക്കാർ ഭജാരിൽ എത്തിയത്. പന്തം, പൂക്കുററി, മത്തുപ്ല, ബാണം മുതലായ ആഘോഷങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഡിപ്പൂട്ടിതാസിൽ ദേശപ്പിസ്സപ. നിൽവെച്ചായിരുന്നു കരിമരുന്നപ്രയോഗം ഉണ്ടായത്. ആ വെച്ചിൽ ദേശാസ്സാരകമായി മജിസ്ട്രേറ്റും വക്കീൽ മിസ്റ്റർ രാമപൊതുവാളും ഓരോ തെങ്ങിൻതൈകൾ ഷോഷയാത്രക്കാരുടെ മുമ്പിൽവെച്ചു നട്ടു. ഷോഷയാത്ര പന്തലിൽ മടങ്ങിഎത്തിയപ്പോൾ അവിടെവെച്ചും കരിമരുന്നപ്രയോഗവും വെടിക്കെട്ടും ഉണ്ടായിരുന്നു. പിന്നെ വീണ്ടും പന്തലിൽ എല്ലാവരും മടങ്ങിവന്നു ഭൂപാലമംഗളം പാടി യോഗംപിരിയുകയും ചെയ്തു.

ആലത്തൂർ.

ഡിപ്പൂട്ടിതാസിൽമാരുടെ കൂട്ടുകൾക്കു മുൻപുവെക്കു മനോഹരമായ ഒരു വലിയ പന്തലിട്ടിരുന്നു. ഡിസെമ്പർ 12-ാംനു രാവിലെ കരീനവെടികളോടുകൂടിയാണ് ആഘോഷങ്ങളാരംഭിച്ചത്. നഗരം മുഴുവൻ വാഴകുളയും തോരണങ്ങളാലും അലങ്കരിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. 11½ മണി കൃത്യത്തിന് എല്ലാ ഗവണ്മെന്റ് ഓഫീസറുമാരും പ്രമാണികളും ക്ലാണികളുമെങ്കിലും ദേശാസ്സാരകമായി മജിസ്ട്രേറ്റും വക്കീൽ മിസ്റ്റർ രാമപൊതുവാളും ഓരോ തെങ്ങിൻതൈകൾ ഷോഷയാത്രക്കാരുടെ മുമ്പിൽവെച്ചു നട്ടു. ഷോഷയാത്ര പന്തലിൽ മടങ്ങിഎത്തിയപ്പോൾ അവിടെവെച്ചും കരിമരുന്നപ്രയോഗവും വെടിക്കെട്ടും ഉണ്ടായിരുന്നു. പിന്നെ വീണ്ടും പന്തലിൽ എല്ലാവരും മടങ്ങിവന്നു ഭൂപാലമംഗളം പാടി യോഗംപിരിയുകയും ചെയ്തു.

ചന്തസ്ഥലത്തിനടുക്കുവെച്ചാണ് അഗതികൾക്ക് ഭക്ഷണം കൊടുത്തിരുന്നത്. സമാർ 2000ത്തോളം മനുഷ്യർക്ക് ഭക്ഷണം വിശേഷമായി കൊടുത്തിരുന്നു. ഈ ക്രിയ 2 മണി മുതൽ 6 മണിവരെ നടന്നു. ഇതിനിടയിൽ സ്കൂളുകൾക്ക് അമ്പരവരുടെ സൂചിൽവെച്ച് മധുരപദാർത്ഥങ്ങൾ കൊടുത്തിരുന്നു. 4 മണി മുതൽ 5½ മണി വരെ വി

ദ്വാർത്തികളുടെ കളികൾ നടത്തപ്പെട്ടു. ഇത് ബോഡ് സ്കൂൾവളപ്പിൽവെച്ചായിരുന്നു. 6 മണിക്ക് പൊൻപട്ടം കെട്ടിച്ച ഒരു വലിയ ആനപ്പുറത്ത് ചക്രവർത്തിരിതമനസ്സിലെ വലുതായ ഒരു മായാപടം പുഷ്പമാലകളേക്കൊണ്ട് അണിയിച്ച് ഒരു ഷോഷയാത്ര പന്തലിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടു. സംഗീതത്തോടും വാദ്യഘോഷത്തോടുംകൂടി നഗരവീഥികളിൽ എത്തി. ഷോഷയാത്ര പോകേണ്ടുന്ന മാർഗ്ഗങ്ങളെല്ലാം ദീപാവലികളേക്കൊണ്ട് ശോഭിപ്പിക്കുകയും അവിടങ്ങളിൽ ഇടക്കിടെ കരിമരുന്നപ്രയോഗങ്ങൾ നടത്തുകയും ഉണ്ടായി. രാത്രി എല്ലാ കച്ചേരികളും പാപ്പിടങ്ങളും ഷാപ്പുകളും ദീപങ്ങളാൽ ഭംഗിയാക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. നഗരത്തിൽനിന്നു രണ്ടു നാഴിക അകലെയുള്ള വിഴിമലയുടെ അഗ്രത്തിൽ ധാരാളം ചണ്ടികൂട്ടി കത്തിപ്പാൻ ഏല്പാടുകൾ ചെയ്തിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഈ ശോഭ പന്തുപന്തുണ്ട് നാഴിക അകലെ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നവർക്കു കിടന്നുവെക്കുകയും ചെയ്തു. രാത്രി 9 മണിക്ക് ആ മലമുകളിൽവെച്ച് ബാണങ്ങളും പൂക്കുറികളും കത്തിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ദേവരാധനസ്ഥലങ്ങളിൽവെച്ചെല്ലാം പ്രത്യേകപ്രാർത്ഥനകൾ നടത്തപ്പെട്ടിരുന്നു. ഷോഷയാത്ര തിരികെ പന്തലിൽ എത്തിച്ചേർന്ന് രാത്രി 11 മണിക്കായിരുന്നു. രാജവേതിമാക്ക് മൂന്നുപ്രാവശ്യം ചിയെഴുത്ത് വിളിച്ചുപറഞ്ഞതോടുകൂടി ആലത്തൂരിലെ ആഘോഷവിശേഷങ്ങൾ കലാശിച്ചു.

തിരൂരങ്ങാടി.

12-ാം-നു രാവിലെമുതൽ തിരൂരങ്ങാടിയിൽ കരീനവെടിയുടെ ശബ്ദം മുഴങ്ങിത്തുടങ്ങി. ദുർഗ്ഗാർച്ചാരകമായി 6 തെങ്ങിൻതൈകൾ സ്ഥലത്തെ സ്കൂൾവളപ്പിൽ നടുക്കുവായിരുന്നു ഒന്നാമത്തെ പ്രവൃത്തി. ഡിപ്പൂട്ടിതാസിൽദാരാപ്പിസ്സിന്നരികെഭംഗിയിൽ കെട്ടി അലങ്കരിച്ചിരുന്ന ദുർഗ്ഗാർച്ചാപന്തലിൽ ഒരുവശം മണ്ഡപത്തിന്മേൽ രാജവേതിമാരുടെ മായാപടങ്ങൾ വിശേഷമായി അലങ്കരിച്ചുവെച്ചിരുന്നു. നാഗസപരവും ഗ്രാമമോണം ഇടക്കിടെ ജനങ്ങളെ രസിപ്പിച്ചു. പട്ടാഭിഷേകപ്രശസ്തിയായി ഉണ്ടാക്കിയ കവനങ്ങൾ ചൊല്ലലും ഉണ്ടായിരുന്നു. പന്തുണ്ടമണിസമയമായപ്പോൾ പന്തലിലും പുറത്തുമായി അസംഖ്യം പുരുഷാരം എത്തിച്ചേർന്നുകഴിഞ്ഞു. മെസ്സർ സ് ടി. എ. ഗോവിന്ദത്തുർ (ഡിപ്പൂട്ടിതാസിൽദാർ), എൻ. വി. കുഞ്ഞിക്കണ്ണൻ (സബ്ജെക്ടർ), ടി. സി. ഗോവിന്ദകുറുപ്പ്, പാറക്കാട്ട് മൂപ്പിൽ നായർ, ചെമ്പാഴി കുഞ്ചുനായർ, ചെമ്പാഴി നായനാർ നായർ, കിപ്രാട്ട് കൃഷ്ണപ്പണിക്കർ, എട്ടുവീട്ടിൽ കോമകുട്ടി, കഴുങ്ങത്തോട്ടത്തിൽ മൂപ്പുകുട്ടി, മേപ്പടി മഹമ്മദ് ഹാജി, കെ. ഇസ്സാക്കുട്ടി, കെ. രാമൻ നമ്പ്യാർ, സി ഡെ. പാർ, പി. രാമൻ മേനോൻ തുടങ്ങി ആയിരം ആളോളം പന്തലിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഡിപ്പൂട്ടിതാസിൽദാർ ഗോവിന്ദ അയ്യരവർകൾ 12 മണിക്ക് വിളംബരം വായിച്ചു. ഇതിനെ പിന്തുടർന്ന് കരീനവെടികളും ആചാരവെടികളും ഭൂപാലമംഗളഗീതവും അഭിഷേകപ്രശസ്തിസ്സോത്രം ചൊല്ലലും കൈയുണ്ടായി. 3030 ണ്ടിൽ അധികം അഗതികൾക്ക് ഇതിന്നുശേഷം ഭക്ഷണമായി ഭക്ഷണംകൊടുക്കുകയുണ്ടായി. വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് പ്രത്യേകസല്ലാരവും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഉച്ചതിരിഞ്ഞതിന്നുശേഷം പന്തലിൽ വീണ്ടും യോഗം കൂടി. ബ്രിട്ടീഷുഭരണംകൊണ്ടുള്ള ഗുണങ്ങളെ കാണിച്ചുകൊണ്ട് ചില പ്രസംഗങ്ങൾ നടത്തുകയും വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് കീർത്തിമുദ്ര സമ്മാനിക്കുകയും ഉണ്ടായി. ഇതിന്നുശേഷം ആനപ്പുറത്ത് തിരുമേനികളുടെ മായാപടങ്ങൾ എഴുന്നള്ളിച്ചു ആഘോഷത്തോടുകൂടി ഷോഷയാത്ര ഉണ്ടായി. ഷോഷയാത്രയുടെ ഒടുവിൽ വിശേഷമായ കരിമരുന്നപ്രയോഗവും ഉണ്ടായിരുന്നു. രാത്രി ത്രശാംഗചരിതം എന്ന ഒരു നാടകം പുലരുന്നതുവരെ അഭിനയിച്ചിരുന്നു. ആകെ 790 ക.യോളം ആഘോഷങ്ങൾക്കായി തിരൂരങ്ങാടിയിൽ ചെലവിട്ടിട്ടുണ്ട്. ഇതിന്നുപുറമെ അവിടുത്തെ പിരിവിൽനിന്നു 353 ക. പരപ്പനങ്ങാടിക്കാക്കുകൊടുക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. പട്ടാഭിഷേകദിവസത്തിന്റെ സ്മാരകമായി ഇപ്പോൾ സ്കൂളായി ഉപയോഗിക്കുന്ന എഡ്വേഡ് സ്മാരകഹാളിന്റെ എടുപ്പിൽ ചില പരിഷ്കാരങ്ങൾ വരുത്തുവാൻ ആലോചിച്ച് ഉറച്ചിട്ടുണ്ട്.

മലയാളജില്ലയിൽ
ഉരനാടുകളിൽ നടത്തിയ
ആഘോഷങ്ങൾ.

മലയാളജില്ലയിൽ പട്ടാഭിഷേക വിതംബരവായനയും അതു സംബന്ധമായ ആഘോഷങ്ങളും അംശംതോറും മാത്രമല്ല, ചില ഭിത്തിൽ ദേശംതോറും നടത്തപ്പെട്ടിരുന്നു. ഈ കാര്യം പ്രദേശങ്ങളിലെ ആഘോഷങ്ങളെപ്പറ്റി വെച്ചുവെച്ച എഴുതി റിക്കാട്ടാക്കുകയെന്നുവെച്ചാൽ പുസ്തകത്തിന്റെ വലുപ്പം എത്രത്തോളം വേണ്ടിവരുന്നെന്നു ഊഹിക്കുകയാണ് അധികം നല്ലത. കോഴിക്കോട്, തലശ്ശേരി, പാലക്കാട്, കൊച്ചി, കണ്ണൂർ ഈ അഞ്ചു മുൻസീപ്പാൽ നഗരങ്ങളിലും, മലപ്പുറം, മാനന്തവാടി ഈ രണ്ടു ഡിവിഷൻ ഫോഡ്കപാട്ടരിലും പെരിന്തൽമണ്ണ, മഞ്ചേരി, വടകര, പൊന്നാനി ഈ താലൂക്ക് ഫോഡ്കപാട്ടരിലും, പയ്യന്നൂർ, തളിപ്പറമ്പ്, കൂത്തുപറമ്പ്, കൊയിലാണ്ടി, തിരൂർ, തിരൂരങ്ങാടി, കററപ്പാലം, ചാവക്കാട്, ആലത്തൂർ വൈത്തിരി ഈ ഡിപ്പ്യൂട്ടിതാസിൽദാർമാരുടെ തലസ്ഥാനത്തും വെച്ച് നടത്തിയ ആഘോഷങ്ങളുടെ ഒരു ചുരുക്കവിവരണമാണ് മേൽ എഴുതിയത്. മേപ്പടി സ്ഥലങ്ങൾക്ക് പ്രാധാന്യം കൊടുത്തതിന്നു പ്രത്യേക കാരണങ്ങളുമുണ്ട്. പട്ടാഭിഷേകാഘോഷങ്ങൾ വിതംബരം വായിച്ചു ഭിത്തികളിലൊക്കെ നടന്നിട്ടുണ്ട്. കലക്ടർ, ഡിവിഷനൽ ആപ്പർ, താസിൽദാർ, ഡിപ്പ്യൂട്ടിതാസിൽദാർ എന്നീ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ വിതംബരം വായിച്ചു പ്രദേശങ്ങളിലെ ആഘോഷങ്ങളാണ് പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞത്. ശേഷമുള്ളതിൽ അധികം പ്രദേശത്തും (ഈ ജില്ലയിൽ 700-ൽ അധികം അംശങ്ങളുണ്ട്) വെച്ച് അധികാരിമാരാണ് വിതംബരം വായിച്ചിരുന്നത്. ഈ കാര്യം അംശത്തിലെ ആഘോഷങ്ങളും വെച്ചുവെച്ച എടുത്തു വിവരിക്കുക എന്നുവെച്ചാൽ പ്രയാസംതന്നെയാണ്. റവന്യൂ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ ഫോഡ്കപാട്ടരിന് അടുത്ത അയൽ അംശക്കാരൊക്കെ ഫോഡ്കപാട്ടരിലുള്ള ആഘോഷങ്ങളിൽ പങ്കുകൊണ്ടുവരുന്നുണ്ട്.

എന്നാൽ ഇതിലും അല്പം ചില താരതമ്യങ്ങൾ ഇല്ലെന്നില്ല. റവന്യൂ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ ആപ്പീസിങ്ങാൽ ചില പ്രദേശങ്ങളിൽ മുൻസിപ്പ് കോടതിയും സബ്ജൂഡിക്ട് ആപ്പീസ്സും ഉള്ളതായുണ്ട്. അങ്ങിനെയുള്ള ചില പ്രദേശങ്ങളിൽ ചിലേടങ്ങളിൽ നടത്തിയ ആഘോഷങ്ങൾ ഇപ്പോൾ പ്രസ്താവിച്ച കഴിഞ്ഞ പ്രദേശങ്ങളിലെ ആഘോഷങ്ങളിൽ ഒട്ടുതന്നെ കുറയാത്ത വിധത്തിലുള്ള ആഘോഷങ്ങളോടുകൂടിയാണു കഴിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതെന്ന് പറയണം. ഇതുപോലെതന്നെ ഈ ജില്ലയിലെ പ്രമാണപ്പെട്ടവരിൽ ചിലർ ചില പ്രത്യേക ആഘോഷങ്ങൾ നടത്തിട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് ആവക ആഘോഷങ്ങളെപ്പറ്റി ചുരുക്കമായ ഒരു വിവരണം താഴെ കൊടുക്കുന്നു.

പരപ്പനങ്ങാടി.

പട്ടാഭിഷേക ഭണ്ഡാർ വിളംബരം വായിപ്പാനായി പ്രത്യേകം കെട്ടിയുണ്ടാക്കിയിരുന്ന പന്തലിൽ ഒരു മാന്യസ്ഥാനത്ത് രാജഭവതിമാരുടെ ഛായാപടങ്ങൾ മുജുട്ടി എഴുന്നള്ളിച്ചു വെച്ചിരുന്നു. വിദ്യാർത്ഥികൾ കൊടിക്കൂറുകളും പിടിച്ച് അവരവരുടെ മാസ്റ്റർമാരോടുകൂടി 12-ാം നമ്പരത്തൊന്നെ പന്തലിൽ എത്തിയിരുന്നു. ഉച്ചക്കുമ്പായി മുൻസിപ്പ് ടി. കൃഷ്ണൻനായരവർകളും മെസേർസ് വക്കീൽ വി. കണ്ണൻമേനോൻ, സി. കെ. ഗോവിന്ദൻനായർ, എ. എൻ. കുഞ്ഞിരാമമേനോൻ, സി. ആർ. കൃഷ്ണരയ്യർ, വി. ശ്രീനിവാസപട്ടർ, ചെരമങ്ങാത്ത മനക്കൽ നമ്പൂതിരിപ്പാട്, അച്ചന്മാർ കുഞ്ഞാലിക്കുട്ടിഹാജി, പുലാപ്ര കരുണാകരമേനോൻ, കെ. എ. അനന്തനാരായണരയ്യർ, വി. ജി. കൃഷ്ണരയ്യർ, ആർ. എസ്സ്. വെങ്കിടസ്വരൂപമണ്ണരയ്യർ, നടുവ, പരപ്പനങ്ങാടി ഈ അംശങ്ങളിലെ അധികാരിമാർ തുടങ്ങിയുള്ള സ്ഥലത്തെ പ്രമാണികളും ഒക്കെ പന്തലിൽ സ്ഥലം പിടിച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. 12 മണിക്ക് മുൻസിപ്പ് അവർകൾ വിളംബരം വായിച്ചു. ബാങ്ക്, നാഗസ്വരം, ഗ്രാമഫോൺ മുതലായ സാഹിത വാക്യങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഭൂപാ

ലംഗൂഗീരം പാടിക്കഴിഞ്ഞതിനുശേഷം ഈ ദിവസത്തെ സ്നാന കർമ്മം മുൻസിപ്പ് അമ്പലം ഒരു തെങ്ങിൻതൈ നട്ടു. 800-ൽ അധികം അംഗങ്ങൾക്ക് ഭക്ഷണവും കൊടുത്തു. നാലരമണിക്ക് അരിയല്ലൂരംശത്തിൽനിന്ന് ഒരു ഫോഷയാത്ര സ്ഥലത്തെത്തി, വൈകുന്നേരം ഒരു പ്രത്യേകസഭ പന്തലിൽവെച്ച് കൂടി. മുൻസിപ്പ് അമ്പലത്തിന്റെ വകയായി ഒരു പ്രസംഗവും ഉണ്ടായിരുന്നു. പരപ്പനങ്ങാടി ഭജാരിൽനിന്നും കീഴാമ്പലൂർ പാലത്തിങ്കൽ നിന്നും കാരോ ഫോഷയാത്ര ഇതിലിടക്ക് പന്തലിൽ എത്തിച്ചേർന്നു. രാത്രി കരിമരുന്നപ്രയോഗം കഴിഞ്ഞതിനുശേഷം ജനങ്ങളുടെ വിനോദത്തിനായി ബയസ്കോപ്പ് “പ്രദർശനവും” ഉണ്ടായിരുന്നു.

നാദാപുരം.

1911 ആകട്ടെ 17-ാംനൂ-ത്തെ പൊതുജനയോഗത്തിലെ നിശ്ചയത്തിന്നനുസരിച്ച് നാദാപുരത്തെ ആഘോഷങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചുള്ള എല്ലാ ഭാരവാഹിത്വവും ഒരു കമ്മറ്റിയെ ഏല്പിച്ചിരുന്നു. ഈ കമ്മറ്റിയിൽ പ്രസിഡണ്ട് മുൻസിപ്പ് യം. നാരായണൻ നായർ അമ്പലം സിക്രട്ടറിമാർ, വക്കീൽ വി. കെ. രാമൻമേനോൻ (ബി-എ. ബി-എൽ) അമ്പലം, വക്കീൽ എ. സി. കൃഷ്ണൻ നായരമ്പലം ആയിരുന്നു. ഇവരെ സഹായിപ്പാനായി മെമ്പർസ് ഇ. കെ. കുഞ്ഞികൃഷ്ണവർമ്മ രാജാ, എ. കെ. ശങ്കരവർമ്മരാജാ, വക്കീൽ ടി. കണ്ണൻനായർ, വക്കീൽ പി. അപ്പനമ്പ്യാർ (ബി-എ. ബി-എൽ) സബ്ജെക്ടിവ് ടി. കെ. വെങ്കിടേശ്വരയ്യർ, പബ്ലിക് ഇൻസ്പെക്ടർ സി. ലാമോളൻനായർ, സാൾട്ട് സബ്ജെക്ടിവ് ടി. കെ. ജനാർദ്ദനയ്യർ, അധികാരി രായരോത്ത് ശങ്കരനടിയോടി, കെ. കുഞ്ഞിപ്പെരുത്ത് കുറുപ്പ്, എൻ. ശങ്കരൻനായർ, സ്ഥലത്തെ പോലീസ് സബ്ജെക്ടിവ് ഇൻസ്പെക്ടർമാർ മുതലായി 11 കമ്മറ്റി മെമ്പർമാരും ഉണ്ടായിരുന്നു. കടത്തനാട്ട് വലിയതമ്പുരാനമ്പലം 1000-ത്തോളം ഉദ്യോഗ ചെലവുചെയ്ത് സാധുക്കൾക്ക് ഭക്ഷണം കൊടുത്തതിന്റെയും, കടത്തനാട്ട് കോവി

ലകംവക അമ്പലങ്ങളിൽ വഴിവാട് മുതലായത് ചെയ്യതിന്റെയും, പുറമേരി എളയരാജാവവർകൾ സ്തംഭങ്ങളിടുകൾക്ക് ചായപലഹാരം കൊടുത്തതിന്റെയും ആയഞ്ചേരിക്കോവിലകത്ത് ശങ്കരവർമ്മ രാജാവവർകൾ 100 ക. സിംഹാസനമാരുടെ വക്കൽ കൊടുത്ത് ഘോഷയാത്രയുടെ ചെലവുകൾ ചെയ്യതിന്റെയും, കുരുനങ്കണ്ടി കാരണവൻ ചൊക്ക അമ്പലം തന്റെ തറവാട് പള്ളിയിൽവെച്ചും, മറാട്ടിൽ മുസ്ലി അമ്പലം പാറക്കടവ് ജമാഅത്ത് പള്ളിയിൽവെച്ചും പ്രാർത്ഥന മുതലായത് കഴിച്ചതിന്റെയും, രയരോത്ത് ശങ്കരനടിയോടി അമ്പലം തന്റെ കാവ്യിൽവെച്ചും, പാറമലകളിലെ കുറിച്ചിയക്കം സമുദായത്തിന്റെയും, എടവലത്ത് മുയ്യാറക്കണ്ടി അമ്മത്ത് അമ്പലം കുറുപ്പാടി സ്തംഭങ്ങളിടുകൾക്ക് ചായപലഹാരം കൊടുത്ത് അമ്പൽ കരിമരുന്നപ്രയോഗം കാണിച്ചുകൊടുത്തതിന്റെയും ചെലവുകൾ കണക്കാക്കാതെ കമ്മറിക്കാർ 385 ക. യോളം പിരിച്ചുണ്ടാക്കിയിരുന്നു. കോടതിവളപ്പ് മുഴുവനും മനോഹരമായ നിലയിൽ ഭർച്ചാർ ആവശ്യാർത്ഥം ഒരു പന്തലിട്ടിരുന്നു. ഈ പന്തൽ പണിക്കായി മെസേർസ് തച്ചറപറമ്പത്ത് മൊയിലോത്തുകണ്ടി വട്ടവനം, അതിയൻ കുരുനന്ദകണ്ടി ചെക്കോനം, കുവാട്ട് പുത്തൻപുരയിൽ കണ്ണാരക്കുറുപ്പ്, ചെറുവത്ത് ചെക്കോൻകുട്ടിയും സാധനങ്ങൾ തന്നും മറ്റുപ്രകാരമേണയും സഹായിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു ഭർമ്മിയിൽ എത്തിച്ചേർന്ന സമയം കതിനവെടി വെപ്പിച്ചിരുന്നു. അന്നു രാത്രി ഒരു നാടകാഭിനയവും ഉണ്ടായിരുന്നു. 12-ാംനു ഉച്ചക്ക് മുമ്പായി പുറമേരി സ്തംഭത്തിൽനിന്നും കമ്മക്കോട് മാപ്പിളസ്തംഭത്തിൽനിന്നും വിദ്യാർത്ഥികൾ ഒരു ഘോഷയാത്രയായി പന്തലിൽ എത്തി. ഇവരെ പിന്തുടന്ന് ആയഞ്ചേരിക്കോവിലകത്ത് രാമവർമ്മരാജാവവർകളും അനുജനും മൂത്തടത്ത് മല്ലിശ്ശേരി തിരുമുഖ് അമ്പലം പന്തലിൽ എത്തിച്ചേർന്നു. 12 മണിക്ക് മുൻസിപ്പ് നായനാൻനായരവർകൾ വിളംബരം വായിച്ചു. സർവ്വർ ഏഴന്നീറ്റ് നിന്നു ഭക്തിയോടെ വിളംബരവായനകേട്ടു. ഇതിനെ പിന്തുടന്ന് കതിനവെടി പൊട്ടിക്കയും വിദ്യാർത്ഥികൾ ഭൂപാലമംഗളം പാടുകയും ഉണ്ടായി. പുറമേരി സ്തം

ധം സംസ്കൃതപണ്ഡിതനും, മിസ്റ്റർ കെ. പി. കുജൻവൈദ്യരും ഉണ്ടാക്കിയ അഭിഷേകപ്രശസ്തിസ്മാരത്രയങ്ങൾ സഭയിൽവെച്ച് ചൊല്ലി. മുൻസീപ്പ് അവർകളുടെ സ്വന്തംവകയായി പന്തലിൽ കൂടിയിരുന്ന വിദ്യാത്മികൾക്കൊക്കെ ചായപലഹാരം കൊടുക്കുകയുണ്ടായി. കുറുപ്പുറത്ത് കോവിലകത്ത് വെച്ച് പരക്കേയുണ്ടായിരുന്ന സദ്യ കഴിഞ്ഞ് നാനാജാതികളും വിളംബരവായനസമയം പന്തലിൽ വന്നു നിറഞ്ഞിരുന്നു. ഭർച്ചാർസ്താരകമായി കോടതിവളപ്പിൽ കുറെ പാരിജാതച്ചെടികൾ നട്ടുകയും ചെയ്യുന്നതനുശേഷം എ. കെ. രാമചന്ദ്രരാജാവവർകളും സബ്ജർജിസ്ട്രാളും ബ്രിട്ടീഷ് ഭരണംകൊണ്ട് ഇന്ത്യക്കാർക്കുണ്ടായിട്ടുള്ള ഗുണങ്ങളെപ്പറ്റി കാരോ പ്രസംഗം ചെയ്തു. സ്കൂൾകുട്ടികളിൽ ചിലർ ഭർച്ചാർമെഡൽ സമ്മാനിച്ചത് ഇതിനുശേഷമായിരുന്നു. ഇതിൽപിന്നെ എല്ലാവരും പുറമേരി സ്കൂളിൽപോയി. അവിടെയുള്ള വിദ്യാത്മികൾക്കെല്ലാവർക്കും എടവലത്ത് കോവിലകത്ത് കുഞ്ഞികൃഷ്ണവർമ്മരാജാവവർകളുടെവകയായി ഭർച്ചാർമുദ്രകൾ സമ്മാനിക്കപ്പെട്ടു. അതിനുശേഷം കാരയാട്ട് അമ്പലത്തിന്റെ അടുക്കലേപോയി എല്ലാവരും ഫോഷയായത്രയുള്ള വടംകൂട്ടി. മാപ്പിളവാദ്യക്കാർ, പലിശക്കുളിക്കാർ, മലയരായ വാദ്യക്കാർ, പാണ്ടിവാദ്യക്കാർ, പെരുന്താർ, വിദ്യാത്മികൾ, കോവിലകം അകമ്പടിക്കാർ, രാജഭവതിമാരുടെ മായാപടം എഴുന്നള്ളിച്ചും കൊടിപിടിച്ചുമായി മൂന്ന് ആനകൾ ആലവട്ടം പെഞ്ചാമര മുതലായ ആഘോഷങ്ങൾ ഇങ്ങിനെ വഴിക്കുവഴിയായി ജനങ്ങൾക്കുടി ഒരു ഫോഷയായത്ര 5½ മണിക്ക പുറപ്പെട്ടു. നാലു പുറത്തങ്ങാടിയിൽ എത്തിയപ്പോൾ തുണേരി അംശം അധികാരിയുടെ വകയായി ഒരു ഫോഷയായത്ര വന്നുചേർന്നു. ഫോഷയായത്ര കോടതിയിൽ എത്താറായപ്പോൾ പാറക്കടവത്തുനിന്നു വേറെ ഒരു ഫോഷയായത്രയും എത്തി. 9 മണി മുതൽ 10 മണിവരെ കരിമരുന്നപ്രയോഗം പൊടിപൊടിച്ചു. രാത്രി 11 മണിക്ക് ഭൂപാലമംഗളം പാടി എല്ലാവരും പിരിയുകയും ചെയ്തു. അങ്ങാടികളും വീടുകളും, കോടതിയും വളപ്പും ഒക്കെ ദീപാവലികൾവെച്ച് രാത്രി പകലാക്കിയിരുന്നു. ഈ ആഘോഷങ്ങൾ വളരെ വിജയമായി കലാശിപ്പിക്കേണ്ടതിന്നു സിക്രട്ടറിമാർ ചെയ്യതായ അദ്ധ്വാനം വളരെ ഞാപ്പനിയമാണ്.

പ യോ ളി.

മുൻസിപ്പ് ടി. എൻ. രാമചന്ദ്രശ്ശർ അധ്യക്ഷതയോടെ. മെ
സേർസ് കെ. കോമൻനായർ (സബ്ജറജിസ്ട്രാർ), കെ. രാമചന്ദ്രൻ
നമ്പ്യാർ (വക്കീൽ), വി. എസ്സ്. വെങ്കിടാചലശ്ശർ (വക്കീൽ)
മുതലായി പല മന്ത്രിമാരും പരിശ്രമത്താൽ പട്ടാഭിഷേകോത്സ
വം പലവിധമായ ആഘോഷങ്ങളോടുകൂടി ഇവിടെ കൊണ്ടാടിയി
രിക്കുന്നു. ഇവിടെവെച്ച് പതിനായിരത്തിൽ അധികം ജനങ്ങൾ
ഈ ആഘോഷങ്ങളിൽ പങ്കുകൊണ്ടിട്ടുണ്ടെന്നു പറയണം. ആ
ഘോഷച്ചെലവിലേക്കായി 435-ക. യോളം വരിയിട്ടു പിരിച്ചെടു
ത്തിരുന്നു. മുൻസിപ്പ് കോടതിയുടെ മുൻവശത്ത് ഭംഗിയിൽ കെട്ടി
യുണ്ടാക്കിയിരുന്ന പന്തലിൽ വെച്ചായിരുന്നു വിതംബരം വായി
ച്ചത്. രാജഭവതിമാരുടെ മായാപടങ്ങൾ പന്തലിൽ അലങ്കരിച്ച
മാന്യസ്ഥാനത്ത് വെച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. വിതംബരവായനക്കു ശേ
ഷം മിസ്റ്റർ സി. അച്യുതൻനായർ സ്വന്ത കവനമായ മൂന്നു ഭൂപാ
ലംഗമുദ്യോക്താക്കൾ ചൊല്ലി. ഇതിന്നുശേഷം വേറെയും ചില അ
ഭിഷേകപ്രശസ്തിസ്തോത്രങ്ങൾ ചൊല്ലുകയുണ്ടായി. ഇതിന്നുശേ
ഷമായിരുന്നു വിദ്യാർത്ഥികളെ സമ്മരിച്ചതും അഗതികൾക്കു അരി
യും ഉപ്പും സമ്മാനിച്ചതും. നാലുമണിക്ക് ദർബ്ബാർ ഹാളിൽ വീണ്ടും
ഒരു സഭയ്ക്കു ബ്രിട്ടീഷ് സാമ്രാജ്യമഹിമയെപ്പറ്റി ചില പ്രസംഗ
ങ്ങൾ നടത്തിയിരുന്നു. ഇതിലിടക്ക് മണിയൂർ, തൊറയൂർ, ഇരി
ങ്ങൽ, കൊടക്കൽ, പുറക്കാട്, പള്ളിക്കര, തൃക്കോട്ടൂർ ഈ അംശങ്ങ
ളിൽനിന്നു അതാത് അംശം അധികാരിമാർ വിതംബരവായനയും
കഴിഞ്ഞ് ഓരോ ഘോഷയാത്രയായി പയ്യോളിയിൽ എത്തി. എ
ല്ലാംകൂടി 6 മണിക്ക് ദർബ്ബാർ പന്തലിൽനിന്നു ഒരു ഘോഷയാത്ര പ
റപ്പെട്ടു. വളരെ ആനകളും, പലവിധമായ വാദ്യങ്ങളും, നടവെ
ടികളും വിൽക്കുളി, കോൽക്കുളി, പലിശക്കുളി മുതലായ വിനോദ
ങ്ങളും അനവധി ഭീപങ്ങളും ഈ ഘോഷയാത്രയിൽ ഉണ്ടായിര
ുന്നു. ഈ ഘോഷയാത്ര തൊണ്ടിപ്പനത്തിൽ ഉക്കാർൻനായർവ
ർക്കളുടെ വീട്ടിന്നു സമീപത്തെത്തിയപ്പോൾ അദ്ദേഹം സ്വന്തചെ

ലവിന്ദേൽ നിർമ്മിച്ച അലങ്കരിച്ച പന്തലിൽ ഫോഷയാത്രക്കാരെ എതിരേററിരുത്തി അവിടെ വെച്ചായിരുന്നു കരിമരുന്നപ്രയോഗം. ഫോഷയാത്ര പിന്നെ ദുർബ്ബലപന്തലിലേക്കുതന്നെ മാങ്ങി. അവിടെവെച്ചും കരിമരുന്നപ്രയോഗം ഉണ്ടായിരുന്നു. ആകപ്പാടെ ആ ഫോഷങ്ങൾ വളരെ ഭംഗിയായി കലാശിച്ചു.

പഴയങ്ങാടി:

ചക്രവർത്തി മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ പട്ടാഭിഷേകം സംബന്ധിച്ച ഇവിടെ വളരെ ആഘോഷങ്ങൾ നടത്തപ്പെട്ടിരുന്നു. ദുർബ്ബല പന്തൽ വളരെ ഭംഗിയിൽ അലങ്കരിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. ഈ ആവശ്യത്തിലേക്കായി മയ്യഴിയിൽനിന്നു രണ്ടു സമർത്ഥന്മാരായ ചിത്രപ്പണിക്കാരെ സെന്റ് ജിസ്ട്രാർ വരുത്തിച്ചിരുന്നു. 12-ാം നൂറ്റാണ്ടിലെ ഏഴുമണിക്കു വാദ്യഘോഷം ആരംഭിച്ചു. പ്രമാണികളെല്ലാവരും സെന്റ് ജിസ്ട്രാപ്പിസ്സിൽ സ്ഥാനിഹിതരായും അഗതികളുടെ വിരുന്നസദ്യ കണ്ടു സന്തോഷിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ കൃത്യം പത്തു മണിവരെ നടന്നു. പതിനൊന്നു മണിക്ക് സംഗീതവാദ്യഘോഷങ്ങളോടുകൂടി സ്കൂൾകുട്ടികളും വിനോദ കുളികളോടുകൂടി സമീപമുള്ള അംശങ്ങളിലെ പ്രധാനികളും പന്തലിൽ വന്നുകൂടി. പതിനൊന്നു മണിക്ക് പന്തലിൽ ജനങ്ങൾ നിറഞ്ഞു. പന്ത്രണ്ടു മണിക്ക് ഒരു മിനുട്ടുള്ളപ്പോൾ രാജകീയ വിതംബരം വായിപ്പാനുണ്ടായിപ്പോന്നതിന്റെ സൂചകമായി ഒരു കരീനവെടി പൊട്ടിച്ചു. 12 മണി കൃത്യത്തിന്നു സെന്റ് ജിസ്ട്രാർ മിസ്റ്റർ മൂളിയിൽ ശേഖരൻ (ബി-എ) വിതംബരം വായിക്കുകയും സമസ്തരെല്ലാം നിശ്ശബ്ദമായി നിന്നു കേൾക്കുകയും ചെയ്തു. അതിൽപിന്നെ 101 കരീന പൊട്ടിക്കുകയും കുട്ടികൾ ഭൂപാലമംഗളം പാടുകയും ചെയ്തു. തന്നെത്തരം അഞ്ചു സ്കൂളുകളിലെ വിദ്യാർത്ഥികൾക്കു വിരുന്നുകഴിക്കുകയും, ഇടക്കിടെ സംഗീതങ്ങൾ പാടുകയും, പ്രസംഗങ്ങൾ ചെയ്യുകയും, ഗ്ലോകങ്ങൾ ചൊല്ലുകയും ഉണ്ടായി. ഉത്തമമായ സംസ്കൃതഗ്ലോകം നിർമ്മിച്ചതിന്നു മാവില കേളനമ്പ്യാക്ക് ഒരു സമ്മാനം കൊടുത്തു. വൈകുന്നേരം ഒരു വലിയ ഫോഷയാത്രയുണ്ടായിരുന്നു. രാത്രിയിൽ നാനൂറു മുഴവൻ ദീപാവലികളാൽ പ്രശോഭിതമായിരുന്നു. ക

രിമരുന്നപ്രയോഗങ്ങൾ കാണികളെ വളരെ രസിപ്പിച്ചു. പുല
രുന്നതുവരെ അതിവിശേഷമായ നാടകാഭിനയവുമുണ്ടായിരുന്നു.
മുത്തേടത്തു നമ്പൂതിരിപ്പാടവർകളുടെ വക വമ്പിച്ച ഒരു ഫോഷ്
യാത്ര പലിശക്കളിക്കാരോടും അഭ്യാസികളോടും കൂടി പന്തലിൽ എ
ത്തിച്ചുവന്നത് പ്രത്യേകം പ്രസ്താവയോഗ്യമാണ്. ആകപ്പാടെ
ആഫോഷ്ങ്ങൾ ശ്രദ്ധമായി കഴിഞ്ഞുകൂടി.

വളപട്ടണം.

സഞ്ചരജിസ്ട്രാർ മിസ്റ്റർ എം. സി. കേശവന്റെ ഉത്സാഹത്താ
ൽകൂടിയ പൊതുജനയോഗത്തിലെ നിശ്ചയങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് ചി
റക്കൽകോവിലകം സഹായസഹകരണത്തോടുകൂടി വളപട്ടണത്തി
ലെ (ചിറക്കലെ) ആഫോഷ്ങ്ങൾ വളരെ ഭംഗിയായി കലാശിച്ചു.
വിതുംബരവായനക്കായി സഞ്ചരജിസ്ട്രാപ്പീസ്സിന് മുൻപശത്താ
യി അതിവിശേഷമായി ഒരു പന്തൽകെട്ടി വിതാനിച്ചിരുന്നു. പ
തിനൊന്നുമണിക്കു മുമ്പായി അയൽപ്രദേശങ്ങളിലെ സ്കൂളുകളിൽ
നിന്ന് വിദ്യാർത്ഥികളും പൌരന്മാരും വന്നുചേർന്ന ഒരു ഫോഷ്യാ
ത്രയായി ചിറക്കൽകോവിലകത്തേക്ക് പോയി അവിടുന്ന് തമ്പുരാ
നെ പന്തലിലേക്ക് ആഫോഷ്ത്തോടെ എതിരേററു കൂട്ടിക്കൊണ്ടു
വന്നു. വലിയതമ്പുരാനും എളയതമ്പുരാനും കോഴിക്കോട്ടിലെ ദർബ്ബാ
റീനും മൂന്നാംകൂറ് തമ്പുരാൻ കണ്ണൂരെ ദർബ്ബാറീനും എഴുന്നള്ളിയി
രുന്നതിനാൽ നാലാംകൂറ് തമ്പുരാനവർകളാണ് സ്ഥലത്തെ ആ
ഫോഷ്ത്തിന് എഴുന്നള്ളിയിരുന്നത്. വളപട്ടണത്തുനിന്ന് ത
ങ്ങളും ആഫോഷ്ത്തോടെ വന്നു. വിതുംബരം തമ്പുരാനവർകളാ
ണ് വായിച്ചത്; ബ്രിട്ടീഷ് ഭരണക്കൊണ്ട് ഇന്ത്യക്കാർക്കുണ്ടായ
ഗുണങ്ങളെപറ്റി ടി. വി. ദേവേശപിഷാരോടിയുടെ ഒരു പ്രസം
ഗവും മറ്റു ചിലരുടെ പദ്യം ചൊല്ലവും കഴിഞ്ഞതിന്നുശേഷം ഫോ
ഷ്യാത്ര, കരിമരുന്നപ്രയോഗം മുതലായവയൊക്കെ നടത്തപ്പെട്ടു.
വിദ്യാർത്ഥികൾക്കു സമ്മാനവും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇവിടെ കഴിച്ച ആ
ഫോഷ്ങ്ങൾ വളരെ കേമമായി കലാശിപ്പാനുള്ള കാരണം ചിറ
ക്കൽകോവിലകത്തിന്റെ സാന്നിദ്ധ്യംകൊണ്ടുതന്നെയാണ്. കോ
ഴിക്കോട്, തലശ്ശേരി, കണ്ണൂർ, പയ്യന്നൂർ, തളിപ്പറമ്പ് ഇവിടങ്ങ

ളിലെ ഭണ്ഡർ കമ്മറിക്കൊക്കെ വലിയതുമ്പുറാനവർകൾ യഥാ യോഗ്യമായ ധനസഹായം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. കോവിലകം വക 40-ൽ അധികം ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ പ്രത്യേകവഴിവാടകയും പൂജകളും പ്രാർത്ഥനകളും നടത്തിയതിന്ന് പുറമെ പട്ടാഭിഷേകഭിവസം കോവിലകം വക ഉറപ്പുകളിൽ വെച്ചും, പുറമെ പ്രത്യേകം ചെയ്ത ഏല്പാടുകൾ വഴിയായും അന്നവധി സാധുക്കൾക്ക് ഭക്ഷണം കൊടുക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. കോവിലകത്തിന്നടുത്തു കിടക്കുന്ന വലിയചിറ ചുറ്റും വെച്ചിരുന്ന ഭീപാവലികളുടെ ഭംഗി പ്രത്യേകം കാണേണ്ട കാര്യമായിരുന്നു.

കാടാച്ചിറ.

സബ്ബറജിസ്ട്രാർ മിസ്റ്റർ കരുണാകരമന്നാടിയാരുടെയും, മിസ്റ്റർ വലിയവീട്ടിൽ കൃഷ്ണൻനമ്പ്യാരുടെയും ഉത്സാഹത്താൽ പല വിധമായ ആഘോഷങ്ങൾ ഇവിടെ നടത്തിയിരുന്നു. അഗതികൾക്കൊക്കെ കഞ്ഞിയും വിദ്യാർത്ഥികൾക്കൊക്കെ പഞ്ചസാരവെള്ളവും പലഹാരങ്ങളും കൊടുത്തിരുന്നു. സ്ഥലത്തെ പല ക്ഷേത്രങ്ങളിലും രാജഭവതിമാരുടെ ഭീഷ്മായുസ്സിനെ കാംക്ഷിച്ച് പല വഴിവാടകയും നടത്തിയിരുന്നു.

ഇരിക്കൂറ്.

സബ്ബറജിസ്ട്രാർ വാസുദേവരയ്യരവർകളുടെയും അധികാരി കെ. ചെറിയബാച്ചി അമ്പർകളുടെയും പൊലീസ് ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെയും മറ്റും ശ്രമത്താൽ പലവിധആഘോഷങ്ങളും ധർമ്മങ്ങളും പട്ടാഭിഷേകഭിവസം ഇരിക്കൂറിൽ നടത്തിയിരുന്നു. സബ്ബറജിസ്ട്രാപ്പീസിന് മുൻപശം കെട്ടിയിരുന്ന പന്തലിൽവെച്ചായിരുന്നു 12 മണിക്ക് വിളംബരം വായിച്ചത്. കല്യാട്ട് യജമാനനവർകൾ 12-ാം നമ്പിലെ രണ്ട് കൊമ്പനാനകളെയും ഒരു പിടിയാനയെയും പൊൻപട്ടത്തോടുകൂടി അയച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. വിദ്യാർത്ഥികൾ ജമാത്ത് പള്ളിയിൽ പ്രാർത്ഥനകഴിച്ച് പന്തലിൽ എത്തിച്ചേർന്നു. രാജഭവതിമാരുടെ പടങ്ങൾ പന്തലിൽ മാനുസ്ഥാനത്ത് അലങ്കരിച്ചുവെച്ചിരുന്നു. അധികാരി മിസ്റ്റർ ബാച്ചി സഭയിലുള്ളവക്കൊക്കെ പനിനിർ സമ്മാനിച്ചിരുന്നു. സാധുക്കൾക്ക് അരിത്തളവും,

വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ചായപലഹാരസപ്താഹവും ഉണ്ടായിരുന്നു. ബോർഡ് സ്കൂൾ ഹോഡ് മാസ്റ്റർ മിസ്റ്റർ അടിയോടി വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് മെഡലുകൾ സമ്മാനിച്ചു. നാലു മണിക്കുണ്ടായ ഫോഷയാത്രയിൽ 4000-ത്തിൽപരം പുരുഷാരം കൂടിയിരുന്നു. ഫോഷയാത്ര 7 മണിക്ക് മടങ്ങിവന്നപ്പോൾ കരിമരുന്ന്പ്രയോഗവും ഉണ്ടായി. പിന്നെ പുലരുന്നതുവരെ അധികാരി മിസ്റ്റർ ബാച്ചിയുടെ ഭവനത്തിന്ന് മുൻവശം കെട്ടിയിരുന്ന പന്തലിൽവെച്ച് കോൽക്കുളി മുതലായ പലതരം വിനോദങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു.

അഞ്ചരക്കുണ്ടി.

മിസ്റ്റർ ബ്രൗൺ പ്രസിഡെണ്ടായും സബ്ജക്ടറിസ്ട്രാർ മിസ്റ്റർ കേളു സിക്രട്ടറിയായും, അംശം അധികാരി ഖജാൻജിയായും ഇരുപതാം അടങ്ങിയ ഒരു കമ്മറ്റിയാണ് ഇവിടെയുള്ള ആഫോഷങ്ങൾ ഒക്കെ നിർവ്വഹിച്ചത്. 11-ാംനു കരുടന്മാർക്കും മുടവന്മാർക്കും പന്ത്രസമ്മാനമുണ്ടായി. അന്നുതന്നെ വളരെ അഗതികൾക്ക് അരി അരിയും ഉണ്ടായിരുന്നു. വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് പലതരമായ വിനോദങ്ങളും ഉണ്ടാക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. 12-ാംനു പ്രത്യേകം കെട്ടിയ പന്തലിൽ തിരുമേനികളുടെ ഛായാപടം എഴുന്നള്ളിച്ചതിന്നുശേഷം സബ്ജക്ടറിസ്ട്രാർ വിളംബരം വായിച്ചു. അഭിഷേകപ്രശസ്തി മംഗളഗീതങ്ങൾ ചൊല്ലലും ഉണ്ടായി. ഫോഷയാത്ര, ദീപാവലിവെക്കൽ, കരിമരുന്ന്പ്രയോഗം ഇവയൊക്കെ വേണ്ടുപോലെ ഭംഗിയായി കഴിച്ചുകൂട്ടിയിരുന്നു.

തൃത്താല.

ഇവിടെ പട്ടാഭിഷേകാഫോഷ സംബന്ധമായി അഗതികൾക്ക് മുഷ്താനം ഭക്ഷണം കൊടുത്തത് 11-ാംനുയായിരുന്നു. 12-ാംനു-കൂടല്ലൂർമന എന്നുകൂടി പറയുന്ന നാരേരിമനക്കൽ ദിവാകരൻ നമ്പൂതിരിപ്പാടവർക്കും ആഫോഷത്തോടെ എത്തിച്ചേർന്നു. ഇദ്ദേഹത്തെ അകമ്പടികൂടി വിദ്യാർത്ഥികളും പലിശമുട്ടും കളിക്കാരും ഉണ്ടായിരുന്നു. 12 മണിക്ക് സബ്ജക്ടറിസ്ട്രാർ നാഗപ്പമേനോൻ അവർക്കും വിളംബരം വായിച്ചു. ചില ക്രിസ്തീയ യുവ

തിമാർ ഭൂപാലമംഗളംപാടി ഈ വിളംബരവായനയെ അഭിവാദ്യം ചെയ്തു. പന്നിക്കോട്ട ഗോപാലമേനോൻ എന്ന കരാൾ ഒരു ഭീഷ്മപ്രസംഗമൂലം ഭർത്താവിയിൽവെച്ചു കഴിക്കുന്ന ഭർത്താവിനെപ്പറ്റിയുള്ള ചില ഐതിഹ്യങ്ങളും, രാജഭവതിമാരുടെ ജീവചരിത്രസംക്ഷേപവും സദസ്യരെ മനസ്സിലാക്കി. ഇതിന്നുശേഷം വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും ക്ഷണിച്ചുവരുത്തപ്പെട്ടവർക്കും ചായപലഹാരങ്ങൾ സപ്തകരിച്ചു. പിന്നെ ഫോഷായാത്രയും കരിമരുന്നും പ്രയോഗവും കഴിഞ്ഞതിന്നുശേഷം നമ്പൂതിരിപ്പാടവർക്കും രാജഭക്തിയെപ്പറ്റി ഒരു പ്രസംഗംചെയ്ത് യോഗം അവസാനിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

കുറിപ്പ്.

രാജഭവതിമാർ ഭർത്താവിയിൽ എത്തിയ ദിവസമായ ഡിസെമ്പ്ര 7-ാംനാളിൽ രാവിലെ വിദ്യാർത്ഥികൾ, തിരുമേനികളുടെ അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട ഛായാപടത്തോടുകൂടി അടുത്തുള്ള ക്ഷേത്രത്തിൽപോയി പ്രാർത്ഥനകൾ നടത്തിയിരുന്നു. 9-ാംനാളെ ക്ഷേത്രത്തിൽനിന്ന് വിദ്യാർത്ഥികൾ സഞ്ച്റജിസ്ട്രാപ്പീസിന് മുൻപ്രം പ്രത്യേകം കെട്ടിയുണ്ടാക്കിയ പന്തലിൽവരികയും അവിടെവെച്ച് സഞ്ച്റജിസ്ട്രാരുടെവകയായി അവർക്ക് ചായപലഹാരങ്ങൾകൊടുക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു. 11-ാംനാളായിരുന്നു 2000-ത്തിൽപരം അംഗങ്ങൾക്ക് തൃപ്തിയാകുംവണ്ണം ഭക്ഷണം കൊടുത്തത്. 12-ാംനാളിനുള്ളും മുഹമ്മദീയരുമായ 250-ൽ അധികം വിദ്യാർത്ഥികൾ അവരുടെ ഉപാധ്യായന്മാർ സഹിതം തിരുമേനികളുടെ ഛായാപടത്തോടും വാദ്യഘോഷങ്ങളോടുംകൂടി പന്തലിൽ എത്തിച്ചേർന്നു. സ്ഥലത്തെ പ്രമാണികളും ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും പോലീസ് സ്റ്റേഷനിൽനിന്ന് തിരുമേനികളുടെഅലങ്കരിച്ച ഛായാപടത്തോടുകൂടി ഏതാണ്ട് പന്ത്രണ്ട് മണിക്ക് പന്തലിൽ എത്തി. 12 മണിക്ക് സഞ്ച്റജിസ്ട്രാർ രാമൻനായരവർക്കും പട്ടാഭിഷേകവിളംബരം വായിക്കുകയും ഇതിനെ പിന്തുടന്ന് വിദ്യാർത്ഥികളുടെ മംഗളഗീതങ്ങൾ ചൊല്ലുകയും ഉണ്ടായി. ചെറുകുന്നത്ത് ശങ്കരൻനായരവർക്കുടെ വകയായി കേരളമായ നിലയിൽ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് പിന്നെ ഒരു സപ്തകാരമുണ്ടായി. പിന്നെ യുണ്ടായ ഒരു ഫോഷായാത്രയായിരുന്നു. മല്ലൂർ കടവവരെ പോ

യ ഫോഷയാത്ര മടങ്ങി വേട്ടക്കൊരുമകൻകാവിൽ പോയി ആ വഴിക്ക് രാത്രി 9 മണിക്ക് പന്തലിൽ മടങ്ങി എത്തി. അതിന്നുശേഷം വാളുഫോഷങ്ങളും പലിശക്കൂടി, കോൽക്കൂടി മുതലായ വിനോദങ്ങളും കരിമരുന്നപ്രയോഗവും ഉണ്ടായിരുന്നു. ജനങ്ങളുടെ വിനോദത്തിനായി പുലരുന്നതുവരെ ഒരു നാടകാഭിനയവും ഉണ്ടായിരുന്നു.

തൃപ്രയാർ.

ഇവിടെയുള്ള ആഫോഷങ്ങൾ മിക്കതും നാട്ടിക, പള്ളിപ്രം ഈ രണ്ടു അംശക്കാർ യോജിച്ചാണ് നടത്തിയത്. പള്ളിപ്രത്ത് കൃഷ്ണൻപള്ളിക്കരികെ പ്രത്യേക പന്തൽകെട്ടി വിളംബരം വായിക്കപ്പെട്ടിരുന്നുവെങ്കിലും മേൽ രണ്ട് അംശക്കാരുടെ പൊതുവിൽ പ്രത്യേകമായി വിളംബരപായനയും മറ്റും സബ്ജിക്ടിന്റാർ മിസ്റ്റർ കസ്തൂരിറക്കരയുടെ അധ്യക്ഷതയിലാണ് നടത്തിയത്. നാട്ടിക അംശം അധികാരി മിസ്റ്റർ ചേർത്തലത്ത് രാമനും പെള്ളിപ്രം അംശം അധികാരി മിസ്റ്റർ തയ്യിൽ കുഞ്ഞിട്ടണാൻനായരും വെണ്ടപ്പെട്ട പരിശ്രമം ചെയ്തിരുന്നതുകൊണ്ട് ആഫോഷങ്ങൾക്കെ ഒരുവിധം ഭംഗിയായിത്തന്നെ കഴിഞ്ഞു. വലപ്പാട് അങ്ങാടിയിൽകൂടിയുണ്ടായ ഫോഷയാത്രയിൽ വളരെ പുരുഷാരം കൂടിയിരുന്നു. വലപ്പാട് സി. എം. എസ്സ്. പള്ളിക്കാരും മറ്റുള്ളവരുംതമ്മിൽ ഈ സാദവം കാരണമായി അല്പം അസ്വാസ്ഥ്യത്തിന്നിടയായിട്ടുണ്ടെങ്കിലും ആഫോഷങ്ങൾക്കെ ഭംഗിയായി കഴിഞ്ഞുകൂടി.

മതിലകം.

സബ്ജിക്ടിന്റാരുടേയും പാപ്പിനിവട്ടം അംശം അധികാരിയുടേയും പരിശ്രമത്താൽ പട്ടാഭിഷേകഭിവാസം പലെ ആഫോഷങ്ങളും ഉണ്ടാക്കി അഗതികൾക്ക് ഭക്ഷണം കൊടുക്കുക, വിദ്യാർത്ഥികളെ സൽക്കരിക്കുക മുതലായ എണ്ണങ്ങൾ നടത്തിയിരിക്കുന്നു. പെരിഞ്ഞണം സ്കൂൾ ഭാരവാഹികളുടെ ഉത്സാഹത്തിനുമേൽ പ്രത്യേകമായ ആഫോഷങ്ങൾ നടത്തപ്പെട്ടിരുന്നതും പ്രസ്താവയോഗ്യമാണ്.

അങ്ങത്തോട്.

സബ്ജിക്ടിന്റാർ എൽ. വി. കൃഷ്ണയ്യർ (ബി. എ) അവർകളുടേയും സ്റ്റേഷനാപ്പർ മിസ്റ്റർ അച്യുതൻ നായരുടേയും കടിക്കാട്,

പുന്നയുൾക്കൂടും അംശങ്ങളിലെ അധികാരിമാരുടെയും ഉത്സാഹത്തിനുമേൽ പട്ടാഭിഷേകദിവസം വാല്യം, കരിമരുന്ന്, കൊൽകളി മുതലായ ആഘോഷങ്ങളോടുകൂടി കൊണ്ടാടിയിരിക്കുന്നു. നാട്ടുപ്രമാണികളായ വലിയകുത്ത് മിസ്റ്റർ അച്ചുണ്ണി, അറക്കൽ മിസ്റ്റർ മൊയ്തൂണ്ണി മുതലായവർ ആന, കുതിര, മഞ്ചൽ മുതലായ വാഹനങ്ങളിൽ കയറി കോറനേഷൻ പന്തലിലേക്ക് വരികയുണ്ടായി. സ്റ്റാൾകുട്ടികൾ കൊടിക്കറകളോടുകൂടി പാട്ടുകൾ പാടി കൊണ്ടാണ് പന്തലിൽ വന്നത്. പ്രത്യേകിച്ച് അണ്ടത്തോട് ഗവണ്മെന്റ് മാപ്പിളബാലികാസ്കൂളിലെ മിസ്റ്റർ സ്റ്റ്യൂയർട്ടും കുട്ടികളുടെയും അലങ്കാരവസ്ത്രങ്ങളോടും കയ്യിൽ ചുക്കുന്ന കൊടികളോടും പാട്ടുകളോടുകൂടിയുള്ള മനോഹരമായ വരവും പ്ര.സ്വാഗതയാഗ്രമാണ്. മിസ്റ്റർ സ്റ്റ്യൂയർട്ടിന്റെ മാതൃഭവന രാജാവിനെയും സദ്യന്മാരെയും സ്മരിച്ചു ഘോളിൽ വെച്ചു ചില രസകരമായ പാട്ടുകളും ഉണ്ടായിരുന്നു. വിതുംബരം വായിച്ചതിനുശേഷം അഞ്ഞൂറോളം സ്റ്റാൾകുട്ടികൾക്ക് ചായപലഹാരങ്ങളും രണ്ടായിരത്തോളം അംഗതികൾക്ക് ഭക്ഷണവും മാപ്പിളവിദ്യാർത്ഥികളിൽ കാരോരുത്തർക്ക് കാരോ കോറനേഷൻ മെഡലും കൊടുത്തിരിക്കുന്നു. മേപ്പടി ബാലികാസ്കൂളിലെ കുട്ടികൾക്ക് ഫോഡ് കൺസ്റ്റേബിൾ മിസ്റ്റർ അച്ചുതൻനായർ സ്വന്തം ചെലവിനുമേൽ ചായയും മധുരപലഹാരങ്ങളും വേണ്ടുവോളം കൊടുത്തു, കുട്ടികളെ തൃപ്തിപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു.

മുല്ലശ്ശേരി.

പട്ടാഭിഷേക മഹോത്സവം മുല്ലശ്ശേരി വെച്ചും വളരെ കേരളമായി കൊണ്ടാടിയിരിക്കുന്നു. 12-ാം നൂ-യത്തെ ഘോഷയാത്രയും രാജ്യത്ത് മുഖ് കരു കാലത്തും ഉണ്ടാവാത്ത വിധം ഭംഗിയായി കഴിഞ്ഞു. കുട്ടികൾക്ക് ചായ പലഹാരം കൊടുത്തതിനു പുറമെ സാധുക്കൾക്ക് അന്നഭാഗം ധാരാളം ഉണ്ടായി. ഡിസേമ്പ്ര 7-ാം നൂ കമ്മിറ്റിക്കാരുടെ വക പൊതുവായും 11-ാം നൂ ഫൈനോട്ട്വകിൽ സി. കൃഷ്ണൻ അവർകളുടെ വകയായും 12-ാം നൂ ഉള്ളനാട്ട് മുത്ത പണിക്കരവർകളുടെ വകയായും കഞ്ഞി പകർച്ചയുണ്ടായിരുന്നു. ഘോഷയാത്രയിൽ കൂടിയവർക്കെല്ലാം ചങ്ങരംകുമാരന്ത് പാറക്കുട്ടി അവർകൾ ശർക്കരവെള്ളം കൊടുക്കുകയുണ്ടായി. ഘോഷയാത്ര കൊച്ചിശ്ശീമ

വരെ പോയിന്നശേഷം മുല്ലശ്ശേരി സ്കൂളിൽ ഏകദേശം 7 മണിക്ക് മടങ്ങി എത്തി. അപ്പോൾ കരിമരുന്ന പ്രയോഗവും ഉണ്ടായിരുന്നു. കമ്മററി പ്രസിഡണ്ട് എ. പി. സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ അവർകളുടേയും സിക്രട്ടേരി പി. വി. ചാക്കോ അവർകളുടേയും അദ്ധ്യാപനവും ശ്രമവും വളരെ ശ്ലാഘിക്കത്തക്ക വിധമായിരുന്നു.

പറളി (പാലക്കാട്.)

തെന്കൂർ, കിണാവല്ലൂർ, എടത്ര ഈ അംശങ്ങളിലെ അധികാരിമാരുടേയും സബ്ജക്ടിസ്ട്രാക്ടുകൾക്കും അശ്രാന്തപരിശ്രമത്താൽ മേപ്പടി അംശങ്ങളിൽ പട്ടാഭിഷേക മഹോത്സവം യോഗ്യതയോടെ കഴിഞ്ഞുകൂടി. സാധുക്കൾക്ക് ഭക്ഷണം കൊടുക്കുക സ്കൂൾകുട്ടികൾക്ക് കാപ്പി പലഹാരങ്ങൾ കൊടുക്കുക മുതലായവ അഭിനന്ദനീയമായ വിധത്തിൽ നിർവ്വഹിച്ചിരിക്കുന്നു. ഭക്ഷത്രങ്ങളിൽ നിറമാല, നിറവിളക്ക്, നിവേദ്യം, പുഷ്പാഞ്ജലി എന്നിവ വിശേഷരീതിയിൽ കഴിപ്പിച്ചു. അതാതു അംശങ്ങളിലെ പബ്ലിക്ക് സ്ഥലങ്ങളിൽവെച്ചു ഉച്ചക്ക് 12 മണിക്കു കൃത്യമായി വിളംബരം വായിച്ചു. എഴുന്നള്ളത്തു മുതലായവ ഉച്ചക്കു ഉണ്ടായിന്ന പുറമെ വൈകുന്നേരം 8-8½ മണിയോടുകൂടി എടത്ര, കിണാവല്ലൂർ, തെന്കൂർ അംശങ്ങളിൽനിന്നു ഘോഷയാത്ര, പറളി സബ്ജക്ടിസ്ട്രാപീസിൻസന്നിധിയിൽ എത്തി. തേന്കൂരിൽ നിന്നുള്ളത് ആനപ്പുറത്ത് വെൺകുറകുട, തഴ, വെഞ്ചാമരങ്ങളോടുകൂടിയായിരുന്നു. കിണാവല്ലൂർനിന്നു മനോഹരമായ പല്ലക്കിലായിരുന്നു. എടത്രയിൽനിന്നുള്ളതു ഗോരഥത്തിലായിരുന്നു. രഥത്തിന്റെ മുമ്പിൽ പലിശയും വാളും ധരിച്ചുകൊണ്ടു ചേവകന്മാർ നടന്നിരുന്നു. വേണ്ടവണ്ണം എല്ലാവർക്കും ദീപപ്രകാശം ഉണ്ടായിരുന്നു. പറളി വിശപകുടം കാട്ടുകമ്പനി മുതലായ സ്ഥലങ്ങൾ വിവിധാലങ്കാരങ്ങളെക്കൊണ്ടും ദീപാവലികളെക്കൊണ്ടും മനോഹരമായി ശോഭിപ്പിച്ചിരുന്നു. കാട്ടുകമ്പനി മാനേജർ മിസ്റ്റർ ഉലകുന്നാഥനാശാരിയുടെ പരിശ്രമം കേമമായുണ്ടായിരുന്നു.

കൊല്ലങ്കോട്:

വെങ്ങനാട് എന്നു പറയുന്ന പ്രദേശത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ട മുതലമട, കിഴക്കേത്തറ, കൊല്ലങ്കോട്, പയ്യല്ലൂർ, പനങ്ങാട്ടിരി, വട്ടക്കാട്,

എലവഞ്ചേരി, വടവന്നൂർ എന്നീ അംശങ്ങളിൽനിന്ന് പിരിയപ്പെട്ട വരിസാപ്പയിൽ അധികവും കൊല്ലുകോട്ടാണ് ചെലവഴിച്ചത്. കൊല്ലുകോട്ട രാജഗോപാലൻ തമ്പാനവർകളായിരുന്നു ഒപ്പാർ ആഘോഷകമ്മറിയിൽ പ്രസിദ്ധമായിരുന്നത്. വിദ്യാത്മികളുടെ വിനോദങ്ങൾ കഴിഞ്ഞ മത്സരപരീക്ഷയിൽ ജയിച്ചവർക്ക് കൊല്ലുകോട്ട് എളയറാണി അവർകളുടെ വകയായി സമ്മാനങ്ങൾ കൊടുക്കപ്പെട്ടു. ബഹുമാനപ്പെട്ട രാജാ വാസുദേവരാജാവർകളുടെ വകയായി 3000-ത്തിൽ അധികം അഗതികൾക്ക് സൂക്ഷ്മമായി ഭക്ഷണം കൊടുക്കുകയുണ്ടായി. വിദ്യാത്മികളുടെ വകയായി ഒരു നാടകവും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇതൊക്കെ ഡിസെമ്പർ 10-ം 11-ം തിയ്യതികളിൽ കഴിഞ്ഞു. 12-ാം-നാ- വിളംബരവായന, സമുദായസഭ, ഘോഷയാത്ര, കരിമരന്ന് പ്രയോഗം തുടങ്ങിയുള്ള ആഘോഷങ്ങളൊക്കെ നടത്തി. വിളംബരം സബ്ജിക്ടിസ്റ്റാർ ഐ. ഗോപാലമനോനവർകളാണ് വായിച്ചത്. “ബ്രിട്ടീഷ് ഭരണകോണ്ട് ഇന്ത്യക്കാർക്കുണ്ടായ ഗുണങ്ങൾ” എന്ന വിഷയത്തെപ്പറ്റി പി. ഗോപാലൻനായരവർകളുടെ ഒരു പ്രസംഗവും ഉണ്ടായിരുന്നു. കൊല്ലുകോട്ടിലെ ആഘോഷങ്ങൾ വളരെ പുരുഷാരത്തെ ആകർഷിച്ചിരുന്നു. ഇതിന്നൊക്കെ കാരണഭൂതനായ, മെസെർസ് രാജഗോപാലൻതമ്പാൻ, ഐ. ഗോപാലമനോൻ, വസ്തുജ്ഞൻസ്കർ, തുടങ്ങിയവരേയും കമ്മിറ്റിമെമ്പർമാരായി കഴിയുന്ന ശ്രമംചെയ്തു 37 പേരെയും അഭിനന്ദിക്കേണ്ടതാണ്.

കൊടുവായൂർ.

ബോൾഡ് സെക്കണ്ടറിസ്കൂളിന്നു മുൻപാൽ പ്രത്യേകം കെട്ടിയ പന്തലിൽവെച്ചാണ് ഇവിടെ ആഘോഷങ്ങൾ നടത്തിയത്. 7-ാം-നാ- ഒരു കഥകളിയുണ്ടായി. 11-ാം-നാ- വിദ്യാത്മികളുടെ വിനോദങ്ങൾ കഴിഞ്ഞതിനുശേഷം സമ്മാനങ്ങൾ കൊടുക്കപ്പെട്ടു. 12-ാം-നാ- രാജദമ്പതിമാരുടെ ഛായാപടങ്ങൾ പന്തലിൽ ആഘോഷത്തോടെ എഴുന്നള്ളിച്ച് കൊണ്ടുവന്നുവെച്ച് 12 മണിക്ക് സബ്ജിക്ടിസ്റ്റാർ വിളംബരം വായിച്ചു. ദ്രാവാളമംഗളഗാനവും കതിനവെടികളും ഇതിനെ പിന്തുടന്നു. കുതിരവട്ടത്ത് നായരവർകളുടെ

പെലവിനേൽ സ്ഥലത്തെ എല്ലാ അഗതികൾക്കും സൂക്ഷ്മമായി ഭക്ഷണം കൊടുത്തു. കൊടുവായൂരംശം അധികാരി മിസ്റ്റർ കൃഷ്ണൻ കുട്ടി ഗുരിക്കുളുടെ വകയായിവിദ്യാത്മികളെയെല്ലാം സങ്കുരിച്ചു. പലവിധമായ ആഘോഷത്തോടെ പുറപ്പെട്ട് ഘോഷയാത്ര 4 മണിക്ക് പുതുനഗരത്തിൽ എത്തി. എന്നെ ചില അംഗങ്ങളും അവിടെ വെച്ച് ഉണ്ടാകുന്നിമിത്തം ഘോഷയാത്ര പന്തലിലേക്ക് തന്നെ നടത്തി. മേലറയപ്പെട്ട അംഗമൊഴികെ ആഘോഷങ്ങൾ എല്ലാം ഭംഗിയായി കഴിഞ്ഞുകൂടി.

താനൂർ.

ഡിസമ്പ്ര 7-ാംനു മുതൽക്കുതന്നെ ഇവിടെ ആഘോഷാരംഭമായി. മെസർസ്, സ്റ്റേഷനാപ്പർ ഉദ്യോഗസ്ഥനായണൻ, സബ് പോസ്റ്റാസ്റ്റർ മുളങ്കുണ്ടി കണക്കൻ, അംശം അധികാരി കലിക്കര നാരായണമനോൻ, വലിയ ഒരു കച്ചവടക്കാരനും യോഗ്യനുമായ കുന്നമേൽ മൊയ്തീൻകുട്ടി, വാക്കിനെട്ടർ കനോത്ത് ഗോവിന്ദൻ, എരസ്സക്കാനകത്ത് മഹമ്മതുട്ടി, പി. വി. കുഞ്ഞാവട്ടി, പുതിയമാളിയക്കൽ പരീക്കുട്ടി എന്ന കുഞ്ഞിബാവ, കൊല്ലൂരി കണ്ണൻമനോൻ, തുക്കൈക്കാട് മറമ്പ്രം കാഴ്ചസ്ഥൻ വി. നാരായണനമ്പി, എ. എം. കുഞ്ഞിമുയ്യീൻകുട്ടി, അസിസ്റ്റാണ്ട് സ്റ്റേഷൻ മാസ്റ്റർ ആദിമൂലം പിള്ളമുതലായവരും മറ്റുപലരും ഈ മഹോത്സവത്തിനായി അത്യുത്സാഹം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. 12-ാംനു 2000-ൽ പരം സാധുക്കൾക്കു അരിയും പൈസയും 200-ൽ അധികം വിദ്യാത്മികൾക്കു ചായയും പലഹാരങ്ങളും കൊടുത്തു. താനൂർ ദുർഗ്ഗാർ പ്രസിഡെണ്ട് മിസ്റ്റർ വി. സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരും മറ്റുംകൂടി ഏകദേശം 10 മണിക്ക് സബ് റജിസ്ട്രാപ്പീസിൽനിന്നും താനൂർ ഹിന്ദുബോർഡ് സ്കൂൾകൂട്ടികൾ മാസ്റ്റർമാരോടുകൂടി സ്കൂളിൽനിന്നും പുറപ്പെട്ട രണ്ടു യോഗക്കാരും തമ്മിൽചേർന്നു നഗരത്തിൽകൂടി ഒരു ഘോഷയാത്ര ചെയ്തും നഗരം മാപ്പിളസ്കൂൾകൂട്ടികളോടും മറ്റും ചേർന്നു 12 മണിക്ക് മുമ്പ് ദുർഗ്ഗാർ പന്തലിൽ എത്തുകയും ചെയ്തു. 12 മണിക്ക് പ്രസിഡെണ്ട് അവർകൾ വിളംബരം വായിച്ചു. എല്ലാ സ്കൂൾകൂട്ടികൾക്കും മെഡൽ സമ്മാനിച്ചു. രാത്രിയിൽ കരിമരുന്നിൻപ്ര

യോഗവും പകൽ 3 മണി മുതൽ 5 മണി വരെ ഗവണ്മെണ്ട് ഫിഷറീ ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റുകാരുടെ വകയായി പലെ തമാശകളും, കുട്ടികൾക്ക് പലഹാരം കൊടുക്കലും മറ്റും വളരെ നന്നായി കഴിച്ചുകൂട്ടി. ഇതിൽ ഫിഷറീസ് ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റിലെ ഒരു ക്ലക്കായ മിസ്റ്റർ ഗോപാലൻ വളരെ ഉത്സാഹിച്ചു അഡ്വാനിച്ച് ടൂണ്ട്.

ഇവിടുത്തെ ദർബ്ബാർ പന്തൽ വളരെ വിശേഷപ്പെട്ടതും, ആയുറിന്റെ പ്ലാനും മേൽനോട്ടവും പോസ്റ്റമാസ്റ്റർ എം. കണക്കൻ അവർകളുടേതും ഇതിന്റെ ചിലവു മുഴുവൻ കുന്നുമേൽ മുയ്യിൻ കുട്ടി അവർകളുടേതുമാണ്. പന്തലിൽ വിതാനിച്ചിട്ടുള്ള ചിത്ര പണികൾ ചെയ്തതു മിസ്റ്റർ തത്തക്കേട്ടുവും മിസ്റ്റർ ആദിമൂലംപിള്ളയും ആകുന്നു. പരിയാപുരം, രായിരിമംഗലം, കേരളാധിപരപുരം, കഴൂർ ഈ അംശക്കാരുടെ ഫോഷയാത്രകൾ താനൂർ ദർബ്ബാർ പന്തലിൽ വന്നു മടങ്ങിപ്പോയിരുന്നു. വണ്ടൂർ.

സബ്ജിക്ടിവ് വടക്കത്ത് പഞ്ചമേനോൻ അവർകളുടേയും പോലീസ് ഇൻസ്പെക്ടർ പന്നിക്കോട്ട കുഞ്ഞിക്കേട്ടുമേനോൻ അവർകളുടേയും റവന്യൂ ഇൻസ്പെക്ടർ കെ. പി. പഞ്ഞൻ അവർകളുടേയും പട്ടിണിക്കോട്ട വേലുനായരവർകളുടേയും വാണിയമ്പലം ശം അധികാരി കുറുളിക്കാട്ടിൽ ഉണ്ണിഅസ്സൻ അവർകളുടേയും അതുസാഹത്തിന്മേൽ ഈ ദിക്കിലെ വലിയ ജന്മികളുടേയും സാധുക്കളുടേയും സഹായംകൊണ്ട് കിരീടധാരണമഹോത്സവത്തെ ഇവിടെവെച്ചു ഫോഷമായി നടത്തിയിരിക്കുന്നു. 12-ാംനു മുപ്പായിരത്തിൽ അധികം ജനങ്ങൾ മുട്ടാനനമായി ഭജിച്ചു. 11 മണിക്കു മുമ്പായി വിതുംബരവായനക്കു അലങ്കാരം ചെയ്തു തെയ്യറാക്കിയിരുന്ന സബ്ജിക്ടിവ് ഫീസ് ഉമ്മരത്തുള്ള മനോഹരമായ ദർബാർ പന്തലിൽ സർവ്വജനങ്ങളും ഹാജരായി. ദർബാർ സഭയിൽ പ്രസിഡണ്ടായി വണ്ടൂരിലെ പുരാതന മുസൽമാൻ തറവാട്ടുകാരായ കുറുളിക്കാട്ടിൽ സട്ടിഫിക്കെറ്റ് ഫോൾഡർ ആയ മൂസ്സക്കുട്ടിഹാജിയായ് അവർകളുടെ പിൻഗാമി ആയ വലിയ അയിതാഹാജി അവർകളെ തിരഞ്ഞെടുക്കുകയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖപ്രസംഗം ക

ഴിഞ്ഞ ഉടനെ സബ്ജക്ടിന്റേ മിസ്റ്റർ പഞ്ചമേനോൻ ഭർവാർ വിളംബരം വായിക്കുകയും ചെയ്തു. ഉടനെ എല്ലാവരും മംഗളപ്രാർത്ഥനയോടെ ഹസ്തതാഡനം ചെയ്തുകൊണ്ടും കരീനവെടികളും മറ്റും പല വിധമായ സന്തോഷാഘോഷങ്ങൾ നടത്തുകയും ഉണ്ടായി. ഉടനെ തന്നെ വണ്ടർ പോസ്റ്റ്മാസ്റ്റർ മിസ്റ്റർ ശങ്കരയ്യർ ഹിന്ദുസ്ഥാനിയിലും മലയാളത്തിലും മംഗളഗാനങ്ങൾ ചെയ്തുകൊണ്ടായി. സ്കൂളുകൾക്കു മംഗളശ്ലോകങ്ങളും പാട്ടുകളും കഴിഞ്ഞതിന്നുശേഷം അവർക്കു മെഡൽ സമ്മാനം ചെയ്തു. സ്കൂളുകൾക്കു ചായപലഹാരസമ്മാനം ഇതിന്നുശേഷമായിരുന്നു. ഇതിന്നുശേഷം ആനപ്പുറത്ത് രാജദമ്പതിമാരുടെ പടങ്ങൾ എഴുന്നള്ളിച്ച് ഒരു ഘോഷയാത്ര പുറപ്പെട്ട് ഭജാരിൽക്കൂടി വരുമ്പോൾ വണ്ടർ രാജാ എന്ന സ്ഥാനപ്പേരുള്ള ധർമ്മലൂരനായ നടുവത്ത് നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടിലെ ആനപ്പുറത്ത് പുനപ്പാലം അധികാരി വന്നു. കളത്തിൽ രാമൻ നായരുടെയും നടുവത്ത് നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടിലെയും ഉത്സാഹത്തിൽ പുനപ്പാല അംശത്തിൽനിന്ന ഒരു ഘോഷയാത്ര വണ്ടർ ബജാരിൽ വന്നു എതിരേല്ക്കുകയും അതോടുകൂടി ഘോഷയാത്ര ചെയ്തു വൈകുന്നേരം 6 മണിക്കു ഭർവാർ പന്തലിൽ മടങ്ങി വരികയും ചെയ്തു. പന്തലിൽ എത്തിയ ഉടനെ കുറിക്കന്മാരുടെ പാട്ടുകളും മറിച്ചലും കഴിഞ്ഞതിന്നുശേഷം കരിമരുന്നപ്രയോഗം രാത്രി 12 മണി വരെ ഉണ്ടായി. ഹിന്ദുക്കളുടെ ദേവാലയങ്ങളിലും മുസ്ലീംമാർ പള്ളിയിലും പ്രാർത്ഥനകളും ദീപാവലിയും മറ്റു പലവിധമായ വഴിവാടകളും ചെയ്തിരുന്നു.

ചെറുപ്പള്ളശ്ശേരി:

ഡിസെമ്പ്ര 12-ാംനു പത്തരമണിയായപ്പോൾ ദേവസ്വം ഊരാളന്മാരായ നെടുങ്ങാതിരിപ്പാടും, നമ്പിയാതിരിപ്പാടും അകമ്പടികളോടുകൂടി പോലീസ് സ്റ്റേഷനനു മുൻപാകെ എത്തി. അവിടെ നിന്നു പ്രമാണപ്പെട്ടവരെക്കൊണ്ടു ഒരു ഘോഷയാത്ര പുറപ്പെട്ടു. നെല്ലായി അംശക്കാരുടെ ആഘോഷങ്ങളും ചെറുപ്പള്ളശ്ശേരിക്കു രോട്ടു യോജിച്ചാണ് നടത്തിയിരുന്നത്. നെല്ലായി വിളംബരം

വായിപ്പാൻ പ്രത്യേകപത്ത് കെട്ടിയിരുന്നു. ചെറപ്പള്ളശ്ശേരി ബോംബസ്റ്റിൽപെച്ചാണ് സബ്ജിറജിസ്ട്രാർ വിളംബരം വായിച്ചത്. 300-ൽ പരം വിദ്യാർത്ഥികളെ സജ്ജരിക്കുകയും 1000-ത്തിൽ പരം ആഗതികൾക്ക് ഭക്ഷണം കൊടുക്കുകയും കക്ക 12-ാം നൂ-തന്നെ നിവൃത്തിച്ചു. മൂന്നുമണിക്ക് ശേഷം 1905-ൽ തിരുമേനികളുടെ ഇന്ത്യയിലേക്കുള്ള ആഗമനത്തിന്റെ സ്മാരകമായി സ്ഥാപിച്ച വിക്ടോറിയ മേറി ബാലിക സ്കൂളിൽ ഒരു യോഗം കൂടി. വളരെ സ്ട്രീകും ഈ അവസരത്തിൽ അവിടെ എത്തിച്ചേർന്നിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ബാലിക വിദ്യാർത്ഥിനികൾക്ക് പരക്കെ മെഡൽ സമ്മാനമുണ്ടായതിന്നുപുറമെ വക്കീൽ കോരനായരവർകളുടെ വകയായി സംഗീതത്തിൽ അതി വാസനയുള്ള ഒരു പെണ്കുട്ടിക്ക് ഒരു പ്രത്യേക മെഡലും സമ്മാനിച്ചിരുന്നു. ചെറപ്പള്ളശ്ശേരിയിലേയും നെല്ലായയിലേയും പട്ടാഭിഷേക ആഘോഷങ്ങൾ വിജയമായി കലാശിപ്പിപ്പാൻ ശ്രമിച്ചവരായ മെസർസ് നെടുങ്ങാതിരിപ്പാട്, നമ്പിയാതിരിപ്പാട് (ചെറപ്പള്ളശ്ശേരി മേവസ്വം ഊരാളനാർ) എ. എ. കൃഷ്ണശ്ശേരി (സബ്ജിറജിസ്ട്രാർ) കെ. കുഞ്ഞമ്പു (ഫോഡ് കൺസ്റ്റേബിൾ) കെ. പി. ഗോപാലമേനോൻ, (ചെറപ്പള്ളശ്ശേരി അധികാരി) എൻ. വി. ശങ്കരനാണിപാരിയർ (നെല്ലായ അധികാരി) പി. കേളമേനോൻ (സാൾട്ട് സബ്ജി ഇൻസ്പെക്ടർ) വി. ശങ്കരനാണിമേനോൻ (സ്റ്റാൾമാസ്റ്റർ) പി. ആർ. കൃഷ്ണശ്ശേരി, കെ. പി. രാഘവപാരിയർ മുതലായവരെ അഭിനന്ദിക്കേണ്ടതാണ്.

മാണ്ഡാർക്കാട്.

സ്ഥലത്തെ പോലീസ് സ്റ്റേഷനിൽ അതിമനോഹരമായി നിർമ്മിക്കപ്പെട്ട ഭണ്ഡാർ പന്തലിൽ 12-ാം നൂ- രാവിലെ 11 മണിക്ക് എത്തിച്ചേരുകവാൻ നിശ്ചയിച്ചതിന്ന് അനുസരിച്ച് സമുജനങ്ങളും എത്തിച്ചേരുകയും രാജകീയവിളംബരം വായിക്കേണ്ട സമയമായ 12 മണിക്ക് സ്ഥലം സബ്ജിറജിസ്ട്രാർ പി. ഗോവിന്ദമേനോൻ അവർകൾ വിളംബരം വായിച്ചതിനുശേഷം ബ്രിട്ടീഷ് രാജ്യഭരണത്തിലുള്ള ഫലങ്ങളേയും ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലെ ഗുണങ്ങളേയും പ്രശംസിച്ചും അഗ്രാസന്നർ എൻ. നമ്പുപ്പൻറെ

ട്ട്വാര അവർകളും, ടി. എൻ. പെററിയപ്പൻശെട്ടാര അവർകളും പ്രസംഗിച്ചതിന്നുശേഷം സാധുക്കൾക്ക് അരിയും ഹിന്ദുസ്താൻ, മാപ്പിളസ്താൻ കുട്ടികൾക്ക് ചായപലഹാരങ്ങളും കൊടുത്തതിൽപിന്നെ എത്രയും വിശേഷമായി അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട പല്ലക്കിൽ മഹാരാജാവ് തിരുമനസ്സിലെ ഛായാപടം വെച്ച് ആനയോടും നാഗസ്വരം മുതലായ വാദ്യങ്ങളോടുംകൂടി നഗരപ്രദക്ഷിണം ചെയ്യുകയും രാത്രി 10 മണിക്ക് കരിമരുന്ന് കത്തിക്കുകയും ചെയ്ത് എല്ലാവരും സന്തോഷത്തോടെ പിരിഞ്ഞു പോവുകയും ചെയ്തു. ഇതിനെല്ലാം കാരണഭൂതനായ മണ്ണാർക്കാട് മൂപ്പിൽനായർ അവർകളേയും ഈ ശുഭകാര്യം നിവ്വിഷ്ണുമായി കലാശിപ്പിക്കേണ്ടതിന്നു അത്യുത്സാഹം ചെയ്ത സഞ്ച് റജിസ്ട്രാർ പി. ഗോവിന്ദമേനോൻ അവർകൾ, സഞ്ച് ഇൻസ്പെക്ടർ മൊയ്തീൻഅവർകൾ, ടി. എസ്സ്. നാരായണമേനോൻ അവർകൾ, എൻ. കൃഷ്ണപ്പൻശെട്ടാർ അവർകൾ, സിദ്ധരാമൻശെട്ടാർ അവർകൾ, ടി. എൻ. കൃഷ്ണപ്പൻശെട്ടാരവർകൾ മുതലായ കമ്മററിമെമ്പർമാരേയും അഭിനന്ദിക്കേണ്ടതാണ്. കോഴിക്കോട് മണ്ണാറിന്നു പോകേണ്ടിവന്ന കല്ലടി മൊയ്തൂട്ടിസാഹിബ് അവർകളും കഴിയുന്ന ഭത്താശകൾ ഒക്കെ ചെയ്തിരുന്നു. മണ്ണാർക്കാട് എളയന്നായരവർകളുടെ വകയായി പ്രത്യേകം ചില ആഘോഷങ്ങളും ധർമ്മങ്ങളും നടത്തിയിരുന്നു. നായരവർകളുടെ ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ വഴിവാടകളും പ്രാർത്ഥനകളും ഭംഗിയായി നടത്തുകയുണ്ടായിട്ടുണ്ട്.

കുന്നമംഗലം—ചാത്തമംഗലം.

ഇവിടെ പട്ടാഭിഷേകാഘോഷങ്ങൾ ഡിസെമ്പ്ര 9-ാംനു ആരംഭിച്ചു. അന്ന് മണ്ണിലേടത്തിൽ മൂപ്പിൽനായരവർകളുടെ വകയായി ബ്രാഹ്മണസമുദായം, പ്രമാണിസമുദായം, സാധുക്കൾക്ക് കഞ്ഞിപകച്ചും ഉണ്ടായിരുന്നു. കുന്നമംഗലം സഞ്ച് റജിസ്ട്രാറും ചാത്തമംഗലം, കുന്നമംഗലം, ചെറുകുളത്തൂർ എന്നീ അംശങ്ങളിലെ അധികാരിമാരും മണ്ണത്തൂർ കോമുപടനായരവർകൾ തുടങ്ങി വളരെ പ്രമാണികളും അന്ന് അവിടെ കൂടിയിരുന്നു. ഭക്ഷണാനന്തരം കുന്നമംഗലം സഞ്ച് റജിസ്ട്രാപ്പിസ്സിലെ എല്ലാവരും കൂടി ഒരു

ഘോഷയാത്രയായി പോയി. ആനപ്പുറത്തു രാജഭവതിമാരുടെ പടങ്ങൾ എഴുന്നള്ളിച്ചു വാദ്യഘോഷങ്ങളോടുകൂടിപ്പോയ ഈ ഘോഷയാത്രയിൽ അസംഖ്യം പുരുഷാരം കൂടിയിരുന്നു. 10-ാം നൂറ്റാണ്ടായാലും കഴിഞ്ഞു 11-ാം നൂറ്റാണ്ടു ചാത്തമംഗലം ബോഡ് സ്കൂളിൽ വെച്ച് വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് കേരള നിലയിൽ സർക്കാരുണ്ടായി. ഇതിന്റെ ചെലവ് മണ്ണത്തൂർ നാരായണപണിക്കരവർകളുടെ വകയായിരുന്നു. സ്കൂളിൽ വെച്ച് അന്നുതന്നെ ഒരു സഭ കൂടുകയും പട്ടാഭിഷേകത്തെപ്പറ്റി മണ്ണിലെടത്തിൽ കണ്ടപ്പണ്ണിനായരവർകൾ ഒരു പ്രസംഗം ചെയ്തും ചെയ്തിരുന്നു. വിളംബരമായനക്കും മറ്റുമായി അതിമനോഹരമായ വിധത്തിൽ അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട സബ്ജിറജിസ്ട്രാപ്പീസിൽവെച്ച് 8 മണി മുതൽ 11 മണിവരെ സാധുക്കൾക്ക് അരിയുതവായിരുന്നു. ആപ്പീസിന്റെ പൂമുഖത്ത് ഒരു മേശമേൽ രാജഭവതിമാരുടെ പടങ്ങൾ അലങ്കരിച്ചു വെച്ചിരുന്നു. മണ്ണിലെടത്തിൽ വലിയനായരവർകൾ കോഴിക്കോട് ഭണ്ഡാറിനു പോകേണ്ടി വന്നതിനാൽ അന്നന്തിരവൻ ചെറിയ ചാപ്പണ്ണിനായരവർകൾ പ്രതിനിധിയായുണ്ടായിരുന്നു. സബ്ജിറജിസ്ട്രാർ വിളംബരം വായിച്ചതിനെ അഭിവാദ്യം ചെയ്തുകൊണ്ട് കതിനവെടികൾ പൊട്ടി. മണ്ണിലെടത്തിൽ കണ്ടപ്പണ്ണിനായരവർകളുടെ വകയായി പ്രശസ്തിസ്മാരങ്ങൾ ചൊല്ലലും വിദ്യാർത്ഥികളുടെ വകയായി ഭൂപാലമംഗളം ചൊല്ലലും കഴിഞ്ഞതിനുശേഷം വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് മെഡലുകൾ സമ്മാനിക്കുകയും ചില പ്രസംഗങ്ങൾ നടത്തുകയും ചെയ്തു. മൂന്നുമണി സമയമായപ്പോൾ ചുലൂർ സംഘങ്ങൾ പലവിധമായ വാദ്യഘോഷങ്ങളോടും വിനോദങ്ങളോടും കൂടി ഒരു ഘോഷയാത്രയായി കുന്നമംഗലത്തെത്തി. ആ ഘോഷയാത്രക്കാരെ, കുന്നമംഗലം അംശം അധികാരിയും, ചെറുകുത്തൂരംശം അധികാരിയും ഒരു ഘോഷയാത്രയായി ചെന്നു എതിരേറ്റു കൊണ്ടുവന്നു. എല്ലാ ഘോഷയാത്രയിലും രാജഭവതിമാരുടെ പടങ്ങൾ ആനപ്പുറത്തെഴുന്നള്ളിച്ചിരുന്നിരുന്നു. കടുവിൽ ഘോഷയാത്രക്കാർ ചാത്തമംഗലം അംശക്കച്ചേരിയിൽ എത്തി വിശ്രമിച്ചു. അവിടെ പലവിധമായ വിനോദങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു.

ന്നു. മണ്ണിലെടം വക സകല ക്ഷേത്രങ്ങളിലും ഈ ദിവസം പ്രമാണിച്ച് പലവിധമായ അടിയന്തരങ്ങളും വഴിവാടകളും നടത്തിയിരുന്നു.

നടുവണ്ണൂർ.

സബ്ജ്റജിസ്ട്രാർ കെ. രാമമണ്ണിമേനവൻ അപർകളുടേയും നടുവണ്ണൂർ അംശം അധികാരി ഗണപതിയെന്നു പേരായ ഞാനശ്ശേരി അച്ഛൻ അപർകളുടേയും മറ്റും പരിശ്രമത്താൽ 200 ക. യിൽ അധികം വരിയിട്ടെത്തു പട്ടാഭിഷേക ദിവസം ആഘോഷങ്ങൾ ഭംഗിയായി നടത്തിയിരിക്കുന്നു. പ്രത്യേകം ഉണ്ടാക്കിയിരുന്ന പന്തലിൽ ഡിസെമ്പ്ര 12-ാംനു 11 മണിക്കുതന്നെ വിദ്വാത്മികളും മാസ്റ്റർമാരും പൗരന്മാരും കക്കെ എത്തിച്ചേർന്നിരുന്നു. തെക്കേടത്ത് കോവിലകത്ത് എളയരാജാവവർകൾ അകമ്പടിക്കാറോടുകൂടി ആഘോഷമായി പന്തലിൽ വന്നുചേർന്നു. 12 മണിക്ക് സബ്ജ്റജിസ്ട്രാർ വിതുംബരം വായിച്ചതിനുശേഷം വിദ്വാത്മികൾക്ക് സച്കാരമുണ്ടായി. പിന്നീട് പറയജാതിക്കാക്ക് ചോറും, സാധുക്കൾക്ക് അരിയും കൊടുത്തു. പിന്നെ രാജഭവതിമാരുടെ പടങ്ങൾ എഴുന്നള്ളിച്ച് ദേശാന്തരങ്ങളിൽ ഒരു ഘോഷയാത്ര പോകയും മടങ്ങി വന്ന് ദീപാവലി മുതലായ മറ്റ് ആഘോഷങ്ങൾ കൂടുകയും ചെയ്തിരുന്നു. പട്ടാഭിഷേക സ്മാരകമായി ഇവിടെ ഒരു സ്തൂപം സ്ഥാപിപ്പാൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തിയത് പ്രത്യേകം പ്രസ്താവയോഗ്യമാണ്.

തിരുവള്ളൂർ.

സബ്ജ്റജിസ്ട്രാർ എ. ഗോപാലമേനവൻ അപർകളും അധികാരി കണ്ണക്കുറുപ്പ് അപർകളും നാട്ടുപ്രമാണികളുംകൂടി ഇവിടുത്തെ ആഘോഷങ്ങൾ ഭംഗിയായി കഴിച്ചിരുന്നു. ഏകദേശം 100 ക യോളം ഇവിടെ പിരിച്ച് ചെലവഴിച്ചിരുന്നു. വിതുംബരവായന കഴിഞ്ഞു അഭിഷേക പ്രശസ്തിസ്സോത്രങ്ങൾ ചൊല്ലും സദിരും കഴിഞ്ഞതിന്ന് ശേഷം സ്തൂപംകൂട്ടികളെ സച്കരിക്കയും സാധുക്കൾക്ക് ഭക്ഷണം കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. സബ്ജ്റജിസ്ട്രാർ

അവർകളുടെ ഭാര്യയുടെവകയായി പെൺകുട്ടികൾക്ക് പ്രത്യേകം സജ്ജാരുമുണ്ടായിരുന്നു. ഫോഷയാത്ര, ദീപാവലി മുതലായതും ഭംഗിയായി കഴിഞ്ഞുകൂടി.

വിദ്യാപ്പള്ളി.

സബ്ബ് റജിസ്ട്രാർ പി. കൃഷ്ണമേനവൻ അവർകളുടേയും, അംശം അധികാരിയുടേയും, റജിസ്ട്രാപ്പീസ് വേണ്ടർ മിസ്റ്റർ കഞ്ഞപ്പള്ള, മിസ്റ്റർ പുത്തൻപുരയിൽ മൊയ്തീൻ ഇവരുടേയും പരിശ്രമത്താൽ 140 ക യോളം പിരിച്ച് ആഘോഷങ്ങൾ വെടിപ്പായി കഴിച്ചുകൂട്ടിയിരിക്കുന്നു. 12-ാം നമ്പർ രാവിലെ സാധുക്കൾക്ക് കഞ്ഞി കൊടുത്ത് കഴിഞ്ഞതിന്നുശേഷം കുറുക്കാട്ട് വലിയകുറുപ്പ് അവർകളുടെ ചെലവിന്മേൽ വിദ്യാത്മികൾക്ക് സജ്ജാരുമുണ്ടായി. സബ്ബ് റജിസ്ട്രാർ വിളംബരം വായിച്ച് കഴിഞ്ഞതിന്നുശേഷം ഭൂപാലംഗം പാടലും, പിന്നെ അംശത്തിൽകൂടിയുള്ള ഫോഷയാത്രയും ഉണ്ടായി. ദീപാവലി, കതിനവെടി മുതലായ ആഘോഷങ്ങൾക്കും കുറവുണ്ടായിരുന്നില്ല.

ഇരിങ്ങങ്ങൂർ.

മെസർസ് മീത്തലേവീട്ടിൽ കൈതേരി കേളനമ്പ്യാർ, പുതിയോട്ടിൽ കേളക്കുറുപ്പ്, സബ്ബ് റജിസ്ട്രാർ രാമൻനായർ, അംശം അധികാരി ഇവരുടെ പരിശ്രമത്താൽ 56 ക യോളം വരിയിട്ട് പിരിച്ച് ആഘോഷങ്ങൾ ഭണ്ഡാർ ദിവസം നടത്തി. വിദ്യാത്മി സജ്ജാരുമുണ്ടായി, ഫോഷയാത്രയും ചുരുങ്ങിയവിധത്തിൽ കരിമരുന്ന പ്രയോഗവും ഉണ്ടായിരുന്നു.

കുറുപ്പാടി.

സബ്ബ് റജിസ്ട്രാർ എം. രാമൻ അവർകൾ, റബ്ബർതോട്ടക്കാരൻ മിസ്റ്റർ ആർ. ബി. റയിറ്റ് സാസ്സി, നാരാണത്തിൽ, കുറുക്കോട്ട, ആക്കലിടം, നിടുവണ്ണൂർ കോവിലകം, പെരോട്ട മുതലായ തറവാടുകാർ, അംശം അധികാരിമാർ കൈക്കൂടി ഇവിടെ ആഘോഷങ്ങൾ വളരെ കേരളമായി നടത്തിയിരിക്കുന്നു. മൊകേരി അംശം മേനവൻ മിസ്റ്റർ കേളപ്പൻനമ്പ്യാരും, സ്കൂൾമാസ്റ്റർ മിസ്റ്റർ ബഞ്ചോ

മീനം പ്രത്യേകം അത്യാഹാരം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. 400-കയോളം പിരിച്ചുണ്ടാക്കിയിരുന്നു. പട്ടാഭിഷേകസ്തോത്രമായി സാധുക്കളുടേയും കാലികളുടേയും ഉപകാരാർത്ഥം ഒരു കിണറ്റ് കുഴിപ്പിപ്പാൻ തീച്ചയായിട്ടുണ്ട്. വിദ്യാർത്ഥിസമൂഹം, സാധുക്കൾക്ക് ധർമ്മം കൊടുക്കൽ, ദീപാവലി, ഫോഷയാത്ര മുതലായവയൊക്കെ കേരളമായി നടത്തിയിരുന്നു. സബ്ജ്റജിസ്ട്രാർ രാജകീയവിളംബരം വായിച്ചതിനെ പിന്തുടന്ന് ഭൂപാലമംഗളം പാടലും ഉണ്ടായിരുന്നു. വടയം, കുന്ന്മുക്ക്, കുറുപ്പാടി ഇവിടങ്ങളിൽനിന്ന് കാരൊ ഫോഷയാത്ര എത്തിച്ചേർന്നു. എല്ലാംകൂടി പുറപ്പെട്ട് ഫോഷയാത്രാമധ്യത്തിൽവെച്ച് കാവിലമ്പാറ, കായക്കോടി, വേളം ഈ അംശങ്ങളിൽനിന്ന് പുറപ്പെട്ടുവന്ന ഫോഷയാത്രകളും വന്നു ചേർന്നു. കരിമരുന്ന്പ്രയോഗം കുഴിഞ്ഞതിനുശേഷം രാത്രി ഒരു നാടകാഭിനയവും ഉണ്ടായിരുന്നു. പന്തീരടി പരമേശ്വരൻനമ്പി അവർകളുടെ വകയായി സ്വന്തം ക്ഷേത്രത്തിൽ വെച്ച് പ്രത്യേകമായി അടിയന്തരങ്ങൾ കഴിക്കുകയുണ്ടായിരുന്നു.

മെത്താബ്രം — പേരാമ്പ്ര.

അവിഞ്ഞാട്ട്, കൂത്താളി, കണ്ടോത്ത് എന്നീ പുരാതനസ്വരൂപങ്ങളുടെ മൂലസ്ഥാനമായ പയ്യോമ്മല പ്രദേശത്തിന്റെ തലസ്ഥാനമായ പേരാമ്പ്രപ്രദേശത്തുവെച്ച് അവിഞ്ഞാട്ട് കുഞ്ഞിശ്ശങ്കരൻ എന്നുപേരായ അടമ്പാട്ടിൽ മുത്തവർകളുടേയും പേരാമ്പ്ര സബ്ജ്റജിസ്ട്രാർ കെ. നാരായണൻ അവർകളുടേയും ഉത്സാഹത്താൽ ഇവിടെ ആഘോഷങ്ങൾ ഭംഗിയായി കഴിച്ചുകൂട്ടി. സബ്ജ്റജിസ്ട്രാർപ്പിസ്സിന്റെ മുൻവശത്ത് പ്രത്യേകം ഭംഗിയിൽ കെട്ടിയ പന്തലിൽ വെച്ചാണ് വിളംബരം സബ്ജ്റജിസ്ട്രാർ വായിച്ചത്. കരിൻവെടിയും ഭൂപാലമംഗളം ചൊല്ലലും കഴിയുമ്പോഴാണ്, കൂത്താളി മൂപ്പിൽനായരവർകൾ, കൂത്താളി അച്ചമുടത്തിൽ നായരവർകൾ, കല്ലോട്ടംശ്ശ അധികാരി ഇവർ ആഘോഷമായി പന്തലിൽ വന്നുചേർന്നു. വിദ്യാർത്ഥികൾക്കു സമുഹവും, അടമ്പാട്ട് മുത്തവരുടെ വകയായി അട്ടേക്കത്തിന്റെ വാസസ്ഥലത്തു വെച്ച് സർവ്വാനിസഭയും പിന്നെ ഉണ്ടായി. നൊച്ചാട്, മേന്നാളി, കപ്പത്തൂർ, എരവട്ടൂർ, കാ

യണ്ണ ഈ അംശങ്ങളിൽനിന്നു കാരോ ഫോഷയാത്രയും പേരാമ്പ്രയിൽ എത്തി. 7000-ത്തിൽ അധികം ജനങ്ങൾ കൂടിയിരുന്ന ഈ ആഘോഷത്തിനായി 350-കയോളം ചെലവായിട്ടുണ്ട്. ദീപാവലി കരിമരുന്ന്പ്രയോഗം ഇവയൊക്കെ വളരെ വിശേഷമായിരുന്നു.

അഴിയൂർ.

സബ്ബ്ദജിത്യാർ മിസ്റ്റർ ചുഡാചന്ദ്രൻ അവർകൾ, മെസർസ് ടി. സി. ഉണ്ണിക്കുറുപ്പ്, ചപ്പാരത്ത് കൃഷ്ണക്കുറുപ്പ്, കാരൊത്തൊടി സി. രാമക്കുറുപ്പ്, പുതിയടത്ത് ടി. സി. കുഞ്ഞിരാമക്കുറുപ്പ്, കേളോത്ത് കേളക്കുറുപ്പ്, പിന്നാടമ്മൽ പത്രമാൻചാജി, മാടത്തുമ്മൽ അമ്മതുകുട്ടി, അധികാരി ടി. സി. ശങ്കരക്കുറുപ്പ് മുതലായവരുടെ ഉത്സാഹത്താൽ 263 കയോളം ചെലവിട്ട് ആഘോഷങ്ങൾ വളരെ കേമമായി കഴിച്ചുകൂട്ടിയിരിക്കുന്നു. 800-ൽ അധികം വിദ്യാർത്ഥികളെ സജ്ജരിക്കയും 1500-ൽ പരം അംഗതികൾക്ക് അരി അളവും ഉണ്ടായിരുന്നു. ചോമ്പാൽ പോലീസ് സ്റ്റേഷനരികിൽ വിശാലമായി കെട്ടിയുണ്ടാക്കി അലങ്കരിച്ച പന്തലിൽവെച്ചു വിളംബരവായന കഴിഞ്ഞതിന്നുശേഷം പലവിധമായ വിനോദങ്ങളും ഫോഷയാത്രയും ഉണ്ടായിരുന്നു.

താമരശ്ശേരി.

താമരശ്ശേരി അംശം അധികാരി ചാലിയാടത്ത് ഉണിക്കുമരൻ നായരവർകളുടേയും സബ്ബ്ദജിത്യാർ പി. കരുണാകരമേനവൻ വർകളുടേയും ഉത്സാഹത്തിനേൽ ഇവിടെ ആഘോഷങ്ങൾ വളരെ ഭംഗിയായി കഴിഞ്ഞുകൂടിയിരിക്കുന്നു. വിദ്യാർത്ഥികൾക്കുള്ള സജ്ജാരവും, അംഗതികൾക്ക് ഭക്ഷണം കൊടുക്കലും അധികാരിയുടെ സ്വന്തം വകയായിട്ടാണ് നടത്തിയത്. ഫോഷയാത്ര ദീപാവലി മുതലായ ആഘോഷങ്ങളും വെടിപ്പായി കഴിച്ചിരുന്നു.

ഉളിയിൽ.

ഇവിടെവെച്ചു വിളംബരം വായിച്ചത് സബ്ബ്ദജിത്യാർ മിസ്റ്റർ ടി. മുഹമ്മദായിരുന്നു. ഈ കാട്ടുപ്രദേശത്തിന്റെ അവ

സ്ഥക്കനുസരിച്ചതിൽ അധികം കേമമായ നിലയിൽ ഫോഷയാത്രയും കരിമരുന്നപ്രയോഗവും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഫോഷയാത്രക്ക് 12-ൽ അധികം ആനകളും ഉണ്ടായിരുന്നു. വിളംബരമായനക്കായി പ്രത്യേകം പന്തൽ കെട്ടിയുണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ടായിരുന്നു.

മേനപ്രം—ചൊക്ലി.

ഇവിടെ ചൊക്ലി സബ്ജിക്ടിന്റേ, അധികാരി, മെസേർസ് കെ. കുഞ്ഞികൃഷ്ണൻ നമ്പ്യാർ, ബി. മമ്മി, പരമേശ്വര അയ്യർ മുതലായവരുടെ ഉത്സാഹത്താൽ 135 ക യോളം ചെലവിട്ട് പലവിധമായ ആഘോഷങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കിയിരുന്നു.

പാറൂർ.

ഇവിടെ പാറൂർ സബ്ജിക്ടിന്റേ, മെസേർസ് വിളായി കേളോത്ത് വലിയനമ്പ്യാർ, പാനോളി കുഞ്ഞിശ്ശങ്കരൻ നമ്പ്യാർ, അംശം അധികാരി മുതലായവരുടെ ഉത്സാഹത്താൽ 130 ക യോളം ചെലവഴിച്ചു പലതരമായ ആഘോഷങ്ങളും നടത്തിയിരിക്കുന്നു.

കതിരൂർ.

ഇവിടെ കതിരൂർ സബ്ജിക്ടിന്റേയോടേയും അംശം അധികാരി, മെസേർസ് കെ. നാരായണൻ നമ്പൂതിരി, വി. നാരായണൻ നമ്പൂതിരി, എം. നാരായണൻ നായർ, കെ. വി. നാരായണ മേനോൻ, സി. ആർ. നാരായണക്കുറുപ്പ്, ടി. രാമൻ നമ്പ്യാർ, എം. ചാത്തുക്കുട്ടിഗുരുക്കൾ മുതലായവരുടെ ശ്രമത്താൽ 122 ക. ചെലവിട്ട് പലവിധമായ ആഘോഷങ്ങൾ നടത്തിയിരിക്കുന്നു.

കൊണ്ടോട്ടി.

കൊണ്ടോട്ടിവെച്ച് സ്ഥലത്തെ സബ്ജിക്ടിന്റേ, പോലീസ് സബ്ജിക്ടിന്റെ സ്പെക്ടർ, സാൾട്ട് സബ്ജിക്ടിന്റെ സ്പെക്ടർ, നെടിയിരുപ്പ് അധികാരി ഇവരുടേയും പൗരന്മാരുടേയും അത്യുത്സാഹത്തിന്മേൽ സാധുക്കൾക്ക് അന്നഭാഗ് കൊടുക്കുകയും സ്കൂൾകുട്ടികൾക്ക് ചായ പലഹാരം കൊടുക്കുകയും കൊണ്ടോട്ടി സ്കൂളിൽനിന്നു തുടങ്ങിപ്പോയിലിക്കാവ് ക്ഷേത്രംവരെ മഹാരാജാവവർകളുടെ ചിത്രത്തോടുകൂടി ഒരു എഴുന്നള്ളത്തും വളരെ ആഘോഷത്തിൽ കൊ

ണ്ടാടിയിരിക്കുന്നു. അങ്ങാടികൾ ഭംഗിയിൽ വിതാനിക്കുകയും എല്ലാ സ്ഥലത്തും വിതുകുന്ന് വെക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. സ്ഥലത്തെ ഹോഡ് മിസ്റ്റർ അവർകളുടെ ഉത്സാഹവുമായി ഈ കായ്കത്തിൽ വളരെയുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. കൊണ്ടോട്ടി, അഴിയൂർക്കുന്ന്, നെടിയിരുപ്പ് ഈ മൂന്നു അംശങ്ങളിലെ ആഘോഷങ്ങളും ഇവിടെവെച്ചാണ് നടത്തപ്പെട്ടത്. ഏകദേശം 200 കയ്യിൽ അധികം ചെലവായിട്ടുണ്ട്.

കുമാരനല്ലൂർ.

സബ്ജക്ടിസ്റ്റാർക്കുടേയും അംശം അധികാരി പടിഞ്ഞാറേപ്പാട്ടു കുഞ്ഞുണ്ണിനമ്പ്യാവർകളുടേയും പരിശ്രമത്താൽ ഇവിടെ വെച്ചുപല ആഘോഷങ്ങളും നടത്തിയിരിക്കുന്നു. ആനക്കുര വടക്കുത്ത് വീട്ടുകാരുടെ വകയായി ഭണ്ഡാർ സഭിനത്തിൽ പലവിധമായ ധർമ്മങ്ങളും പ്രത്യേകമായി നടത്തിയിരുന്നു. അധികാരിയും ധർമ്മവിഷയത്തിൽ ആ ദിവസം അധികം ചെലവഴിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഈ സന്ദർഭസ്ഥാനമായി അധികാരിയുടെ ചെലവിന്മേൽ സ്ഥലത്തെ കമ്പിത്തോട്ടിന്മേൽ ഒരു പാലം കെട്ടുവാനും തീർച്ചയാക്കിയിരിക്കുന്നു.

ഹാരോക്ക്.

സബ്ജക്ടിസ്റ്റാർ കൃഷ്ണപൊതുവാൾ അവർകളുടേയും അധികാരി മിസ്റ്റർ വി. ഗോപാലൻനായരുടേയും സ്ഥലത്തെ മറ്റു പ്രമാണികളുടേയും പരിശ്രമത്താൽ ഹാരോക്കിൽ വിതുംബരവായന സംബന്ധമായി പല ആഘോഷങ്ങളും നടത്തപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ചെറുവണ്ണൂരിൽ വെച്ച് കാട്ടുകമ്പനിയിലെ മിസ്റ്റർ ഡെ. ഹെക്കിയുടേയും മമ്മൂട്ടി കാപ്പിവർക്കസ് കമ്പനി ഉദ്യോഗസ്ഥനായ മിസ്റ്റർ ഇ. ടി. റെറ്ററിന്റെ അദ്ധ്യക്ഷതയിൽ കൂടിയ സഭയിലെ നിശ്ചയങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് വി. രാമുണ്ണിമേനവൻവർകളുടെ ചെലവിന്മേലായിരുന്നു അവിടുത്തെ സ്റ്റാൾകളുടെ സജ്ജീകരണം.

ചേവായൂർ, കല്യാശ്ശേരി, മാതമംഗലം, കഴൽമന്നം മുതലായ സബ്ജക്ടിസ്റ്റാർമാരുടെ അധികാര അതൃത്തിയിൽപ്പെട്ട പ്ര

മേശങ്ങളിൽ അവസ്ഥാനുസരണം ആഘോഷങ്ങൾ നടത്തിട്ടുണ്ട്.

താമരച്ചേരി.

താമരച്ചേരിയിലെ ആഘോഷങ്ങൾ സബ്ബ് അസിസ്റ്റാണ്ട് സജ്ജൻ മിസ്റ്റർ കെ. ഗോഖരമേനവന്റേയും, പോലീസ്സുസബ്ബ് ഇൻസ്പെക്ടർ അനന്തനാരായണ അയ്യരുടേയും മെസേർസ് എം. ഗോവിന്ദൻനായർ, ടി. ഗോവിന്ദൻനായർ ഇവരുടേയും മേലനേപക്ഷണത്തിൻകീഴിലാണ് കഴിച്ചുകൂട്ടിയത്. പൂന്തൂർ റബ്ബർ എസ്റ്റേറ്റിലെ സുപ്രൈഡണ്ട് മിസ്റ്റർ ആർ. ഫൗക്കും ആദ്യവസ്ഥാനം വേണ്ടപ്പെട്ട ഒത്താശകൾ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. 400 ക. യോളം പലതരമായ ആഘോഷങ്ങൾക്കായും ചെലവാക്കിട്ടുണ്ട്. 1000-ത്തിൽ അധികം അംഗങ്ങൾക്ക് ഭക്ഷണവും 73 വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് സപ്ലാറവും കൊടുക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. വിതുംബരവായന കഴിഞ്ഞതിനുശേഷം ഘോഷയാത്രയും ഉണ്ടായി. ഈ ആഘോഷങ്ങൾ എല്ലാം വളരെ ഭംഗിയായി കലാശിച്ചു. മേൽപറയപ്പെട്ടവരുടെ ശ്രമത്തിനുപുറമെ പള്ളിപ്പുറത്തില്ലത്ത് നമ്പൂതിരി അവർകളും മിസ്റ്റർ വി. സെയ്തുകുട്ടിയും കഴിയുന്ന ഒത്താശകൾ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

നിലമ്പൂർ.

നിലമ്പൂർ കോവിലകത്ത് മാനവിക്രമ നാലാതിരുമുല്പാടവർകൾ, മേപ്പടി ശ്രീമാനവിക്രമൻ തിരുമുല്പാടവർകൾ, അപ്പാത്തിക്കരി മിസ്റ്റർ മാധവൻനായരും, നിലമ്പൂർ, അമരമ്പലം ഇവിടങ്ങളിലെ റേഞ്ചർമാർ, അംശം അധികാരി മുതലായവരുടെ പരിശ്രമത്താൽ പട്ടാഭിഷേകോത്സവം വളരെ ആഘോഷമായി ഇവിടെ കൊണ്ടാടിയിരുന്നു. വിദ്യാർത്ഥികൾക്കുള്ള സപ്ലാറും നിലമ്പൂർ റെയിഞ്ചർ മിസ്റ്റർ ശങ്കരവേലു മുതലിയാരും അംഗങ്ങൾക്ക് ഭക്ഷണം കൊടുക്കൽ നിലമ്പൂർ കോവിലകവുമായി കഴിച്ചുകൂട്ടി. ആഫ്രിക്കയിൽ മലക്കാട് ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റിൽ ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥനായ മിസ്റ്റർ ജാക്സൻ ഈ ആഘോഷങ്ങളിൽ പങ്കുകൊണ്ടിരുന്നു. സ്ഥലത്തെ എലിമെന്ററി സ്കൂളിൽ വെച്ചു വിതുംബരവായനയും മിസ്റ്റർ നാ

രായന്നമ്പി അഭിഷേകപ്രശസ്തിയായുണ്ടാക്കിയ പട്ടം ചൊല്ലു
ലും കഴിഞ്ഞതിന്നുശേഷം വിദ്യാത്മികളുടെ വകയായി ഒരു നാടകാ
ഭിനയവും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഫോഷയാത്ര വളരെ കേമമായ നി
ലയിലായിരുന്നു. ദീപാവലികളും മറുതട്ട ആഘോഷങ്ങളും അഭൂ
തപൂർവ്വമായിരുന്നു. മന്ദാദ്കാരടെ ഒരു ഫോഷയാത്രയും നിലമ്പൂ
രിൽ എത്തിച്ചേർന്നിരുന്നു.

കോട്ടക്കൽ.

മിസ്റ്റർ പി. വി. കൃഷ്ണവാരിയർ സിക്രട്ടറിയായും മിസ്റ്റർ
സി. ഗോവിന്ദമേനവൻ ഖജാൻജിയായും, മെസർസ് കെ. സി.
തിരുവീരരായൻരാജാ (ബി. എ) കെ. കുട്ടിരാമൻനായർ (ബി. എ.
പോലീസ്) സബ് ഇൻസ്പെക്ടർ) സി. കോമുമേനോൻ, അധികാ
രി എം. ശേഖരമേനോൻ മുതലായവർ കമ്മറീമെമ്പർമാരായും ഇ
വിടെ വെച്ചു നടത്തിയ ആഘോഷങ്ങൾ വളരെ വിജയമായി ക
ലാശിച്ചിരിക്കുന്നു. കിഴക്കേകോവിലകത്ത് വലിയ തമ്പുരാനവ
ർകളുടെ അദ്ധ്യക്ഷതയിൽ ഡിസേമ്പ്ര 12-ാംനു ഉച്ചക്ക് കൂടിയ
സഭയിൽ വെച്ചാണ് അംശം അധികാരി വിളംബരം വായിച്ച
ത്. സ്ഥലത്തേയും അടുത്ത അംശങ്ങളിലേയും എല്ലാ വിദ്യാത്മിക
ളും ജനങ്ങളുമായി വളരെ പുരഷാരം കൂടിയിരുന്നു. അഗതികൾ
ക്കു ധനം കൊടുക്കുക, വിദ്യാത്മികൾക്കു സല്ക്കാരം, ഫോഷയാത്ര,
കരിമരുന്നപ്രയോഗം മുതലായ എല്ലാ നടവടികളും വളരെ കേമമാ
യ നിലയിലായിരുന്നു. സാമൂതിരിപ്പാട് തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സി
ലെ വാസസ്ഥലമായ ഈ പ്രദേശത്തെ നടത്തിയ ആഘോഷങ്ങ
ൾ ഇതുപോലെയുള്ള മറ്റു പ്രദേശങ്ങളിൽ നടത്തിയതിൽ തുലാം
കേമമായ നിലയിലായിരുന്നു. ദുർബ്ബാർസ്മാരകമായി ഒരു വായന
ശാലയും ഇവിടെ സ്ഥാപിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഈ ജില്ലയിൽ പട്ടാഭിഷേക ദിവസം ആഘോഷങ്ങൾ നടത്തിയ ചില പ്രദേശങ്ങളുടേയും ആഘോഷങ്ങൾക്കായി പരിശ്രമിച്ചവരുടേയും അറിഞ്ഞേടത്തോളമുള്ള പേരും വിവരവും താഴെ കൊടുക്കുന്നു.

(ഏറനാട്) തിരുവാലി—പന്നിക്കോട്ട് തറവാട്ടിൽ കാരണവർ പെൻഷ്യൻ ഡിപ്പൂട്ടികലക്ടർ കരുണാകരമേനവൻ അവർകൾ. നെടിയിരുപ്പ്—കിഴക്കേകോവിലകം ചേരിക്കൽ കായ്സ്ഥൻ ഗോവിന്ദവായ്ക്കവർകൾ. (2) നിലമ്പൂർ കോവിലകം കായ്സ്ഥൻ പി. ശിവരാമമേനോൻ.

ചേങ്ങാട്ടൂർ—പുല്ലാനിക്കാട്ട് രാമൻ നമ്പൂതിരി അവർകൾ (2) സ്ഥലത്തെ അംശം മേനോൻ.

പുന്നപ്പാല—നടുവത്ത് മനക്കൽ നമ്പൂതിരിപ്പാടവർകൾ (2) സ്കൂൾ ഹോഡ് മാസ്റ്റർ കെ. പരമേശ്വരൻമൂസ്സതവർകൾ (3) അംശം അധികാരി പി. രാമൻനായരവർകൾ.

മതുപല്ലൂർ—തലയൂർ രവിമൂസ്സത്ത് അവർകൾ (2) അംശം അധികാരി മിസ്റ്റർ ശങ്കരൻനായർ.

വായക്കാട്—കൊയപ്പത്തൊടി മമ്മത്ത് കുട്ടി അവർകൾ.

ബേപ്പൂർ—ബേപ്പൂർ പുതിയകോവിലകത്ത് രാമവർമ്മനെന്ന കുഞ്ഞനുജൻ രാജാവവർകൾ.

വെന്നിയൂർ—കപ്രാട്ട് കൃഷ്ണപ്പണിക്കരവർകൾ.

(വള്ളുവനാട) കടന്നമണ്ണ്—കക്കടകത്ത് മുത്തടത്ത് മനക്കൽ വാസുദേവൻനമ്പൂതിരിപ്പാട് അവർകൾ.

മുണ്ടക്കോട്ടകുറുശ്ശി—ചെമ്പ്ര കണ്ണനെന്ന അച്ചുതൻനായരവർകൾ നടുവട്ടം—നാണത്തെയത്ത് ഭാസ്കരൻമൂസ്സത്ത് അവർകൾ (2) വലിയകത്ത് വീട്ടിൽ തമ്മെ ഇട്ടിക്കോമപ്പണിക്കരവർകൾ.

ചെട്ടിക്കാട്ടിരി—കരകമണ്ണ് വാസുദേവൻ മൂസ്സത്ത് അവർകൾ (2) അനുജൻ നീലകണ്ഠൻ മൂസ്സത്ത് അവർകൾ, മെസേർസ് (3) കെ. വേലുനായർ (4) എം. രാമൻനായർ (5) എം. വി. കൃഷ്ണൻനായർ (6) പി. കുഞ്ഞുഹമ്മത്ത് (7) കെ. കുഞ്ഞിക്കുറുശ്ശി.

വളിക്കാപ്പറ—നാരായണമനസ്സ് നാരായണൻ നമ്പൂതിരിപ്പാട് വർകൾ,

മക്കട—മക്കടകോവിലകത്ത് വലിയ തമ്പുരാട്ടി അവർകൾ.

ചുനങ്ങാട്—യം. വി. ശങ്കുണ്ണിവാരിയരവർകൾ, (2) അധികാരി ശങ്കുണ്ണിമേനവനവർകൾ, കാഞ്ഞിയൂർ മനസ്സ് നാരായണൻ നമ്പൂതിരിപ്പാടവർകൾ.

കടമ്പുര—വി. യം. ഭാസ്കരൻ നമ്പൂതിരിപ്പാടവർകൾ, (2) അധികാരി യം. ആർ. കൃഷ്ണമേനോൻ (3) സ്കൂൾമാസ്റ്റർ സ്വാമി നാഥരായർ (4) പോസ്റ്റ് മാസ്റ്റർ മിസ്റ്റർ രാമുണ്ണിമേനോൻ.

കരുവമ്പലം—അവിഞ്ഞിക്കാട് മനസ്സ് നീലകണ്ഠൻ ഭട്ടതിരിപ്പാടവർകൾ, (2) ഭവദാസൻ ഭട്ടതിരിപ്പാടവർകൾ (3) അധികാരി തൃക്കണ്ടിയൂർ കോതുമ്മേനവൻ അവർകൾ.

ആനമങ്ങാട്—കാഞ്ഞിയൂർ മനസ്സ് നീലകണ്ഠൻ നമ്പൂതിരിപ്പാടവർകൾ (2) എടത്ര മുത്തടത്ത് മനസ്സ് വാസുദേവൻ സോമയാജിപ്പാടവർകൾ, മെസെർസ് (3) എളമ്പലക്കാട് രാമനാഥൻ (4) മേപ്പടി നാരായണനാഥൻ (5) ടി. വാസുദേവനാഥൻ (6) നെല്ലായവരിയത്ത് രാഘവനാട്ടി എളയവരിയർ (7) പെൻഷൻ താസിൽദാർ കിഴക്കേപ്പാട് ഗോവിന്ദമേനോൻ (8) വളാട്ട അപ്പക്കുട്ടമേനോൻ (9) അധികാരി കണ്ണേരി അച്ചൻനായരവർകൾ, (10) മഠത്തിൽ ശങ്കരൻനായർ (11) കയമലൈ ശങ്കനായർ (12) ഉളിയത്ത് ഉണ്ണിമമ്മ.

ശ്രീകൃഷ്ണപുരം—അധികാരി കിഴക്കേപ്പാട് അച്ചതമേനവനവർകൾ (2) സ്റ്റേഷനാപ്പർ മിസ്റ്റർ കുര്യൻ (3) റവന്യൂ ഇൻസ്പെക്ടർ മിസ്റ്റർ കേശവമേനോൻ. (ഇവിടെ മിസ്റ്റർ അച്ചതമേനവൻ വകയായി ഒരു സ്റ്റാമ്പുകസ്സും സ്ഥാപിപ്പാൻ തീച്ചയാക്കിയിരിക്കുന്നു.)

കാരാക്കുറ്റശ്ശി—പി. വി. എരേശ്ശുപണിക്കരവർകൾ.

മുതുതല—മെസെർസ് അടാട് എരേശ്ശുമേനോൻ (2) അഴകത്ത് മനസ്സ് പരമേശ്വരൻ നമ്പൂതിരിപ്പാട് (3) വാണിയംപറമ്പത്ത് കോമപ്പണിക്കർ (4) വലിയവീട്ടിൽ ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ (5) കോരക്കോട്ടിൽ അയമ്മതങ്കുട്ടി (6) വേളക്കോട്ടിൽ മരക്കാർ.

പെരുമുടിയൂർ—പുന്നശ്ശേരി നീലകണ്ഠശർമ്മ അവർകൾ.

എളുപ്പലാശ്ശേരി—മുപ്പിൽനായരും എളയനായരും (2) മിസ്റ്റർ മണിയാത്ത് നാരായണമേനോൻ (3) മിസ്റ്റർ എം. കെ. കുട്ടികൃഷ്ണമേനോൻ.

(പൊന്നാനിതാലൂക്ക) പുത്തൂർ, പുതുപ്പള്ളി—എടമിററത്ത് ഗോപാലപ്പണിക്കരവർകൾ.

വൈലത്തൂർ—കടലായിമനക്കൽ വലിയ നമ്പൂതിരിപ്പാടവർകൾ (2) വയിലത്തൂർ പള്ളിവികാരി കുരിയാക്കോസ്സു കത്തനാരവർകൾ (3) അധികാരി രാഘവപ്പണിക്കരവർകൾ (4) വൈദ്യൻ - കെ. കൃഷ്ണൻ.

വലിയകുന്ന്—ഇവിടെ പട്ടാഭിഷേകസ്തോത്രമായി ഒരു എലിമെന്ററിസ്കൂൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതാണ്.

പറവണ്ണ —ചെങ്ങോട്ടുകുന്നത്ത് രാമണ്ണിമേനോൻ അവർകൾ, (2) അധികാരി മിസ്റ്റർ പത്മനാഭമേനോൻ (3) പോസ്റ്റാസ്റ്റർ. പേരകം—പുന്നത്തൂർ ഗോദശങ്കരഎളയരാജാവവർകൾ (2) ചെറുശാല ഗോവിന്ദനെഴുത്തച്ഛൻ.

തിരുനാവായ—വാഴ്വ്വാണ് നമ്പൂതിരി അവർകൾ.

കൂടല്ലൂർ—മെസേർസ് മഞ്ഞപ്ര കുഞ്ഞപ്പമേനോൻ (2) പള്ളിമത്തായലിൽ കുഞ്ഞഹമ്മത (3) പി. കെ. കേശവനണ്ണി (4) വി. അപ്പമേനോൻ (5) പി. കുഞ്ഞുമരക്കാർ.

പൂക്കോട്—തോഴിയൂർ നിതാന്തവന്ദ്യ ദിവ്യശ്രീ ഗീവഗ്ലീസ് മാർകുനിപോസ്റ്റ് മേത്രപോലിത്താ അവർകൾ (2) മെസേർസ് പൊലിയത്ത് കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻ (3) കെ. നാരായണമേനോൻ (4) മാരാത്ത് കേശവനമ്പി (5) കുറുന്നകോട്ട് രാമൻഎളയത്ത്.

വെളിയങ്കോട്—അയിരൂർ വെളിയങ്കോട് ഈ രണ്ടുംശം അധികാരിമാർ (2) കൊളാടി അപ്പമേനോൻ (3) മിസ്റ്റർ പി. കുഞ്ഞുണ്ണിപ്പണിക്കർ.

പുന്നത്തൂർ (ഇരിങ്ങാപ്രം)—പുന്നത്തൂർ വലിയ തമ്പുരാനവർകൾ (2) ഇരിങ്ങാപ്രം അംശം അധികാരി മിസ്റ്റർ ഇക്കാക്ക (3) എസ്റ്റേറ്റ് ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ.

തൃക്കൈക്കാടമഠം (താൻതൂർ)—കാഴ്ചസ്ഥൻ നാരായണനമ്പിശൻ അ
വർകൾ.

വളാഞ്ചേരി—മഴവഞ്ചേരി മാധവൻനമ്പൂതിരി അവർകൾ (2) വ
ളാട്ട മാധവമേനവൻ അവർകൾ.

(എടപ്പാൾ) വട്ടക്കുളം—ഇ. യു. എരേഴ്സമേനവൻ അവർകൾ.

എടത്തുരുത്തി—ബ്രാഹ്മയിൽ കുഞ്ചുണ്ണിനായരവർകൾ (2) പള്ളിവി
കാരി അവർകൾ (3) മിസ്റ്റർ ആർ. കൃഷ്ണപൊതുവാൾ (4) മി
സ്റ്റർ കെ. കുഞ്ചൻമേനോൻ.

വാടാനപ്പള്ളി—അധികാരി കെ. കൊച്ചൻകയ്യം അവർകൾ.

(പാലക്കാട താലൂക്ക) തട്ടക്കുളം—പാക്കത്തമനക്കൽ നാരായണൻ
നമ്പൂതിരി അവർകൾ (2) ചെമ്മങ്ങോട്ട് കേശവമേനോൻ അ
വർകൾ.

വാവുച്ചാപുരം—മെസെർസ് അപ്പമൂപ്പൻ മകൻ ഉണ്ണിമൂപ്പൻ (2)
അധികാരി ആശിക്കുട്ടിമൂപ്പൻ.

പെരിങ്ങോട്ട് കുറുശ്ശി—തരവത്ത് വലിയ തരവനാരവർകൾ (2)
ചിങ്ങച്ചമ്പിട്ടിൽ ഗോപാലമേനോൻ അവർകൾ (3) അധികാ
രി മാധവതരവനാരവർകൾ.

വേട്ടക്കര—മുളങ്ങൂർ വടക്കര കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻനായരവർകൾ (2)
കെ. യം. കുഞ്ഞികൃഷ്ണൻനായരവർകൾ.

ലക്കിടി—പേരൂർ നായർവീട്ടിൽ കൃഷ്ണനാണി മൂപ്പിൽനായരവർക
ൾ (2) കരിവീട്ടിൽ ശങ്കരനെഴുത്തശ്ശൻ അവർകൾ.

കുനിശ്ശേരി—മെസെർസ് അധികാരി മുരുകപ്പമേനോൻ (2) പുളി
യക്കോട്ട് കേശവമേനോൻ (3) പി. വി. വീരരാഘവയ്യർ (4)
കെ. ആർ. അനന്തപട്ടർ (5) കെ. എ. രാമസ്വാമിപട്ടർ (6) കെ.
എസ്സ്. ഗോപാലകൃഷ്ണയ്യർ (7) സി. എരേഴ്സമേനോൻ (8)
പി. അച്ചുതൻനായര.

തേക്കുറുശ്ശി മുതൽ അഞ്ച് അംശം—തേക്കുറുശ്ശി, തണ്ണിശ്ശേരി, കൊടു
വായൂർ, കളപ്പെട്ടി, കണ്ണാടി ഈ അഞ്ച് അംശങ്ങളിൽ അതാ
ത് അംശം അധികാരിമാർക്കു പുറമെ (1) കുതിരവട്ടത്ത് കുഞ്ഞു
ണ്ണിതമ്പാൻ അവർകൾ (2) സബ്ജിക്ടിവ് മിസ്റ്റർ പുരുഷോ

തമകമ്മത്തി (3) ഡോക്ടർ ഗോപാലപണിക്കർ (4) ഫോഡ് മിസ്റ്റർ മിസ്റ്റർ കാശിരായർ (5) തച്ചൻമുച്ചിക്കൽ ചാമി (6) മിസ്റ്റർ വള്ളോലി താച്ചപണിക്കർ (7) പുതിയങ്കാട്ടത്ത് നാരായണമന്നാടിയർ.

മണ്ണൂർ—ഹൈക്കോട്ട് വക്കീൽ എം. ചാപ്പണ്ണിനായരവർകൾ, മണ്ണൂർ, നഗരിപ്രം, കിഴക്കമ്പ്രം ഈ മൂന്നു അംശം അധികാരിമാരും.

(വടക്കെമലയാം) ഉള്ളിയേരി—മിസ്റ്റർ ടി. വി. കേശവനമ്പി. പയിമ്പ്ര—മെസേർസ് സി. യം. കോരക്കുട്ടിനായർ (2) കെ. രാമമണ്ണിനായര.

ഡമം—മിസ്റ്റർ ചുയ്യയിൽ കണാരൻ.

മകുരി—പ്രവസായമിത്രം പത്രാധിപർ മിസ്റ്റർ റൈസ് നമ്പ്യാർ. പട്ടാമ്പലായി—കിഴക്കേടത്ത് വീട്ടിൽ അരോടത്ത് പെരിങ്ങാലി കുഞ്ഞിരാമൻ നമ്പ്യാരവർകൾ.

മാവിലായി—മെസേർസ് വി. ക. കുഞ്ഞിരാമൻ നമ്പ്യാർ (2) എ. എൻ. വി. കുഞ്ഞിരാമൻ നമ്പ്യാർ (3) കെ. ടി. രാമൻ നമ്പ്യാർ.

അഴീക്കോട്—അധികാരി ചിങ്ങൻ നമ്പ്യാരവർകൾ.

പള്ളിക്കുന്ന്—അധികാരി മിസ്റ്റർ കമ്മാരൻ, വക്കീൽ മിസ്റ്റർ രാമൻ നായർ. ഇവിടെ സ്റ്റാർകമായി ഒരു എലിമെണ്ടറി സ്കൂളും സ്ഥാപിച്ചിട്ടുണ്ട്.

കുറുമാത്തൂർ—കുറുമാത്തൂർ പരമേശ്വരൻ നമ്പൂതിരിപ്പാടവർകൾ.

വേങ്ങയിൽ തറവാടം കളങ്ങൂർ—ഇവിടെയൊക്കെ കാരണവർ കുഞ്ഞിരാമൻ നായനാരവർകൾ.

ചാലിയപ്രം—അധികാരി അഴകത്ത് ശങ്കരൻ നായരവർകൾ.

കണ്ണോത്ത്—ചിററാരിപറമ്പ്, കണ്ണവം, വെക്കൂർ ഈ മൂന്നു അംശങ്ങളിലും കൂടി (1) ആയില്യത്ത് കൃഷ്ണൻ നമ്പ്യാരവർകൾ (2) കനോത്ത് അനന്തൻ നമ്പ്യാരവർകൾ.

(ചിറക്കൽ) പുഴാതി—ഈററിശ്ശേരി എടത്തിൽ സ്വാമന്തൻ കുതേനൻ നമ്പ്യാർ അയോദ്ധ്യാ രാമൻകയ്യൾ അടിവിത്തുടന്ന്.

കുറുവേരി—എടവലത്ത് പുടയൂർ മനക്കൽ വാസുദേവൻ നമ്പൂതിരിപ്പാടവർകൾ.

മണിയൂർ—അധികാരി പുയ്യൂരില്ലത്ത് ശ്രീധരൻനമ്പൂതിരി അവർകൾ (2) മിസ്റ്റർ എടച്ചേരി കുഞ്ഞുനായർ (3) മിസ്റ്റർ കൊട്ടാമ്പ്ര രയരപ്പനടിയോടി (4) മിസ്റ്റർ മനോത്ത് കുഞ്ഞുനടിയോടി.

മായനാട്—കൊളായി ചാത്തുനായരവർകൾ.

മുപ്പയിനാട്—അധികാരി മിസ്റ്റർ എ. കുഞ്ഞു.

നന്നമ്പ്ര—അധികാരി കരുവപ്പള്ളി ഇടീരിക്കുട്ടിനായർ.

വെള്ളോറ—കുറുപ്പംവീട്ടിൽ ചിയ്യഞ്ചേരി ചാത്തുക്കുട്ടിനായരവർകൾ.

പേരൂർ—മുത്താട് നായർവീട്ടിൽ കുഞ്ഞുണ്ണി മുപ്പിൽനായരവർകൾ.

കരിമ്പ—എം. എ. അപ്പ എന്ന തെയ്യണ്ണിപണിക്കരവർകൾ.

വെട്ടം—പി. സി. നാരായണമനോൻ അവർകൾ.

ആലപ്പടമ്പ്—അട്ടാളി വിജ്ഞാനമ്പൂതിരി അവർകൾ.

നല്ലെപ്പള്ളി—ചോണ്ടത്ത് ഗോവിന്ദമന്നാടിയായരവർകൾ.

കല്ലാശ്ശേരി—ഏറമ്പാല രയരപ്പൻനായരവർകൾ.

കണ്ണാടിപറമ്പ്—അധികാരി തേലക്കാട്ട് നമ്പ്യാരവർകൾ.

(ഇരിട്ടി) നന്മിണ്ട—കീഴ്വരടത്തിൽ കുഞ്ഞികുഞ്ഞുൻ വാഴുന്നടത്തു നിന്ന് ടി. ഉണ്ണീരിനായരവർകൾ (2) തെക്കേടത്ത് ഗോവിന്ദൻനായരവർകൾ (3) റവന്യൂഇൻസ്പെക്ടർ മിസ്റ്റർ പി. നാരായണൻനായർ.

ഷൊറണ്ണൂർ—എ. കെ. ടി. കെ. യം. ചെറിയ നാരായണൻനമ്പൂതിരിപ്പാടവർകൾ (2) കാട്ടുകമ്പനി മാനേജർ മിസ്റ്റർ തമ്പാൻ.

തെക്കൻകന്നടം

ജില്ലയിൽ ചന്ദ്രഗിരിപ്പുഴക്കു തെക്ക് മലയാളികൾ
അധിവസിച്ചുവരുന്ന പ്രദേശം.

ഹോസ്ദുർഗ്ഗ്.

തെക്കൻകന്നടജില്ലയിൽപെട്ടതാണെങ്കിലും ചന്ദ്രഗിരിപ്പുഴയുടെ തെക്കുവശത്തുള്ളതും അനവധി മലയാളികളുടെ പാപ്പിടസ്ഥാനങ്ങളുള്ളതുമായ ഈ ദിക്ക് നമ്മുടെ മലബാറിന്റെ ഒരു ഭാഗം പോലെ വിചാരിക്കപ്പെടേണ്ടതാകുന്നു. ഹോസ്ദുർഗ്ഗ് ഡിപ്പി താസിൾദാരുടെ കച്ചേരിക്ക് വടക്കുഭാഗമുള്ള മൈതാനത്തിൽ 1500 ആളുകൾക്ക് സുഖമായിരിക്കത്തക്കവണ്ണം അതി വിശാലമായി ഒരു പന്തൽ കെട്ടിയിരുന്നു. അതിന്നകത്തുള്ള ഒരു പ്രത്യേക മണ്ഡപം അതി മനോഹരമായി അലങ്കരിച്ച് അതിനേൽ രാജദമ്പതിമാരുടെ ഛായാപടങ്ങൾ വെക്കുകയും ചുറ്റും പുഷ്പമാലകൾ ചൂടി ഭംഗിയാക്കി പ്രദർശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ഡിസെമ്പർ 12-ാംനൂ- രാവിലെ 11 മണിക്ക് സ്ഥലത്തുള്ള ചില ഗായകന്മാർ സംഗീതമാരംഭിക്കുകയും 11½ മണിക്ക് ജനങ്ങളാൽ നിറയപ്പെട്ട പന്തലിൽ ഡിപ്പിതാസിൾദാരുവർകൾ പ്രവേശിക്കുകയുംചെയ്തു. പന്തലിന്നകത്തും പുറത്തുമായി ഏകദേശം 5000 ജനങ്ങളോളമുണ്ടായിരുന്നു. പ്രസിദ്ധ ജന്മികളായ ഏച്ചിക്കാനത്ത് കേട്ടുനായരവർകളും കോട്ടോത്ത് കണ്ണൻനായരവർകളും അവരുടെ വകയായി 4 ആനകളെ ഈ അവസരത്തിന്നുവേണ്ടി നല്കിയിരുന്നു. ചെറുതായ ഒരു മംഗളപ്രാർത്ഥനയോടും ഇംഗ്ലീഷിൽ ഒരു പ്രസംഗത്തോടുംകൂടി ഡിപ്പിതാസിൾദാറും കണ്ണാടകത്തിൽ ഒരു പ്രസംഗത്തോടുകൂടി മിഷ്യൻസ്കൂൾ ഹോഡ് മാസ്റ്റർ മിസ്റ്റർ മാബെനും പ്രധാനകർമ്മത്തിന്റെ ആരംഭഭാഗം നിവർത്തിച്ചതിന്നുശേഷം 12 മണി കൃത്യത്തിന്ന് ഡിപ്പിതാസിൾദാരുവർകൾ രാജകീയവിളംബരം ഇംഗ്ലീഷിൽ വായിച്ചു. ഇതിന്റെ കണ്ണാടകപരിഭാഷ ഹോസ്ദുർഗ്ഗ് പട്ടേലനും (അധികാരി) മലയാളപരിഭാഷ സബ്ജിറജിസ്ട്രാപ്പിസ്സിലെ ഗുമസ്തനായ മിസ്റ്റർ പി. രാമൻനായരും വായിച്ചു. സ്ഥ

ലത്തെ സ്കൂൾകൂട്ടികൾ ഭൂപാലമംഗളം പാടിയതോടുകൂടി രാജഭവതി മാക്ക് മൂന്നു ചിയേഴ്സ് വിളിച്ചു പറഞ്ഞു. ഇതിന്നു ശേഷം പോലീസ്സുകാരുടെ ആചാരവെടി തുടങ്ങി. ബ്രട്ടീഷുഭരണത്താലുള്ള ഗുണങ്ങളെപ്പറ്റി പ്രതിപാദിക്കുന്നവയും കണ്ണാടകത്തിലും മലയാളത്തിലുമച്ചടിച്ചവയുമായ ലഘുപത്രികകൾ സദസ്യക്കൊക്കെ സൗജന്യമായി കൊടുക്കയും മിസ്റ്റർ കൊടോത്ത് ഉക്കോമൻനായരും കോറണേഷ്യൻകമ്മറ്റി സിക്രട്ടെറിയായ മിസ്റ്റർ വിററൽ കമ്മത്തിയും അവ വായിക്കുകയും ചെയ്തു. കാസർകോട്ടിലെ സ്കൂൾ സൗച്ച അസിസ്റ്റാണ്ട് ഇൻസ്പെക്ടറാൽ എഴുതപ്പെട്ട ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലെ ജീവചരിത്ര സംക്ഷേപം കഞ്ഞങ്ങാടിയിലെ പട്ടേലൻ സദസ്യരെ വായിച്ചു കേൾപ്പിച്ചു. പട്ടാഭിഷേക മഹോത്സവാവശ്യത്തിലേക്കായി പ്രത്യേകം നിർമ്മിക്കപ്പെട്ട പാട്ടുകൾ ചൊല്ലലും കോലാട്ടവും കഴിഞ്ഞതിൽപിന്നെ രാജഭവതിമാരുടെ ചിത്രങ്ങൾ അടങ്ങിയിട്ടുള്ള മുദ്രകൾ സ്കൂൾകൂട്ടികൾക്കു ഡിപ്പി താസിൾദാർ സമ്മാനിച്ചു. ഇതിൽപിന്നെ സകല വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും പലഹാരങ്ങൾ, പഴം, കല്ക്കണ്ടം മുതലായവ കൊടുത്തു. ഇതുകൊണ്ടും വിദ്യാർത്ഥികളുടെ ശുഭഭാഗം അവസാനിച്ചില്ല. മിസ്റ്റർ ഏച്ചിക്കാനത്ത് കേളുനായർ അവർക്ക് നോട്ടുപുസ്തകങ്ങൾ, കടലാസ്സുപെൻസിൽ, സ്റ്റേററുപെൻസിൽ, കടലാസ്സ് മുതലായവ സൗജന്യമായി ഭാനംചെയ്തു. സദസ്യക്കൊക്കെ വെററില, പഞ്ചസാര മുതലായവ കൊടുത്തതിന്റെശേഷം എല്ലാവരും കഞ്ഞാരമിച്ച് രാജഭവതിമാക്ക് മൂന്നുപ്രാവശ്യം ചിയേഴ്സ് വിളിച്ചുപറഞ്ഞു. പഞ്ചസാര, കല്ക്കണ്ടം മുതലായവയ്ക്കുള്ള ചെലവുകൾ നിവ്വഹിച്ചത് മിസ്റ്റർ കൊടോത്ത് കണ്ണൻനായരായിരുന്നു. ബ്ലാർപന്തലിലെ ഫോഷങ്ങൾ ഇപ്രകാരം കലാശിച്ചു.

ദരിദ്രരായ രോഗികൾക്ക് വേണ്ടി സ്ഥലത്തെ ആസ്ത്രീക്കരികെ ഒരു ചെറിയ മൂസാവരി പട്ടാഭിഷേകസ്താരകമായി ഏച്ചിക്കാനത്ത് കേളുനായരവർകൾ എടുപ്പിക്കുന്നതിന്നു അന്യഭാരമിടുന്ന ക്രിയയായിരുന്നു പിന്നെ നടത്തപ്പെട്ടത്. ഈ ക്രിയ നടത്തിയത് ഡിപ്പിതാസിൾദാർവർകളായിരുന്നു. ഈ അവസരത്തിൽ ഡി.

പുതിയാസിൽദാരുടെ കൈവശം കൊടുത്തിരുന്ന വെള്ളിപ്പാത്രവും ഒരു ചുക്കുന്ന പട്ടിൻകുഞ്ഞും അദ്ദേഹം ആസ്സൂരിയിലെ സബുസിസ്റ്റാൻ്റ് സജ്ജൻ്റെ കൈവശം കൊടുത്തു. ഈ മസാപരി എടുപ്പിൻ്റെ പ്രവൃത്തി പൂർത്തിയായാൽ അതു നടത്തിയ മേന്യൂറിക്ക് സമ്മാനം കൊടുപ്പാനാണു് ചുക്കുന്ന പട്ടിൻകുഞ്ഞും എടുപ്പു് താലൂക്ക് ബോഡിന്നു ഏല്പിച്ചു കൊടുക്കുമ്പോൾ ഭന്നിച്ചു തന്നെ കൊടുപ്പാനാണു് വെള്ളിപ്പാത്രം. ആസ്സൂരിയുടെ മുന്നിൽ രണ്ടു തെങ്ങിൻ തൈകൾ നട്ടിട്ടുണ്ടു്. കാഞ്ഞങ്ങാട് പട്ടേലൻ മിസ്റ്റർ സദാശിവറാവുവും, സാമാന്യം പ്രമാണിയായ മിസ്റ്റർ സാന്തപ്പയ്യരും അവരുടെ ഭവനങ്ങളുടെ മുന്നിൽ നിരത്തുവക്കിൽ പട്ടാഭിഷേകദിനസ്താരകമായി പിലാവു്, തെങ്ങു് മുതലായവ നട്ടുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്.

ആകപ്പാടെ 4000 ജനങ്ങൾക്കു് അരി ധർമ്മമായി കിട്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. പറയുമ്പോൾ ധർമ്മമായി 8½ ഉറപ്പികയുടെ പൈസ്സു ഏല്പിക്കുന്നതു് കേട്ടുനായരവർകൾ ചെലവിട്ടിട്ടുണ്ടു്. ഈ ക്രിയകൾ വൈകുന്നേരം 4 മണിവരെ നടന്നിരുന്നു. ഉടനെ പന്തലിന്നു മുന്നിലുള്ള മൈതാനിയിൽ വെച്ചു് സ്കൂൾക്കുട്ടികളുടെ കളികൾ ആരംഭിച്ചു. വിജയികൾക്കു് സമ്മാനമായി കൊടുത്ത സംഖ്യ 15-കയായിരുന്നു. ഇതു കഴിഞ്ഞ ഉടനെ തിരുമേനികൾക്കു് മൂന്നു ചിയേഴ്സ് വിളിച്ചു പറഞ്ഞു കാണിക്കുമ്പോൾ പിരിഞ്ഞു.

7 മണിക്ക് രാജഭവതിമാരുടെ ഛായാപടങ്ങൾ രണ്ടാനകളുടെ പുറത്തു കയറ്റി പന്തം മുതലായ ദീപങ്ങളോടുകൂടി ആ മനോഹരമായ പന്തലിൽനിന്നു ഒരു ഫ്ലോഷ്യാത്ര പുറപ്പെട്ടു. ആ സമയം പന്തൽ ദീപാവലികളാൽ ശോഭിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. ഫ്ലോഷ്യാത്ര പോകേണ്ടുന്ന എല്ലാ വീഥികളും, കച്ചേരികളും മറ്റു എടുപ്പുകളും പാപ്പിടങ്ങളും നഗരങ്ങളിലെ ഷാപ്പുകളുമൊക്കെ ദീപാവലികളെക്കൊണ്ടു മനോഹരങ്ങളാക്കിത്തീർത്തിരുന്നു. ഫ്ലോഷ്യാത്രയിൽ സഹിതവും കരിമരുന്നപ്രയോഗവും വിശേഷവിധിയായി ഉണ്ടായിരുന്നു. ചെങ്കിട്ടരമണക്ഷേത്രത്തിലെത്തിയപ്പോൾ ഈ അവസരം പ്രമാണിച്ചു് പ്രത്യേകമായ ദേവാരാധന അവിടെ നടത്തപ്പെട്ടിരുന്നു. എട്ടരമണിക്ക് ഫ്ലോഷ്യാത്ര തിരികെ പന്തലിൽ

എത്തിച്ചേരുകയും അവിടെ വെച്ച് എല്ലാവരും ഒത്തൊരുമിച്ചു രാജഭവതിമാക്ക് ഓന്നു ചിയേഴ്സ് ആത്മ വിളിക്കുകയും ചെയ്തു. ക്രിസ്തീയദേവാലയത്തിലും അജന്തരിലെ ജമാത്ത് പള്ളിയിലും പ്രത്യേക ദേവാരാധനകൾ നടത്തപ്പെട്ടിരുന്നു. വിന്യസമായ പന്തലിന്റേയും, അതിൽ കൂടിയിരുന്ന ജനങ്ങളുടേയും, രാജഭവതിമാരുടെ ചിത്രങ്ങൾ പ്രദർശിപ്പിച്ചിരുന്ന മണ്ഡപത്തിന്റേയും മായാപടങ്ങൾ എടുപ്പിച്ചിരുന്നതും പ്രത്യേകം സ്മരണീയമാണ്.

പള്ളിക്കരെ ഗ്രാമത്തിൽ തന്റെ സ്വന്തം ചെലവിന്മേൽ ഒരു സ്വരൂപണിയിക്കാമെന്നു ബേക്കലിലെ മിസ്റ്റർ കൃഷ്ണസിങ്ങ് വാഗ്ദത്തം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. കിരീടധാരണോത്സവത്തിന്റെ സ്മാരകമായ ഈ എടുപ്പ് താലൂക്ക് ബോഡിനു സൗജന്യമായി കൊടുക്കുവാനാണ് അദ്ദേഹം നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നത്. ചന്തേരിയിൽ വെച്ചുണ്ടായ ആഘോഷസമയം മടച്ചറത്ത് ഹസ്സുനാരെ ബിയാരി അമ്പർകൾ അവിടെ ഒരു സ്കൂൾ എടുപ്പിക്കാമെന്നു വാഗ്ദത്തം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. പ്രമാണികളുടേയും വലിയ ജന്മികളുടേയും സഹകരണംകൊണ്ടാണ് ഇവിടുത്തെ ആഘോഷങ്ങൾ ഇത്ര മംഗളമായിത്തീർന്നത്. വിളംബരത്തിന്റെ പകുപ്പും രാജഭവതിമാരുടെ ചിത്രങ്ങളും കാരോ പള്ളിക്കൂടത്തിലും, ചാവടിയിലും പരസ്യസ്ഥലത്തുലും വെക്കുവാൻ അംശങ്ങളിലെ എല്ലാ അധികാരിമാർക്കും പ്രത്യേകം കല്പന കൊടുത്തിരുന്നതും ഉചിതമായിരുന്നു. ഡിപ്യൂട്ടിതാസിന്റെ ദാർ മഞ്ജുനാഥബാലിഗ അമ്പർകളേയും ജന്മികളേയും പ്രമാണികളേയുമൊക്കെ അഭിനന്ദിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

ഈ ഡിവിഷനിൽ ബേലൂർ I., പള്ളിക്കർ, പഡ്ന, മഞ്ജുക്കയി II., പുല്ലൂർ, പിലിക്കോട്, കൊടക്കാട്, മാലോത്ത്, പണിയൂർ, കിന്നാനൂർ II., ബെല്ല, അജാനൂർ, കീകാൻ, മാനിയോട്ട, നീലേശ്വരം I., മഡിക്കയി I., പടിഞ്ഞാറെ എലേരി, ചെറപ്പത്തൂർ ചിമ്മേരി, ചെറപ്പത്തൂർ II., കിന്നാനൂർ I., കരിന്തല, കാഞ്ഞങ്ങാട്, ഉദനൂർ, കായൂർ, തെക്കേതിരുപ്പത്തൂർ, ചിററാരി ഈ പ്രദേശങ്ങളിൽ വെച്ച് വിളംബരം വായിക്കുകയും, വിദ്യാർത്ഥിസമൂഹം, ദീപാവലി, അഗതികൾക്കു ഭക്ഷണം കൊടുക്കൽ, ഘോഷയാത്ര മുതലായ

വ നടത്തുകയും ഉണ്ടായിരുന്നു. അവിടങ്ങളിലെല്ലാം അനവധി ജനം ഈ വക ആഘോഷങ്ങളിൽ പങ്കുകൊള്ളുകയും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടു. വിശേഷിച്ച് മധിക്കായി വെച്ച് മിസ്റ്റർ കരുവാഡ കുഞ്ഞിയമ്പുവിന്റെ വകയായി കൂടിയവക്കൊക്കെ പഞ്ചസാര കൊടുക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. പണിയാൽ എന്ന സ്ഥലത്തു വെച്ച് മിസ്റ്റർ ഓമോദരതന്ത്രി എന്നാൽ സ്വന്തം ചെലവിന്മേൽ 200-ൽ പരം രൂപ ഗതികൾക്കു ഭക്ഷണം കൊടുക്കുകയുണ്ടായി. പട്ടാഭിഷേകസ്മരകമായി ചന്തേരയിൽ ഒരു സ്കൂൾ കെട്ടിടം ഉണ്ടാക്കുവാൻ മിസ്റ്റർ മണ്ടപ്പറത്ത് അസ്സനാർബീറി എന്നാൽ തീച്ചപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. പടിഞ്ഞാറെ എളൂരിയിൽ വെച്ചു മാപ്പിളമാരായ സാധുക്കൾക്കൊക്കെ ഭക്ഷണം കൊടുത്തത് മിസ്റ്റർ തരുവയിയുടെ വകയായിരുന്നു. തെക്കൻ തൃക്കരിപ്പൂരിലെ സാധുക്കൾക്കു ഭക്ഷണം കൊടുത്തത് മിസ്റ്റർ ഉടുമന്തല അബ്ദുൾറഹിമാനായിരുന്നു. ഈ ഘോഷങ്ങളൊക്കെ പട്ടാഭിഷേകത്തിന്റെ മാഹാത്മ്യത്തെ അപ്രദേശക്കാരെ നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലാക്കത്തക്ക സ്ഥിതിയിൽ നല്ലപോലെ നടത്തിയിരിക്കുന്നു.

